

7:19
GÖRÖG ÉS LATÍN REMEKÍRÓK.

KIADJA A M. TUD. AKADEMIÁNAK CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGA.

EURIPIDES

PHOINIKIAI NŐK. MEDEIA

G. MURRAY KIADÁSÁNAK SZÖVEGE SZERINT

FORDÍTOTTA, BEVEZETÉSSSEL ÉS JEGYZETEKKEL ÉLLÁTTA

CSENGERI JÁNOS.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1911.

Ára 6 K 50 f

Kötelező példány

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

GÖRÖG ÉS LATÍN REMEKÍRÓK.

Kiadja a M. Tud. Akadémiának classica-philologiai bizottsága.

ANAKREON.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Ponori Thewrewk Emil.**

Ára füzve 3 K 20 f. — Görögül és magyarul 4 K.

CATULLUS VERSEI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Csengeri János.**

Ára füzve 2 K 60 f. — Latinul és magyarul 4 K.

CICERO A KÖTELESSÉGEKRŐL.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Csengeri János.**

Ára füzve 2 K.

CICERO A LEGFŐBB JÓRÓL ÉS ROSZRÓL.

Szövegét megállapította, ford., bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Némethy G.**

Ára füzve 3 K. — Latinul és magyarul 5 K.

GAIUS RÓMAI JOGI INSTITUTIÓI

Magyarra fordította s jegyzetekkel kísérte **Dr. Bozóky Alajos.**

Ára füzve 4 K. — Latinul és magyarul 6 K.

THUKYDIDES.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Zsoldos Benő.**

I. kötet. I., II. és III. könyv --- 2 K 80 f. Görögül és magyarul 4 K 80 f.

II. kötet. IV. és V. könyv --- 1 K 60 f. Görögül és magyarul 2 K 80 f.

III. kötet. VI., VII. és VIII. könyv 2 K — f. Görögül és magyarul 4 K — f.

Mind a három kötet egy kötetbe füzve magyarul, iskolai kiadás 4 K 80 f.

PUBLIUS VERGILIUS MARO AENEISE.

Fordította és jegyzetekkel kísérte

Dr. Barna Ignác.

Bevezetéssel ellátta

Dr. Némethy Géza.

Ára füzve K. — Latinul és magyarul 6 K.

PLATON THEAITETOSA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Simon József Sándor.**

Ára füzve 1 K 20 f. — Görögül és magyarul 2 K 40 f.

Gör. Nr.

0

7:79

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

GÖRÖG ÉS LATIN
REMEKÍRÓK.

KIADJA

A M. TUD. AKADÉMIÁNAK
CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGA.

EURIPIDES:

II. KÖTET.

PHOINIKIAI NŐK. MEDEIA.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1911.

308407

EURIPIDES

PHOINIKIAI NŐK. MEDEIA

G. MURRAY KIADÁSÁNAK SZÖVEGE SZERINT

FORDÍTOTTA, BEVEZETÉSSSEL ÉS JEGYZETEKKELL ELLÁTTA

CSENGÉRI JÁNOS.

MTAK

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1911.

295349

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

PHOINIKIAI NŐK

A KISFALUDY-TÁRSASÁGTÓL A LUKÁCS KRISZTINA JUTALOMMAL.

KITÜNTETETT PÁLYAMŰ.

BEVEZETÉS A PHOINIKIAI NÖKHÖZ.

A *Phoinikiai nők* Euripides egyik legkiválóbb és művészetére talán legjellemzőbb darabja, mely nemcsak az ókorban jutott nagy népszerűsége, hanem az újkorban is érezte hatását. Bizonyítja ezt a tudós *Valckenaer* alapvető feldolgozása (1754), *Hugo Grotius* latin és *Schiller* német fordítása,¹ valamint *Schiller* Messinai Arája, melyre épen ez az euripidesi dráma hatott leginkább. A régi korból fennmaradt hypothesis, valamint *Aristophanes* scholiastája² bizonyítja, hogy az ókorban Euripides egyik legszebb darabjának tartották. Ehhez az ítélethez a mai kritika is hozzájárul. *Christ* görög irodalomtörténetében Euripides négy legkiválóbb darabja közé sorozza (a többi három: *Medeia*, *Hippolytos* és *Iphigenia Taurisban*). Másfelől akadnak ócsárlói is, kik rámutatnak a művészi egység hiányára s a tragédia végét túlterheltnak mondják. S épen ez teszi e darabot Euripides művészetére nézve olyan jellemzővé, t. i. tipikusan mutatja a költő legnagyobb jelességeit és legnagyobb hibáit. Azt azonban senki sem tagadja, hogy a színpadi retorikának, a fényes és megindító drámái

¹ *Schiller* fordítása — a kardalok híján — a 624. versig terjed; mint *Lengefeld* *Carolinának* írja (1788. nov. 27.), különösen az a jelenet «vesztegette meg», melyben *Jokaste* elbeszéli *Polyneikesszel* a számkivetés bajait.

² A *Békák* 53. verséhez.

dikeciónak egyik legszebb példája, s a hatásosnál hatásosabb tragikai helyzetek ma is igazolják a «legtragikusabb» jelzöt, melyet Aristoteles adott a tragikus trias legifjabb tagjának.

A tragédia cselekvénye a thébei Labdakidák királyi családjának történetéből van merítve. Homeros e mondanak csak főbb vonalait ismeri. Odysseus a Nekyiában (Od. 11, 271) látja Epikastét (később: Jokaste), ki nem ismert fiának felesége lett, miután az saját atyját megölte. Mikor a dolog kitudódott, Epikaste fölakasztotta magát, de Oidipus tovább uralkodott, bár anyja átkai megkeserítették az életét. Az Ilias említi Polyneikesnek Eteokles ellen való hadjáratát, de Oidipusra való vonatkozás nélkül. A kyklikus eposzok: a Thebais és az Oidipodeia, s kivált a logographosok már sokkal részletesebben foglalkoztak a thebei mondakörrel. A scholiasta a Phoinikiai Nők 1760. verséhez fűzött magyarázatában elmondja, hogy Peisandros említette Laios bűnét, ki természetellenes szerelemből Chrysippost elrabolta, Oidipus apagyilkosságát, anyjával való házasságát, majd második házasságát Euryganéval, kitől még gyermeke született.

A Labdakidák története főleg a drámai művészet számára lett igazi kincsesbánya, melyből mindhárom tragikus nemesnél nemesebb érczet hozott napvilágra. *Aischylos* egy hatalmas trilogiában (Oidipodeia) dolgozta fel a Labdakidáknak három ízen átvonuló tragikus sorsát. Sajnos, csak harmadik része maradt fenn, a *Ilét Thebevívó*. *Sophokles* meglevő hét tragédiája közül három (Oidipus király, Oidipus Kolonosban és Antigone) veszi tárgyát a Labdakidák történetéből. *Euripides* pedig hét olyan drámát írt, melyeknek tárgyát a Labdakidák sorsából merítette; így pl. ő is írt «Oidipust», írt «Anti-

gonét», melyekben a tárgyat szokása szerint újonnan, önállóan alakította. E darabok azonban a Phoinikiai Nők kivételével mind elvesztek.

A thebei mondakörből tehát összefüggőleg legnagyobb szakaszt Aischylos trilogiája dolgozott fel, melyből — mint mondtuk — a két első rész nem maradt fenn. Minthogy azonban Sophokles két Oidipusa megvan, s maga a mythos a mythographosokból is ösmeretes, könnyen összeállíthatjuk az egész trilogia tartalmát, mely egyúttal az ide tartozó eseményeknek legteljesebb láncolata. Ezért röviden összefoglaljuk, bár nagy részét a jelen tragédia prologosa is elmondja (9—80).

Az aischylosi trilogia első része *Laios* címen Laios thebei király sorsát tárgyalta. Laios követi el az ösbűnt, melynek öröklő átkától aztán családja sem tud menekni, t. i. az őt vendégszeretőleg fogadó Pelopsnak fiát, a szép Chrysippost természetellenes szerelemből elrabolja. Ezért Apollon jóslata óva inti, ne nemzzen fiat, különben utóléri Pelops átka s fia által kell elvesznie. Laios egyszer mámorában megfeledkezik az isten intéséről s így fia születik. Hogy a megjósolt sorsot kikerülje, a csecsemőt átfűrt bokával kitéteti a vadonba. Hasztalan, mert a gyermek életben marad, Polybos korinthusi királyhoz kerül, ki gyermektelen lévén, a talált gyermeket sajátjaként neveli. Egy udvari multság alkalmával azonban összetűz egy vendéggel, s az szemére veti kétes származását, melyre neve is tanubizonyság (Oidipus = «dagadt lábú» a bokáján átfűzött szíjaktól). Oidipus, hogy származásáról biztosat tudjon, Delphibe megy, ott azonban csak annyit kap válaszul az istentől, hogy a végzet szerint atyját meg fogja ölni s anyját feleségül veszi. Hogy e sorsot elkerülje, nem megy vissza vélt szüleihez Korinthusba, hanem vesztére épen Thebe felé

veszi útját. Egy keresztúton igazi, de nem ismert atyjának, Laiosnak kocsijával találkozik. Laios is Delphibe iparkodott, hogy tanácsot kérjen Apollontól, mi módon menekedhetnék Thebe a Sphinx nevű szörnyeteg szűzleánytól, ki mindenkit megölt, a ki rejtvényét megfejteni nem tudta. A kocsis hegykén rászól Oidipusra, hogy térjen ki útjából s lovaival a rá nem hederítő Oidipusnak sarkára tapostat. Oidipusban felforr a harag, leüti a kocsist s a kocsisát védeni akaró öreg urat, azután folytatja útját Thebe felé. Ott azalatt Laiosnak kereket oldott szolgálja elterjesztette a király halálának híret, de saját mentségére úgy adta elő a dolgot, hogy a királyt rablók gyilkolták meg. A thebei tanács ekkor kihirdette, hogy a ki a Sphinx rejtvényét megfejti, azé lesz a királyság és az özvegy királyné keze. Oidipus megfejti a rejtvényt s elnyeri a kitűzött jutalmat.

A trilogia második része (Oidipus) a tudtán kívül apagyilkos és saját anyjával vérfertőző házasságban élő Oidipus megrázó sorsát tárgyalta ép úgy, mint Sophokles *Oidipus királya*. Fölfedezvén végzetes bűnét, kiszúrja szemeit s bujdosásnak indul, de előbb megátkozza hátlátlanul, kegyetlenül viselkedő fiait, hogy karddal versengjenek az uralomért és egymás kezétől haljanak halált. Jokaste a szörnyű fölfedezés után fölakasztja magát.

A trilogiának ma is meglevő harmadik része (a Hét Thébevívó) az apai átoknak a két testvér tudatos cselekvése által előidézett teljesedését adja elő s *épen ez a tárgya Euripides jelen drámájának is.*

Euripides is trilogiát írt, melynek első része (Oinomaos) azt tárgyalta, mi módon nyerte el Pelops Oinomaos leányát és királyságát; második része (Chrysippos) pedig megfelelt az aischylosi trilogia első részének.

Azonban Euripidesnél, valamint Sophoklesnél, a trilogia részei nem függöttek össze olyan szorosan, mint Aischylosnál. Így a jelen tragédia is, bár egy trilogia harmadik tagja volt, nem közvetetlen folytatása a két előbbinek.

Euripides Phoinikiai Nőinek tehát ugyanaz a tárgya, a mi Aischylos Hét Thebevívó-jának, vagyis *Oidipus fiainak, Eteoklesnek és Polyneikesnek trónviszálya és az apai átok szerint egymás kezétől eleste*. Mindamellett Euripides darabja genialis, önálló alkotás: nemcsak a drámai cselekvény terjedelmében, hanem gazdagságban, változatosságban és tragikus motívumokban is meghaladja Aischylos alkotását. Igaz, hogy Aischylos *fenségét* nem találjuk meg nála. Itt is helyesnek bizonyul az a régi jellemzés, hogy Aischylos olyanoknak rajzolta az embereket, a minők nem is lehetnek; Sophokles, a milyeknek lenniök kellene; Euripides, a milyenek valóban.

Lássuk a főbb különbségeket a két feldolgozás között. Feltűnhetik mindjárt Euripides darabjának címe: «Phoinikiai Nők». Mi köze a phoinikiai nőknek a thebei királyfiak trónviszályához? Euripides közönsége bizonyára kíváncsian várta e rejtély megoldását, mert bár tudták, hogy a thebei királyi család phoinikiai eredetű (Thebét Kadmos, Agenor phoinikiai király fia alapította), de mégsem sejthették, mily közvetetlen kapcsolatba hozza a költő a phoinikiai nőket a dráma cselekvényével, vagy inkább, hogy milyen drámai cselekvényt fog a költő e cím alatt szemük elé vinni. Aischylos hasonló tárgyú drámájában félénk thebei szűzekből áll a kar, kik az ostromolt városban riadtan, mint remegő galambok, menekülnek az istenek oltáraihoz: kiáltó ellentétéként a csak magában és vezéreiben bízó, rendületlen, gögös Eteoklesnek. Aischylosnál a *kar* általában igen fontos elem, a cselekvénynek tevékeny részese.

Euripides ellenben arra törekedett, hogy a drámai cselekvény súlypontja ne a tömeget képviselő karra, hanem a drámai *egyénekre* essék. Míg tehát Aischylos thebei szüzei közvetetlenül érdekelt részesei a cselekvénynek, s így a nézők belső érdeklődéséből is részt kívánnak, addig Euripides phoinikiai női idegen földről jött, kíváncsi rokonok, úgyszólván anticipált nézők, kik a dráma cselekvényét sokkal nyugodtabban szemlélik, s bár minden veszedelemtől maguk se mentek, mivoltuknál és álláspontjuknál fogva sokkal alkalmasabbak arra, hogy leíró és elbeszélő énekeikkel a drámai cselekvényhez az epikus előzményeket hozzáfűzzék. Thebébe érkezésüket azzal okolja meg a költő, hogy Agenor tyrosi király küldte őket Delphibe Apollon szolgálatára hálaadományképen az isten győzelemre segítő ótalmáért. A költő nem törődik azzal a valószínűtlenséggel, hogy a Tyrosból tengeren jövő leányok Delphibe vivő útja Thebén megy keresztül, s ott akarják kipihenni útjuk fáradalmait, hogy aztán Thebe rokonvérű királya Delphibe kísérje őket. Hiszen a tyrosi lányok senkihez se fordulhatnak nagyobb bizalommal, mint a Tyrosból származó thebeiekhez. Az ő kedvükért egy kis kerülő utat is tehetnek! Míg ők a rokoni vendégszeretetet élvezik, addig az elűzött Polyneikes, hogy trónját visszavívja, argosi sereggel ostromolni kezdi Thebét, s a tyrosi leányok bennrekednek a városban.

De lássuk drámánk cselekvő személyeit. Aischylosnál Oidipus és Iokaste e cselekvény idejében már nem élnek, valamint Sophoklesnél sem; csak az apai átok él és működik, melyet sírja szélén Oidipus dörgött hálátlan fiaira. A cselekvény középpontját Aischylosnál Eteokles foglalja el, a hazaszerető titáni hős, ki nemcsak trónjáért, hanem honáért is küzd, s az apai átok

sem riasztja vissza, hogy rendületlenül szembe ne szálljon a hona ellen támadó Polyneikesszel. Euripides drámájában Oidipus és Iokaste még élnek és megható jelenetekben szerepelnek. Különösen megindító s szép ellentéte az apai átoknak az önfeláldozó, szerető anya bensőséges rajza, ki mindent elkövet, hogy egymással meghasonlott fiaiban a testvéri szeretetet s a honszerelmet fölébressze, de Eteokles önző uralomvágyán hajótörést szenved minden igyekezete, s végre az egymás kezétől elhullt fiak holtteste mellett mártja keblébe az azok vérétől párolgó kardot. Megható a világtalan Oidipus is, ki mint a ház szégyene, a palotában mint börtönben tengeti életét, majd, midőn átka teljesült, ott sem maradhat tovább, mert az új uralkodó, Kreon, számkiveti. Csak leánya, Antigone, marad hű hozzá: Kreon fiának kezét eldobva magától, lemondva az élet minden öröméről kíséri világtalan atyját a számkivetésbe, a nyomorba.

Sikerült gazdagítása a cselekvénynek és a drámai motivumoknak Menoikeus hősi önfeláldozása is, ismét hatásos ellentéte az Oidipus-fiak önzésének. Sophokles Antigonéjában mint elmúlt dolgot csak melleleg említik, hogy Thebe csak úgy menekülhetett meg a pusztulástól, hogy Kreon fia, *Megareus* Teiresias jóslata értelmében dicső halált halt szülőföldjéért. Euripidesnél mindez igazán drámailag, hatásos jelenetek során, *szemünk előtt* megy végbe.

Hiányzik Euripidesnél Eteokles híres rendelkezése — a hét hadfőnek a hét kapuhoz kirendelése — Aischylos «Aresszel teljes» drámájának fénypontja. De Euripides csak következetesen járt el, midőn Eteoklest, kit szívtelen, uralomvágyó sophistának rajzolt, a darab s érdeklődésünk középpontjából elmozdította s helyette me-

rész újítással Polyneikest tette rokonszenvessé. Sőt ezzel sem elégedett meg, hanem mellesleg megkritizálja Aischylos híres jelenetét. Eteoklesnek ugyanis ezt adja a szájába :

«Helyes! Héttornyú városunkba indulok
S kirendelem, mint mondod, a vezéreket,
Hogy megtalálja kiki méltó ellenét.
Időt veszítnék felsorolva név szerint,
Midőn az ellenség itt ül a vár alatt.» (748—752.)

A támadó apologia tagadhatatlanul ügyes, de a hibáztatás alaptalan. Aischylos nem mulasztotta el megokolni, hogyan érhet rá Eteokles a hosszadalmas rendelkezésre. Az ellenség t. i. — mint a hirhozó kém jelenti — a kedvezőtlen jósjelek miatt szándékosan halogatja a támadást.

Másfelől dicséretet érdemel Euripides, hogy e jelenet elhagyásával teljesen függetlenné tette magát Aischylos-tól s elég genialis volt arra, hogy oly jeleneteket teremtsen, melyek hatás dolgában alig állnak hátrább az aischylosi nagy jelenetnél. A Homerostól sugalmazott *teichoskopia* (fali szemle : 88—201), melyben a Nevelő és Antigone párbeszéde olyan eleven képet rajzol az ellenség vezéreiről, vagy a híradók jelentése a harctéri eseményekről: mintha csak arra való volna, hogy kárpótlást adjon az aischylosi jelenetért.

Mint már eddig is kitűnt, eltért Euripides az ő nagy elődjétől a jellemek festésében is. Az ő Eteoklese nem a hona üdvéért mindent kockáztató, veszélytől nem remegő titáni hős, hanem a trón megtartásáért tudva és akarva mindent elkövető, minden eszközt megengedettnek valló sophista, a machiavellismus ókori képviselője. Ellenben Polyneikest, kit az anya békítő kísérlete kapcsán ügyesen színre hoz, megnyerő vonásokkal

ruházta fel a költő.¹ Ő a kijátszott, ő a megsértett, a jogától erőszakosan megfosztott s mégis békülésre nyújt kezét s haldokolva is szeretettel szól ellenséggé vált testvéréről (1446); megható módon vesz búcsút anyjától, testvéreitől, s végső óhajtása, hogy hona földjében pihenjen.

Viszont méltán hibáztatják a Iokaste által mondott *prologos* szárazságát, a jeleneteknek itt-ott laza összefüggését, a drámai érdeknek némileg szétforgácsolt voltát, főképp pedig a tragédia végének (az 1584. verstől kezdve) terjengősségét és megterheltségét. E részben feltűnő ellenmondás is van. Antigone kijelentette volt, hogy követi atyját a bujdosásba, s mégis Kreon tilalmának ellenszegülve el akarja temetni Polyneikest. De azért útnak indul atyjával, a nélkül, hogy testvérét valósággal eltemette volna. Ez az ellenmondás azonban, melyet már a régi scholiasta észrevett, talán nem is Euripidesnek rovandó fel, s igazuk lesz azoknak, a kik azt hiszik, hogy a darab végét a költő halála után átdolgozták és kibővítették.

A darab színre vitelének ideje az Aristophanes egy helyéhez (Békák 53.) való scholion alapján meglehetősen bizonyossággal megállapítható s a Kr. e. 409. évre tehető. Euripides a második díjat nyerte el, az elsőt valószínűleg Sophokles.

Tudva azt, hogy Euripides darabjai általában sokszoros hatással voltak a képzőművészetre, azt várhatnók, hogy a Phoinikiai Nők gazdag cselekvénysorozata többszörösen tükröződni fog a fennmaradt műemlékeken. E várakozásunkban meglehetősen csalódunk. Lehetséges ugyan, hogy egynémely alkotás hírével együtt elveszett,

¹ Azt gyanítják, hogy a költő a hazájából szintén számkivetett Alkibiadest rajzolta benne.

de azért nem lihetünk az ábrázolások nagy számában, különösen azért nem, mert Aischylos és Sophokles többé-kevésbé hasonló tárgyú darabjai szintén nem egy műalkotást sugalmazhattak. Föltehető, hogy Tauriskos festménye, mely Plinius szerint a trónját követelő Polyneikest és Kapaneust ábrázolta, Euripidestől volt sugalmazva. Egyenesen drámánk illusztrációjának tartjuk azt a reliefet, mely a római Villa Pamphili terrace-falába beillesztett *sarkophagos* mellső oldalán látható. Baloldalt az ellenséges testvérek találkozása van ábrázolva: köztük térdel Iokaste s meztelen keblét föltárva esdekel. Középen Kapaneus hág fel a létra fokán s Amphiaraios sülyed fogatával a földbe, hova Gaia lehúzza. Mögötte három holt vezér. Azután következik a két testvér, kik egymást leszúrják s a szegletben Antigone és Argeia (Polyneikes neje) viszik máglyára a holt Polyneikest, míg az örök alusznak. Argei nem fordul elő drámánkban s így az ő alakja valamel más darabból van véve. (L. 17. lap.)

Az egymás kezétől eleső testvéreket — mint Pausaniasból tudjuk — már a Kypselos-láda ábrázolta. Ezze a jelenettel nem görög, hanem etrusiai emlékeken találkozunk. Szép és bensőséges a firenzei Museo Etrusco egyik urnájának *reliefképe*, melyen a két testvér már halva rogy össze, mialatt társaik támogatják. Középen egy sziklán a halál szárnyas istennője ül. Azonban ezt az ábrázolást nem tekinthetjük egyenesen drámánktól sugalmazottnak. (L. 18. lap.)

Találkozunk még üvegpastákon és vésett köveken Menoikeus halálával és Kapaneus bukásával. Drámának azt a megható jelenetét, mikor Antigone apja kezét holt anyja testéhez viszi (1693), a British Museum egy serlege ábrázolja (Benndorf: Wiener Vorlegeblätter 9, 11).

SARKOPHAGOS-RELIEF (RÓMA).

ETEOKLES ÉS POLYNEIKES HALÁLA. ETRURIAI HAMVVEDER (FIRENZE).

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

EURIPIDES:

ΦΟΙΝΙΣΣΑΙ PHOINIKIAI NŌK

Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα·

Ἰοκάστη.

Παιδαγωγός.

Ἀντιγόνη.

χορὸς ἐκ Φοινισσῶν.

Πολυνείκης.

Ἐτεοκλῆς.

Κρέων.

Τειρεσίαις.

Μενοικεύς.

ἄγγελος.

ἕτερος ἄγγελος.

Οἰδίπους.

A dráma személyei:

IOKASTE, Oidipus felesége

ANTIGONE nevelője

ANTIGONE, Oidipus leánya

Phoinikai szűzek kara

POLYNEIKES } Oidipus fiai
ETEOKLES }

KREON, Iokaste bátyja

TEIRESIAS, világtalan jó

MENOIKEUS, Kreon fia

Híradó

Másik híradó

OIDIPUS, Thebe volt királya.

Szintér: A thebei királyi palota előtti nyílt tér,
rajta az útőrző Apollon oltára.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τὴν ἐν ἄστροις οὐρανοῦ τέμνων ὁδὸν
 καὶ χρυσοκολλήτοισιν ἐμβεβῶς δίφροις
 Ἥλιε, θοαῖς ἵπποισιν εἰλίσσων φλόγα,
 ὥς δυστυχῇ Θήβαισι τῇ τόθ' ἡμέρᾳ
 ἀκτὴν' ἐφῆκας, Κάδμος ἡνίκ' ἦλθε γῆν 5
 τήνδ', ἐκλιπὼν Φοίνισσαν ἐναλίαν χθόνα·
 δς παῖδα γήμας Κύπριδος Ἀρμονίαν ποτὲ
 Πολύδωρον ἐξέφυσε, τοῦ δὲ Λάβδακον
 φῶναι λέγουσιν, ἐκ δὲ τοῦδε Λάιον.
 ἐγὼ δὲ παῖς μὲν κλήζομαι Μενοικέως, 10
 — Κρέων τ' ἀδελφὸς μητρὸς ἐκ μιᾶς ἔφυ —
 καλοῦσι δ' Ἰοκάστην με· τοῦτο γὰρ πατὴρ
 ἔθετο. γαμεῖ δὲ Λαίος μ'· ἐπεὶ δ' ἄπαις
 ἦν χρόνια λέκτρα τᾶμ' ἔχων ἐν δώμασιν,
 ἐλθὼν ἐρωτᾷ Φοῖβον ἐξαιτεῖ θ' ἅμα 15
 παίδων ἐς οἴκους ἀρσένων κοινωνίαν.
 ὃ δ' εἶπεν· ὦ Θήβαισιν εὐίπποις ἄναξ,
 μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα δαιμόνων βία·
 εἰ γὰρ τεκνώσεις παῖδ', ἀποκτενεῖ σ' ὁ φύς,
 καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος. 20
 ὃ δ' ἡδονῇ δοὺς ἕς τε βακχεῖαν πεσὼν
 ἔσπειρεν ἡμῖν παῖδα· καὶ σπείρας, †βρέφος†
 γνοὺς τὰμπλάκημα τοῦ θεοῦ τε τὴν φάτιν,
 λειμῶν' ἐς Ἥρας καὶ Κιθαιρώνος λέπας
 δίδωσι βουκόλοισιν ἐκθεῖναι βρέφος, 25

IOKASTE (fekete ruhában, botjára támaszkodva, kora reggel kilép a palotából
s a fölkelő nap felé fordul).

Te, a ki útag csillagok közt szeldeled,
S arany kociülélen ülöd trónusod,
Gyors méneiddel fényt lövellő Hélios!
Mily áldatlan sugárt vetél Thebére le
Az nap, midőn Phoinikiának víz-ölelt 5
Partját elhagyva Kadmos¹ ide érkezett!
Ő Kypris² lányát, Harmoniát vette el
És Polydorost nemzé; ettől Labdakos
Eredt, úgy mondják, és emettől Laios.
Engem Menoikeus lányának mondanak, 10
És vélem egy anyától származott Kreon;
Nevem Iokaste, ezt ruházta rám atyám
S Laios vett nőül, ámde hosszú ideig
Gyermektelen volt násza, mit velem kötött.
Phoiboshoz indult jó tanácsért s esdekelt, 15
Hogy áldja meg fimagzatokkal a frigyét.

S az válaszolt: «Lovas Thebe királya, halld!
Ne nemzz az isten ellenére magzatot;
Mert, hogyha nemzel, ten-fiad hoz rád halált,
Aztán örökké vérben úszik házatok.» 20
Ám vágyra lobbantván a bornak mámora,
Velem fiat nemz; a mint meglett a fiú,
Belátva bűnét és az isten szózatát,
Od'adja pásztoroknak a kis magzatot,
Tegyék ki Hera rétjén, a Kithaironon; 25

σφυρῶν σιδηρᾶ κέντρα διαπείρας μέσον·
 ὅθεν νιν Ἑλλάς ὠνόμαζεν Οἰδίπουν.

Πολύβου δέ νιν λαβόντες ἵπποβουκόλοι
 φέρουσ' ἐς οἴκους ἕς τε δεσποίνης χέρας
 ἔθηκαν. ἡ δὲ τὸν ἐμὸν ὠδίνων πόνον
 μαστοῖς ὕφεϊτο καὶ πόσιν πείθει τεκεῖν.

30

ἤδη δὲ πυρσαις γένυσιν ἐξανδρούμενος
 παῖς οὐμὸς ἢ γνούς ἢ τινος μαθὼν πάρα
 ἔσταιχε τοὺς φύσαντας ἐκμαθεῖν θέλων
 πρὸς δῶμα Φοίβου, Λαΐός θ', οὐμὸς πόσις,
 τὸν ἐκτεθέντα παῖδα μαστεύων μαθεῖν
 εἰ μηκέτ' εἴη. καὶ ξυνάπτετον πόδα
 ἐς ταῦτόν ἄμφω Φωκίδος σχιστῆς ὁδοῦ.
 καὶ νιν κελεύει Λαΐου τροχηλάτης·

35

ᾧ ξένε, τυράννοισ ἐκποδῶν μεθίστασο.

40

ὃ δ' εἶπ' ἄναυδος, μέγα φρονῶν. πῶλοι δέ νιν
 χηλαῖς τένοντας ἐξεφοίνισσον ποδῶν.

ὅθεν — τί τάκτος τῶν κακῶν με δεῖ λέγειν; —

παῖς πατέρα καίνει καὶ λαβὼν ὀχήματα
 Πολύβῳ τροφεὶ δίδωσιν. ὥς δ' ἐπεζάρει
 Σφιγῆ ἀρπαγαῖσι πόλιν ἐμὸς τ' οὐκ ἦν πόσις,
 Κρέων ἀδελφὸς τὰμὰ κηρύσσει λέχη,

45

ὅστις σοφῆς αἰνιγμα παρθένου μάθοι,
 τοῦτ' ἐξανάψειν λέκτρα. τυγχάνει δέ πως
 μούσας ἐμὸς παῖς Οἰδίπους Σφιγγὸς μαθὼν·

50

[ὅθεν τύραννος τῆσδε γῆς καθίσταται]

καὶ σκήπτρ' ἑπαθλα τῆσδε λαμβάνει χθονός.
 γαμεῖ δὲ τὴν τεκοῦσαν οὐκ εἰδὼς τάλας
 οὐδ' ἡ τεκοῦσα παιδί συγκοιμωμένη.

τίκτω δὲ παῖδας παιδί δύο μὲν ἄρσενας,
 Ἐτεοκλέα κλεινὴν τε Πολυνείκους βίαν,
 κόρας τε δισσάς· τὴν μὲν Ἰσμήνην πατήρ
 ὠνόμασε, τὴν δὲ πρόσθεν Ἀντιγόνην ἐγώ.

55

S hegyes vasával a bokáit átfurá:
Ezért Hellasban Oidipus lett a neve.³

De ráakadtak Polybos⁴ csikósai,

Haza vivék és úrnőjüknek átadák.

Méhem gyümölcsét az keblére ölelé

30

És elhitette férjével, hogy anya lett.

Midőn az állán már legénytoll pelyhezett,
Fiam, vagy önként, vagy mivel más biztatá,⁵

Phoibos lakába indult, hogy megkérde ott,

Kik a szülői. Oda indult Laios is,

35

Az én uram, hogy a kitett gyermek felől

Kérdést tegyen. Ekkép találkozásnak ők

Phokisnak egy helyén, hogy ketté vál az út.

S Laios kocsissa ott fiamra rárivall:

«Adj utat a királynak! Félre, idegen!»

40

Szótlan' haladt az büszke lélekkel tovább,

S lovak patái vérezék meg sarkait.

Ekkor — miért kerüljem a bajt hosszasan? —

Levágja atyját a fiú s a fogatot

Polybosnak adja hálakép'. Hogy városunk'

45

A Sphinx pusztítá és uram többé nem élt,

Bátyám, Kreon, kihirdeté, hogy az nyeri

Kezem jutalmul, a ki a böles szűzleány⁶

Rejtett szavát megfejti. S íme, Oidipus,

Az én fiam fejté meg épen a talányt;

50

Ezért jutalmul e földnek királya lesz

És országunk kormánypálczáját elnyeri

S anyját nőül — nem sejtve a boldogtalan,

Sem a szülő, ki ön-fiával egybekelt.

És gyermeket szülők fiamnak, két fiút,

55

Hires Eteoklest s Polyneikest, a hőst,

S két lányt; Isménének nevezte egyiket

Az atyja, Antigonének a korosbat én.

μαθὼν δὲ τὰ μὰ λέκτρα μητρῶν γάμων
 ὁ πάντ' ἀνατλάς Οἰδίπους παθήματα 60
 ἐς ὄμμαθ' αὐτοῦ δεινὸν ἐμβάλλει φόνον,
 χρυσηλάτοις πόρπαισιν αἰμάξας κόρας.
 ἐπεὶ δὲ τέκνων γένος ἐμῶν σκιάζεται,
 κλήθροισ ἐκρυψαν πατέρ', ἵν' ἀμνήμων τύχη
 γένοιτο πολλῶν δεομένη σοφισμάτων 65
 ζῶν δ' ἔστ' ἐν οἴκοις. πρὸς δὲ τῆς τύχης νοσῶν
 ἄρας ἄραται παισὶν ἀνοσιωτάτας,
 θηκτῷ σιδήρῳ δῶμα διαλαχεῖν τόδε.

τὼ δ' ἐς φόβον πεσόντε, μὴ τελεσφόρους
 εὐχὰς θεοὶ κραίνωσιν οἰκούντων ὁμοῦ, 70
 ξυμβάντ' ἔταξαν τὸν νεώτερον πάρος
 φεύγειν ἐκόντα τήνδε Πολυνείκη χθονά,
 Ἐτεοκλέα δὲ σκῆπτρ' ἔχειν μένοντα γῆς,
 ἐνιαυτὸν ἀλλάσσοντε. ἐπεὶ δ' ἐπὶ ζυγοῖς
 καθέζετ' ἀρχῆς, οὐ μεθίσταται θρόνων, 75
 φυγάδα δ' ἀπωθεῖ τῆσδε Πολυνείκη χθονός.
 ὁ δ' Ἄργος ἐλθὼν, κῆδος Ἀδράστου λαβὼν,
 πολλήν ἀθροίσας ἀσπίδ' Ἀργείων ἄγει
 ἐπ' αὐτὰ δ' ἐλθὼν ἐπτάπυλα τείχη τάδε,
 πατρῷ' ἀπαιτεῖ σκῆπτρα καὶ μέρη χθονός. 80
 ἐγὼ δ' ἔριν λύουσ' ὑπόσπονδον μολεῖν
 ἔπεισα παιδὶ παῖδα πρὶν ψαῦσαι δορός.
 ἦξειν δ' ὁ πεμφθεὶς φησὶν αὐτὸν ἄγγελος.

ἀλλ', ὦ φαεννὰς οὐρανοῦ ναίων πτυχαῖς
 Ζεῦ, σῶσον ἡμᾶς, δὸς δὲ σύμβασιν τέκνοις. 85
 χρή δ', εἰ σοφὸς πέφυκας, οὐκ ἔαν βροτὸν
 τὸν αὐτὸν αἰεὶ δυστυχῇ καθεστάναι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὦ κλεινὸν οἶκος Ἀντιγόνη θάλος πατρί,
 ἐπεὶ σε μήτηρ παρθενῶνας ἐκλιπεῖν

Hogy Oidipus megtudta, kit bir hitvesül,
 Fenéig hajtva a nyomornak serlegét, 60
 Ádáz kezekkel a saját szemére tör
 S arany tűjével két világot olta el.
 A két fiam, mióta álluk pelyhezik,
 Elzárva tartja atyját, hogy a nehezen
 Szépíthető szégyent borítsa feledés. 65
 Itt él a házban. S bár a végzet volt hibás,
 Ő két fiára szórja rémes átkait:
 E ház uralmát a kifent kard döntse el!

Nagy félelem szállá meg őket, hogy, ha majd
 Együtt lakoznak, a nagy átok teljesül; 70
 Ezért frigyét kötöttek, mely szerint előbb
 Az ifjabb Polyneikes hagyja el honát,
 És Eteokles a trónt birva itt marad,
 De egy év múlva annak adja. Ámde hogy
 Kormányra ült, eszébe' sincs lemondani 75
 És Polyneikest száműzésbe kergeti.
 Argosba ment az, és mint Adrastosz⁷ veje
 Argosiaknak hozza pajzsos táborát
 S támadva hétkapús Thebének ellene
 Kivánja trónját és jussát e föld ölén. 80
 En, hogy viszályuk' oldjam, ráevém fiam,
 Jöjjön fiamhoz hit alatt a harcz előtt.
 Kit küldtem, a követ jelenti, hogy közelg.

Zeus, az égnek fényes ormaít lakó,
 Védj minket és adj egyetértést közzibük. 85
 Hiszen, ha bölcs vagy, azt engedned nem szabad,
 Hogy mindig egyet látogasson a csapás. (El a palotába.)

NEVELŐ (a palota tetején állva lebeszél a házba).
 Antigone, az ősi törzs szép sarja te!
 Az asszonyházat elhagynod megengedé

μεθῆκε μελάθρων ἐς διῆρες ἔσχατον 90
στράτευμ' ἰδεῖν Ἀργεῖον ἱκεσίαισι σαῖς,
ἐπίσχες, ὥς ἂν προὔξερευνήσω στίβον,
μή τις πολιτῶν ἐν τρίβῳ φαντάζεται,
κάμοι μὲν ἔλθῃ φαῦλος ὥς δούλῳ φόγος,
σοὶ δ' ὥς ἀνάσση· πάντα δ' ἐξειδὼς φράσω 95
ἅ τ' εἶδον εἰσήκουσά τ' Ἀργείων πάρα,
σπονδὰς ὅτ' ἦλθον σφ' κασιγνήτῳ φέρων
ἐνθένδ' ἐκεῖσε, δεῦρό τ' αὖ κείνων πάρα.

ἀλλ' οὔτις ἀστῶν τοῖσδε χρίμπτεται δόμοις,
κέδρου παλαιὰν κλίμακ' ἐκπέρα ποδὶ· 100
σκόπει δὲ πεδία καὶ παρ' Ἰσμηνοῦ ῥοὰς
Δίρκης τε νᾶμα πολεμίων στράτευμ' ὅσον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ῥρεγέ νυν ῥρεγε γεραιὰν νέα
χεῖρ' ἀπὸ κλιμάκων
ποδὸς ἔχρος ἐπαντέλλων. 105

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἰδοὺ ξύναφον, παρθέν'· ἐς καιρὸν δ' ἔβης·
κινούμενον γὰρ τυγχάνει Πελασγικὸν
στράτευμα, χωρίζουσι δ' ἀλλήλων λόχους.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰὼ πότνια παῖ
Λατοῦς Ἑκάτα, κατὰ χαλκὸν ἅπαν 110
πεδῖον ἀστράπτει.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὐ γάρ τι φαύλως ἦλθε Πολυνείκης χθόνα,
πολλοῖς μὲν ἵπποις, μυρίοις δ' ὅπλοις βρέμων.

Anyád s fölszállnod a vár nyílt tetőire, 90
 Hogy lásd, mikép kívántad, Argosnak hadát;
 De várj, a míg az utat itt kikémlelem,
 Ha vajjon egy polgár rajt' nem mutatkozik,
 Hogy engem, mint szolgát, ne érjen megrovás
 S téged mint úrnőt. Majd elmondom pontosan, 95
 Miket láttam s hallottam Argos serginél,
 Midőn békét ajánlva bátyádhoz menék
 S odáig s vissza is megjártam útam.

De egy polgárt se látok házunkhoz közel:
 Szállj fel tehát a vén czédrus garádicson, 100
 És nézd, a síkon, Ismenos folyásinál
 S Dirké vizénél^s mily nagy ellenink hada.

ANTIGONE (bent a tetőre igyekezve lassanként látható lesz).

No nyujtsd, nyujtsd öreg kezed az ifjunak,
 A lépcsők fokán
 Lépteimet vezesd. 105

NEVELŐ.

Fogódzz' belém, leányom; ép jókor jövé:
 Már mindenütt hullámszik a pelasz sereg,⁹
 Most bontakoznak épen osztályok szerint.¹⁰

ANTIGONE (kilépve a tetőre).

Latona dicső leánya,
 Hekaté!¹¹ Hogy csillog az ércztől 110
 Az egész mezőség!

NEVELŐ.

Oh Polyneikes nem hitványul jött ide!
 Sok lóval, számtalan fegyverrel zúg elő.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἄρα πύλαι κλήθροισ — χαλκόδετ' ἄρ' ἔμβολα
λαϊνέοισιν Ἀμφίονος ὀργάνοις
τείχεος ἤρμωσται;

115

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

θάρσει· τὰ γ' ἔνδον ἀσφαλῶς ἔχει πόλις.
ἀλλ' εἰσύρα τὸν πρῶτον, εἰ βούλῃ μαθεῖν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίς οὗτος ὁ λευκολόφος,
πρόπαρ ὃς ἀγείται στρατοῦ πάγχαλκον ἀσπίδ'
ἀμφὶ βραχίονι κουφίζων;

120

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

λοχαγός, ὦ δέσποινα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίς, πόθεν γέγώς;
αὐδάσον, ὦ γεραίέ, τίς ὀνομάζεται;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὗτος Μυκηναῖος μὲν αὐδάται γένος,
Λερναία δ' οἰκεῖ νάμαθ', Ἴππομέδων ἄναξ.

125

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἔ ἔ ὥς γαῦρος, ὥς φοβερὸς εἰσιδεῖν,
γίγαντι γηγενέτα προσόμοιος
ἀστερωπὸς ἐν γραφαῖσιν, οὐχὶ πρόσφορος
ἀμερίφ γέννα.

130

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

τὸν δ' ἐξαμβέβοντ' οὐχ ὁράς Δίρκης ὕδωρ;

ANTIGONE.

Vajjon a várkapukon bé van-e tolva az
Érczveretű závár Amphion által emelt 115
Kőfalaink mögé?¹²

NEVELŐ.

Nyugodt lehetsz, belül jól védett városunk;
De nézd amott az elsőt, ha kíváncsi vagy.

ANTIGONE.

Ki az ott, a fehér tarajú?
Ott lépked a hadsereg élén, karján csupa ércz 120
Paizsát könnyedén emelintve.

NEVELŐ.

Csapatvezér az, úrnőm.¹³

ANTIGONE.

Ki s honnan való?
Beszélj öreg s mondd meg nekem, mi a neve?

NEVELŐ.

Nemzetségére nézve ő mykenei, 125
Lakása Lerna partján:¹⁴ Hippomedon király.

ANTIGONE.

Ah, ah! Mily büszke, jaj, látni mi rettenet,
Földszülte gigas csillagszemű mássa,
Képeken mint látjuk írva:¹⁵ nem hasonló
Köznapi lényhez. 130

NEVELŐ.

S nem látod-é, a Dirken a ki átkel ép'?

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἄλλος ἄλλος ὅδε τευχέων τρόπος.
 τίς δ' ἐστὶν οὗτος;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

παῖς μὲν Οἰνέως ἔφυ
 Τυδεύς, Ἄρη δ' Αἰτωλὸν ἐν στέρνοις ἔχει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὗτος ὁ τὰς Πολυνείκεος,
 ὦ γέρον, αὐτοκασιγνήτα νύμφας
 ὁμόγαμος κυρεῖ;
 ὡς ἀλλόχρως ὅπλοισι, μειξοβάρβαρος.

135

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

σακεσφόροι γὰρ πάντες Αἰτωλοί, τέκνον,
 λόγχαις τ' ἀκοντιστήρας εὐστοχώτατοι.

140

[ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

σὺ δ', ὦ γέρον, πῶς αἰσθάνῃ σαφῶς τάδε;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

σημεῖ' ἰδὼν τότε' ἀσπίδων ἐγνώρισα,
 σπονδὰς ὅτ' ἦλθον σῶ κασιγνήτῳ φέρων
 ἃ προσδεδορκῶς οἶδα τοὺς ὠπλισμένους.]

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίς δ' οὗτος ἀμφὶ μνήμα τὸ Ζήθου περᾶ
 καταβόστρυχος, ὄμμασι γοργὸς
 εἰσιδεῖν νεανίας,
 λοχαγός, ὡς ὄχλος νιν ὑστέρω ποδὶ
 πάνοπλος ἀμφέπει;

145

ANTIGONE.

Más, egészen más fegyvert visel.
Vajjon ki az?

NEVELŐ.

Az? Oineusnak magzata,
Tydeus. Aitoli harczvágy lángol kebliben.¹⁶

ANTIGONE.

Mondd csak, ez az, a ki a Polyneikes 135
Hitvesének a hugát
Vevé feleségül?
Szokatlan a fegyverzete, barbárszerű.

NEVELŐ.

Mert az aitólok hosszú pajzsot hordanak
S lándzsát hajítva el nem vétik céljukat. 140

[ANTIGONE.

Honnan tudod, öreg, mind ezt oly pontosan?

NEVELŐ.

Láttam s jól megjegyeztem pajzsuk címerét,
Midőn békét ajánlva bátyádhoz menék;
Így, azt ha látom, harczosuk' már ismerem.]¹⁷

ANTIGONE.

Ki az, ki Zethos sírja mellett¹⁸ most kel át: 145
Lobogó hajú, zord tekintetű
Ifjú legény?
Vezér, hiszen nehéz fegyverzetű csapat
Követi lépeit.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὅδ' ἐστὶ Παρθενοπαῖος, Ἀταλάντης γόνος.

150

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλὰ νιν ἅ κατ' ὄρη μετὰ ματέρος
Ἄρτεμις ἱεμένα τόξοις δαμάσας' ὀλέσειεν,
ὃς ἐπ' ἐμὴν πόλιν ἔβα πέρσων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

εἴη τάδ', ὦ παῖ. σὺν δίκῃ δ' ἤκουσι γῆν·
ὃ καὶ δέδοικα μὴ σκοπῶς' ὀρθῶς θεοί.

155

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ποῦ δ' ὃς ἐμοὶ μιᾶς ἐγένετ' ἐκ ματρὸς
πολυπόνῳ μοίρᾳ;
ὦ φίλτατ', εἰπέ, ποῦ 'στι Πολυνείκης, γέρον.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἐκείνος ἐπτά παρθένων τάφου πέλας
Νιόβης Ἀδράστῃ πλησίον παραστατεῖ.
ὁρᾷς;

160

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὁρῶ δ' ἤτ' οὐ σαφῶς, ὁρῶ δέ πως
μορφῆς τύπωμα στέρνα τ' ἐξηκασμένα.
ἀνεμώκεος εἶθε δρόμον νεφέλας ποσὶν ἐξανύσαιμι
δι' αἰθέρος
πρὸς ἐμὸν ὁμογενέτορα, περὶ δ' ὠλένας
δέρα φίλτατά βάλουμ' <ἐν> χρόνῳ
φυγάδα μέλεον. ὥς
ὅπλοισι χρυσεόισιν ἐκπρεπῆς, γέρον,
ἐφοῖς ὅμοια φλεγέθων βολαῖς [ἀελίου].

165

NEVELŐ.

Parthenopaios, Atalante magzata.¹⁹ 150

ANTIGONE.

Bár az az Artemis, a ki anyáddal
Járja a bérceket, az téged lenyilazna nyilával,
A ki jövővel letiporni e várost!

NEVELŐ.

Óh bár úgy lenne, lányom. Ám e támadás jogos;²⁰
Félő azért, hogy elfordulnak istenink. 155

ANTIGONE.

Hol van, a kit velem egy anya szült
Búra, szenvedésre?
Hol van Polyneikes, mondd, kedves öregem.

NEVELŐ.

A hol Niobe hét lányának sírja van,
Ott áll Adrastos oldalán. Nem látod-é, 160
Leányom?

ANTIGONE.

Látom, ámde nem világosan.
Látom alakját és a mellén czímerét.
Oh bárcsak a szélből üzött felhőkkel vinne a lábam
A légen át
Szegény bátyámhoz, és mind két karom 165
Reá fonhatnám a földönfutó
Drága nyakára. Ah!
Aranyos fegyverzetében oly dicső, öreg,
Ragyog, mint a fölkelő napsugár.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἤξει δόμους τούσδ', ὥστε σ' ἐμπλήσαι χαρᾶς, 170
 ἔνσπονδος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὔτος δ', ὦ γεραιέ, τίς κυρεῖ,
 ὅς ἄρμα λευκὸν ἡνιοστροφεῖ βεβώς;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὁ μάντις Ἀμφιάραος, ὦ δέσποιν', ὅδε·
 σφάγια δ' ἅμ' αὐτῷ, γῆς φιλαίματοι ῥοαί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ λιπαροζώνου θύγατερ Ἀελίου 175
 Σελαναία, χρυσεόκυκλον φέγγος,
 ὥς ἀτρεμαῖα κέντρα καὶ σώφρονα
 πώλοις μεταφέρων ἰθύνει.
 ποῦ δ' ὅς τὰ δεινὰ τῇδ' ἐφυβρίζει πόλεις;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

Καπανεύς; ἐκείνος προτβάσεις τεκμαίρεται 181
 πύργων ἄνω τε καὶ κάτω τείχη μετρῶν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰώ,
 Νέμεσι καὶ Διὸς βαρύβρομοι βρονταί,
 κεραυνῶν τε φῶς αἰθαλόεν, σύ τοι
 μεγαλαγορίαν ὑπεράνορα κοιμίζεις·
 ὅδ' ἐστίν, αἰχμαλώτιδας 185
 ὅς δορὶ Θηβαίας Μυκηνηῖσιν
 Λερναίᾳ τε δώσειν τριαίνα,
 Ποσειδανίοις Ἀμυμωνίοις

NEVELŐ.

Ide fog jönni hitkötés alatt, s öröm
Dagasztja szíved. 170

ANTIGONE.

Hát az ott ki? Mondd, öreg;
Fehér lovaknak kormányozza gyeplűit.

NEVELŐ.

Az, édes úrnőm, a jós Amphiaraos;
Mellette barmok, vérük a föld iszsza fel.²¹

ANTIGONE.

Ó fényes övű Latona leánya, 175
Selanaia, aranykörű fény te!²²
Mily biztos kézzel, óh milyen nyugodtan
Ösztökéli délczeg paripáit!
S hol az, ki vakmerőn gúnyolja városunk?

NEVELŐ.

Kapaneus? A bástyák ormát kémleli 180
És méri szemmél fent s alant a kőfalat.

ANTIGONE.

Óh!
Nemesis és Zeus robogó döreje,
Szikrázva czikázó villámsugara,
Megzabolázod e szertelen emberi gőgöt!
Ez az, ki Thebe foglyul ejtett 185
Lányait a mykenei nőknek
És a lernai szigonynak szánta,
Poseidon amymóni vizének,

ὑδάσι δουλείαν περιβαλὼν —
 μήποτε μήποτε τάνδ', ὦ πότνια,
 χρυσεοβόστρυχον ὦ Διὸς ἔρνος
 Ἄρτεμι, δουλοσύναν τλαίην.

190

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὦ τέκνον, ἔσβα δῶμα καὶ κατὰ στέγας
 ἐν παρθενῶσι μέμνε σοῖς, ἐπεὶ πόθου
 ἐς τέρψιν ἤλθες ὧν ἔχρηζες εἰσιδεῖν.
 ὄχλος γάρ, ὡς ταραγμὸς εἰσῆλθεν πόλιν,
 χωρεῖ γυναικῶν πρὸς δόμους τυραννικούς.
 φιλόσογον δὲ χρῆμα θηλειῶν ἔφυ,
 σμικρὰς τ' ἀφορμὰς ἦν λάβωσι τῶν λόγων.
 πλείους ἐπεσφέρουσιν· ἡδονὴ δέ τις
 γυναιξὶ μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλας λέγειν.

191

200

ΧΟΡΟΣ.

Stropha I.

Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν
 ἀκροθίνια Λοξία
 Φοινίσσας ἀπὸ νάσου
 Φοῖβῳ δούλα μελάθρων,
 ἔν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
 Παρνασοῦ κατενάσθη,
 Ἴόνιον κατὰ πόντον ἐλά-
 τα πλεύσασα περιρρύτῃ
 ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων
 Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς
 ἱππεύσαντος, ἐν οὐρανῷ
 κάλλιστον κελάδημα.

205

210

Rabigát vetvén a nyakukba?²³

Ó te Zeusnak arany haju sarja,

190

Add, kegyes Artemis, add, sohse kelljen

Hordani rabbilincset!

NEVELŐ (az utcán a királyi vár felé tartó női csoportot pillant meg,
t. i. az épen Thebébe érkezett phoinikiai nőket).

Menj most a házba és maradj ott, gyermekem,

A női lakban. Ime, vágyad már betelt

És láttad azt, mit látni óhajtott szived.

195

Mert hogy a várost bétölté a harczi zaj,

Egy nősereg tart a királyi vár felé.

A megszóláson kapva-kap a női nem;

Ha a beszédre nincsen is bő anyaguk,

Nem fogynak ők ki: az a legfőbb örömük,

200

Ha egymásról épen csak *jót* nem mondanak.

(Mindketten leszállnak a tetőről a palota belsejébe, balról bevonul a phoinikiai nők
kara.)

KAR.

Első strophá.

Tyros tengerit elhagyám

És Phoinikia partiról

Jöttem, mint hadi zsákmány,

Hogy szolgáljam Apollont

205

S lakjam a Parnasos havas

Orma alatti lakában.²⁴

Szálla hajóm az ión vizeken,

Siciliát ölelő habok

Sohase termő árjain át;

210

Ott nyargalt a Zephyros erős

Fúvalmával: ez, oly remek

Egy zene fönt a légben!

Antistropa I.

πόλεος ἐκπροκριθεῖς' ἐμᾶς
 καλλιστεύματα Λοξία 215
 Καδμείων ἔμολον γὰν,
 κλεινῶν Ἀγηνוריδᾶν
 ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου
 πεμφθεῖς' ἐνθάδε πύργους.
 ἴσα δ' ἀγάλμασι χρυσοτεύ- 220
 κτοῖς Φοῖβῳ λάτρεις ἐγενόμαν'
 ἔτι δὲ Κασταλίας ὕδωρ
 περιμένει με κόμας ἐμᾶς
 δεῦσαι παρθένιον χλιδὰν
 Φοιβεΐαισι λατρείαις. 225

ἰὼ λάμπουσα πέτρα πυρρὸς
 δικόρυφον σέλας ὑπὲρ ἄκρων
 βακχειῶν Διονύσου,
 οὔνα θ' ἅ καθαμέριον
 στάξεις τὸν πολύκαρπον 230
 οἰνάνθας ἰεῖσα βότρυν,
 ζάθεά τ' ἄντρα δράκοντος οὖ-
 ρεαί τε σκοπιαὶ θεῶν
 νιφόβολόν τ' ὄρος ἱερόν, εἰ-
 λίσσων ἀθανάτας θεοῦ 235
 χορὸς γενοίμαν ἄφοβος
 παρὰ μεσόμφαλα γύαλα Φοί-
 βου Δίρκαν προλιποῦσα.

Stropha II.

νῦν δέ μοι πρὸ τειχέων
 θούριος μολὼν Ἄρης 240
 αἶμα δάιον φλέγει
 τὰδ', ὃ μὴ τύχοι, πόλει·

Első antistropa.

Városom kiszemeltjeként
 Loxiasnak²⁵ ajándokul 215
 Jöttem a kadmosi földre,
 Hires Agénoridáknak²⁶
 Laios-birta falához
 Küldve, mi vérrokoninkhoz.
 Mint egy aranyművü kép, leszek én 220
 Phoibos Apollo cselédje itt;²⁷
 Kastaliának vár vize még,
 Hogy szüzi ékemet, a hajamat,
 Hintse, avassa habjaival
 Phoibosi szolgálatra.²⁸ 225

Kettős láng sugarát ragyogó
 Kétfejü szirt, Dionysos
 Bakchosi ormaival!²⁹
 Szőlőtő, a mely egy nap alatt
 Dús rügyeket fakasztasz³⁰ 230
 És meg is érleled őket;
 Sárkány-lakta dicső barlang,³¹
 Hegyfokok isteni őrhelyei,
 Hó-takarta dicső hegyorom!
 Bárcsak a szűz isten karaúl³² 235
 Járv a tánczot, a Dirke mellől
 Félelmetlenül eljuthatnék
 Phoiboshoz, a föld közepére!³³

Második stropa.

Ámde most e várfalak
 Ellen törve bőszen Ares 240
 E városnak pusztulást
 Hirdet. Bár ne lenne úgy!

κοινὰ γὰρ φίλων ἄχῃ,
 κοινὰ δ', εἴ τι πείσεται
 ἐπτάπυργος ἄδε γὰ,
 Φοίνισσα χώρα. φεῦ φεῦ.
 κοινὸν αἶμα, κοινὰ τέκεα
 τᾷς κερασφόρου πέφυκεν Ἴουδς·
 ὧν μέτεστί μοι πόνων.

245

Antistropa II.

ἀμφὶ δὲ πτόλιν νέφος
 ἀσπίδων πυκνὸν φλέγει
 σχῆμα φοινίου μάχης,
 ἂν Ἄρης τάχ' εἴσεται
 παισὶν Οἰδίπου φέρων
 πημονὰν Ἑρινύων.
 Ἄργος ὦ Πελασγικόν,
 δειμαίνω τὰν σὰν ἀλκάν,
 καὶ τὸ θεόθεν· οὐ γὰρ ἄδικόν
 εἰς ἀγῶνα τόνδ' ἔνοπλος ὀρμᾷ [παῖς]
 ὅς μετέρχεται δόμους.

250

255

260

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

τὰ μὲν πυλωρῶν κληθρὰ μ' εἰσεδέξατο
 δι' εὐπετείας τειχέων ἔσω μολεῖν.
 ὃ καὶ δέδοικα μὴ με δικτύων ἔσω
 λαβόντες οὐκ ἐκφρῶσ' ἀναίμακτον χροῶ.
 ὧν οὐνεκ' ὄμμα πανταχῇ διοιστέον
 κάκειῖσε καὶ τὸ δεῦρο, μὴ δόλος τις ἦ.
 ὠπλισμένος δὲ χεῖρα τῷδε φασγάνῳ
 τὰ πίστ' ἐμαυτῷ τοῦ θράσους παρέξομαι.
 ὦή, τίς οὗτος; ἦ κτύπον φοβούμεθα;
 ἅπαντα γὰρ τολμῶσι δεινὰ φαίνεται,

265

270

Bú a barátok közt közös;
 Baj ha éri ezt a hét-
 Tornyú várost, sinyli azt 245
 Phoinikia földje is.
 Ah, mert testvérek vagyunk mi,
 Szarvas Iónak egy tő sarjadéki:³⁴
 Sirunk, hogyha sírnak ők.

Második antistropa.

Pajzsok sűrű fellege 250
 Villog a város körül,
 Gyilkos harczot hirdető,
 Melyet Ares Oidipus
 Két fiára rá zudit,
 Mint Erinys bosszuját.³⁵ 255
 Ah, pelasgos Argos!³⁶ úgy
 Rettegem hatalmadat
 S istenekét; mert nincs jog hiján
 Ez a harcz, a melyre szállva vissza
 Tér a házba a fiú.³⁷ 260

(Polyneikes balról, a város felől kivont karddal, kémlélődve jő.)

POLYNEIKES.

Im, befogadtak a kapuknak őrei,
 És hogy bejöjtek, könnyü szerrel engedék.
 De ép ezért félek, hogy törbe ejtenek,
 És visszamennem nem hagynak sértetlenül.
 Mindenfelé szét kell hát hordanom szemem, 265
 Előre, hátra, meg ne ejtsen semmi csel.
 Fölfegyverezve jó kardommal a kezem,
 Magamnak nyujtom a biztonság érzetét.
 Hah, hah! ki az? vagy hiu zajtól rettegek?
 A vakmerőt, ha ellenséges földre lép, 270

ὅταν δι' ἐχθρὰς ποὺς ἀμείβηται χθονός.
 πέποιθα μέντοι μητρί, κοῦ πέποιθ' ἄμα,
 ἥτις μ' ἔπεισε δεῦρ' ὑπόσπονδον μολεῖν.
 ἀλλ' ἐγγὺς ἀλκή· βώμιοι γὰρ ἐσχάροι
 πέλας πάρεισι, κοῦκ ἔρημα δώματα.
 φέρ' ἐς σκοτεινὰς περιβολὰς μεθῶ ξίφος
 καὶ τάσδ' ἔρωμαι, τίνες ἐφεστᾶσιν δόμοις.

275

ξέναι γυναῖκες, εἴπατ', ἐκ ποίας πάτρας
 Ἑλληνικοῖσι δώμασιν πελάζετε;

ΧΟΡΟΣ.

Φοίνισσα μὲν γῇ πατρὶς ἢ θρέψασά με,
 Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς
 Φοῖβφ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον.
 μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
 μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρας —
 ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.
 σὺ δ' ἀντάμειφαί μ', ὅστις ὦν ἐλήλυθας
 ἐπτάστομον πύργωμα Θηβαίας χθονός.

280

285

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

πατήρ μὲν ἡμῖν Οἰδίπους ὁ Λαΐου,
 ἔτικτε δ' Ἰοκάστη με, παῖς Μενοικέως·
 καλεῖ δὲ Πολυνεῖκη με Θηβαῖος λεώς.

290

ΧΟΡΟΣ.

ὦ συγγένεια τῶν Ἀγήνορος τέκνων,
 ἐμῶν τυράννων, ὧν ἀπεστάλην ὑπο —
 γονυπετεῖς ἔδρας προσπίτνω σ', ἀναξ,
 τὸν οἴκοθεν νόμον σέβουσ' —
 ἔβας ὦ χρόνφ γὰν πατρώαν.
 ἰὼ ἰὼ πότνια, μόλε πρόδομος,

295

Minden kicsiny nesz borzalommal tölti el.
 Anyámba' bízom és nem bízom egyaránt;
 Ő az, ki rávett: jöjjenek hit alatt ide.
 De itt a mentsvár — oltárok tűzhelyei
 Állnak közelben — és a ház nem elhagyott.³⁸ 275
 Sötét burkába rejtem hát a kardomat
 S ezeket kértem, kik a háznál állanak.

(A karhoz fordul.)

Idegen lányok! kérdésemre szóljatok:
 A hellenekhez mily országból jöttetek?

KARVEZETŐ.

Phoinikia földje volt a dajkálóm nekem, 280
 S Agénor ivadéki ide küldtenek
 Phoibosnak, harczy zsákmányuk zsengéjeül.
 Ép vinni készült Oidipus dicső fia³⁹
 Jós Loxiasnak tűzhelyéhez engemet:
 Hát vívni kezdte a várost Argos hada. 285
 És most te válaszolj: ki vagy s miért jövel
 Ide, Thébének hét kapus bástyáihoz?

POLYNEIKES.

Az én atyám Laiosnak sarja, Oidipus;
 Szülöm Iokaste, Menoikeus leánya volt
 És Thebe népe Polyneikesnek nevez. 290

KARVEZETŐ.

Igy hát Agénor sarjadékitól eredsz,
 Uraimtól, a kik ide küldtek engemet!
 Térdre borulva, uram, hadd tiszteljelek,
 Követve a honi szokást.⁴⁰
 Óh mily soká távol valál honodtól! 295
 Hallod, Nagyasszony! Jöjj ki a ház elé,

ἀμπέτασον πύλας.
 κλύεις, ὦ τεκοῦσα τόνδε μᾶτερ;
 τί μέλλεις ὑπώροφα μέλαθρα περᾶν
 θιγεῖν τ' ὠλέναισιν τέκνου;

300

ΙΟΚΑΣΤΗ.

Φοίνισσαν βοᾶν
 κλύουσ', ὦ νεάνιδες, γηραιὸν
 πόδ' ἔλκω, τρομερὰν βάσιν· ἰὼ τέκνον,
 χρόνῳ σὸν ὄμμα μυρίαις τ' ἐν ἡμέραις
 προσεῖδον· ἀμφίβαλλε μα-
 στὸν ὠλέναισι ματέρος,
 παρηίδων τ' ὄρεγμα βο-
 στρύχων τε κυανόχρωτα χαί-
 τας πλόκαμον, δέραν σκιάζων ἁμάν.

305

ἰὼ ἰώ, μόλις φανεῖς
 ἄελπτα καδόκητα ματρός ὠλέναις.

310

τί φῶ σε; πῶς ἅπαντα
 καὶ χερσὶ καὶ λόγοισι
 πολυέλικτον ἄδονάν

[ἐκείσε καὶ τὸ δεῦρο]

315

περιχορεύουσα τέρψιν παλαιὰν λάβω
 χαρμονᾶν; ἰὼ τέκος,

ἔρημον πατρώον ἔλιπες δόμον
 φυγὰς ἀποσταλεις ὁμαίμου λῶβα,

ἢ ποθεινὸς φίλοις,

320

ἢ ποθεινὸς Θήβαις.

ὄθεν ἑμάν τε λευκόχροα κείρομαι

δακρύνεσσ' ἀνεῖσα πένθει κόμαν,

ἄπεπλος φαρέων λευκῶν, <ὦ> τέκνον,

δυσόρφναια δ' ἀμφὶ τρύχη τάδε

325

σκότι' ἀμείβομαι.

ὁ δ' ἐν δόμοισι πρέσβυς ὀμματοστερής

Tárd ki csak a kaput.

Hallod, édes anyja, a ki szülted?

Miért késel ily soká odabenn?

Fiad' mért nem jössz ölelni?

300

IOKASTE (botra támaszkodva tőle telhető iparkodással előtipeg a palotából).

Phoinikiai hangokat

Hallék,⁴¹ lányaim, s öreg, reszketeg

Lábam lépteit itt vonszolgatom. Fiam!

Egész öröklét, hogy nem láttam arczodat!

A két karoddal fond körül,

305

Öleld anyádnak kebelét,

Szorítsd arczomhoz arczodat

S ifjú fejednek holló fürtje hadd

Árnyékozza bé elaggott nyakam.

Óh végre itt vagy, édes üdv,

310

Anyád keblén, reménytelen, váratlanúl!

Mit mondjak? Kézzel, szóval

Mikép fejezzem azt ki,

A rég nem élvezett gyönyört,

Körülszökellve téged?

315

Mult idők elveszett perczeit

Mint éldeljem át? Fiam,

Óh mily üressé vált az ősi ház,

Mióta véred gazúl kiűzött!

Úgy epedtek kedvesid,

320

Thebe érted úgy epedt!

Im ezért nyírák le fehér hajamat

Mély gyász és siralom szomorú jeleül,

Ezért nem ékesít fehér köntös, fiam,

Fekete gyász zilált rongyait öltve fel

325

Feketeség ölel.

S bent ül a házban a szegény világtalan⁴²

ἀπήνας ὁμοπτέρου τὰς ἀπο-
 ζυγείσας δόμων
 πόθον ἀμφιδάκρυτον αἰεὶ κατ- 330
 έχων ἀνῆξε μὲν ξίφους
 ἐπ' αὐτόχειρά τε σφαγάν,
 ὑπὲρ τέραμνά τ' ἀγχόνας,
 στενάζων ἄρὰς τέκνοις·
 σὺν ἀλαλαῖσι δ' αἰὲν αἰαγμάτων 335
 σκότια κρύπτεται.
 σὲ δ', ὦ τέκνον, [καὶ] γάμοισι δῆ
 κλύω ζυγέντα παιδοποιὸν ἄδονα
 ξένοισιν ἐν δόμοις ἔχειν
 ξένον τε κῆδος ἀμφέπειν, 340
 ἄλαστα ματρὶ τᾷδε Λα-
 ίῳ τε τῷ παλαιγενεῖ,
 γάμων ἐπακτὸν ἄταν.
 ἐγὼ δ' οὔτε σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
 νόμιμον ἐν γάμοις 345
 [ὥς πρέπει] ματέρι μακαρίᾳ·
 ἀνυμέναια δ' Ἴσμηνὸς ἐκηδεύθη
 λουτροφόρου χλιδᾶς, ἀνὰ δὲ Θηβαίαν
 πόλιν ἐσιγάθη σᾶς ἔσοδοι νόμφας.
 ὅλοιτο, τάδ' εἴτε σίδαρος 350
 εἴτ' ἔρις εἴτε πατήρ ὁ σὸς αἴτιος,
 εἴτε τὸ δαιμόνιον κατεκώμασε
 δώμασιν Οἰδιπόδα·
 πρὸς ἐμὲ γὰρ κακῶν ἔμολε τῶνδ' ἄχῃ.

ΧΟΡΟΣ.

δεινὸν γυναιξὶν αἰεὶ δι' ὠδίνων γοναί, 355
 καὶ φιλότεκνόν πως πᾶν γυναικεῖον γένος.

Kesergve két fián, kik a testvéri frigy
Lánczait összetörék.

E miatt örökös siralomban eped; 330

És fel-felugrik és keres

Kardot szívébe mártani

S nyakára hurkot kötni kész,

Átokkal sujtva gyermekit.

Örök jajgatás és siralom között 335

Rejti a bús homály.

Te rólad hallám, gyermekem,

Hogy nászt kötöttél és az apa örömét

Idegen házban élvezed,

Idegen rokonság vesz körül. 340

Oly rémitő anyádnak itt

S az agg Laiosnak oda lenn⁴³

Ez átkos, idegen frigy.

Nem is gyújthaték fáklyát én neked,

Mint a hogy illenék 345

Igazi örömanyhához.

Az Ismenosnak árja sem adhatott

Arádnak fürdőt,⁴⁴ s Thebe városán

Nem kísérheték nászdalok őt haza.

Ah, átkozom, a ki okozta, 350

Bárha a kard, ha viszály, ha atyád a hibás,

Avvagy az isteni bosszu dőzsölt

Oidipus lakában.

Mind e csapásokért engem emészt a bú.

KARVEZETŐ.

Nagy sor a nőre kinnal szerzett magzata, 355

Az anyaszív szeretve csügg a gyermekén.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

μητερ, φρονῶν εὖ καὶ φρονῶν ἀφικόμην
 ἐχθροὺς ἐς ἄνδρας· ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει
 πατρίδος ἐρᾶν ὅπαντας· ὅς δ' ἄλλως λέγει,
 λόγοισι χαίρει τὸν δὲ νοῦν ἐκεῖς' ἔχει. 360
 οὕτω δ' ἐτάρβουν ἐς φόβον τ' ἀφικόμην,
 μή τις δόλος με πρὸς κασιγνήτου κτάνη,
 ὥστε ξιφήρη χεῖρ' ἔχων δι' ἄστεως
 κυκλῶν πρόσωπον ἤλθον. ἐν δέ μ' ὠφελεῖ,
 σπονδαί τε καὶ σὴ πίστις, ἥ μ' ἐσθήγαγε 365
 τείχη πατρῴα· πολὺδακρυς δ' ἀφικόμην,
 χρόνιος ἰδὼν μέλαθρα καὶ βωμοὺς θεῶν
 γυμνάσιά θ' οἷσιν ἐνετράφην Δίρκης θ' ὕδωρ·
 ὧν οὐδ' ἀδικαίως ἀπελαθεῖς ξένην πόλιν
 ναίω, δι' ὅστων ὅμμ' ἔχων δακρύρροον. 370
 ἀλλ' ἐκ γὰρ ἄλγους ἄλγος αὖ σὲ δέρκομαι
 [κᾶρα ξυρτήκες καὶ πέπλους μελαγχίμους]
 ἔχουσιν, οἴμοι τῶν ἐμῶν ἐγὼ κακῶν.
 ὥς δεινὸν ἔχθρα, μητερ, οἰκείων φίλων
 [καὶ δυσλύτους ἔχουσα τὰς διαλλαγάς]. 375
 τί γὰρ πατήρ μοι πρέσβυς ἐν δόμοισι δρᾷ,
 σκότον δεδορκῶς; τί δὲ κασίγνηται δύο;
 ἥ που στένουσι τλήμονες φυγὰς ἐμάς;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

κακῶς θεῶν τις Οἰδίπου φθείρει γένος·
 οὕτω γὰρ ἤρξατ', ἄνομα μὲν τεκεῖν ἐμέ, 380
 κακῶς δὲ γῆμαι πατέρα σὸν φῦναί τε σέ.
 ἀτὰρ τί ταῦτα; δεῖ φέρειν τὰ τῶν θεῶν.
 ὅπως δ' ἔρωμαι, μή τι σὴν δάκω φρένα,
 δέδοιχ', ἃ χρήζω· διὰ πόθου δ' ἐλήλυθα.

POLYNEIKES.

Anyám! Bölcsezen cselekvém vagy se, nem tudom,
 Hogy ellenimhez jöttem; ámde a haza
 Szerelme olthatatlan: a ki mást beszél,
 Szavakkal játszik, szíve mégis rajta csügg. 360
 De gyáva kétség úgy erőt vett lelkemen,
 — Nehogy megejtsen testvérem vetette csel —
 Hogy vont aczéllal jöttem át a városon
 Fejem forgatva. Egy dolog biztat csupán:
 A frigy s adott szavad, mely béhozott ez ő 365
 Városba. Sírva láttam újra nagy idő
 Multán az istenek házát, oltárait,
 Az iskolát, a mely nevelt s Dirké vizét.
 Méltatlanúl kiűzve innen idegen
 Városban élek, s könny fürösztí arczomat. 370
 De nem elég ez: búban látlak téged is!
 [Hajad lenyirva, gyászruhának leple főd,]⁴⁵
 Ó jaj nekem, mily szenvedés szakad reám!
 Szörnyű, anyám, ha ellenünk a vérrokon,
 [És a viszályt nehéz békére váltani]. 375
 De mondd csak, hogy van benn a házban ősz atyám
 Örök homályban? És hogyan van két hugom?
 Szegények, úgy-e, siratják a bujdosót?⁴⁶

LOKASTE.

Egy isten elpusztítja Oidipus fáját.
 A kezdet ez volt: bűnösen levék anya; 380
 Atyád, hogy elvett s téged nemzett, vétkezett.
 Panasz mit ér? Mit isten ránk mért, tűrni kell.
 Sokat szeretnék, ámde félek kérdeni,
 Hogy megbusítlak, vágyamnak ha engedek.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀλλ' ἐξερῶτα, μηδὲν ἐνδεὲς λίπης·
 ἅ γάρ σὺ βούλη, ταῦτ' ἐμοί, μήτερ, φίλα.

385

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ δὴ σ' ἐρωτῶ πρῶτον ὧν χρήζω τυχεῖν,
 τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος; ἢ κακὸν μέγα;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τίς ὁ τρόπος αὐτοῦ; τί φυγάσιν τὸ δυσχερές;

390

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἐν μὲν μέγιστον, οὐκ ἔχει παρρησίαν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

δοῦλου τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

τάς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεῶν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ τοῦτο λυπρὸν, συνασοφεῖν τοῖς μὴ σοφοῖς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀλλ' ἐς τὸ κέρδος παρὰ φύσιν δουλευτέον.

395

ΙΟΚΑΣΤΗ.

αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος.

POLYNEIKES.

Csak rajta, kérdezz, és ne hagyj el semmit is; 385
Öröm nekem, ha vágyad teljesíthetem.

IOKASTE.

Azt kérdem, a mit vágyva vágyom hallani:
Honunkat elveszítни, nemde, nagy csapás?

POLYNEIKES.

A legnagyobb; nagyobb, mint szóval mondható.

IOKASTE.

S a számüzöttnek szenvedése miben áll? 390

POLYNEIKES.

A legnagyobb, hogy nyíltan nem szólhat soha.

IOKASTE.

Rabszolga-sors: mit gondolunk, nem mondani.

POLYNEIKES.

| És a nagyok tudatlanságát túrni kell.

IOKASTE.

Balgákkal együtt balga lenni, rossz az is.

POLYNEIKES.

A haszonért, bár vére lázad, szolga lesz. 395

IOKASTE.

A hontalant, mondják, táplálja a remény.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καλοῖς βλέπουσαί γ' ὄμμασιν, μέλλουσι δέ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐδ' ὁ χρόνος αὐτάς διεσάφησ' οὔσας κενάς;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἔχουσιν Ἀφροδίτην τιν' ἠδεῖαν κακῶν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πόθεν δ' ἐβόσκου, πρὶν γάμοις εὐρεῖν βίον; 400

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ποτὲ μὲν ἐπ' ἡμᾶρ εἶχον, εἴτ' οὐκ εἶχον ἄν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

φίλοι δὲ πατρός καὶ ξένοι σ' οὐκ ὠφέλουν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

εὖ πράσσει· τὰ φίλων δ' οὐδέν, ἦν τι δυστυχῆς.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐδ' ἡρύγενειά σ' ἦρεν εἰς ὕψος μέγαν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κακὸν τὸ μὴ ἔχειν· τὸ γένος οὐκ ἔβροσκέ με. 405

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἡ πατρίς, ὥς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐδ' ὀνομάσαι δύναί' ἂν ὥς ἐστὶν φίλον.

POLYNEIKES.

Kecsegtet szép szemével, aztán cserbe' hagy.

IOKASTE.

S hiú-voltáról meg nem győzhet az idő?

POLYNEIKES.

Édes-varázsu, a mit nyujt, a szenvedés.

IOKASTE.

S a nász előtt miből tartád fenn étedet? 400

POLYNEIKES.

Egy napra valóm volt néha, néha annyi sem.

IOKASTE.

Nem gyámolított jó barát vagy ismerős?

POLYNEIKES.

Legyen jó dolgod! Bajban nincs barát sehol.

IOKASTE.

És a nemes vér nem emelte föl fejed?

POLYNEIKES.

Baj a szegénység, nem táplál a származás. 405

IOKASTE.

Legdrágább kincsünk, úgy látszik, csak a haza.

POLYNEIKES.

Óh hogy mily drága, nem lehet kimondani.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πῶς δ' ἦλθες Ἄργος; τίν' ἐπίνοιαν ἔσχεθες;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐκ οἶδ'· ὁ δαίμων μ' ἐκάλεσεν πρὸς τὴν τύχην.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

σοφὸς γὰρ ὁ θεός· τίνι τρόπῳ δ' ἔσχες λέχος; 410

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἔχρησ' Ἀδράστῳ Λοξίας χρησμόν τινα.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ποῖον; τί τοῦτ' ἔλεξας; οὐκ ἔχω μαθεῖν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κάπρῳ λέοντί θ' ἀρμόσαι παίδων γάμους.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ σοὶ τί θηρῶν ὀνόματος μετῆν, τέκνον;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

νύξ ἦν, Ἀδράστου δ' ἦλθον ἐς παραστάδας. 415

ΙΟΚΑΣΤΗ.

κοίτας ματεύων, ἧ φυγὰς πλανώμενος;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἦν ταῦτα· κατὰ γ' ἦλθεν ἄλλος αὖ φυγὰς.

IOKASTE.

És hogy jutál Argosba? Mily czél vezetett?

POLYNEIKES.

Azt nem tudom; egy isten hitt e sorsra el.⁴⁷

IOKASTE.

Mert bölcs az isten. S nászt mi módon nyerhetél?

POLYNEIKES.

Adrastos Loxiasztól jóslatot kapott.

IOKASTE.

Minőt? Hogy mondtad? Hadd értsem világosan. 410

POLYNEIKES.

Vadkan s oroszlán végye nőül lányait.

IOKASTE.

S e dúvadakhoz mi közöd volt, gyermekem?

POLYNEIKES.

Adrastos ajtajához éjjel érkezém.

415

IOKASTE.

Szállást keresve, mint bolyongó számüzött?

POLYNEIKES.

Úgy van, de később jött egy másik bujdosó.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τίς οὗτος; ὥς ἄρ' ἄθλιος κάκεινος ἦν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

Τυδεύς, ὃν Οἰνέως φασὶν ἐκφῶναι πατρός.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τί θηρσὶν ὁμᾶς δῆτ' Ἄδραστος ἤκασεν;

420

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

στρωμνῆς ἐς ἀλκὴν οὐνεκ' ἤλθομεν πέρι.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἐνταῦθα Ταλαοῦ παῖς συνῆκε θέσφατα;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κἄδωκέ γ' ἡμῖν δύο δυοῖν νεάνιδας.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἄρ' εὐτυχεῖς οὖν τοῖς γάμοις ἢ δυστυχεῖς;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐ μεμπτός ἡμῖν ὁ γάμος ἐς τόδ' ἡμέρας.

425

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πῶς δ' ἐξέπεισας δεῦρό σοι σπésσθαι στρατόν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

δισσοῖς Ἄδραστος ὤμοσεν γαμβροῖς τόδε,
 [Τυδεῖ τε κάμοι· σύγγαμος γάρ ἐστ' ἐμός·]
 ἄμφω κατάξειν ἐς πάτραν, πρόσθεν δ' ἐμέ.
 πολλοὶ δὲ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι

430

IOKASTE.

Kicsoda? Nemde egy másik boldogtalan?

POLYNEIKES.

Tydeus, kit Oineus fiának mondanak.⁴⁸

IOKASTE.

S Adrastos e vadakkal egybe mért vetett? 420

POLYNEIKES.

Mivel birokra keltünk a fekhely miatt.

IOKASTE.

A jósigét így érté Talaos fia?⁴⁹

POLYNEIKES.

S kettőnknek adta két leányát hitvesül.

IOKASTE.

És házasságod boldog, vagy boldogtalan?

POLYNEIKES.

Frigyemről máig egy rossz szót se mondhatok. 425

IOKASTE.

És, hogy kövessen, mint nyered meg e hadat?

POLYNEIKES.

Adrastos megfogadta két vejének azt,
[Nekem s Tydeusnak, a ki nekem sógorom,]⁵⁰
Hogy visszavisz honunkba, elsőbb engemet.
Sok argosi van vélem, sok mykénei, 430

πάρεισι, λυπρὰν χάριν, ἀναγκαίαν δ', ἐμοὶ
 διδόντες· ἐπὶ γὰρ τὴν ἐμὴν στρατεύομαι
 πόλιν. θεοὺς δ' ἐπώμοσ' ὥς ἀκουσίως
 τοῖς φιλτάτοις ἐκοῦσιν ἡράμην δόρυ.
 ἀλλ' ἐς σέ τείνει τῶνδε διάλυσις κακῶν,
 μῆτερ, διαλλάξασαν ὁμογενεῖς φίλους
 παῦσαι πόνων με καὶ σέ καὶ πᾶσαν πόλιν.
 πάλαι μὲν οὖν ὕμνηθén, ἀλλ' ὅμως ἐρῶ·
 τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα,
 δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει.
 ἄγῳ μεθήκω δεῦρο μυρίαν ἄγων
 λόγῃην· πένης γὰρ οὐδὲν εὐγενὴς ἀνὴρ.

435

440

ΧΟΡΟΣ.

καὶ μὴν Ἑτεοκλῆς ἐς διαλλαγὰς ὅδε
 χωρεῖ· σὸν ἔργον, μῆτερ Ἰοκάστη, λέγειν
 τοιούσδε μύθους οἷς διαλλάξεις τέκνα.

445

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

μῆτερ, πάρειμι· τὴν χάριν δὲ σοὶ διδοὺς
 ἦλθον. τί χρή δρᾶν; ἀρχέτω δέ τις λόγος·
 ὥς ἀμφὶ τείχη καὶ ξυνωρίδας λόχων
 τάσσω ἐπέσχον πόλιν, ὅπως κλύοιμί σου
 κοινὰς βραβεΐας, αἷς ὑπόσπονδον μολεῖν
 τόνδ' εἰσεδέξω τειχέων πείσασά με.

450

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἐπίσχες· οὔτοι τὸ ταχὺ τὴν δίκην ἔχει,
 βραδεῖς δὲ μῦθοι πλείστον ἀνούουσιν σοφόν.
 σχάσον δὲ δεινὸν ὄμμα καὶ θυμοῦ πνοάς·
 οὐ γὰρ τὸ λαϊμότμητον εἰσορᾶς κάρα

455

Nem érettem, de mert királyuk meghagyá.

Bús vállalat: saját homomra támadok!

Az istenekre esküszöm, nem szívesen

Török rá kedvesimre: ők az okai.

De rajtad áll, hogy elhárítsd a pusztulást, 435

Anyám, kibékítsd egy vérség szülötteit

S megments a véstől engem, városod s magad.

Jó-régi mondás, ám azért ismételem:

Az emberekre nézve legbecsesb a kincs,

A földön ennek legnagyobb hatalma van. 440

Ezért jövék lándzsások ezrével ide.

Szegény embernek a nemesség mitsem ér.

(Jobbról a városból sötét arcczal, türelmetlenül közeledik Eteokles. Polyneikest egy tekintetre se méltatja.)

KARVEZETŐ.

Im' értekezni Eteokles itt közelg.

Iokaste, a te dolgod, mint anyának, az,

Akkép beszélni, hogy kibékítsd gyermekid. 445

ETEOKLES.

Itt látsz, anyám! Csak a te kedvedért jövék.

Mi a teendő? Valaki kezdjen szólni.

A bástyáknál kettős szakokba rendezém

A serget s félbehagytam, hogy meghalljam azt,

Mily kikötéssel engedéd be hit alatt 450

Ezt városunkba, rábeszélvén engemet?

IOKASTE.

Megállj! Sietség elvéti az igazat:

Lassu beszéd bölcsebben végez rend szerint.

Ne nézz oly zordul, csillapítsd indulatod;

Nem a Gorgo fejét látod levágva itt, 455

Γοργόνος, ἀδελφὸν δ' εἰσορᾷς ἦκοντα σόν.
 σύ τ' αὖ πρόσωπον πρὸς κασίγνητον στρέφε,
 Πολύνεικες· ἐς γὰρ ταῦτ' ὄμμασιν βλέπων
 λέξεις τ' ἄμεινον τοῦδ' ἐπ' ἐνδέξῃ λόγου.

παραίνεσαι δὲ σφῶν τι βούλομαι σοφόν·

460

ὅταν φίλος τις ἀνδρὶ θυμωθεὶς φίλῳ
 ἐς ἐν συνελθὼν ὄμματ' ὄμμασιν διδῶ,
 ἐφ' οἷσιν ἦκει, ταῦτα χρή μόνον σκοπεῖν,
 κακῶν δὲ τῶν πρὶν μηδενὸς μνείαν ἔχειν.

λόγος μὲν οὖν σὸς πρόσθε, Πολύνεικες τέκνον·

465

σὺ γὰρ στρατεύμα Δαναϊδῶν ἦκεις ἄγων,
 ἄδικα πεπονθώς, ὥς σὺ φῆς· κριτὴς δὲ τις
 θεῶν γένοιτο καὶ διαλλακτὴς κακῶν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ,
 κοῦ ποικίλων δεῖ τᾶνδιχ' ἐρμηνευμάτων·
 ἔχει γὰρ αὐτὰ καιρόν· ὁ δ' ἄδικος λόγος
 νοσῶν ἐν αὐτῷ φαρμάκων δεῖται σοφῶν.

470

ἐγὼ δὲ πατρὸς δωμάτων προυσκεψάμην
 τοῦμόν τε καὶ τοῦδ', ἐκφυγεῖν χρήζων ἄρας
 ἅς Οἰδίπους ἐφθέγγεατ' εἰς ἡμᾶς ποτε,
 ἐξῆλθον ἔξω τῆσδ' ἐκὼν αὐτὸς χθονός,
 δοὺς τῷδ' ἀνάσσειν πατρίδος ἐνιαυτοῦ κύκλον,
 ὥστ' αὐτὸς ἄρχειν αὐτῆς ἀνὰ μέρος λαβὼν
 καὶ μὴ δι' ἔχθρας τῷδε καὶ φθόνου μολῶν
 κακόν τι δρᾶσαι καὶ παθεῖν, ἃ γίγνεται.

475

ὁ δ' αἰνέσας ταῦτ' ὀρκίους τε δοὺς θεοῦς,
 ἔδρασεν οὐδὲν ὧν ὑπέσχει', ἀλλ' ἔχει
 τυραννίδ' αὐτὸς καὶ δόμων ἐμῶν μέρος.

480

καὶ νῦν ἑτοιμός εἰμι τᾶμαυτοῦ λαβὼν
 στρατὸν μὲν ἔξω τῆσδ' ἀποστεῖλαι χθονός,

485

οἰκεῖν δὲ τὸν ἐμὸν οἶκον ἀνὰ μέρος λαβὼν

Azt látod, a ki hozzád jött, testvéredet.
 Fordítsd az arcod testvéred felé te is;
 Polyneikes! Ha szemetek találkozik,
 Jobban beszélsz s te is jobban megérted őt.
 Egy jó tanácsot szívetekre hadd kötök: 460
 Ha jó baráttra felbőszült a jó barát,
 És összejöve szemtől-szemben állanak,
 Csak arra kell ügyelni, a mért jöttenek
 És mult bajokra még gondolni sem szabad.
 Az első szó, Polyneikes fiam, tied; ⁵¹ 465
 Argos hadával mert te érkezél ide,
 Megbántva, mint mondod. Bár lenne köztetek
 Bíró egy isten s a bajoknak orvosa!

POLYNEIKES.

Az igazságnak a beszéde egyszerű,
 És tarka szóvirágra nem szorúl a jog; 470
 Magában helyt tud állni, míg a jogtalan
 A kór csiráját hordva böles gyógyszerert kíván.
 Atyám házaról én bölcsen gondoskodám
 S hogy elkerüljük azt az átkot, mit reám
 S reája dörgött egykor Oidipus apánk, 475
 E földről önként, jószántomból távozám;
 Egy esztendőre néki engedém a trónt,
 Kikötve, rám szálljon, ha rajtam lesz a sor,
 Ne kelljen véres harczot küzdenem vele
 Rosszat műelve s azt szenvedve tőle is. 480
 Ő elfogadta, istenekre esküdött,
 De nem tartá meg esküjét, hanem tovább
 Bitorolja a trónt s az én illetékeimet.
 Ha megkapom, mi engem illet, kész vagyok
 E földről nyomban elvezetni sergemet, 485
 És bírva trónom, minthogy a sor rám került,

καὶ τῷδ' ἀρεῖναι τὸν ἴσον αὖθις <αὖ> χρόνον.
καὶ μήτε πορθεῖν πατρίδα μήτε προσφέρειν
πύργοισι πηκτῶν κλιμάκων προσαμβάσεις,
ἃ μὴ κυρήσας τῆς δίκης πειράσομαι
δρᾶν. μάρτυρας δὲ τῶνδε δαίμονας καλῶ,
ὥς πάντα πράσσωσιν σὺν δίκῃ, δίκης ἄτερ
ἀποστεροῦμαι πατρίδος ἀνοσιώτατα.

490

ταῦτ' αὖθ' ἕκαστα, μήτερ, οὐχὶ περιπλοκάς
λόγων ἀθροίσας εἶπον, ἀλλὰ καὶ σοφοῖς
καὶ τοῖσι φαύλοις ἔνδιχ', ὥς ἐμοὶ δοκεῖ.

495

ΧΟΡΟΣ.

ἐμοὶ μέν, εἰ καὶ μὴ καθ' Ἑλλήνων χθόνα
τεθράμμεθ', ἀλλ' οὖν ξυνετά μοι δοκεῖς λέγειν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

εἰ πᾶσι ταῦτόν καλὸν ἔφυ σοφόν θ' ἅμα,
οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις·
νῦν δ' οὐθ' ὅμοιον οὐδὲν οὔτ' ἴσον βροτοῖς,
πλὴν ὀνομάσαι· τὸ δ' ἔργον οὐκ ἔστιν τόδε.

500

ἐγὼ γάρ οὐδέν, μήτερ, ἀποκρύψας ἐρῶ·
ἄστρων ἂν ἔλθοιμ' ἡλίου πρὸς ἀντολὰς
καὶ γῆς ἔνερθεν, δυνατὸς ὢν δρᾶσαι τάδε,
τὴν θεῶν μεγίστην ὥστ' ἔχειν Τυραννίδα.
τοῦτ' οὖν τὸ χρηστόν, μήτερ, οὐχὶ βούλομαι
ἄλλῃ παρεῖναι μᾶλλον ἢ σφῆξιν ἐμοί·
ἀνανδρία γάρ, τὸ πλεόν ὅστις ἀπολέσας
τοῦλассον ἔλαβε. πρὸς δὲ τοῖσδ' αἰσχύνομαι,
ἐλθόντα σὺν ὅπλοις τόνδε καὶ πορθοῦντα γῆν
τυχεῖν ἃ χρήζει· ταῖς γὰρ ἂν Θήβαις τόδε
γένοιτ' ὄνειδος, εἰ Μυκηναίου δορὸς
φόβῳ παρείην σκῆπτρα τὰμὰ τῷδ' ἔχειν.
χρῆν δ' αὐτὸν οὐχ ἔπλοισι τὰς διαλλαγὰς,

505

510

515

Kellő időben átengedni ő neki.
 És nem fogom hazámat dúlni, várfalát
 El nem lepem erős létrák hágsóival.
 De megteszem, ha igazamtól elesem. 490
 S tanúknak hívom isteneknek seregét:
 Mindenben a jogot követtem s jogtalan'
 Fosztottak meg honomtól aljasúl-gazúl.
 Imé, anyám, nyiltan beszéltem s nem fonám
 Furfangosan beszédem; ép azért, hiszem, 495
 Bölcs és botor belátja egyaránt jogom.

KARVEZETŐ.

Nekem, bár bölcsöm nem e földön ringatott,
 Okosnak látszik mindamellett a beszéd.

ETEOKLES.

Ha jónak, bölcsnek kiki *egy*et tartana,
 Viszálgodás nem volna emberek között. 500
 De nincs dolog, mely két ember szemében *egy*,
 A név ha egy is, más-más lényeket takar.
 Im' én, anyám, kimondom s nem leplezgetem:
 Felszállanék én csillagok s nap kelteig,
 Avvagy le föld alá, csak a hatalmat én 505
 Birhassam, istenasszonyok legelsejét.
 Anyám, e kincset én másnak nem engedem,
 Inkább magamnak kívánom megtartani.
 Mert gyáva az, ki elveszítvén a sokat,
 Kevéssel is beéri. És szégyelleném, 510
 Hogy ez, mert haddal jött és dulja ezt a hont,
 Elnyerje, a mit óhajt. Thebe szerte mily
 Gyalázat lenne, hogyha a mykénei
 Lándzsát remegve, odaadnám trónomat!
 Nem is sereggel kellett volna ő neki 515

μητερ, ποιῆσθαι· πᾶν γὰρ ἐξαιρεῖ λόγος
 δ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.
 ἀλλ', εἰ μὲν ἄλλως τήνδε γῆν οἰκεῖν θέλει,
 ἔξεστ'· ἐκεῖνο δ' οὐχ ἐκὼν μεθήσομαι.
 ἄρχειν παρὼν μοι, τῷδε δουλεύσω ποτέ; 520
 πρὸς ταῦτ' ἵτω μὲν πῦρ, ἵτω δὲ φάσγανα,
 ξεύγυσθε δ' ἵππους, πεδία πίμπλαθ' ἄρμάτων,
 ὥς οὐ παρήσω τῷδ' ἐμὴν τυραννίδα.
 εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή, τυραννίδος πέρι
 κάλλιστον ἀδικεῖν, τᾶλλα δ' εὖσεβεῖν χρεών. 525

ΧΟΡΟΣ.

οὐκ εὖ λέγειν χρή μὴ 'πὶ τοῖς ἔργοις καλοῖς·
 οὐ γὰρ καλὸν τοῦτ', ἀλλὰ τῇ δίκῃ πικρόν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τέκνον, οὐχ ἅπαντα τῷ γήρα κακά,
 Ἐτεόκλεες, πρόσσεστιν· ἀλλ' ἡμπερία
 ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. 530
 τί τῆς κακίστης δαιμόνων ἐφίσσαι
 Φιλοτιμίας, παῖ; μὴ σὺ γ'· ἄδικος ἢ θεός·
 πολλοὺς δ' ἐς οἴκους καὶ πόλεις εὐδαιμόνας
 ἐσῆλθε καὶ ἐξῆλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν χρωμένων·
 ἐφ' ἣ σὺ μαίνῃ. κεῖνο κάλλιον, τέκνον, 535
 Ἰσότητα τιμᾶν, ἢ φίλους ἀεὶ φίλοις
 πόλεις τε πόλεσι συμμάχους τε συμμάχοις
 συνδεῖ· τὸ γὰρ ἵστον μόνιμον ἀνθρώποις ἔφν.
 τῷ πλέονι δ' αἰεὶ πολέμιον καθίσταται
 τοῦλαστον ἐχθρὰς θ' ἡμέρας κατάρχεται. 540
 καὶ γὰρ μέτρ' ἀνθρώποισι καὶ μέρη σταθμῶν
 Ἰσότης ἔταξε κἀριθμὸν διώρισε,
 νυκτὸς τ' ἀφεγγὲς βλέφαρον ἡλίου τε φῶς
 ἵστον βαδίζει τὸν ἐναύσιον κύκλον,

Békét keresni. Mind kivívja azt a szó,
 A mit kivívhat ellenségnek fegyvere.
 Egyébiránt, ha lakni e földön kíván,
 Lakjék; de a trónt át nem engedem soha.
 Úr lehetek, s szolgája légyek ő neki? 520

Csak jöjjön a tűz, kardok hadd villogjanak,
 Nyihogjon a ló és robogjon harczszekér,
 Én az uralmat át nem engedem soha!
 Vétkezni hogyha kell, a legszebb vétkezés,
 Mely trónt szerez; egyébben a jog van helyén.⁵² 525

KARVEZETŐ.

A szép szavak csak szép dologhoz illenek;
 Nem szép az, a mi megcsufolja a jogot.

LOKASTE.

Fiam, Eteokles, az aggkort nem csupán
 Bajok környékezik; hisz a tapasztalás
 Az aggnak ajkán bölcsebben nyilatkozik. 530

A leggonosz istennek mért hódolsz te, mondd,
 A Becsvágnak? Kerüld e bűnös lényt, fiam.
 Sok büszke házat, boldog várost is sokat
 Meglátogatott s megrontá azt, ki meghódolt neki.
 Neked is elvevé eszed. Óh szebb, fiam, 535

Az Egyenlőség, mely örök frigyet teremt
 Barát s barát közt, városok s népek között.
 |Egyenlőség az emberek törvénye, lásd:
 Az elnyomóval szemben áll az elnyomott
 És minden perczen kész harczolni ellene. 540

Az emberek közt Egyenlőség rendezé
 A súlyt, mértéket és a számértékeket.
 A fényevesztett éj s a fényes napvilág
 Egyenlően haladnak évi útjokon

κοῦδ' ἑτέρων αὐτῶν φθόνον ἔχει νικώμενον. 545

εἰθ' ἥλιος μὲν νύξ τε δουλεύει βροτοῖς

σὺ δ' οὐκ ἀνέξῃ δωμάτων ἔχων ἕτον

καὶ τῷδε νεῖμαι; κᾶτα ποῦ 'στιν ἡ δίκη;

τί τὴν τυραννίδ', ἀδικίαν εὐδαίμονα,

τιμᾶς ὑπέρφει καὶ μέγ' ἤγησαι τόδε; 550

περιβλέπεσθαι τίμιον; κενὸν μὲν οὖν.

ἢ πολλὰ μοχθεῖν πόλλ' ἔχων ἐν δώμασι

βούλῃ; τί δ' ἔστι τὸ πλεόν; ὄνομ' ἔχει μόνον·

ἐπεὶ τὰ γ' ἀρκοῦνθ' ἱκανὰ τοῖς γε σώφροσιν.

οὔτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί, 555

τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα·

ὅταν δὲ χρήζωσ', αὐτ' ἀφαιροῦνται πάλιν.

[ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος.]

ἄγ', ἦν σ' ἔρωμαι δύο λόγῳ προθεῖς ἅμα,

πότερα τυραννεῖν ἢ πόλιν σῶσαι θέλεις, 560

ἐρεῖς τυραννεῖν; ἦν δὲ νικήσῃ σ' ὅδε;

[Ἀργεῖά τ' ἔγχε δόρυ τὸ Καδμείων ἔλη.]

ὄψῃ δαμασθὲν ἄστῳ Θηβαῖον τόδε,

ὄψῃ δὲ πολλὰς αἰχμαλωτίδας κόρας

βία πρὸς ἀνδρῶν πολεμίων πορθουμένας. 565

ὀδυνηρὸς ἄρ' ὁ πλοῦτος, ὃν ζητεῖς ἔχειν,

γενήσεται Θήβαισι, φιλότιμος δὲ σύ.

σοὶ μὲν τάδ' αὐδῶ. σοὶ δέ, Πολύνεικες, λέγω·

ἀμαθεῖς Ἄδραστος χάριτας ἔς σ' ἀνήφατο,

ἀσύνετα δ' ἤλθεσ καὶ σὺ πορθήσων πόλιν. 570

φέρ', ἦν ἔλῃς γῆν τήνδ' — ὃ μὴ τύχοι ποτέ —

πρὸς θεῶν, τρόπαια πῶς ἀναστήσεις Δί;

πῶς δ' αὖ κατάρξῃ θυμάτων, ἐλὼν πάτρην,

καὶ σκῦλα γράφεις πῶς ἐπ' Ἰνάχου ῥοαῖς;

Θήβας πυρώσας τάσδε Πολυνείκης θεοῖς 575

ἀσπίδας ἔθηκε; μήποτ', ὦ τέκνον, κλέος

τοιόνδ' σοι γένοιθ' ὑφ' Ἑλλήνων λαβεῖν.

S az elsőségen nem támad köztük viszály. 545
 A nap s az éj ha egyaránt szolgál nekünk,
 Te mért ne birhatnád a ház egyik felét,
 Másik felét meg ő? Vagy a jog hol marad?

Az uralomnak, melynek fénye jogtalan,
 Miért hódolsz s oly nagyra mért becsülöd azt, 550
 Ha megbámúl egész világ? Mily hiuság!
 Sok kincsre vágyol? Csak azért, hogy több legyen
 A gondod is? És mi az a sok? Pusztá név.
 A józan kelleténél többet nem kíván.

Halandónak nem is sajátja semmi kincs, 555
 Csak gondjainkra bízzák a nagy istenek
 S ha ők akarják, újra vissza is veszik
 [Napokra szól, nem egy életre a vagyon].⁵³

De jó, egyszerre hogyha kettőt kérdezek:
 Uralmat kívánsz vagy honod megmenteni? 560
 Uralmat, így szólsz? Ám ha ez téged legyőz
 S argosi kopja leveri a kadmosit:
 Elnézed szolgaságban Thébe városát,
 Elnézed a sok foglyul ejtett szűzleányt,
 Rabságra mint hurezolják ádáz férfiak? 565
 Így, melyet áhítsz, jajkeserves lesz a kincs
 Honfaidra nagyravágyásod miatt.

Ezt mondtam néked. Polyneikes, halld te most.
 A szívesség, mit Adrastos tett, oktalan,
 S balgán jövől te is, hogy pusztítsd városod. 570
 Mondd, hogyha e hont — isten ments'! — elfoglalod,
 Az égre, Zeusnak mint állítsz győzelmi jelt?
 Mint áldozol, hogy elfoglaltad ten-honod?
 Az Inachosnál⁵⁴ a zsákmányra föl mit írsz?
 «Feldulva Thébát, isteneknek szentelé 575
 Polyneikes e pajzsokat»? Fiam, soha
 Helléneken ily diadalt te ne arass.

ἦν δ' αὖ κρατηθῆς καὶ τὰ τοῦδ' ὑπερδράμη,
 πῶς Ἄργος ἤξεις μυρίους λιπὼν νεκρούς;
 ἐρεῖ δὲ δῆ τις· ὦ κακὰ μνηστεύματα 580
 Ἄδραστε προσθεῖς, διὰ μιᾶς νύμφης γάμον
 ἀπωλόμεσθα. δύο κακῶ σπεύδεις, τέκνον,
 κείνων στέρεσθαι τῶνδ' ἐν μέσῳ πεσεῖν.
 μέθετον τὸ λίαν, μέθετον· ἀμαθία δυοῖν,
 ἐς ταῦθ' ὅταν μόλητον, ἔχθιστον κακόν. 585

ΧΟΡΟΣ.

ὦ θεοί, γένοισθε τῶνδ' ἀπότροποι κακῶν
 καὶ ξύμβασιν τιν' Οἰδίπου τέκνοις δότε.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

μήτερ, οὐ λόγων ἔθ' ἀγών, ἀλλ' ἀναλοῦται χρόνος
 οὐν μέσῳ μάτην, περαίνει δ' οὐδὲν ἢ προθυμία·
 οὐ γὰρ ἂν ξυμβαῖμεν ἄλλως ἢ 'πὶ ταῖς εἰρημένοις, 590
 ὥστ' ἐμὲ σκῆπτρων κρατοῦντα τῆσδ' ἄνακτ' εἶναι χθονός·
 τῶν μακρῶν δ' ἀπαλλαγείσα νουθετημάτων μ' ἔα.
 καὶ σὺ τῶνδ' ἔξω κομίζου τειχέων, ἢ κατθανῇ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

πρὸς τίνας; τίς ὦδ' ἄτρωτος, ὅστις εἰς ἡμᾶς ξίφος
 φόνιον ἐμβαλὼν τὸν αὐτὸν οὐκ ἀποίσεται μόρον; 595

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐγγύς, οὐ πρόσω βέβηκεν· ἐς χέρας λεύσσεις ἐμάς;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

εἰσορῶ· δειλὸν δ' ὁ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καῖτα σὺν πολλοῖτιν ἦλθες πρὸς τὸν οὐδὲν ἐς μάχην;

Ha meg *te* vesztesz és a győztes ő leszen,
 Argosba hogy' mégy, hagyva holtak ezreit?
 Így szólanak majd: «Óh Adrastos, átkozott 580
 Frigyet kötöttél, ím egy lányod nászaért
 El kelle vesznünk!» Kettős bajt sürgetsz, fiam,
 Elvész, mid ott van s itt kívántért elbukol.
 Hagyjátok, a mi szertelen! Ha egyesül
 Két ember balgasága, legszörnyűbb baj az. 585

KARVEZETŐ.

Óh istenek, ti hárítsátok el a bajt
 S békítsétek ki Oidipusnak sarjait.

ETEOKLES.

Óh anyám, miért e szóharcz, mért időnk fecsérteni⁵⁵
 Mindhiába? Láthatod, hogy buzgóságod mitsem ér.
 Mert máskép nem egyezünk meg, csak a mondottak szerint,
 Hogy e földön bírva trónom én maradjak a király. 591
 Hosszadalmas intelmiddel hagyj tehát békét nekem.
 És te távozz e falak közül vagy halj meg nyomban itt.

POLYNEIKES.

Vajh ki által? Hol van olyan sérthetetlen, hogy reám
 Gyilkoló kardját emelné s elkerülné a halált? 595

ETEOKLES.

Jó-közel, nincs messze tőled! Jobbomat nem látod-e?

POLYNEIKES.

Jól látom, de a ki gazdag, gyáva s félti életét.

ETEOKLES.

S mégis lám, e gyáva ellen mily nagy hadserget vezetsz!

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀσφαλῆς γάρ ἐστ' ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

κομπὸς εἶ σπονδαῖς πεποιθώς, αἶ σε σφύζουσιν θανεῖν. 600

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καὶ σέ· δευτέρον δ' ἀπαιτῶ σκῆπτρα καὶ μέρη χθονός.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐκ ἀπαιτούμεσθ'· ἐγὼ γὰρ τὸν ἐμὸν οἰκήσω δόμον.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

τοῦ μέρους ἔχων τὸ πλεῖον;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

φήμ'· ἀπαλλάσσου δὲ γῆς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ θεῶν βωμοὶ πατρώων...

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐδ' σὺ πορθήσων πάρει,

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κλύετε μου...

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τίς δ' ἂν κλύοι σου πατρίδ' ἐπεστρατευμένου; 605

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ,

καὶ θεῶν τῶν λευκοπώλων δώματα...

POLYNEIKES.

Többet ér, ha óvatos, s nem vakmerő a hadvezér.

ETEOKLES.

Kérkedel, bízván a frigyben, mely megóvjá éltedet. 600

POLYNEIKES.

Újra kérlek, add meg a trónt és e földön jussomat.

ETEOKLES.

Nincsen mit neked *megadnom*: én az én házam lakom.

POLYNEIKES.

Többet, mint a mennyi illet?

ETEOKLES.

Úgy van, hagyd el földemet.

POLYNEIKES.

Istenimnek ős oltári!..

ETEOKLES.

Dúlni ép' *őket* jövel.

POLYNEIKES.

Óh hallgassatok meg!...

ETEOKLES.

Hogyne! Téged, a honárulót? 605

POLYNEIKES.

Oh fehér ménen lovagló istenek!...⁵⁶

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οἱ στυγοῦσί σε.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἐξελαυνόμεσθα πατρίδος . . .

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ γὰρ ἤλθες ἐξελών.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀδικία γ', ὦ θεοί.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

Μυκήναις, μὴ 'νθάδ' ἀνακάλει θεούς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀνόσιος πέφυκας . . .

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἀλλ' οὐ πατρίδος, ὥς σύ, πολέμιος.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὅς μ' ἄμοιρον ἐξελαύνεις.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ κατακτενῶ γε πρὸς. 610

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ πάτερ, κλύεις ἃ πάσχω;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ γὰρ οἷα δρᾷς κλύει.

ETEOKLES.

Gyülölnek ök.

POLYNEIKES.

Im' kiűznek en-hazámból!...

ETEOKLES.

Hogy kiűzz, azért jövől.

POLYNEIKES.

Jogtalanság, istenek!

ETEOKLES.

Hívd otthon Argos istenit!

POLYNEIKES.

Hitszegő vagy!...

ETEOKLES.

Ám nem a hon ellensége, mint te vagy.

POLYNEIKES.

Mert kiűzől megrabolva.

ETEOKLES.

Ki is ontom véredet. 610

POLYNEIKES.

Halld, atyám, mit szenvedek!

ETEOKLES.

De hallja azt is, mit művelsz.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καὶ σύ, μήτερ;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἀθέμιτόν σοι μητρὸς ὀνομάζειν κᾶρα.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ πόλις.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

μολὼν ἐς Ἄργος ἀνακάλει Λέρνης ὕδωρ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

εἴμι, μὴ πόνει· σὲ δ' αἰνῶ, μήτερ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἔξιθι χθονός.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἔξιμεν· πατέρα δέ μοι δὸς εἰσιδεῖν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐκ ἂν τύχοις.

615

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀλλὰ παρθένους ἀδελφάς.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐδὲ τάσδ' ὄψῃ ποτέ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ κασιγνήται.

POLYNEIKES.

Halld, anyám!

ETEOKLES.

Ne vedd ajkadra az anyának szent nevét!

POLYNEIKES.

Városom!

ETEOKLES.

Menj Argosodba s Lerna habjához kiálts!

POLYNEIKES.

Légy nyugodt, megyek már, áldva légy, anyám!

ETEOKLES.

Pusztulj hamar!

POLYNEIKES.

Jó, csak hagyd atyámat látnom.

ETEOKLES.

Semmikép sem engedem. 615

POLYNEIKES.

Hát hajadon hűgaimat.

ETEOKLES.

Őket sem látod soha!

POLYNEIKES.

Óh testvérim!

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί ταύτας ἀνακαλεῖς ἔχθιστος ὢν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

μῆτερ, ἀλλὰ μοι σὺ χαῖρε.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

χαρτὰ γοῦν πάσχω, τέκνον.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐκέτ' εἰμι παῖς σός.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἔς πόλλ' ἀθλία πέφυκ' ἐγώ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὁδε γὰρ εἰς ἡμᾶς ὕβριζει.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ γὰρ ἀνθυβρίζομαι. 620

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ποῦ ποτε στήσῃ πρὸ πύργων;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ὥς τί μ' ἱστορεῖς τόδε;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀντιτάξομαι κτενῶν σε.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

κάμῃ τοῦδ' ἔρωσ ἔχει.

ETEOKLES.

Ellenségük vagy, hát őket mért hívod?

POLYNEIKES.

Élj hát boldogúl, anyám!

IOKASTE.

Fiam, hisz én csak szenvedek.

POLYNEIKES.

Nem vagyok fiad se többé.

IOKASTE.

Engem ér minden csapás!

POLYNEIKES.

Mert ez fitymál durva göggel.

ETEOKLES.

Ő is fitymál dölýfösen. 620

POLYNEIKES.

Hova állasz, mely kapúhoz?

ETEOKLES.

Mért kívánod tudni ezt?

POLYNEIKES.

Szembe szállok és megöllek.

ETEOKLES.

E vágy tölt el engem is.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τάλαιν' ἐγὼ τί δράσεται, ὦ τέκνα;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

αὐτὸ σημαίνει.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πατὴρ οὐ φεύξεται Ἐρινός;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐρρέτω πρόπας δόμος.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὥς τάχ' οὐδέθ' αἵματηρὸν τοῦμόν ἀργήσῃ ξίφος. 625

τὴν δὲ θρέψασάν με γαίαν καὶ θεοὺς μαρτύρομαι,

ὥς ἄτιμος οἴκτρά πάσχων ἐξελαύνομαι χθονός,

δοῦλος ὢς, ἀλλ' οὐχὶ ταῦτοδ' πατὴρ Οἰδίπου γεγώς.

κἄν τί σοι, πόλις, γένηται, μὴ ἐμέ, τόνδε δ' αἰτιῶ.

οὐχ ἐκὼν γὰρ ἤλθον, ἄκων δ' ἐξελαύνομαι χθονός. 630

καὶ σύ, Φοῖβ' ἄναξ Ἀγνιεῦ, καὶ μέλαθρα, χαίρετε,

ἥλικές θ' οὐμοί, θεῶν τε δεξιμήλ' ἀγάλματα.

οὐ γὰρ οἶδ' εἴ μοι προσειπεῖν αὖθις ἔσθ' ὑμᾶς ποτε.

ἐλπίδες δ' οὔπω καθεύδουσ', αἷς πέποιθα σὺν θεοῖς.

τόνδ' ἀποκτείνας κρατήσῃν τῆσδε Θηβαίας χθονός. 635

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἔξειθ' ἐκ χώρας ἀληθῶς δ' ὄνομα Πολυνείκη πατὴρ

ἔθετό σοι θεία προνοία νεικέων ἐπώνυμον.

IOKASTE.

Gyermekim, jaj, mit műveltek?

POLYNEIKES.

Csakhamar megvállik az.

IOKASTE.

Nem rémít atyátok átka?

ETEOKLES.

Az egész ház veszszén el!

POLYNEIKES.

Nem soká fog hát pihenni s vérben ázik már e kard. 625
Légyenek tanúim a föld, mely nevelt, s az istenek,
Hogy méltatlan', meggyalázva üznek engem innen el,
Mintha szolga volnék és nem szintén Oidipus fia.
Óh hazám, ha vész borúl rád, őt vádold, ne engemet,
Mert nem szívesen jövék és most erőszak üldöz el. 630

Búcsuszóm halld, utak őre, Phoibos⁵⁷ és ti háztetők,
Bajtársim s ti, istenképek füstölgő oltárai.
Nem tudom, hozzátok ajkam nem utólszor szól-e most.
Nem, nem alszik a reménység s én hiszem, ha istenim
Megsegítnék, őt megölve Thebe földjén úr leszek. 635

ETEOKLES.

Menj e földről! Ah atyánknak isten sugalmazta azt,
Hogy *Polyneikesnek* hívjon, *háboruságkedvelő!*⁵⁸

(Polyneikes balra el a táborba, Iokaste és Eteokles a palotába.)

ΧΟΡΟΣ.

Stropha.

Κάδμος ἔμολε τάνδε γὰν
 Τύριος, ᾧ τετρασκελῆς
 μῶσχος ἀδάματον πέσσημα 640
 δίκε τελεσφόρον διδοῦσα
 χρησμόν, οὗ κατοικίσαι
 πεδία νιν τὸ θέσφατον
 πυροφόρα δόμων ἔχρη,
 καλλιπότημος ὕδατος ἵνα τε 645
 νοτὶς ἐπέρχεται γύας,
 Δίρκας χλοηφόρους
 καὶ βαθυσπόρους γύας·
 Βρόμιον ἔνθα τέκετο μά-
 τηρ Διὸς γάμοισι, 650
 κισσὸς ὃν περιστεφῆς
 ἔλικος εὐθὺς ἔτι βρέφος
 χλοηφόροιςιν ἔρνεσιν
 κατασκίοισιν ὀλβίσας ἐνώτισεν,
 Βάκχιον χόρευμα παρθένοισι Θηβαίαισι 655
 καὶ γυναῖξιν εὐόιοις.

Antistropha.

ἔνθα φόνιος ἦν δράκων
 Ἄρεος ὠμόφρων φύλαξ
 νάματ' ἔνυδρα καὶ ῥέεθρα
 χλοερὰ δεργμάτων κόραισι. 660
 πολυπλάνοις ἐπισκοπῶν
 ὃν ἐπὶ χέρνιβας μολῶν
 Κάδμος ὄλεσε μαρμάρῳ·
 κρᾶτα φόνιον ὄλεσίθηρος
 ὠλένας δικῶν βολαῖς, 665
 δίας ἀμάτορος <δ'> 666

KAR.

Strophæ.

Tyrosból e földre jött
 Kadmos,⁵⁹ és a szűz ünő
 Négy lábával elterülve 640
 Azt a jóslatot beváltá,
 A mely annak meghagyá:
 Búzatermő sík mezőben
 Készítsen lakóhelyet,
 Hol a Dirke tiszta árja 645
 Szép mederben folydogál
 A smaragdzöld pázsitos
 Mélyvetésű földeken;
 Hol Bromios⁶⁰ szülte anyja,
 Zeusnak a szerelmese, 650
 És a kisedő gyermeket
 Lágy borostyán zsenge lombja
 Fonta bé egy percz alatt
 S boldogító, kedves árnyat hinte rá;
 És ezért ott Thébe lánya és ujjongó asszonyi 655
 Járják bakchosi táncukat.

Antistrophæ.

Ám ott Ares vérszopó
 Vad sárkánya örködött
 És kútfőn és fűszegélyzett
 Csermelyen járt jobbra-balra 660
 Villanó tekintete.
 Kadmos indult víz-meríteni
 S a sárkányt agyon veré:
 Vad fejét a szörnyetegnek
 Márványkövel csapta le; 665
 S Zeus anyátlan gyermeke,

ἐς βαθυσπόρους γύας 669
 γαπετεῖς δικῶν ὁδόν- 668
 τας [Παλλάδος] φραδαῖσιν· 667
 ἔνθεν ἐξανῆκε γᾶ 670
 πάνοπλον ὄψιν ὑπὲρ ἄκρων
 ὄρων χθονός· σιδαρόφρων
 δέ νιν φόνος πάλιν ξυνῆψε γᾶ φίλα.
 αἵματος δ' ἔδευσε γαῖαν, ἃ νιν εὐηλίοισι
 δεῖξεν αἰθέρος πνοαῖς. 675

καὶ σέ, τὸν προμάτορος
 Ἰοῦς ποτ' ἔκγονον
 Ἐπαφον, ὦ Διὸς γένεθλον,
 [ἐκάλεσ'] ἐκάλεσα βαρβάρῳ βοᾷ,
 ἰώ, βαρβάροις λιταῖς· 680
 βᾶθι βᾶθι τάνδε γᾶν·
 — σοί νιν ἔκγονοι κτίσαν
 καὶ διώνυμοι θεαί,
 Περσέφασσα καὶ φίλα
 Δαμάτηρ θεά, 685
 πάντων ἄνασσα, πάντων δὲ Γᾶ τροφός,
 κτήσαντο — πέμπε πυρφόρους
 θεάς, ἄμυνε τᾷδε γᾶ·
 πάντα δ' εὐπετῇ θεοῖς.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

χώρει σὺ καὶ κόμιζε τὸν Μενοικέως 690
 Κρέοντ', ἀδελφὸν μητρὸς Ἰοκάστης ἐμῆς,
 λέγων τάδ', ὥς οἰκεία καὶ κοινὰ χθονὸς
 θέλω πρὸς αὐτὸν συμβαλεῖν βουλευμάτα,
 πρὶν ἐς μάχην τε καὶ δορὸς τάξιν μολεῖν.
 καίτοι ποδῶν σῶν μόχθον ἐκλύει παρών· 695
 ὀρῶ γὰρ αὐτὸν πρὸς δόμους στείχοντ' ἐμούς.

Pallas a mint meghagyá:
 Elveté a mély barázdás
 Földbe a szörny fogait.
 E vetésből fegyveres 670
 Népnek serge sarjadott ki
 S ellepé a föld színét.
 Ám a vérszomj föld ölébe visszavitte:
 Vérrel hinték anyjukat,⁶¹ mely fénynek, fuva-
 lomnak ép
 Megmutatta szülötteit. 675

Téged, ősanyánk, Ió
 Ős szülötte, Zeus magzatja,
 Epaphos! téged hívunk,
 Barbár nyelven esdekelve
 Barbár éneket zenegve: 680
 Jöjj e földre, óh jövel!
 — A te sarjad földje ez;
 És a két neven hívott
 Két istennő, Persephone
 És a kedves Demeter, 685
 Mindeneknek táplálója,
 Ide szálltak.⁶² — Küldd a fáklyás
 Istennőket, védj e földet:
 Isten mindent megtehet.

ETEOKLES (a palotából kísérettel jő, egy szolgálóhoz).

Menj s hívd elő Menoikeusnak a fiát, 690
 Iokaste bátyját, nagybátyámat, hívd Kreont
 És mondd: előbb, mint csatarendbe állanánk,
 Közölni vágyom véle némely terveket,
 Melyek házunkra és a honra fontosak.
 De fáradságtól megkiméli lábadat: 695
 Mint látom, épen ott közelg a ház felé.

ΚΡΕΩΝ.

ἦ πόλλ' ἐπῆλθον εἰσιδεῖν χρήζων σ', ἄναξ
 Ἐτεόκλεες, πέριξ δὲ Καδμείων πύλας
 φυλακάς τ' ἐπῆλθον σὸν δέμας θηρώμενος.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ

καὶ μὴν ἐγὼ σ' ἔχρηζον εἰσιδεῖν, Κρέον· 700
 πολλῷ γὰρ ἡῦρον ἐνδееεῖς διαλλαγὰς
 ὥς ἐς λόγους συνῆψα Πολυνείκει μολών.

ΚΡΕΩΝ.

ἤκουσα μείζον αὐτὸν ἢ Θήβας φρονεῖν,
 κήδει τ' Ἀδράστου καὶ στρατῷ πεποιθότα.
 ἀλλ' ἐς θεοὺς χρεὶ ταῦτ' ἀναρτήσαντ' ἔχειν· 705
 ἃ δ' ἐμποδὼν μάλιστα, ταῦθ' ἤκω φράσω.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τὰ ποῖα ταῦτα; τὸν λόγον γὰρ ἄγνοῶ.

ΚΡΕΩΝ.

ἦκει τις αἰχμάλωτος Ἀργείων πάρα.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

λέγει δὲ δὴ τί τῶν ἐκεῖ νεώτερον;

ΚΡΕΩΝ.

μέλλειν [πέριξ πόργοισι Καδμείων πόλιν 710
 ὅπλοις] ἐλίξειν αὐτίκ' Ἀργείων στρατόν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐξοιστέον τὰρ ὅπλα Καδμείων πόλει.

KREON.

Rég' járok immár, Eteokles, jó uram,
Hogy lássalak, s a thébei kapuk körül,
Őrségeken már mindenütt kerestelek.

ETEOKLES.

Én is kívántam, hogy láthassalak, Kreon. 700
Polyneikesszel a mióta tárgyalék,
A békülésnek, úgy látom, sok hijja van.

KREON.

Hallám, nagyobbra tartja Thebénél magát,
Bízván ipának, Adrastosnak sergiben.
De a hatalmas istenekre bizzuk ezt, 705
Arról beszéljünk, a mi most legégetőbb.

ETEOKLES.

S mi az? Nem sejtem, mit akarsz elmondani.

KREON.

Egy hadi foglyot hoztak Argos sergiből.

ETEOKLES.

Vajjon mi újat tud róluk jelenteni?

KREON.

Körül akarják városunk' keríteni 710
[És fegyveres nép vívja Kadmosnak falát].⁶³

ETEOKLES.

Vonúljon úgy ki városunk hadnépe is!

ΚΡΕΩΝ.

ποιί; μῶν νεάζων οὐχ ὀρᾷς ἀ χρῆ σ' ὀρᾶν;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐκτὸς τάφρων τῶνδ', ὥς μαχουμένους τάχα.

ΚΡΕΩΝ.

σμικρὸν τὸ πλῆθος τῇσδε γῆς, οἳ δ' ἄφθονοι. 715

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐγῶδα κείνους τοῖς λόγοις ὄντας θρασεῖς.

ΚΡΕΩΝ.

ἔχει τιν' ὄγκον τῆρος Ἑλλήνων πάρα.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

θάρσει· τάχ' αὐτῶν πεδίον ἐμπλήσω φόνου.

ΚΡΕΩΝ.

θέλοιμ' ἄν· ἀλλὰ τοῦθ' ὀρῶ πολλοῦ πόνου.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ὥς οὐ καθέξω τειχέων ἔσω στρατόν. 720

ΚΡΕΩΝ.

καὶ μὴν τὸ νικᾶν ἐστι πᾶν εὐβουλία.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

βούλῃ τράπωμαι δᾷθ' ὁδοὺς ἄλλας τινάς;

ΚΡΕΩΝ.

πάσας γε, πρὶν κίνδυνον εἰς ἅπαξ μολεῖν.

KREON.

Hová? Nem látod, ifju, a mit látni kell?

ETEOKLES.

E sánczokon túl harcra szálljanak legott!

KREON.

Kis számu a mi sergünk, nagy az ellené. 715

ETEOKLES.

Oh jól tudom, hogy csak szavakkal bátrak ők.

KREON.

Hellas előtt Argosnak nem kis súlya van.

ETEOKLES.

Ne félj! A síkot vérükkel festem legott.

KREON.

Én is szeretném, ám kemény lesz a tusa.

ETEOKLES.

Belül a bástyán mégse tartom sergemet. 720

KREON.

Okos meggondolást kíván a győzelem.

ETEOKLES.

Hát azt tanácslod, hogy más útra térjek át?

KREON.

Azt, minden útra, míg ránk nem tör a veszély.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

εἰ νυκτὸς αὐτοῖς προσβάλοιμεν ἐκ λόχου;

ΚΡΕΩΝ.

εἵπερ σφαλεῖς γε δεῦρο σωθήσῃ πάλιν.

725

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἴσον φέρει νύξ, τοῖς δὲ τολμῶσιν πλέον.

ΚΡΕΩΝ.

ἐνδυστυχῆσαι δεινὸν εὐφρόνης κνέφας.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἀλλ' ἀμφὶ δεῖπνον οὖσι προσβάλω δόρυ;

ΚΡΕΩΝ.

ἔκπληξίς ἂν γένοιτο· νικῆσαι δὲ δεῖ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

βαθὺς γέ τοι Διρκαῖος ἀναχωρεῖν πόρος.

730

ΚΡΕΩΝ.

ἅπαν κάκιον τοῦ φυλάσσεσθαι καλῶς.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί δ', εἰ καθιππεύσαιμεν Ἀργείων στρατόν;

ΚΡΕΩΝ.

κάκει πέφρακται λαὸς ἄρμασιν πέριξ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί δῆτα δράσω; πολεμίοισι δῶ πόλιν;

ETEOKLES.

Nos, hátha éjjel, lesből törnénk ellenük?

KREON.

Igen, ha balsikerben lesz egérutad.

725

ETEOKLES.

Egyenlőn mér az éj, bátornak többet ad.

KREON.

Az éj homálya félelmes, ha bajba jutsz.

ETEOKLES.

Ne estebédkor támadjak váratlanul?

KREON.

Ijedelmet így támaszthatsz, ámde *győzni* kell.

ETEOKLES.

Bizony bajos átkelni Dirke mély vizén.

730

KREON.

Mindennél jobb az óvatos gondoskodás.

ETEOKLES.

Hát hogyha lóval tiprunk végig sergükön?

KREON.

De szekerek bástyája védi őket is.

ETEOKLES.

Hát mit tegyek? Átadjam nekik városom?

ΚΡΕΩΝ.

μὴ δῆτα· βουλευούου δ', ἐπείπερ εἶ σοφός. 735

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τίς οὖν πρόνοια γίγνεται σοφωτέρα;

ΚΡΕΩΝ.

ἔπτ' ἄνδρας αὐτοῖς φασιν, ὡς ἤκουσ' ἐγώ . . .

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί προστετάχθαι δρᾶν; τὸ γὰρ σθένος βραχύ.

ΚΡΕΩΝ.

λοχαγετοῦντας ἐπτὰ προσκεῖσθαι πύλαις.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί δῆτα δρῶμεν; ἀπορίαν γὰρ οὐ μενῶ. 740

ΚΡΕΩΝ.

ἔπτ' ἄνδρας αὐτοῖς καὶ σὺ πρὸς πύλαις ἐλοῦ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

λόχων ἀνάσσειν ἢ μονοστόλου δορός;

ΚΡΕΩΝ.

λόχων, προκρίνας ὅπερ ἀλκιμώτατοι.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ξυνῆκ' ἀμύνειν τειχεῶν προσαμβάσεις.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ ξυστρατήγους <γ'>· εἷς δ' ἀνὴρ οὐ πάνθ' ὀρᾷ. 745

739. λοχαγετοῦντας pro λόχων ἀνάσσειν (cf. 742) Wecklein.

KREON.

Azt semmikép! Fontold meg bölcs eszed szerint. 735

ETEOKLES.

És mily javaslat volna a legokosabb?

KREON.

Mint értesültem, azt mondják, hét emberük . . .

ETEOKLES.

Mily megbízást nyert? Hisz csekély az ily erő!

KREON.

Hogy mint vezérek hét kapunkra törjenek.

ETEOKLES.

Hát mit tegyünk? Nem késhetem, míg itt a baj. 740

KREON.

Válaszsz ki a kapukhoz hét vezért te is.

ETEOKLES.

Csapatvezérül, avvagy bajvivó gyanánt?

KREON.

Csapatvezérül, s válaszd a legjobbakat.

ETEOKLES.

Igen, a bástyát megmászástól védeni.

KREON.

S több alvezért is. Több szem többet lát, tudod. 745

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

θάρσει προκρίνας ἢ φρενῶν εὐβουλία;

ΚΡΕΩΝ.

ἀμφοτέρων· ἀπολειφθὲν γὰρ οὐδὲν θάτερον.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἔσται τάδ'· ἐλθὼν ἐπτάπυργον ἐς πόλιν
τάξω λοχαγούς πρὸς πύλαισιν, ὡς λέγεις,
ἴσους ἴσοισι πολεμίοισιν ἀντιθείς.

750

ὄνομα δ' ἐκάστου διατριβὴ πολλὴ λέγειν,
ἐχθρῶν ὑπ' αὐτοῖς τείχεσιν καθημένων.
ἀλλ' εἴμ', ὅπως ἂν μὴ καταργῶμεν χέρα.
καί μοι γένοιτ' ἀδελφὸν ἀντήρη λαβεῖν
καὶ ξυσταθέντα διὰ μάχης ἔλειν δορί.

755

[κτανεῖν θ', ὃς ἦλθε πατρίδα πορθήσων ἐμήν.]

γάμους δ' ἀδελφῆς Ἀντιγόνης παιδός τε σοῦ
Αἴμονος, ἐάν τι τῆς τύχης ἐγὼ σφαλῶ,
σοὶ χρή μέλεσθαι· τὴν δόσιν δ' ἐχέγγυον
τὴν πρόσθε ποιῶ νῦν ἐπ' ἐξόδοις ἐμαῖς.

760

μητρὸς δ' ἀδελφὸς εἶ· τί δεῖ μακρηγορεῖν;
τρέφ' ἀξίως νιν σοῦ τε τὴν τ' ἐμήν χάριν.
πατὴρ δ' ἐς αὐτὸν ἀμαθίαν ὀφλισκάνει,
ὄψιν τυφλώσας· οὐκ ἄγαν σφ' ἐπήνεσα·
ἡμᾶς δ' ἀραιΐσιν, ἣν τύχη, κατακτενεῖ.

765

ἐν δ' ἐστὶν ἡμῖν ἄργόν, εἴ τι θέσφατον
οἰωνόμαντις Τειρεσίας ἔχει φράσαι,
τοῦδ' ἐκπυθέσθαι ταῦτ'· ἐγὼ δὲ παῖδα σὸν
Μενοικέα, σοῦ πατρὸς αὐτεπώνυμον,
λαβόντα πέμψω δεῦρο Τειρεσίαν, Κρέον·
σοὶ μὲν γὰρ ἡδὺς ἐς λόγους ἀφίξεται,

770

ETEOKLES.

És hogy' válaszszam? Bátorság vagy ész szerint?

KREON.

Nézz mindkettőre: semmi egy a más nekül.

ETEOKLES.

Helyes! Héttornyú városunkba indulok
 S kirendelem, mint mondod, a vezéreket,
 Hogy megtalálja méltó ellenét kiki. 750
 Időt veszítnék, felsorolva név szerint,
 Midőn az ellenség itt ül a vár alatt.⁶⁴
 De most megyek, ne lógjon tétlenül kezünk.
 Óh vajha szemben kaphatnám testvéremet,
 S a viadalban dárdám földre sujtaná 755
 [Megölve őt, honom földjét ki dulni jött].⁶⁵

(Szünet mulva.)

Antigone hugom s Haimon fiad között
 A nász, ha engem nem segít meg végzetem,
 A te gondod lesz. Most, hogy harczba indulok,
 Kijelentem már megtörtént eljegyzésüket. 760
 Anyámnak bátyja vagy: sok szót miért tegyek?
 Ápold, mint hozzád illik én helyettem is.
 Atyám magára vessen balgaságaért,
 Hogy megvakítá önmagát. Nem jól tevél!
 Minket pedig lehet, hogy átkával megöl. 765

Még egy dolog van hátra: ha Teiresias
 Madár röptéből jóslatot tud mondani,
 Azt tőle halld meg. Én pedig a fiadat,
 Menoikeust, ki öröklé atyád nevét,
 Teiresiásért küldöm, hozza őt ide; 770
 Mert hogy veled beszéljen, eljő szívesen.

ἐγὼ δὲ τέχνην μαντικὴν ἐμεμφάμην
ἤδη πρὸς αὐτόν, ὥστε μοι μομφὰς ἔχειν.

πόλει δὲ καὶ σοὶ ταῦτ' ἐπισκῆπτω, Κρέον·
ἥνπερ κρατήσῃ τὰμά, Πολυνείκους νέκυν
μήποτε ταφῆναι τῇδε Θηβαίᾳ χθονί,
θνήσκειν δὲ τὸν θάψαντα, κἂν φίλων τις ᾗ.

775

[σοὶ μὲν τὰδ' εἶπον· προσπόλοις δ' ἐμοῖς λέγω·]
ἐκφέρετε τεύχη πάνοπλά τ' ἀμφιβλήματα,
ὥς εἰς ἀγῶνα τὸν προκείμενον δορὸς
ὀρμώμεθ' ἤδη ξὺν δίκη νικηφόρῳ.
τῇ δ' Εὐλαβείᾳ, χρησιμωτάτῃ θεῶν,
προσευχόμεσθα τήνδε διασῶσαι πόλιν.

780

ΧΟΡΟΣ.

Stropha.

ὦ πολύμοχθος Ἄρης, τί ποθ' αἵματι
καὶ θανάτῳ κατέχη Βρομίου παράμουςος ἑορταῖς; 785
οὐκ ἐπὶ καλλιχόροις στεφάνοισι νεάνιδος ὥρας
βόστρυχον ἀμπετάσας λωτοῦ κατὰ πνεύματα μέλπη
μοῦσαν, ἐν ᾗ χάριτες χοροποιοί,
ἀλλὰ σὺν ὀλοφόροις στρατὸν Ἀργείων ἐπιπνεύσας
ἄλματι Θήβας 790
κῶμον ἀναυλότατον προχορεύεις.
οὐδ' ὑπὸ θυρσομανεῖ νεβρίδων μέτα δῖνα,
ἄρμασι καὶ φαλίων τετραβάμοσι μωνυχοπῶλων
ἵππεσσι ἐπὶ χεύμασι βαίνων
Ἴσμηνοῖο θοάζεις, Ἀργείοις ἐπιπνεύσας
Σπαρτῶν γένναν, 795
ἀσπιδοφέρμονα θίασον ἐνόπλιον,
ἀντίπαλον κατὰ λάϊνα τείχεα

Én többször ócsárlám előtte már a jós
Művészetet, azóta ellenem dohog.

Neked, Kreon, és városomnak meghagyom:
Polyneikes tetemét, ha győz az én ügyem, 775
Thébei földbe nem szabad temetnetek;
Ki megteszi, ha jó barát is, meghal az.

[Ez néked szólt. Szolgák, most ti figyeljetek!]
Elő a fegyvert s minden harczi készletem!
Immár a lándzsaharczba, mely előtttem áll, 780
Megyek, hadd nyerjen igazságom diadalt.
Legüdvösebb istenség a Gondoskodás:
Hozzá könyörgünk, mentse véstől városunk.

(A szolgák előhozzák a fegyvereket. Eteokles fegyverkezik, aztán a harcza indul.

Kreon marad.)

KAR.

Stropha.

Ares, oh bajszerző, a halált meg a vért
Mért szereted s nem az ünnepi dalt Bromiosnak
örülve?⁶⁶ 785

S ifjui szép, deli kar koszorúzott tánczai mellett
Fürteidet lobogatva mért hogy a lótosi sípot?⁶⁷
Nem fuvod a tánczos Charisoknak,
Nem, hanem argosi had viharát Thébére zudítva
Zord hadi tánczok 790

Közt vezeted rajukat zene nélkül?⁶⁸
Thyrsos nincs a kezedbe', nem is takar őzbőr,⁶⁹
Ámde patás paripát zabolázva a harczi szekérrel
Isménosnak az árjai közzé
Vágtatsz a hadi néppel, az argosiakra zudítva
E föld sarját 795
És ama pajzsviselő, nem is ünnepi rajt,
Mely kizudult eme köfalak ellen,

χαλκῷ κοσμήσας.

ἦ δεινά τις Ἔρις θεός, ἃ τάδε
μήσατο πῆματα γὰς βασιλεῦσιν,
Λαβδακίδαις πολυμόχθοις.

800

Antistropa.

ὦ ζαθέων πετάλων πολυθηρότα-

τον νάπος, Ἀρτέμιδος χιονοτρόφον ἥμμα Κιθαιρών,
μήποτε τὸν θανάτῳ προτεθέντα, λόχευμ' Ἰοκάστας,
ὠφελος Οἰδιπόδαν θρέψαι, βρέφος ἔκβολον οἴκων,
χρησοδέτοις περόναις ἐπίσαμον·

805

μηδὲ τὸ παρθένιον πτερόν, οὔρειον τέρας, ἐλθεῖν
πένθεα γαίας

Σφιγγὸς ἀμουσοτάταισι σὺν ῥδαῖς,

ἃ ποτε Καδμογενῇ τετραβάμοσι χαλαῖς

τείχεσι χριμπτομένα φέρειν αἰθέρος εἰς ἄβατον φῶς
γένναν, ἂν ὁ κατὰ χθονὸς Ἄιδας

810

Καδμείοις ἐπιπέμπει· δυσδαίμων δ' ἔρις ἄλλα
θάλλει παίδων

Οἰδιπόδα κατὰ δώματα καὶ πόλιν.

οὐ γὰρ ὃ μὴ καλὸν οὔ ποτ' ἔφνυ καλόν,

οὐδ' οἱ μὴ νόμιμοι

815

†παῖδες ματρὶ λόχευμα, μίασμα πατρός·

ἦ δὲ συναίμονος ἐς λέχος ἤλθεν.†

ἔτεκες, ὦ Γαί', ἔτεκές ποτε,

βάρβαρον ὡς ἀκοὰν ἐδάην ποτ' ἐν οἴκοις,

τὰν ἀπὸ θηροτρόφου φοινικολόφοιο δράκοντος

820

γένναν ὀδοντοφυῇ, Θήβαις κάλλιστον ὄνειδος·

Ἀρμονίας δέ ποτ' εἰς ὕμεναίους

ἤλκον οὐρανίδαί, φόρμιγγί τε τείχεα Θήβας

τὰς Ἀμφιονίας τε λύρας ὑπο πύργος ἀνέστα

διδύμων ποταμῶν πόρον ἀμφὶ μέσον,

825

Érezcel fölszereléd.

Hajh, félelmes Eris,⁷⁰ te koholtad e
Föld fejedelminek ezt az özön bajt,
Sokbaju Labdakidáknak.

800

Antistropa.

Lombkoszorús, vadas, isteni erdő,
És havas ormu Kithairon, Artemisünk szeme fénye,
Mért tápláltad a szörnyü halálra kitett csecsemőt te,
Őt, a Iokaste szülöttét, Oidipust, ki arany tút
Horda jelül a bokáiba szúrva?⁷¹

805

És minek is jöve a hegyi rém gyászúl eme földre,
A szüzi szárnyas

Sphinx, a ki romlást zenge dalával,

A ki a kadmosi sarjakat a levegőbe

Karmai közt repíté, horzsolva a bástyatetőket?

Hades küldte a thebeiekre

810

Őt a földnek alóla. S most új baj van a házban

S a városban

Szörnyü viszály a két ivadék közt.

Hajh, sose lesz széppé, a mi nem szép,

És a bűnbe' fogant

815

Gyermekek örök mocsok anyja s az apja nevéen;

Hát a kit önfia tett anyává!

Óh ez a föld, ez a föld vala az,

— Így tanulám otthon, tanulám meg a hírből —

Ez vala, melly a világra hozá a bibor tarajú, vad

820

Sárkány hős ivadékát, Thébének deli diszét;⁷²

S Harmoniának az egybekelésén

Égiek is mulatoztak,⁷³ s Amphion lantja szavára

Thébének fala, tornyai felnövekedtek a földből,⁷⁴

Hol a két folyam árja között a füves

825

Δίρκα χλοεροτρόφον ᾗ πεδίον
 πρόπαρ Ἴσμηνοῦ καταδέυει·
 Ἰώ θ', ἁ κερόεσσα προμάτωρ,
 Καδμείων βασιλῆας ἐγείνατο,
 μυριάδας δ' ἀγαθῶν ἐτέροις ἐτέ- 830
 ρας μεταμειβομένα πόλις ἅδ' ἐπ' ἄγκροις ἔστακ'
 Ἀρηίοις στεφάνοισιν.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἦγοῦ πάροιθε, θύγατερ· ὥς τυφλῷ ποδὶ
 ὀφθαλμὸς εἴ σύ, ναυβάταισιν ἄστρον ὥς· 835
 δεῦρ' ἐς τὸ λευρὸν πέδον ἔλχος τιθεῖς' ἐμόν,
 πρόβαινε, μὴ σφαλῶμεν· ἀσθενῆς πατήρ·
 κλήρους τέ μοι φύλασσε παρθένῳ χερὶ,
 οὐδ' ἔλαβον οἰωνίσματ' ὀρνίθων μαθὼν
 θάκοισιν ἐν ἱεροῖσιν, οὐ μαντεύομαι. 840
 τέκνον Μενοικεῦ, παῖ Κρέοντος, εἰπέ μοι
 πόση τις ἢ ἑπίλοιπος ἄστεως ὁδὸς
 πρὸς πατέρα τὸν σὸν· ὥς ἐμὸν κάμνει γόνυ,
 πυκνὴν δὲ βαίνων ἧλυσιν μόλις περῶ.

ΚΡΕΩΝ.

θάρσει· πέλας γάρ, Τειρεσία, φίλοισι σοῖς 845
 ἐξώρμισαι σὸν πόδα· λαβοῦ δ' αὐτοῦ, τέκνον·
 ὥς πᾶς' ἀπήνη πούς τε πρεσβύτου φιλεῖ
 χειρὸς θυραίας ἀναμένειν κουφίσματα.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

εἶεν, πάρεσμεν· τί με καλεῖς σπουδῇ, Κρέον;

ΚΡΕΩΝ.

οὐπω λελήσμεθ'· ἀλλὰ σύλλεξαι σθένος 850
 καὶ πνεῦμ' ἄθροισον, αἶπος ἐκβαλὼν ὁδοῦ.

Rétséget a Dirke locsolva szeli
 Isménos árjai mentén;
 És a szarvas Ió vala az, ki
 Szülte a thebeiek fejedelmit.⁷⁵
 És ez a város ezer meg ezer javakat 830
 Szerze rakásra, s a legtöbb harci babér koszorúja
 Az ő fejét koronázza.

TEIRESIAS (a vak jós aranykoszorúval ékesítve jő; leánya, Manto, vezeti. Velük
 jő Menoikeus).

Vezess előbbre, lányom, hisz miként hajóst
 A csillag, úgy vezérled vak lábam nyomát. 835
 A sik talajra igazítva léptemet
 Vezess, hogy ne botoljak; gyöngé már atyád.
 A jósjelekre jól ügyeljen szűz kezéd!⁷⁶
 Mert megfigyelve szárnyasoknak jóslatit
 Gyűjtém a szent helyen, hol jósszékelem vagyon. 840
 Mondd gyermekem, Menoikeus, Kreon fia,
 Mily hosszú út van a városban hátra még
 A te atyádhoz? Mert a térdem roskadoz.
 Aprózva léptem lassan juthatok tovább.

KREON.

Ne félj, Teiresias! Barátidhoz közel 845
 Veted meg immár horgonyod. Fogd meg, fiam;
 Mint egy szekér, akkép az aggnak lába is
 Mások kezének várja szíves támaszát.

TEIRESIAS.

Hát itt vagyunk! De mért siettetsz úgy, Kreon?

KREON.

Ne félj, el nem feledtem; ámde gyűjts erőt 850
 És füdd ki útat fáradalmitól magad.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

κόπῳ παρῆμαι γοῦν Ἐρεχθιδῶν ἄπο
 δεῦρ' ἐκκομισθεὶς τῆς πάροιθεν ἡμέρας·
 καὶ γὰρ ἦν τις πόλεμος Εὐμόλπου δορός,
 οὗ καλλινίκους Κεκροπίδας ἔθηκ' ἐγώ·
 καὶ τόνδε χρυσοῦν στέφανον, ὡς ὄρας, ἔχω
 λαβὼν ἀπαρχὰς πολεμίων σκυλευμάτων.

855

ΚΡΕΩΝ.

οἶωνόν ἐθέμην καλλίνικα σὰ στέφῃ·
 ἐν γὰρ κλύδωνι κείμεθ', ὥσπερ οἶσθα σύ,
 δορός Δανατῶν, καὶ μέγας Θήβαις ἀγών.
 βασιλεὺς μὲν οὖν βέβηκε κοσμηθεὶς ὅπλοις
 ἤδη πρὸς ἀλκὴν Ἑτεοκλῆς Μυκηνίδα·
 ἐμοὶ δ' ἐπέσταλκ' ἐκμαθεῖν σέθεν πάρα,
 τί δρῶντες ἂν μάλιστα σώσαιομεν πόλιν.

860

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

Ἑτεοκλέους μὲν οἴνεκ' ἂν κλήσας στόμα
 χρησμοὺς ἐπέσχον· σοὶ δ', ἐπεὶ χρήζεις μαθεῖν,
 λέξω. νοσεὶ γὰρ ἦδε γῇ πάλαι, Κρέον,
 ἐξ οὗ τεχνώθη Δάιος βίᾳ θεῶν
 πόσιν τ' ἔφυσε μητρὶ μέλεον Οἰδίπουν·
 αἶθ' αἵματωποὶ δεργμάτων διαφθοραὶ
 θεῶν σόφισμα καπιδειξίς Ἑλλάδι.
 ἃ συγκαλύφαι παῖδες Οἰδίου χρόνῳ
 χρῆζοντες, ὡς δὴ θεοὺς ὑπεκδραμούμενοι,
 ἤμαρτον ἀμαθῶς· οὔτε γὰρ γέρα πατρὶ
 οὔτ' ἔξοδον διδόντες, ἄνδρα δυστυχῇ
 ἐξηγρίωσαν· ἐκ δ' ἔπνευσ' αὐτοῖς ἀράς
 δεινάς, νοσῶν τε καὶ πρὸς ἡτιμασμένους.
 ἀγὼ τί <οὐ> δρῶν, ποῖα δ' οὐ λέγων ἔπη

865

870

875

TEIRESIAS.

Valóban eltörődve érkezém ide
 Erechtheidák fészkeből a múlt napon.⁷⁷
 Ők Eumolposszal folytatának háborút
 S a Kekropidák győztek benne általam. 855
 Jutalmul adták ezt az arany koszorút,
 Melyet rajtam látsz, zsákmányosztalék gyanánt.

KREON.

Szerencsés jóslat e győzelmi koszorú!
 Tudod bizonynyal, mily viharban hanykodunk:
 Argos hadával nagy tusát vív városunk. 860
 Eteokles, a fejdelem, fegyverben áll
 És a mykéni sergek ellen síkra kelt.
 Reám bizá megtudakolnom tőled azt,
 Mit cselekedjünk, hogy megmentsük városunk.

TEIRESIAS.

Eteoklesnek — ajkam zárva tartanám 865
 S nem jósolnék, de néked, minthogy kérdezed,
 Megmondom. E föld régen sinylik, óh Kreon,
 Mióta Laios isten ellen nyert fiat
 S férjül nejének nemzé Oidipust, szegényt.
 Hogy ez saját szemét kiszúrta, istenek 870
 Részéről az Hellasnak üdvös intelem.
 Hogy ráborítsák a felejtés fátyolát,
 Fiai azt hívék, kifognak istenen
 S balgán hibáztak: nem tisztelve atyjukat
 És rabként tartva otthon a boldogtalant 875
 Elkeseríték. Meggyalázva a szegény
 Beteg — reájuk rémes átkokat dörög.
 Mi mindent tettem és mi mindent szoltam én!

ἐς ἔχθος ἦλθον παισὶ τοῖσιν Οἰδίπου;
 ἐγγὺς δὲ θάνατος αὐτόχειρ αὐτοῖς, Κρέον· 880
 πολλοὶ δὲ νεκροὶ περὶ νεκροῖς πεπτωκότες
 Ἀργεῖα καὶ Καδμεία μείξαντες βέλη
 πικροὺς γόους δώσουσι Θηβαίᾳ χθονί.
 σὺ τ' ὦ τάλαινα συγκατασκάπτῃ πόλι,
 εἰ μὴ λόγοισι τοῖς ἐμοῖς τις πείσεται. 885
 ἐκείνο μὲν γάρ πρῶτον ἦν, τῶν Οἰδίπου
 μηδένᾳ πολίτην μηδ' ἄνακτ' εἶναι χθονός,
 ὡς δαιμονῶντας ἀνατρέφοντας πόλιν.
 ἐπεὶ δὲ κρεῖσσον τὸ καχὸν ἐστὶ τὰγαθοῦ,
 μί' ἔστιν ἄλλη μηχανὴ σωτηρίας. 890
 ἀλλ' — οὐ γὰρ εἰπεῖν οὗτ' ἐμοὶ τόδ' ἀσφαλὲς
 πικρὸν τε τοῖσι τὴν τύχην κεκτημένοις
 πόλει παρασχεῖν φάρμακον σωτηρίας —
 ἄπειμι. χαίρεθ'· εἷς γὰρ ὢν πολλῶν μέτα
 τὸ μέλλον, εἰ χρή, πείσομαι· τί γὰρ πάθω; 895

ΚΡΕΩΝ.

ἐπίσχες αὐτοῦ, πρέσβυ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

μὴ 'πιλαμβάνου.

ΚΡΕΩΝ.

μείνον, τί φεύγεις;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἡ τύχη σ', ἀλλ' οὐκ ἐγώ.

ΚΡΕΩΝ.

φράσον πολίταις καὶ πόλει σωτηρίαν.

Haragosommá lett a két királyfiú.
 Egymás kezétől esnek ők el most, Kreon; 880
 Rakásra hullva fekszik a sok holttetem,
 Egybekeverve Argos s Thébe fegyverit,
 És Kadmos földjén bús siralmat keltenek.
 Szegény város te, velük együtt tönkre jutsz,
 Ha szavamat meg nem fogadja valaki. 885
 Mert az lett volna a legfőbb, hogy Oidipus
 Véréből itt ne légyen polgár, sem király,
 Mert isten-verte faj, várost felforgató.
 De mert a rossz mindig erősebb, mint a jó,
 A menekvésnek még csak *egy* más módja van. 890
 De — ha kimondom, bátorságban nem vagyok
 S azokra, kik e város élén állanak,
 Keserves lenne a váltságnak e neme —
 Hát isten véletek! Megyek s mint bárki más,
 Elszenvedem, mi jön, ha kell. Mi mást tegyek? 895

KREON.

Maradj, öreg!

TEIRESIAS.

Ne tarts te vissza engemet!

KREON.

Maradj, miért futsz?

TEIRESIAS.

A szerencséd fut, nem én.

KREON.

Mondd, hogy' menthetjük meg népünk és városunk?

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

βούλη σὺ μέντοι κοῦχί βουλήσῃ τάχα.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ πῶς πατρώαν γαῖαν οὐ σῶσαι θέλω;

900

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

θέλεις ἀκοῦσαι δῆτα καὶ σπουδὴν ἔχεις;

ΚΡΕΩΝ.

ἐς γὰρ τί μᾶλλον δεῖ προθυμίαν ἔχειν;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

κλύοις ἂν ἤδη τῶν ἐμῶν θεσπισμάτων.

πρῶτον δ' ἐκεῖνο βούλομαι σαφῶς μαθεῖν,

ποῦ 'στιν Μενοικεύς, ὅς με δεῦρ' ἐπήγαγεν;

905

ΚΡΕΩΝ.

ὅδ' οὐ μακρὰν ἄπεστι, πλησίον δὲ σοῦ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀπελθέτω νυν θεσφάτων ἐμῶν ἐκάς.

ΚΡΕΩΝ.

ἐμὸς πεφυκῶς παῖς ἂν δεῖ σιγήσεται.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

βούλη παρόντος δῆτά σοι τούτου φράσω;

ΚΡΕΩΝ.

κλύων γὰρ ἂν τέρποιτο τῆς σωτηρίας.

910

TEIRESIAS.

Most még kívánod, mindjárt nem kívánod ám.

KREON.

Hogyne kívánnám a hazát megmenteni? 900

TEIRESIAS.

Tehát valóban óhajtod meghallani?

KREON.

Gondoskodásra van, mi inkább érdemes?

TEIRESIAS.

Legyen tehát, hallgasd meg immár jóslatom.
De add először értésemre pontosan,
Hol van Menoikeus, a ki engem ide hitt? 905

KREON.

Nincs messze tőled, sőt itt áll hozzád közel.

TEIRESIAS.

Ő menjen innen és ne hallja jóslatom!

KREON.

Az én fiam ő, hogyha kell, hallgatni fog.

TEIRESIAS.

Hát azt kívánod, ő előtte mondjam el?

KREON.

Ha a menekvés módját hallja, majd örül. 910

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἄκουε δὴ νυν θεσφάτων ἐμῶν ὁδόν·
 [ἅ δρῶντες ἂν σώσαιτε Καδμείων πόλιν]
 σφάξαι Μενοικέα τόνδε δεῖ σ' ὑπὲρ πάτρας,
 σὸν παῖδ', ἐπειδὴ τὴν τύχην αὐτὸς καλεῖς.

ΚΡΕΩΝ.

τί ψῆς; τίν' εἶπας τόνδε μῦθον, ὦ γέρον; 915

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἅπερ πέφυκε, ταῦτα κἀνάγκη σὲ δρᾶν.

ΚΡΕΩΝ.

ὦ πολλὰ λέξας ἐν βραχεῖ χρόνῳ κακά.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

σοί γ', ἀλλὰ πατρίδι μεγάλα καὶ σωτήρια.

ΚΡΕΩΝ.

οὐκ ἔκλυον, οὐκ ἤκουσα· χαίρέτω πόλις.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀνὴρ ὅδ' οὐκέθ' αὐτός· ἐκνεύει πάλιν. 920

ΚΡΕΩΝ.

χαίρων ἔθ'. οὐ γὰρ σὼν με δεῖ μαντευμάτων.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀπόλωλεν ἡ ἀλήθει', ἐπεὶ σὺ δυστυχεῖς;

ΚΡΕΩΝ.

ὦ πρὸς σε γονάτων καὶ γερασμίου τριχὺς...

TEIRESIAS.

Jól van tehát, halld biztos jósigéimet
[Mivel menthetnétek meg Kadmos városát].⁷⁸
Föl kell áldoznod a hazáért gyermeked,
Menoikeust!.. Magad hívád ki sorsodat!

KREON.

Mit mondasz? Óh mily szóra nyílt a szád, öreg?! 915

TEIRESIAS.

Szükség parancsol, szükség megtenned tehát.

KREON.

Óh mennyi bajt mondál egy röpke percz alatt!

TEIRESIAS.

Neked! De a hazának üdvöset, nagyot.

KREON.

Semmit se hallék! Boldogulj, város, magad!

TEIRESIAS.

Ez ember már nem az, ki volt, más útra tért! 920

KREON.

Elj boldogúl, menj! Nem kérem már jóslatod.

TEIRESIAS.

Az igazság veszszén hát, mert bajt okoz neked?

KREON.

Óh térdedet illetve s ősz szakálladat...⁷⁹

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

τί προσπίτνεις με; δυσφύλακτ' αἰτῇ κακά.

ΚΡΕΩΝ.

σίγα· πόλει δὲ τούσδε μὴ λέξης λόγους.

925

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἄδικεῖν κελεύεις μ'· οὐ σιωπήσαιμεν ἄν.

ΚΡΕΩΝ.

τί δὴ με δράσεις; παῖδά μου κατακτενεῖς;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἄλλοις μελήσει ταῦτ', ἐμοὶ δ' εἰρήσεται.

ΚΡΕΩΝ.

ἐκ τοῦ δ' ἐμοὶ τόδ' ἦλθε καὶ τέκνῳ κακόν;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ὀρθῶς μ' ἐρωτᾷς κεῖς ἀγῶν' ἔρχη λόγων.

930

δεῖ τόνδε θαλάμαις, οὐ δράκων ὁ γηγενῆς
ἐγένετο Δίρκης ναμάτων ἐπίσκοπος,
σφαγέντα φόνιον αἶμα γῇ δοῦναι χοᾶς
Κάδμου, παλαιῶν Ἄρεος ἐκ μηνιμάτων,
ὃς γηγενεῖ δράκοντι τιμωρεῖ φόνον.

935

καὶ ταῦτα δρῶντες σύμμαχον κτήσεσθ' Ἄρη.
χθῶν δ' ἀντὶ καρποῦ καρπὸν ἀντὶ θ' αἵματος
αἶμ' ἦν λάβη βρότειον, ἔξετ' εὐμενῇ
γῇν, ἣ ποθ' ἡμῖν χρυσοπήληκα στάχυν
σπαρτῶν ἀνῆκεν· ἐκ γένους δὲ δεῖ θανεῖν
τοῦδ', ὃς δράκοντος γένους ἐκπέφυκε παῖς.

940

σὺ δ' ἐνθάδ' ἡμῖν λοιπὸς εἰ σπαρτῶν γένους

TEIRESIAS.

Mit esdekelsz? A vész el nem kerülhető.

KREON.

Hallgass! A városnak minderről szót se szólj! 925

TEIRESIAS.

Te jogtalant kívánsz. Mi nem hallgathatunk.

KREON.

Hát mit cselekszel? Gyermekem meggyilkolod?

TEIRESIAS.

Ez másnak gondja lészen, én csak hirdetem.

KREON.

Reám s fiamra honnan jő e nagy csapás?

TEIRESIAS.

Helyes, hogy kérde s kész vagy szóvá tenni ezt. 930

Amaz üregben, a hol Dirke kútfejét

A föld szülötte sárkány örzé, kell neki

Kadmos földjét áztatni ömlő vérivel;

A rég haragvó Ares így kívánja ezt,

Földszülte sárkány vesztét így torolja meg. 935

Ezt megtevé, Arest nyered meg frigyesül.

Gyümölcs helyett gyümölcsöt, sárkányvér helyett

Embervért kapván, kegyes lesz irántatok

A föld, mely egykor aranysisakos vetést

Sarjaszta nektek. Ép' ebből kell hálnia 940

Olyan fiúnak, ki a sárkánytól eredt.

Te vagy meg nekünk a sárkányfiak közül

ἀκέραιος, ἔκ τε μητρὸς ἀρσένων τ' ἄπο,
οἱ σοί τε παῖδες. Αἴμονος μὲν οὖν γάμοι
σφαγὰς ἀπείργουσ'. οὐ γάρ ἐστιν ἥθεος·
κεῖ μὴ γὰρ εὐνῆς ἤψατ', ἀλλ' ἔχει λέχος.
οὗτος δὲ πῶλος τῇδ' ἀνειμένος πόλει
θανῶν πατρώαν γαῖαν ἐκσώσειεν ἄν.
πικρὸν δ' Ἀδράστῳ νόστον Ἀργεῖοισί τε
θήσει, μέλαιναν κῆρ' ἐπ' ὄμμασιν βαλὼν,
κλεινάς τε Θήβας. τοῖνδ' ἐλοῦ θυοῖν πότμῳ
τὸν ἕτερον· ἧ γὰρ παῖδα σῶσον ἧ πόλιν.

945

950

τὰ μὲν παρ' ἡμῶν πάντ' ἔχεις· ἡγοῦ, τέκνον,
πρὸς οἶκον.

ὅστις δ' ἐμπύρῳ χρήται τέχνῃ,
μάταιος· ἦν μὲν ἐχθρὰ σημήνας τύχῃ,
πικρὸς καθέστηκε· οἷς ἂν οἰωνοσκοπῇ·
ψευδῇ δ' ὑπ' οἴκτου τοῖσι χρωμένοις λέγων
ἀδικεῖ τὰ τῶν θεῶν. Φοῖβον ἀνθρώποις μόνον
χρῆν θεσπιφδεῖν, ὃς δέδοικεν αἰδένα.

955

ΧΟΡΟΣ.

Κρέον, τί σιγᾶς γῆρυν ἄφθογγον σχάσας;
κάμοι γὰρ οὐδὲν ἦσσαν ἐκπληγῆς πάρα.

960

ΚΡΕΩΝ.

τί δ' ἂν τις εἴποι; δῆλον οἷ γ' ἐμοὶ λόγοι.
ἐγὼ γὰρ οὐποτ' ἐς τόδ' εἶμι συμφορᾶς,
ὥστε σφαγέντα παῖδα προσθεῖναι πόλει.
πᾶσιν γὰρ ἀνθρώποισι φιλότεκνος βίος,
οὐδ' ἂν τὸν αὐτοῦ παιδὰ τις δοίη κτανεῖν.
μὴ μ' εὐλογεῖτω τάρμ' αἱ κτείνων τέκνα.
αὐτὸς δ' — ἐν ὠραίῳ γὰρ ἕσταμεν βίου —
θυγήσκειν ἔτοιμος πατρίδος ἐκλυτῆριον.

965

ἀλλ' εἶα, τέκνον, πρὶν μαθεῖν πᾶσαν πόλιν, 970

Atyád-anyádról tiszta vér gyanánt magad
 És gyermekid. De Haimonod már nem legény,
 Azért halálát násza meg nem engedi: 945
 Van hitvесе, bár ágyát még nem illeté.
 A városnak másik fiad' száná a sors,
 Az ősi földet hős halála menti meg.
 Ha a sötét halál ifjú szemére hull,
 Adrastoséknak jajkeservessé teszi 950
 A megtérést s dicsővé Thébét. Im' e két
 Sors közzül válaszs: vagy honod vész vagy fiad!
 Mindent hallottál. Gyermekem, vezess haza!

(Távozás közben:)

Ah balga mind az, a ki a tűz lángiból
 Jósolgat, mert ha jósigéje bajt jelent, 955
 A jóslatkérő ellenségének hiszi;
 S ha szánalomból nem valót jósol neki,
 Vét isten ellen. Mért nem Apollon maga
 Jósol az embereknek? Ő senkit se fél! (Jobbra el.)

KARVEZETŐ.

Kreon, mért hallgatsz, mérthogy ajkad néma lön? 960
 Hisz' nem kevésbbé megrendültem magam is.

KREON.

Mit szólna bárki? Nem kétséges válaszom.
 Oly bajba, gyászba enmagam nem dönthetem,
 Hogy gyermekemnek ontsam vérét a honért.
 Nincs oly szülő, ki ne szeretné magzatát, 965
 S fiát halálba nem taszítja senki sem.
 Ne dicsérjen, ki meggyilkolja gyermekem!
 Magam, — mivel halálra érett már korom, —
 Váltságaért a honnak halni kész vagyok.
 Hagyd hát, fiam, a jós önkényes jóslatát 970

ἀκόλαστ' ἐάσας μάντεων θεσπίσματα,
 φεῦγ' ὥς τάχιστα τῆσδ' ἀπαλλαχθεὶς χθονός·
 λέξει γὰρ ἀρχαῖς καὶ στρατηλάταις τάδε,
 [πύλας ἐφ' ἑπτὰ καὶ λοχαγέτας μολών·]
 κἄν μὲν φθάσωμεν, ἔστι σοι σωτηρία·
 ἦν δ' ὕστερήσης, οἰχόμεσθα, κατθανῇ.

975

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

ποῖ δῆτα φεύγω; τίνα πόλιν; τίνα ξένων;

ΚΡΕΩΝ.

ὅπου χθονὸς τῆσδ' ἐκποδὼν μάλιστ' ἔσῃ.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

οὐκοῦν σὲ φράζειν εἰκός, ἐκπονεῖν δ' ἐμέ.

ΚΡΕΩΝ.

Δελφοὺς περάσας . . .

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

ποῖ με χρεή, πάτερ, μολεῖν; 980

ΚΡΕΩΝ.

Αἰτωλίδ' ἐς γῆν.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

ἐκ δὲ τῆσδε ποῖ περῶ;

ΚΡΕΩΝ.

Θεσπρωτὸν οὐδας.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

σεμνὰ Δωδώνης βάθρα;

S nem várva bé, míg városszerte híre megy,
 Fuss messze innen, távozzál mentől előbb!
 Mert majd besűgja a hadak vezérinek
 [S a hét kapúnál értesít minden szakaszt].
 Ha megelőzzük, megmentettük éltedet,
 De hogyha késel, végünk van, haláloed az!

975

MENOIKEUS.

Es mely városba, mely baráthoz fussak el?

KREON.

A hol e földtől mentől távolabb leszel.

MENOIKEUS.

Te adsz tanácsot, és én követem szavad.

KREON.

Átmenve Delphin...

MENOIKEUS.

Merre végyem útamát?

980

KREON.

Aitolisnak földjére.

MENOIKEUS.

És onnan hová?

KREON.

Menj Thesprotisba.

MENOIKEUS.

Szent Dodóna székihez?⁸⁰

ΚΡΕΩΝ.

ἔγνως.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

τί δὴ τόδ' ἔρυμά μοι γενήσεται;

ΚΡΕΩΝ.

πόμπιμος ὁ δαίμων.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

χρημάτων δὲ τίς πόρος;

ΚΡΕΩΝ.

ἐγὼ πορεύσω χρυσόν.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

εἴ λέγεις, πάτερ.

985

χώρει νυν· ὥς σὴν πρὸς κασιγνήτην μολών,
ἥς πρῶτα μαστὸν εἴλκυσ', Ἰοκάστην λέγω,
μητρὸς στερηθεὶς ὀρφανὸς τ' ἀποζυγεῖς —
[προσηγορήσων εἶμι καὶ σφῶν βίον.]
ἄλλ' εἶα, χώρει· μὴ τὸ σὸν κωλυέτω. —

990

γυναῖκες, ὥς εὖ πατρὸς ἐξεῖλον φόβον,
κλέφας λόγοισιν, ὥσθ' ἃ βούλομαι τυχεῖν·
ὅς μ' ἐκχομίζει, πόλιν ἀποστερῶν τύχης,
καὶ δειλία δίδωσι. καὶ συγγνωστὰ μὲν
γέροντι, τοῦμόν δ' οὐχὶ συγγνώμην ἔχει,
προδότῃν γενέσθαι πατρίδος ἣ μ' ἐγείνατο.
ὥς οὖν ἂν εἰδῇτ', εἶμι καὶ σφῶν πόλιν
ψυχὴν τε δώσω τῇσδ' ὑπερθανεῖν χθονός.
αἰσχρὸν γάρ· οἱ μὲν θεσφάτων ἐλεύθεροι

995

KREON.

Úgy, eltaláltad.

MENOIKEUS.

Mily ótalmam leszen ott?

KREON.

Ótalmaz isten.

MENOIKEUS.

És pénzhez hogy' juthatok?

KREON.

Azt küldök majd utánad.

MENOIKEUS.

Köszönöm, atyám! 985

Most menj! Én a te testvéredhez indulok,

Iokastéhoz, kinek, hogy elvesztém anyám

És árva lettem, szívtam áldott emleit.

[Megyek bucsúzni hozzá s éltem menteni]

Menj, hogy ne légyen jelenléted gátolóm. 990

(Kreon jobbra el.)

Im', asszonyok, atyámat hogy megnyugtattám

Csalárd beszéddel, hogy elérjem czélomat.

Lám, ő a város üdve ellen el-kiűz

És gyávasággal bélyegez! Öregnek ezt

Meg kell bocsátni. Nem vón megbocsátható 995

Nekem, ha én árulnám el szülő hazám.

Hát halljátok: megyek s megmentem városom

S e föld javáért éltem, vérem áldozom.

Ah, szégyen volna: kik nem kaptak jóslatot

οὐκ εἰς ἀνάγκην δαιμόνων ἀφιγμένοι
 1000
 στάντες παρ' ἀσπίδ' οὐκ ὀκνήσουσιν θανεῖν,
 πύργων πάροιθε μαχόμενοι πάτρας ὕπερ·
 ἐγὼ δέ, πατέρα καὶ κασίγνητον προδοὺς
 πόλιν τ' ἐμαυτοῦ, δειλὸς ὧς ἔξω χθονὸς
 ἄπειμ'· ὅπου δ' ἂν ζῶ, κακὸς φανήσομαι. 1005

μὰ τὸν μετ' ἄστρον Ζῆν Ἄρη τε φοίνιον,
 ὅς τοὺς ὑπερτεῖλαντας ἐκ γαίης ποτὲ
 Σπαρτοὺς ἀνακτας τῆσδε γῆς ἰδρύσατο.
 ἀλλ' εἴμι καὶ σὺς ἐξ ἐπάλξεων ἄκρων
 σφάξας ἐμαυτὸν σηκὸν ἐς μελαμβραθῇ
 1010
 δράκοντος, ἔνθ' ὁ μάντις ἐξηγήσατο,
 ἐλευθερώσω γαῖαν· εἴρηται λόγος.

στείχω δέ, θανάτου δῶρον οὐκ αἰσχρὸν πόλει
 δώσων, νόσου δὲ τήνδ' ἀπαλλάξω χθόνα.
 εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὅ τι δύναϊτό τις 1015
 χρηστὸν διέλθοι τοῦτο κἄς κοινὸν φέροι
 πατρίδι, κακῶν ἂν αἰ πόλεις ἐλασσόνων
 πειρώμεναι τὸ λοιπὸν εὐτυχοῖεν ἂν.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha.

ἔβας ἔβας,
 ὦ πτεροῦσσα, γὰς λόχευμα
 νερτέρου τ' Ἐχίδνας, 1020
 Καδμείων ἀρπαγά,
 πολύφθορος πολύστονος
 μειξοπάρθενος,
 δάιον τέρας,
 φοιτάσι πτεροῖς
 χαλαῖσί τ' ὠμοσίτοις· 1025
 Διρκαίων ἅ ποτ' ἐκ
 τόπων νέους πεδαιρούς·

S felsőbb hatalmak kényszerét nem ismerik, 1000
 Fegyverben állnak, nem kimélik éltüket
 S hazájukért harcolnak a bástyák előtt:
 És én elárulván atyám, testvéremet
 És el hazámat, gyáván fussak innen el?!
 Hisz bárhol élnék, hitvány lenne a nevem! 1005

Óh nem! Zeusra ott a csillagok felett
 S Aresre, a ki a föld-szülte sarjakat
 Uralkodókká tette országunk fölött:
 Megyek s kilépve a bástyáknak ormira
 Kardomba dölök, vérem ontom a sötét 1010
 Sárkány-odúba, mint a jós igéje szólt,
 S megmentem a hont. Megmondám, és úgy leszen.

Megyek s hazámnak nem silány ajándokul
 Od' adva éltem, minden bajt megszüntetek.
 Ha kiki venné legbecsesbjét, a mi van, 1015
 S letenné a hon oltárára szívesen:
 Minden város kisebb bajokkal küzdene
 És földerülne egy jobb kornak hajnala. (Jobbra el.)

KAR.

Stropha.

Jövé! jövé!
 Szárnyas lény,⁸¹ kit szült a föld s az
 Alvilági sárkány; 1020
 Kadmos népét pusztító,
 Romlást, siralmat okozó
 Félig szüzleány,
 Rémitő csoda!
 Szárnyad úgy suhant,
 Nyers húst rabolt a karmod! 1025
 A Dirke partiról be sok
 Szép ifjat elragadtál

ἄλυρον ἀμφὶ μοῦσαν
 ὀλομέναν τ' Ἑρινὺν
 ἔφερρες ἔφερρες ἄχρεα πατρίδι 1030
 φόνια· φόνιος ἐκ θεῶν
 ὃς τάδ' ἦν ὁ πράξας.
 ἰάλεμοι δὲ ματέρων,
 ἰάλεμοι δὲ παρθένων
 ἐστέναζον οἴκοις· 1035
 ἱητήριον βοάν,
 ἱητήριον μέλος,
 ἄλλος ἄλλ' ἐπωτότυζε
 διαδοχαῖς ἀνὰ πτόλιν.
 βροντᾶ δὲ στεναγμὸς
 ἀχά τ' ἦν ὅμοιος, 1040
 ὁπότε πόλεος ἀφανίσσειεν
 ἃ πτεροῦσσα παρθένος τιν' ἀνδρῶν.

Antistropa.

χρόνῳ δ' ἔβα
 Πυθίαις ἀποστολαῖσιν
 Οἰδίπους ὁ τλάμων
 Θηβαίαν τάνδε γᾶν 1045
 τότ' ἀσμένους, πάλιν δ' ἄχρη·
 ματρὶ γὰρ γάμους
 δυσγάμους τάλας
 καλλίνικος ὦν
 αἰνιγμάτων συνάπτει,
 μιαίνει δὲ πτόλιν· 1050
 δι' αἰμάτων δ' ἀμείβει
 μυσαρὸν εἰς ἀγῶνα
 καταβαλὼν ἀραῖσι
 τέκεα μέλεος. ἀγάμεθ' ἀγάμεθ',
 ὃς ἐπὶ θάνατον οἴχεται 1055

S szörnyű dalt zenegve
 — Átkozott Erinyst —⁸²
 Gyilkos bűt hozál e honra!
 Gyilkos volt az isten is,⁸³
 A ki ezt művelte.
 És a szülőknek jajjai
 És a szűzek siralmai
 Búgták a lakokban.
 És a keservnek jajjait
 És a keservnek gyászdalát
 Városszerte, váltogatva
 Nyögte egy a más után.
 Mint a menny dörgése,
 Hangzott jajgatásuk,
 Valahányszor a szárnyas szűz
 Egy-egy férfit a városbul elvitt.

Antistropa.

Végtére jött
 — Küldve Delphi istenétől —
 Oidipus, szegény, e
 Tájra, Thébe népének
 Örömére, a mely búra vált.
 Mert hogy a talányt
 Győztesen megoldta,
 Elvevé szegény
 Tulajdon édes anyját
 S a várost megfertőzteté.
 Majd borzasztó veszélybe
 Dönti vérei által,
 A kiket viszályba
 Kerget átkival. Csodáljuk
 Azt, ki most halálba megy

γᾶς ὑπὲρ πατρώας,
 Κρέοντι μὲν λιπὼν γόους,
 τὰ δ' ἐπτάπυργα κληῖθρα γᾶς
 καλλίνικα θήσων.
 γενοίμεθ' ὥδε ματέρες 1060
 γενοίμεθ' εὐτεκνοί, φίλα
 Παλλὰς, ἃ δράκοντος αἶμα
 λιθόβολον κατειργάσω,
 Καδμείαν μέριμναν
 ὀρμήσας' ἐπ' ἔργον,
 ὅθεν ἐπέσυτο τάνδε γαῖαν 1065
 ἀρπαγαῖσι δαιμόνων τις ἄτα.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦή, τίς ἐν πύλαισι δωμαίων κυρεῖ;
 ἀνοίγεται· ἐκπορεύεται Ἰοκάστην δόμων.
 ὦή μάλ' αὖθις· διὰ μακροῦ μὲν, ἀλλ' ὅμως
 ἔξελθ', ἄκουσον, Οἰδίπου κλεινὴ δάμαρ, 1070
 λήξας' ὄδυρμῶν πενθίμων τε δακρύων.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ φίλτατ', οὗ που ξυμφορὰν ἤκεις φέρων
 Ἐτεοκλέους θανόντος, οὐ παρ' ἀσπίδα
 βέβηκας αἰεὶ πολεμίων εἴργων βέλη;
 [τί μοί ποθ' ἤκεις καινὸν ἀγγελῶν ἔπος;] 1075
 τέθνηκεν ἢ ζῇ παῖς ἐμός; σήμαινέ μοι.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ζῇ, μὴ τρέσης τόδ', ὥς <σ> ἀπαλλάξω φόβου.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τί δ'; ἐπτάπυργοι πῶς ἔχουσι περιβολαί;

S vérét ontja a honért
 Hagyván Kreonnak bánatot,
 De ezt a hét, tornyos kapút
 Győzelemmel övezve.

Óh bár lehetnénk ily anyák,
 Ily hős fiak szülői! Add,
 Drága Pallas, a ki egykor
 A sárkányt agyon veréd;

1060

Mert te ösztökélted
 Küzdelemre Kadmost;
 Ép ezért zudult e honra
 Istenátok, a mely fosztogatja.

1065

HIRADÓ (Eteokles fegyvernőke jobbról lelkendezve siet elő).

Hahó! Ki van belül e háznak ajtaján?
 Az nyissa meg s Iokastét nyomban hívja ki!
 Hahó, hahó! Ah, mily soká tart! Jöjj elő
 Hamar s halld Oidipusnak fennkölt hitvесе, 1070
 S szüntesd a gyászt és bánatodnak könnyeit.

IOKASTE (elősiet a palotából).

Óh drága ember, gyászszos hírt csak nem hozol
 Eteokles holtáról, kinek oldalán
 Küzdél, hogy a nyíl záporától óvjad őt?
 [Mily újság az, mondd, mellyet jössz jelenteni?] 1075
 Meghalt fiam vagy él? Hagyd tudnom ezt hamar.

HIRADÓ.

Ő él, ne félj, e gond ne bántsa lelkedet.

IOKASTE.

És a héttornyú bástyák, mondd, hogy állanak?

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἔστ᾽ ἄσ' ἄθραυστοι, κοδὲκ ἀνήρπασται πόλις.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἦλθον δὲ πρὸς κίνδυνον Ἀργείου δορός;

1080

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἀκμήν γ' ἐπ' αὐτήν· ἄλλ' ὁ Καδμείων Ἄρης
κρείσσων κατέστη τοῦ Μυκηναίου δορός.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἐν εἰπέ πρὸς θεῶν, εἴ τι Πολυνείκους πέρι
οἶσθ'· ὥς μέλει μοι καὶ τόδ', εἰ λεύσσει φάος.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ζῇ σοι ξυνωρίς ἐς τόδ' ἡμέρας τέκνων.

1085

ΙΟΚΑΣΤΗ.

εὐδαιμονοίης. πῶς γὰρ Ἀργείων δόρυ
πυλῶν ἀνεστήσασθε πυργηρούμενοι;
λέξον, γέροντα τυφλὸν ὥς κατὰ στέγας
ἐλθοῦσα τέρψω, τῆσδε γῆς σεσφισμένης.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἐπεὶ Κρέοντος παῖς ὁ γῆς ὑπερθανῶν
πύργων ἐπ' ἄκρων στάς μελάνδετον ξίφος
λαιμῶν διῆκε τῆδε γῇ σωτήριον,
λόχους ἔνειμεν ἑπτὰ καὶ λοχαγέτας
πύλας ἐφ' ἑπτὰ, φύλακας Ἀργείου δορός,
σὸς παῖς, ἐφέδρους <δ'> ἱππότας μὲν ἱππόταις
ἔταξ', ὀπλίτας δ' ἀσπιδηφόροις ἔπι,
ὥς τῷ νοσοῦντι τειχέων εἴη δορός

1090

1095

HIRADÓ.

Töretlen' állnak, nincs feldúlva városunk.

LOKASTE.

De Argos serge mégis vészbe juttatá?

1080

HIRADÓ.

Óh szörnyü vészbe! Ám Thébének Arese
Erőt vett végre is Mykene fegyverén.

LOKASTE.

Az istenekre, egyet! Tudsz-e valamit
Polyneikesről? Ől a gond, hogy él-e még?

HIRADÓ.

Nyugodt lehetsz: mind máig él mindkét fiad. 1085

LOKASTE.

Óh áldva légy! De mondd, mikép üztétek el
Kapúitoktól Argos ostromló hadát?
Hadd örvendeztessem meg a vak öreget
Odabenn a házban, hogy honunk megint szabad.

HIRADÓ.

Midőn Kreon fia, hogy haljon a honért, 1090
A bástya ormán állva kardjának vasát
Torkába döfte a hazának üdveért,
A hét kapúhoz hét hadosztályt s hadvezért
Rendelt fiad Argos sergének ellene,
Lovasnép ellen tartalék lovashadat, 1095
A pajzsos ellen jó nehéz fegyverzetűt,
Hogy a falaknak gyöngébb pontjain közel

ἀλκή δι' ὀλίγου. περγάμων δ' ἀπ' ὀρθίων
 λεύκασπιν εἰσορῶμεν Ἀργείων στρατὸν
 Τευμησὸν ἐκλιπόντα, καὶ τάφρου πέλας
 δρόμῳ ξυνήψαν ἄστρῳ Καδμείας χθονός.
 παῖδ' ἀνδρῶν δὲ καὶ σάλπιγγες ἐκελάδουν ὁμοῦ
 ἐκεῖθεν ἔκ τε τειχέων ἡμῶν πάρα.

1100

καὶ πρῶτα μὲν προσήγε Νηίταις πύλαις
 λόχον πυκναῖσιν ἀσπίσιν πεφρικότα
 ὁ τῆς κυναγοῦ Παρθενοπαῖος ἔκγονος,
 ἐπίσημ' ἔχων οἰκτεῖον ἐν μέσῳ σάκει,
 ἐκηβόλοις τόξοισιν Ἀταλάντην κάπρον
 χειρουμένην Αἰτωλόν. ἐς δὲ Προϊτίδας
 πύλας ἐχώρει σφάγι' ἔχων ἐφ' ἄρματι
 ὁ μάντις Ἀμφιάραος, οὐ σημει' ἔχων
 ὕβρισμέν', ἀλλὰ σωφρόνως ἄσημ' ὄπλα.

1105

1110

Ῥαυγία δ' ἐς πυλώμαθ' Ἴππομέδων ἄναξ
 ἔστειχ' ἔχων σημεῖον ἐν μέσῳ σάκει
 στικτοῖς Πανόπτην ὄμμασιν δεδορκότα,
 τὰ μὲν σὺν ἄστρον ἐπιτολαῖσιν ὄμματα
 βλέποντα, τὰ δὲ κρύπτοντα δυνόντων μέτα,
 ὥς ὕστερον θανόντος εἰσορᾶν παρῆν.

1115

Ὀμολώσις δὲ τάξιν εἶχε πρὸς πύλαις
 Τυδεύς, λέοντος δέρος ἔχων ἐπ' ἀσπίδι
 χαίτη πεφρικόσ· δεξιᾷ δὲ λαμπάδα
 Τῖτ' ἀνδρῶν Προμηθεὺς ἔφερεν ὥς πρήσων πόλιν.

1120

ὁ σὸς δὲ Κρηναίοισι Πολυνείκης πύλαις
 Ἄρη προσήγε· Ποτνιαῖδες δ' ἐπ' ἀσπίδι
 ἐπίσημα πᾶλοι δρομάδες ἐσχίρτων φόβῳ,
 εὖ πως στρόφιγξιν ἔνδοθεν κυκλούμεναι
 πόρπαχ' ὑπ' αὐτόν, ὥστε μαίνεσθαι δοκεῖν.

1125

ὁ δ' οὐκ ἔλασσον Ἄρεος ἐς μάχην φρονῶν
 Καπανεὺς προσήγε λόχον ἐπ' Ἠλέκτραις πύλαις·
 σιδηρονώτοις δ' ἀσπίδος τύποις ἐπῆν

1130

Legyen a segítség. Mink a tornyok ormiról
 Jól látjuk Argos hófehérpajzsos hadát
 Közelgni Teumesos felől. Hogy közel ért 1100
 A sánczhoz, futva megrohanta városunk.
 Egyszerre hangzott harczy dal s a kürt szava
 Onnan s mi tölünk a falaknak ormiról.

Először is *Neis kapúja*⁸⁴ ellen vezeté
 Paizs-erdőtől lombos harczy csapatát 1105
 Parthenopaios, a vadásznő magzata.
 A pajzsa hátán őt viselte czímerül,
 Atalantét, a mint elejti vesszeje
 A kalydoni vadkant.⁸⁵ *Proitos kapuja*
 Ellen hajtott barmokkal megrakott kocsin 1110
 Jós Amphiaraios,⁸⁶ ki nem büszkélkedett
 Czimerrel, óh nem, jeltelen volt fegyvere.

Az *Ogyges-kapú* ellen Hippomedon⁸⁷
 Király lépdelt és pajzsán czímerül vivé
 Sok sűrű szemmel pillogó Panoptesét.⁸⁸ 1115
 Egy sor szemével csillagoknak keltekor
 Néz, a másikkal csillagoknak szálltakor;
 Jól láttuk ezt később, hogy halva feküdt.

A *Homole-kapúnál* Tydeus⁸⁹ vivé
 Csapatját, pajzsán egy oroszlán bőre volt 1120
 Bozontos fővel; jobbjában szövétneket
 Vitt, mint Prometheus, fölperzselni városunk.

Polyneikesed *Krenaia kapuja* felé
 Vezette sergét. Potniai gyors csikók
 Ágaskodának pajzsán rémes czímerül 1125
 S gyorsan forogtak a paizsnak köldökén
 Körül, miként dühödtek, egy belső csapon.⁹⁰

Elektra kapujának tört Kapaneus,⁹¹
 Ki Aresnél nem kisebbnek hívé magát;
 Vashátu pajzsán czímerül egy földszülött 1130

γίγας ἐπ' ὤμοις γηγενῆς ὅλην πόλιν
φέρων μοχλοῖσιν ἐξανασπάσας βάρθρων,
ὀπόνοιαν ἡμῖν οἷα πείσεται πόλις.

ταῖς δ' ἐβδόμαις Ἄδραστος ἐν πύλαισιν ἦν,
ἐκατὸν ἐχίδναις ἀσπίδ' ἐκπληρῶν γραφῇ, 1135

[ὕδρας ἔχων λαιοῖσιν ἐν βραχίουσιν]

Ἄργεϊον αὖχην· ἐκ δὲ τειχέων μέτων
δράκοντες ἔφερον τέκνα Καδμείων γνάθοις.

παρῇν δ' ἐκάστου τῶνδ' μοι θεάματα
ξύνθημα παρφέροντι ποιμέσιν λόχων. 1140

καὶ πρῶτα μὲν τόξοισι καὶ μεσαγκύλοις
ἐμαρνάμεσθα σφενδόναις θ' ἐκηβόλοις
πετρῶν τ' ἀραγμοῖς· ὥς δ' ἐνικῶμεν μάχῃ,
ἔκλαγξε Τυδεὺς καὶ σὸς ἐξαίφνης γόνος·
ὦ τέκνα Δαναῶν, πρὶν κατεξάνθαι βολαῖς, 1145
τί μέλλει· ἄρδην πάντες ἐμπίπτειν πύλαις.
γυμνήτες ἱππῆς ἀρμάτων τ' ἐπιστάται;

ἤχῃς δ' ὅπως ἤκουσαν, οὔτις ἀργὸς ἦν·
πολλοὶ δ' ἐπιπτον κρᾶτας αἵματούμενοι,
ἡμῶν τ' ἐς οὐδας εἶδες ἄν πρὸ τειχέων 1150
πυκνοὺς κυβιστητῆρας ἐκπεπνευκότας·
ξηρὰν δ' ἔδευον γαῖαν αἷμικτος ῥοαῖς.

ὁ δ' Ἀρκάς, οὐκ Ἀργεῖος, Ἀταλάντης γόνος
τυφῶς πύλαισιν ὥς τις ἐμπεσὼν βοᾷ 1155
πῦρ καὶ δικέλλας, ὥς κατασκάψων πόλιν·

ἀλλ' ἔσχε μαργῶντ' αὐτὸν ἐναλίου θεοῦ
Περικλύμενος παῖς λαῶν ἐμβάλων κάρη
ἀμαξοπληθῇ, γεῖσ' ἐπάλξεων ἄπο·
ξανθὸν δὲ κρᾶτα διεπάλυνε καὶ ῥαφὰς
ἔρρηξεν ὀστέων, ἄρτι δ' οἰνωπὸν γένυν 1160
καθημάτωσεν· οὐδ' ἀποίσσεται βίον
τῇ καλλιτόξῳ μητρὶ Μαινάλου κόρη.

ἐπεὶ δὲ τάσδ' ἐσείδεν εὐτυχεῖς πύλας,

Gigas emelte mindenestül vállain
 Egész, tövéből felszakított városunk,
 Mutatva, mily nagy szenvedés közelg felénk.

A *hetedik kapúnál* Adrastos vala.

Pajzsára írva száz kigyónak képe volt 1135

[E szörnyű hydra foglalt bal karján helyet]

Argos dicsőségére; s a falak közül

Sárkánycsoport ragadta Thébe gyermekit.

Mind ezt a látványt én igen jól láthatám,

Vezéreinknek a jelszót hogy megvívém. 1140

Előbb nyilakkal és kopjával harcolánk

És messze hordó jó parittyá, szirtdarab

Volt fegyverünk. Már-már miénk a győzelem...

Egyszerre így kiált Tydeus s a te fiad:

«Danaosok! Míg szét nem zúz a sok dobás, 1145

Gyalog-, lovashad és szekéren harcolók,

Mit késtek? A kapúknak esetek neki!»

E biztatásra nem maradt rest senki sem;

De véres fővel hulltak ott el jó-sokan,

És a falakról közzülünk is számosan 1150

Lebukfenczezték és kiadták lelküket,

A száraz földet vérük árja öntöze.

Parthenopaios — arkas és nem argosi⁹² —

Mint orkán támadt a kapúra és tüzet,

Csákányt kiált, hogy felforgassa városunk. 1155

De Periklymenos, Poseidon magzata

Gátat vetett dühének, a fal ormiról

Tépett szekérnyi sziklával sujtá fejen,

És szétzúzá a szőke főt, csont-varratit

Széjjel-szakítá; a pelyhedző arczokon 1160

Vér árja csorgott. Nem tér vissza élve már

Szép, ifju anyja, Atalante keblire.

Biztosnak látva immár e kapút fiad,

ἄλλας ἐπήγει παῖς σός, εἰπόμεν δ' ἐγώ.
 ὁρῶ δὲ Τυδέα καὶ παρασπιστάς πυκνοὺς 1165
 Αἰτωλίσιν λόγχαισιν εἰς ἄκρον στόμα
 πύργων ἀκοντίζοντας, ὥστ' ἐπάλξεων
 λιπεῖν ἐρίπνας φυγάδας· ἀλλὰ νιν πάλιν
 κυναγὸς ὥσει παῖς σός ἐξαθροίζεσθαι,
 πύργοις δ' ἐπέστησ' αὐθις. ἐς δ' ἄλλας πύλας 1170
 ἤπειγόμεσθαι, τοῦτο παύσαντες νοσοῦν.

Καπανεὺς δὲ πῶς εἵποιμ' ἂν ὥς ἐμαίνεται·
 μακρὰύχενος γὰρ κλίμακος προσαμβάσεις
 ἔχων ἐχώρει, καὶ τοσόνδ' ἐκόμπασε,
 μῆδ' ἂν τὸ σεμνὸν πῆρ νιν εἰργασθῆναι Διὸς 1175
 τὸ μὴ οὐ κατ' ἄκρων περγάμων ἐλεῖν πόλιν.
 καὶ ταῦθ' ἄμ' ἠγόρευε καὶ πετρούμενος
 ἀνεῖρφ' ὑπ' αὐτὴν ἀσπίδ' εἰλίξας δέμας,
 κλίμακος ἀμείβων ξέστ' ἐνγηλάτων βάρθρα.
 ἤδη δ' ὑπερβαίνοντα γεῖσα τειχέων 1180
 βάλλει κεραυνῷ Ζεὺς νιν· ἐκτύπησε δὲ
 χθόν, ὥστε δεῖσθαι πάντας· ἐκ δὲ κλιμάκων
 [ἐσφενδονᾶτο χωρὶς ἀλλήλων μέλη,
 κόμαι μὲν εἰς Ὀλυμπον, αἶμα δ' ἐς χθόνα,
 χεῖρες δὲ καὶ κῶλ' ὥς κύκλωμ' Ἰξίονος] 1185
 εἰλίσσεται· ἐς γῆν δ' ἔμπυρος πίπτει νεκρός

ὥς δ' εἶδ' Ἀδραστος Ζῆνα πολέμιον στρατῷ,
 ἔξω τάφρου καθίσεν Ἀργείων στρατόν.
 οἱ δ' αὖ παρ' ἡμῶν δεξιὸν Διὸς τέρας
 ἰδόντες ἐξήλαυνον ἀρμάτων ὄχους 1190
 ἱππῆς ὀπλῖται, κὰς μέσ' Ἀργείων ὄπλα
 συνῆψαν ἔγχη· πάντα δ' ἦν ἐμοῦ κακὰ·
 ἔθνησκον ἐξέπιπτον ἀντόγων ἄπο,
 τροχοὶ τ' ἐπήδων ἄξονές τ' ἐπ' ἄξοσι,
 νεκροὶ δὲ νεκροῖς ἐξεσωρεύονθ' ὁμοῦ. 1195
 πύργων μὲν οὖν γῆς ἔσχομεν κατασκαφάς

Eteokles, másik felé tart s én vele.

S látom Tydeust és pajzsos társinak hadát, 1165

A mint aitóli kopjákat hajítanak

A tornyok párkányára, hogy védőiket

Az ormokról elűzzék; ámde őket ott,

Mint egy vadász, úgy egybegyűjti a fiad

S helyükre visszaállítja. Tovább megyünk 1170

Másik kapúhoz, itt hogy a rend helyreállt.

Mikép rajzoljam Kapaneus vak dühét?

Kezében egy nagy, hóri-horgas létra volt,

Avval közelgett és nagy-fennén kérkedett,

Meg nem gátolja még Zeus villáma sem, 1175

Hogy tös-tövestül föl ne dülja városunk.

Ekkép kiáltva, bár közápor hullt reá,

Kúszott, a testét pajzsával födözgeté,

Úgy váltogatta létrájának lépcsseit.

És már fölhág a bástyafal párkányira, 1180

De Zeus villáma sujtja. Megdördül a föld,

Rémülve hallja minden. Létráról alá

[Csak úgy repültek szerteszéjjel tagjai;

Haja fel a magasba, vére földre folyt;

Két keze, karja, mint Ixion kereke] 1185

Perdült, a törzse összeégve földre hullt.⁹³

Adrastos, látva Zeus haragjának jelét,

Sánczon kívül vezette Argosnak hadát.

A mieink, szekérharczos nehéz sereg,

Zeusnak jósjelére nyomban inditák 1190

Szekerüket s Argos hadsergének zömét

Veszik kopjával célba. Lett nagy zűrzavar.

Haltak, hullongtak a szekérpárkányon át,

Kerekek gurultak szerte, tengely tengelyen

Torlódott össze és halottak holtakon. 1195

A bástyák romba dőlét így meggátolók

ἔς τὴν παροῦσαν ἡμέραν· εἰ δ' εὐτυχῆς
ἔσται τὸ λοιπὸν ἥδε γῇ, θεοῖς μέλει·
καὶ νῦν γὰρ αὐτὴν δαιμόνων ἔσφασέ τις.

ΧΟΡΟΣ.

καλὸν τὸ νικᾶν· εἰ δ' ἀμείνον' οἱ θεοὶ 1200
γνώμην ἔχουσιν — εὐτυχῆς εἶην ἐγώ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καλῶς τὰ τῶν θεῶν καὶ τὰ τῆς τύχης ἔχει·
παῖδές τε γάρ μοι ζῶσι ἀκἀπέφευγε γῇ.
Κρέων δ' ἔοικε τῶν ἐμῶν νυμφευμάτων
τῶν τ' Οἰδίου δύστηνος ἀπολαῦσαι κακῶν, 1205
παιδὸς στερηθεῖς, τῇ πόλει μὲν εὐτυχῶς,
ιδίᾳ δὲ λυπρῶς. ἀλλ' ἄνελθέ μοι πάλιν,
τί τὰπὶ τούτοις παῖδ' ἐμῷ δρασεῖσιν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἔα τὰ λοιπά· δεῦρ' αἶε γὰρ εὐτυχεῖς.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τοῦτ' εἰς ὕποπτον εἶπας· οὐκ ἑατέον. 1210

ΑΓΓΕΛΟΣ.

μειζον τί χρήζεις παῖδας ἢ σεσφωσμένους;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ τὰπίλοιπά γ' εἰ καλῶς πράσσω κλύειν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

μέθες μ'· ἔρημος παῖς ὑπασπιστοῦ σέθεν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καχόν τι κεῖθις καὶ στέγεις ὑπὸ σκότῳ.

Mind e mai napig. Szerencsés lessz-e majd
Jövőben e föld, isteninknek gondja az;
Hisz megmentője most is egy isten vala.

KARVEZETŐ.

Óh győzni szép! De hogyan tán az istenek 1200
Jobban ítélnék — csak legyen javamra az!⁹⁴

ÍOKASTE.

Az istenek s a sors intézkedése jó,
Hisz élnek gyermekim s a föld ismét szabad.
De úgy látszik, szegény Kreon az áldozat:
Ő bűnhődött boldogtalan nászom miatt 1205
Fiát veszítve! Városunkra üdvös ez,
De gyászos ő rá! Vedd fel újra a fonált:
Ezek után mit készül tenni két fiam?

HIRADÓ.

Óh hagyd a többi! Boldog vagy mindekkorig.

ÍOKASTE.

Szavad gyanút kelt: annyiban nem hagyhatom. 1210

HIRADÓ.

A két fiad megmenekült: még mit kívánsz?

ÍOKASTE.

Halljam, nem kell-e zord jövőtől tartanom?

HIRADÓ.

Bocsáss fiadhoz: én vagyok fegyvernőke.

ÍOKASTE.

Látom, valami rosszat rejtegetsz, takarsz.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

κούκ ἄν γε λέξαιμ' ἐπ' ἀγαθοῖσι σοῖς κακά. 1215

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἦν μή γε φεύγων ἐκφύγῃς πρὸς αἰθέρα.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

αἰαῖ· τί μ' οὐκ εἶσας ἐξ εὐαγγέλου
φήμης ἀπελθεῖν, ἀλλὰ μηνῦσαι κακά;

τὼ παῖδε τὼ σὼ μέλλετον, τολμήματα
αἴσχιστα, χωρὶς μονομαχεῖν παντὸς στρατοῦ, 1220
λέξαντες Ἀργείοισι Καδμείοισι τε
ἐς κοινὸν οἷον μήποτ' ὤφελον λόγον.

Ἔτεοκλέης δ' ὑπῆρξ' ἀπ' ὀρθίου σταθεῖς
πύργου, κελεύσας σῖγα κηρῦξαι στρατῷ·
[ἔλεξε δ'· ὦ γῆς Ἑλλάδος στρατηλάται] 1225

Δαναῶν ἀριστῆς, οἵπερ ἤλθετ' ἐνθάδε,
Κάδμου τε λαὸς, μήτε Πολυνεῖκους χάριν
φυγὰς ἀπεμπολάτε μήθ' ἡμῶν ὕπερ.
ἐγὼ γὰρ αὐτὸς τόνδε κίνδυνον μεθεῖς
μόνος συνάφω συγγόνῳ τῷμῳ μάχην· 1230

κἂν μὲν κτάνω τόνδ', οἶκον οἰκήσω μόνος,
ἡσώμενος δὲ τῷδε παραδώσω μόνῳ·
ὕμεῖς δ' ἀγῶν' ἀφέντες, Ἀργεῖοι, χθόνα
νίσεσθε, βίον μὴ λιπόντες ἐνθάδε,
Σπαρτῶν τε λαὸς ἅλις ὅσος κεῖται νεκρός. 1235

τοσαῦτ' ἔλεξε· σὸς δὲ Πολυνείκης γόνος
ἐκ τάξεων ὥρουσε ἀπῆναι λόγους.

πάντες δ' ἐπερρόθησαν Ἀργεῖοι τάδε
Κάδμου τε λαὸς ὡς δίκαι' ἡγούμενοι.
ἐπὶ τοῖσδε δ' ἐσπείσαντο, κἂν μεταίχμιοις 1240
ὄρκους συνῆψαν ἐμμενεῖν στρατηλάται.

ἤδη δ' ἔκρυπτον σῶμα παγχάλκοις ὅπλοις

HIRADÓ.

Jó hír után nem vágyom rosszat mondani. 1215

IOKASTE (fenyegetve közeledik).

De megmondod, ha szárnyad nincs, mely égbe visz.⁹⁵

HIRADÓ.

Jaj, mért nem engedél utamra engemet
Hallván a jó hírt? Mért kell bajt jelentenem?

Óh szörnyű tettekre készül a te két fiad:

Külön egész haduktól sikra szállani, 1220

És ezt a rémes hírt már közzé is tevék

A két harcos fél, Argos s Thébe népe közt.

Eteokles kezdé a bástya ormiról

A népet csendre intve hirdetőivel:

[Igy szólt: Óh Hellas földjének vitézei!] 1225

«Danaok elsei, kik ide jöttetek

S Kadmosfiak, ne áldozzatok éltetek

Sem én értem, se Polyneikes kedveért,

Mert a veszélyt én elhárítom rólatok,

Testvéremmel csatára én magam kelek. 1230

Ha megölöm, magam leszek házamban úr,

Ha meg legyőz, a trónom átadom neki.

Ti, Argos népe, békén mentek harcz helyett

Ismét haza, s nem áldoztok vért, életet

S ti sem, Sparták.⁹⁶ Elég halott fedi a tért.» 1235

Ekkép beszélt. Ekkor Polyneikes fiad

Lépett elő és helyeslé annak szavát.

És mind a két fél, Argos és Kadmos hada,

Rázúga s ezt igazságosnak hirdeté.

Aztán italt áldoztak a harcos felek 1240

S frigyét kötöttek rája ott a sík teren.

És már merő érez fegyverzetbe burkolák

δισσοὶ γέροντος Οἰδίπου νεανίαί·

φίλοι δ' ἐκόσμου, τῆσδε μὲν πρόμον χθονὸς

Σπαρτῶν ἀριστῆς, τὸν δὲ Δαναϊδῶν ἄκροι.

1245

ἔσταν δὲ λαμπρῷ χρῶμά τ' οὐκ ἠλλαξάτην

μαργῶντ' ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰέναι δόρυ.

παρεξιόντες δ' ἄλλος ἄλλοθεν φίλων

λόγοις ἐθάρσυνόν τε κάξυδων τάδε·

Πολύνεικες, ἐν σοὶ Ζηνὸς ὀρθῶσαι βρέτας

1250

τρόπαιον Ἄργει τ' εὐκλεᾶ δοῦναι λόγον·

Ἔτεοκλέα δ' αὖ· Νῦν πόλεως ὑπερμαχεῖς,

νῦν καλλίνικος γενόμενος σκήπτρων κρατεῖς.

τάδ' ἠγόρευον παρακαλοῦντες ἐς μάχην.

μάντεις δὲ μῆλ' ἔσφαζον, ἐμπύρους τ' ἀκμᾶς

1255

ῥήξεις τ' ἐνώμων ὑγρότητ' ἐναντίαν

ἄκραν τε λαμπάδ', ἣ δυοῖν ὄρους ἔχει,

νίκης τε σῆμα καὶ τὸ τῶν ἡσσωμένων.

ἀλλ', εἴ τιν' ἀλκὴν ἢ σοφὸς ἔχεις λόγους

ἢ φίλτρ' ἐπιδῶν, στεῖχ', ἐρήτυσον τέκνα

1260

δεινῆς ἀμίλλης· ὥς ὁ κίνδυνος μέγας·

κάπαθλα δεινὰ δάκρυά σοι γενήσεται

δισσοῖν στερεΐσῃ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ τέκνοιν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τέκνον ἐξελθ' Ἀντιγόνη δόμων πάρος·

οὐκ ἐν χορείαις οὐδὲ παρθενεύμασι

1265

νῦν σοι προχωρεῖ δαιμόνων κατὰστασις,

ἀλλ' ἄνδρ' ἀρίστῳ καὶ κασιγνήτῳ σέθεν

ἐς θάνατον ἐκνεύοντε κωλύσαί σε δεῖ

ἔόν μητρὶ τῇ σῇ μὴ πρὸς ἀλλήλοιν θανεῖν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίν', ὦ τεκοῦσα μήτηρ, ἔκπληξιν νέαν

1270

φίλοις αὐτεῖς τῶνδε δωμάτων πάρος;

A testüket agg Oidipusnak gyermeki,
 S barátaik diszíték: e föld elsejét
 Thébének fői, azt Argos vezérei. 1245
 Ragyogva álltak és színük se változott,
 Dárdával összezsapni vágott mindenik.
 És jó barátok jöttek mindenfelől
 S így bátoríták egyiket, mint másikat:
 «Polyneikes, rajtad áll most, hogy győzelmi jelt 1250
 Állíts Zeusnak Argosban s nagy hírt arass.»
 S Eteoklesnek: «Most hazáért küzd karod,
 S győzelmet nyerve, trónja bizton a tied».
 Ilyen szavakkal szították harcvágyukat.
 A jósok juhot ölve figyelék a tűz 1255
 Lángját s a hólyagot, hogy nedvet merre lö;⁹⁷
 S a láng hegyét, mely kettős végzetnek jele:
 Győzelmet hirdet és hirdet legyőzetést.
 Ha tudsz mentséget avvagy bölcs beszédeket,
 Vagy más varázsszert, menj, tartsd vissza két fiad 1260
 A rémes küzdelemtől, mert nagy a veszély;
 S a győzelem szemedből sok könnyűt fakaszt,
 Ha egy napon veszítet el két gyermeked. (Jobbra el.)

IOKASTE (beszól a palotába).

Óh jöjj a házból, Antigone, gyermekem!
 Nem tánczokat, nem szüzi örömök sorát 1265
 Igéri néked istenek végzése most:
 Nem, azt a két hőst, kik neked testvéreid,
 Kell a halálnak útján visszatartanod
 Anyáddal együtt: meg ne ölje egy a más.

ANTIGONE.

Szülő anyám, mily új csapás az, melylyel itt, 1270
 A ház előtt szerettidet rémítgeted?

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ θύγατερ, ἔρρει σὼν κασιγνήτων βίος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

πῶς εἶπας;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

αἰχμὴν ἐς μίαν καθίστατον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οἶ' ἔγω, τί λέξεις, μητέρα;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐ φίλ', ἀλλ' ἔπου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ποῖ, παρθενῶνας ἐκλιποῦσ';

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἀνὰ στρατόν.

1275

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

αἰδούμεθ' ὄχλον.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐκ ἐν αἰσχύνη τὰ σά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δράσω δὲ δῆ τί;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

συγγόνων λύσεις ἔριν.

IOKASTE.

Két testvéred, leányom, nagy vész környezi.

ANTIGONE.

Mit mondasz?

IOKASTE.

Véres küzdelemre szállanak.

ANTIGONE.

Óh jaj, anyám, hogy értsem?

IOKASTE.

Rosszra! Ám kövess.

ANTIGONE.

Hová? Elhagyva szűzlakom?⁹⁸

IOKASTE.

A had közé. 1275

ANTIGONE.

Szemérmem tiltja.

IOKASTE.

Nincsen annak most helye.

ANTIGONE.

De mit tegyek?

IOKASTE.

Véridek viszályát szünteted.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί δρῶσα, μήτερ;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

προσπίνουσ' ἐμοῦ μέτα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἡγοῦ σὺ πρὸς μεταίχμι'· οὐ μελλητέον.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἔπειγ' ἔπειγε, θύγατερ· ὥς, ἣν μὲν φθάσω 1280
 παῖδας πρὸ λόγχης, οὐμὸς ἐν φάει βίος·
 θανοῦσι δ' αὐτοῖς συνθανοῦσα κείσομαι.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha.

αἰαῖ αἰαῖ, τρομερὰν φρίκα
 τρομερὰν φρέν' ἔχω· διὰ σάρκα δ' ἐμὴν 1285
 ἔλεος ἔλεος ἔμολε μα-
 τέρος δειλαίας.

δίδυμα τέκνα πότερος ἄρα
 πότερον αἰμάξει —
 ἰὼ μοι πόνων, ἰὼ Ζεῦ, ἰὼ γὰ — 1290
 ὁμογενῇ δέραν, ὁμογενῇ ψυχὰν
 δι' ἀσπίδων, δι' εἰμάτων;
 τάλαιν' ἐγὼ τάλαινα, πό-
 τερον ἄρα νέκυν ὀλόμενον ἰαχήσω;

Antistropha.

φεῦ δᾶ φεῦ δᾶ, δίδυμοι θῆρες, 1295
 φόνιαι ψυχαὶ δορὶ παλλόμεναι

ANTIGONE.

Miként, anyám?

IOKASTE.

Ölelve térdüket velem.

ANTIGONE.

Vigy hát a harczmezőre; késni nem szabad. 1280

IOKASTE.

Siess, lányom, siess! Ha még a harcz előtt
Náluk vagyok, tovább tart akkor életem.
Ha ők kimultak, halva fekszem ő velük.

(Mindketten jobbra el.)

KAR.

Stropha.

Jaj, jaj! Átjárja szívem
Rémes remegés; a keblemen át 1285
Szánalom nyilall a szegény
Anya sorsa miatt.
A két fiú közül melyik
Döfi át először
— Óh szörnyü szenvedés! Óh Zeus, óh te föld! — 1290
A testvér szívét s ontja ki pajzson és
Ruhán keresztül a testvéri vért?
Ó én szegény, szegény leány!
Ah melyikük holtát könnyezi gyászdalom?

Antistropha.

Istenem, istenem! Vérszomjas iker 1295
Vadállatok ők! A lándzsa suhan,

πέσσεα πέσσεα δάι' αὐ-
 τίχ' αἰμάξετον.
 τάλανες, ὅ τι ποτὲ μονομάχον
 ἐπὶ φρέν' ἡλθέτην,
 βοᾷ βαρβάρῳ στενακτὰν ἰαχὰν
 μελομέναν νεκροῖς δάκρυσι θρηνήσω.
 σχεδὸν τύχα πέλας φόνου·
 κρινεῖ φάος τὸ μέλλον. ἄ-
 ποτμος ἄποτμος ὁ φόνος ἔνεκ' Ἑρινύων.

1300

1305

— ἀλλὰ γὰρ Κρέοντα λεύσσω τόνδε δεῦρο συννεφεῖ
 πρὸς δόμους στείχοντα, παύσω τοὺς παρεστῶτας γόους.

ΚΡΕΩΝ.

οἷμοι, τί δράσω; πότερ' ἐμαυτὸν ἢ πόλιν
 στένω δακρύσας, ἣν πέριξ ἔχει νέφος
 [τοιούτον ὥστε δι' Ἀχέροντος ἵναίαι;]
 ἐμός τε γὰρ παῖς γῆς ὅλωλ' ὑπερθανών,
 τοῦνομα λαβὼν γενναῖον, ἀνιαρὸν δ' ἐμοί·
 δν ἄρτι κρημνῶν ἐκ δρακοντείων ἐλὼν
 αὐτοσφαγῇ δύστηνος ἐκόμισ' ἐν χεροῖν,
 βοᾷ δὲ δῶμα πᾶν· ἐγὼ δ' ἤκω μέτα
 γέρων ἀδελφὴν γραῖαν Ἰοκάστην, ὅπως
 λούση προθῆται τ' οὐκέτ' ὄντα παῖδ' ἐμόν.
 τοῖς γὰρ θανοῦσι χρή τὸν οὐ τεθνηκότα
 τιμὰς διδόντα χιδόνιον εὐσεβεῖν θεόν.

1310

1315

1320

ΧΟΡΟΣ.

βέβηκ' ἀδελφὴ σή, Κρέων, ἔξω δόμῳ
 κόρη τε μητρός Ἀντιγόνη κοινῷ ποδί.

ΚΡΕΩΝ.

ποῖ; κάπὶ ποίαν συμφορὰν; σήμαινέ μοι.

És im' vériben hever

Ellene csakhamar.

Szegények, hogy' is gondolhattatok 1300

Párviadalra ti?

Barbár hangokon⁹⁹ szomoru éneket

Bús siralom között zengek a holtakért.

Közelg a döntés percze már:

Eldönti e nap a jövőt. 1305

Végzetes öldöklés, mely boszuért kiált.

KARVEZETŐ.

Im' borús homlokkal ott Kreont látom közelgeni

A királyi lak felé: némuljon el hát a panasz!

KREON (jobb felől, a városból).

Hajb, mit tegyek? Sirassam-é ennen-magam, 1310

Avagy a várost, mellyen sűrű felleg ül,

[Miként ha Acheron homálya volna már?¹⁰⁰]

Im' elveszett, meghalt e földért gyermekem

Dicső nevet szerevezve, nékem bánatot.

Ép most hozám fel a sárkány mélységiből 1315

— Szegény fejem! — az életével áldozót.

Gyász tölti bé a házat, s én, hajlott öreg,

Öreg testvéremért, Iokastéért jövök,

Hogy mossza meg holt gyermekem s terítse ki.

A holtnak adjon tisztességet, a ki él, 1320

Tisztelje így az alvilágnak istenét.

KARVEZETŐ.

Testvéredet most nem találod honn, Kreon.

Kiment a házból s Antigone is vele.

KREON.

Vajjon hová ment? És mi szólította el?

ΧΟΡΟΣ.

ἤκουσε τέκνα μονομάχῳ μέλλειν δορὶ 1325
 ἐς ἀσπίδ' ἥξειν βασιλικῶν δόμων ὕπερ.

ΚΡΕΩΝ.

πῶς φῆς; νέκυν τοι παιδὸς ἀγαπάζων ἐμοῦ
 οὐκ ἐς τόδ' ἦλθον ὥστε καὶ τὰδ' εἰδέναι.

ΧΟΡΟΣ

ἀλλ' οἴχεται μὲν σὴ κασιγνήτῃ πάλαι·
 δοκῶ δ' ἀγῶνα τὸν περὶ ψυχῆς, Κρέον, 1330
 ἤδη πεπραχθαι παισὶ τοῖσιν Οἰδίπου.

ΚΡΕΩΝ.

οἴμοι, τὸ μὲν σημεῖον εἰσορῶ τόδε,
 σκυθρωπὸν ὄμμα καὶ πρόσωπον ἀγγέλου
 στείχοντος, ὃς πᾶν ἀγγελεῖ τὸ δρώμενον.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦ τάλας ἐγώ, τίν' εἴπω μῦθον ἢ τίνας γόους; 1335

ΚΡΕΩΝ.

οἰχόμεσθ'· οὐκ εὐπροσώποις φροιμίους ἄρχῃ λόγου.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦ τάλας, δισσῶς αὐτῷ· μεγάλα γὰρ φέρω κακά.

ΚΡΕΩΝ.

πρὸς πεπραγμένοισιν ἄλλοις πῆμασιν. λέγεις δὲ τί;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

οὐκέτ' εἰσὶ σῆς ἀδελφῆς παῖδες ἐν φάσει, Κρέον.

KARVEZETŐ.

Hallá, viaskodásra készül két fia 1325
 S egymással a trón birtokáért mérközik.

KREON.

Mit mondasz? Én fiam holttestet gondozám
 S nem volt módomban ezt a hírt meghallani.

KARVEZETŐ.

Kreon! Testvéred a házból rég' távozott,
 S én azt hiszem, hogy Oidipus fiai közt 1330
 Az élet- és halálharcz immár véget ért.

KREON.

Oh jaj! A gyásznak nyiltan látom már jelét:
 Szomoru arczczal ott közelg egy híradó
 S mindjárt jelenti a történeteket nekünk.

HIRADÓ.

Ah szegény fejem, mit mondjak? Szót ily gyászhoz
 hol lelek? 1335

KREON.

Végünk van, nem biztató szavakkal kezded híredet.

HIRADÓ.

Jaj nekem, megint kiáltom, mert nagy bajt hozok hírül.

KREON.

Megtetézed azt a bajt, mi végbement? Mily hírt hozál?

HIRADÓ.

Nem látják többé a napfényt testvérednek gyermekei!

ΚΡΕΩΝ.

αἰαῖ·

1340

μεγάλα μοι θροεῖς πάθεα καὶ πόλει.
ὦ δώματ' εἰσηκούσατ' Οἰδίου τάδε
παίδων ὁμοίαις συμφοραῖς ὀλωλότων;

ΧΟΡΟΣ.

ῶστ' ἂν δακρυῖσαι γ', εἰ φρονοῦντ' ἐτύγχανεν.

ΚΡΕΩΝ.

οἴμοι· ξυμφορᾶς βαρυποτρωτάτας,
[οἴμοι κακῶν δύστηνος· ὦ τάλας ἐγώ.]

1345

ΑΓΓΕΛΟΣ.

εἰ καὶ τὰ πρὸς τούτοισί γ' εἰδείης κακά.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ πῶς γένοιτ' ἂν τῶνδε δυσποτρώτερα;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

τέθνηκ' ἀδελφὴ σὴ δυοῖν παίδοιν μετὰ.

ΧΟΡΟΣ.

ἀνάγετ' ἀνάγετε κωκυ-
τόν, ἐπὶ κᾶρα τε λευκοπήχεις κτύπους χεροῖν.

1350

ΚΡΕΩΝ.

ὦ τλήμον, οἶον τέρμον', Ἰοκάστη, βίου
γάμων τε τῶν σῶν Σφιγγὸς αἰνιγμοῦς ἔτλης.
πῶς καὶ πέπρακται διπτύχων παίδων φόνος
ἀρᾶς τ' ἀγώνισμ' Οἰδίου; σήμαινέ μοι.

1355

KREON.

Óh jaj!

1340

Mekkora gyász nekem és a hazának ez!

Ah, Oidipusnak háza, szólj, hallottad-é,

Egy sorscsapás hogy elveszíté két fiad?

KARVEZETŐ.

Siratná, hogyha volna benne értelem.

KREON.

Jaj nekem, milyen súlyos e sorscsapás!

1345

[Szegény fejemre mennyi balsors tornyosúl!]

HIRADÓ.

Hát még ha tudnád, mi történt ezen kívül!

KREON.

Történhetett még ennél is nagyobb csapás?

HIRADÓ.

Két fia mellett fekszik holt testvéred is.

KARVEZETŐ.

Óh sírjátok, zokogjatok!

1350

Fejeteiket üsse fehér kezetek!

KREON.

Boldogtalan Iokaste! Im' a Sphinx szava

Éltednek és nászodnak mily véget hozott!

De hogy' történt az ikreknek halála, mondd,

És apjuk átka hogy küzdé ki ezt a czélt?

1355

ΑΓΓΕΛΟΣ.

τὰ μὲν πρὸ πύργων εὐτυχήματα χθονὸς
οἶσθ'· οὐ μακρὰν γὰρ τειχέων περιπτυχαί.
[ὥτ' οὐχ ἅπαντά σ' εἰδέναι τὰ δρώμενα.]

ἐπεὶ δὲ χαλκίοις σῶμ' ἐκοσμήσανθ' ὅπλοις
οἱ τοῦ γέροντος Οἰδίου νεανίαί, 1360

ἔστησαν ἐλθόντ' ἐς μέσον μεταίχμιον
[δισσὼ στρατηγῶν καὶ διπλῶ στρατηλάτα]
ὥς εἰς ἀγῶνα μονομάχου τ' ἀλκὴν δορός.
βλέψας δ' ἐπ' Ἄργος ἦκε Πολυνείκης ἀράς·
ᾧ πότνι' Ἥρα — σὸς γάρ εἰμ', ἐπεὶ γάμοις 1365

ἔξευξ' Ἀδράστου παῖδα καὶ ναίω χθόνα —
δὸς μοι κτανεῖν ἀδελφόν, ἀντήρη δ' ἐμὴν
καθαιματώσαι δεξιὰν νικηφόρον· —

[αἷσχιστον αἰτῶν στέφανον, ὁμογενῇ κτανεῖν.
πολλοῖς δ' ἐπήγει δάκρυα τῆς τύχης ὅση, 1370
κᾶβλεψαν ἀλλήλοισι διαδόντες κόρας.]

Ἐτεοκλῆς δὲ Παλλάδος χρυσάσπιδος
βλέψας πρὸς οἶκον ἠΰεατ'· ᾧ Διὸς κόρη,
δὸς ἔγχος ἡμῖν καλλίνικον ἐκ χερὸς
ἐς στέρν' ἀδελφοῦ τῆσδ' ἀπ' ὠλένης βαλεῖν 1375
κτανεῖν θ' ὃς ἦλθε πατρίδα πορθήσων ἐμὴν.

ἐπεὶ δ' ἀφείθη πυρσὸς ὧς Τυρσηνικῆς
σάλπιγγος ἡχὴ σῆμα φοινίου μάχης,
ἦξαν δράμημα δεινὸν ἀλλήλοισι ἐπὶ
κάπροι δ' ὅπως θήγοντες ἀγρίαν γένυν 1380
ξυνῆψαν, ἀφρῶ διάβροχοι γενειάδας·
ἦσσαν δὲ λόγχαις· ἀλλ' ὀφίζανον κύκλοις,
ὅπως σίδηρος ἐξολισθάνοι μάτην.
εἰ δ' ὅμμ' ὑπερσχὸν ἵτυος ἄτερος μάθοι,
λόγχην ἐνώμα, στόματι προφθῆναι θέλων. 1385
ἀλλ' εὖ προσῆγον ἀσπίδων κεγχρώμασιν

HIRADÓ.

Honunk győzelme mint esett a sáncz előtt,
 Tudod, hisz nincs oly messze a bástyák öve.
 [Hogy a mi történt, meg ne tudhatnád hamar.]

Midőn tehát felölték ércz fegyverzetük
 Az ősz atyának, Oidipusnak gyermeki, 1360
 A küzdő-térre léptek a két had között
 [A két vezér, a két sereg két hős feje]
 Bajt víni s a dárdára bízni: döntsön az.
 S Argos felé tekintve így imádkozott
 Polyneikes: «Hera asszony! — a tied vagyok 1365
 Mint Adrastოსnak vője s földedet lakom —
 Óh add megölnöm testvérem s ádáz kezem
 Győzelmesen fűrösztnöm omló vériben!» —
 [Igy kért testvérölést, a legrútabb babért.
 Sokaknak könnybe lábbadt sorsukon szeme, 1370
 Testvérekül hogy így kell szemben állniok].¹⁰¹

Az aranypajzsos Pallas templomára néz
 Eteokles s ekkép kiált: «Zeus lánya, add,
 Hogy ezt a dárdát győzelemre dobjam el,
 Testvéremet szíven találjam el vele 1375
 S megöljem őt, honom földjét ki dúlni jött».

Fölharsan ekkor, mint egy harsány tűzi jel,
 A tyrrhén kürtnek harczra hívó szózata:
 Ők vad futással egymás ellen rontanak,
 Mint vadkanok, kifent fogakkal támadák 1380
 Egymást, tajtékzó hab fehérlett állukon.
 Repült a kopja, ám a pajzs védelmet ad
 S a dárdahegy hatástalan' szállott tova.
 A pajzs mögül ha egyikük kikandikált,
 Eleje vágva nyomban czélozott amaz. 1385
 De óvta a pajzs karimája szemüket,

ὄφθαλμόν, ἀργὸν ὥστε γίγνεσθαι δόρυ.
 πλείων δὲ τοῖς ὀρώσιν ἐστάλασσ' ἰδρῶς
 ἢ τοῖσι δρώσι, διὰ φίλων ὀρρωδίαν.

Ἐτεοκλέης δὲ ποδὶ μεταφαίρων πέτρον

1390

ἔχρους ὑπόδρομον, κῶλον ἐκτὸς ἀσπίδος
 τίθησι· Πολυνείκης δ' ἀπήντησεν δορί,
 πληγὴν σιδήρῳ παραδοθεῖσαν εἰσιδὼν,
 κνήμην τε διεπέρασεν Ἀργεῖον δόρυ·
 στρατὸς δ' ἀνηγάλαξε Δαναῖδων ἅπας.

1395

κὰν τῷδε μόχθῳ γυμνὸν ὦμον εἰσιδὼν
 ὁ πρόσθε τρωθεὶς στέρνα Πολυνείκους βία
 διῆκε λόγχην, κάπεδωκεν ἡδονὰς
 Κάδμου πολίταις, ἀπὸ δ' ἔθραυσ' ἄκρον δόρυ.
 ἐς δ' ἄπορον ἦκων δορὸς ἐπὶ σκέλος πάλιν
 χωρεῖ, λαβὼν δ' ἀφῆκε μάρμαρον πέτρον
 μέσον δ' ἄκοντ' ἔθραυσεν· ἐξ ἔσου δ' Ἄρης
 ἦν, κάμακος ἀμφοῖν χεῖρ' ἀπεστερημένοιιν.

1400

ἔνθεν δὲ κώπας ἀρπάσαντε φασγάνων
 ἐς ταῦτόν ἦκον, συμβαλόντε δ' ἀσπίδας
 πολὺν ταραγμὸν ἀμφιβάντ' εἶχον μάχης.
 καὶ πῶς νοήσας Ἐτεοκλῆς τὸ Θεσσαλὸν
 ἐσήγαγεν σόφισμ' ὁμιλία χθονός.

1405

ἐξάλλαγείς γὰρ τοῦ παρεστῶτος πόνου,
 λαιὸν μὲν ἐς τοῦπισθεν ἀμφέρει πόδα,
 πρόσω τὰ κοῖλα γαστρὸς εὐλαβούμενος,
 προβὰς δὲ κῶλον δεξιὸν δι' ὀμφαλοῦ
 καθήκειν ἔγχος σφονδύλοισι τ' ἐνήρμοσεν.
 ὁμοῦ δὲ κάμψας πλευρὰ καὶ νηδὺν τάλας
 σὺν αἵματηραῖς σταγόσι Πολυνείκης πίτνει.
 ὁ δ', ὥς κρατῶν δὴ καὶ νενικηκὼς μάχῃ,
 ξίφος δικῶν ἐς γαῖαν ἐσκύλευέ νιν
 τὸν νοῦν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἔχων, ἐκείσε δέ.
 ὁ καὶ νιν ἔσφηλ'· ἔτι γὰρ ἐμπνέων βραχύ,

1410

1415

És így a lándzsa czélba nem találhatott.
 És több verejték folyt a nézők arczain,
 Aggódva értük, mint a két küzdő felen.

Eteokles, hogy félre rugjon egy követ, 1390
 Mely útban állt, lábát a pajzs elé teszi.
 Polyneikes, látván, hogy az most rést adott,
 Előre rontott lándzsájával iziben
 És argosi vasát lábvértjén átfurá.

Örömmel ujjong Danaos egész hada. 1395
 De most ellenfelének vállát meztelen
 Látván a sebhedt, nagy erővel mellinek
 Hajítja gerelyét. Most Kadmos népe kezd
 Ujjongani; de jaj, a lándzsahegy letört.
 Így elveszítve lándzsáját, hátrálni kezd, 1400
 Felkap s feléje dob egy nagy terméskövet,
 Lándzsáját széttöri s egyenlő lett a harc,
 Mert lándzsa nem volt egyikük kezébe' sem.

Kirántják ekkor a hüvelyből kardjukat,
 Egymásra törnek s összeverve pajzsukat 1405
 S körben forogva ütnek rémes harci zajt.
 Most Eteokles alkalmazta azt a cselt,
 Melyet Thessaliában jártakor tanult.
 Félbeszakítva a megkezdett bajvivást,
 Ballábát hátra visszavonta hirtelen, 1410
 Hasának öblét gondosan védvén elől,
 S előre lépve jobb lábával, köldökön
 Döfé be kardját a gerincze csontjaig.
 Begörnyedt testtel Polyneikes összerogy,
 Szegénynek a sebéből vérpatak buzog. 1415
 Az azt hívé, hogy már övé a győzelem
 S kardját ledobva, fosztogatni kezdte őt
 És rája nem figyelve, ebben elmerült.
 Ez volt a veszte! Mert még lélegzett amaz

σφύζων σίδηρον ἐν λυγρῷ πεσήματι, 1420
 μόλις μὲν, ἐξέτεινε· δ' εἰς ἦπαρ ξίφος
 Ἔτεοκλέους ὁ πρόσθε Πολυνείκης πεσών.
 γαῖαν δ' ὁδὰξ ἐλόντες ἀλλήλων πέλας
 πίπτουσιν ἄμφω κοῦ διώρισαν κράτος.

ΧΟΡΟΣ.

φεῦ φεῦ, κακῶν σῶν, Οἰδίπου, σ' ὅσον στένω· 1425
 τὰς σὰς δ' ἀράς ἔοικεν ἐκπλῆσαι θεός.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἄκουε δὴ νυν καὶ τὰ πρὸς τούτοις κακά.
 ἐπεὶ τέκνω πεσόντ' ἐλείπετ' ἄντρον βίον,
 ἐν τῷδε μήτηρ ἢ τάλαινα προσπίπτει
 σὺν παρθένῳ τε καὶ προθυμίᾳ ποδός. 1430
 τετρωμένους δ' ἰδοῦσα καιρίους σφαγὰς
 ὤμωξεν· ὦ τέκν', ὅστερ' ἀβοήθητος
 πάρεμι. προσπίπτουσα δ' ἐν μέρει τέκνα
 ἔκλαι', ἐθρήνη, τὸν πολὺν μαστῶν πόνον
 στένουσ', ἀδελφή θ' ἢ παρασπίξουσ' ὁμοῦ· 1435
 ὦ γηροβοσκῶ μητρός, ὦ γάμους ἐμοὺς
 προδόντ' ἀδελφῶ φίλτάτῳ. στέρνων δ' ἄπο
 φύσημ' ἀνείς δύσθνητον Ἔτεοκλῆς ἄναξ
 ἤκουσε μητρός, κάπιθεῖς ὕγρ' ἄντρον
 φωνὴν μὲν οὐκ ἀφῆκεν, ὁμμάτων δ' ἄπο 1440
 προσεῖπε δακρύοις, ὥστε σημῆναι φίλα.
 ὁ δ' ἦν ἔτ' ἔμπνοος, πρὸς κασιγνήτην δ' ἰδὼν
 γραῖάν τε μητέρ' εἶπε Πολυνείκης τάδε·
 Ἀπωλόμεσθα, μήτηρ· οἰκτίρω δὲ σέ
 καὶ τήνδ' ἀδελφὴν καὶ κασιγνήτην νεκρόν. 1445
 φίλος γὰρ ἐχθρὸς ἐγένετ', ἀλλ' ὅμως φίλος.
 θάφον δέ μ', ὦ τεκοῦσα, καὶ σύ, σύγγονε,
 ἐν γῇ πατρώᾳ, καὶ πόλιν θυμουμένην

S kezében tartva kardját gyászos estiben 1420
 Végső erővel Eteokles keblibe
 Mártá vasát Polyneikes, az elesett.

Egymás mellett a földbe vájva fogukat
 Ott fekszenek s győzelmes egyikük se lett.

KARVEZETŐ.

Jaj, Oidipus, hogy siratom balsorsodat! 1425
 Az isten, ímé, teljesíté átkodat.

HIRADÓ.

Most halld a bajt, mi történt még ezen kívül.

Lelkét a két testvér hogy kilehellte már,
 Imé előront anyjuk, a boldogtalan
 A szűzzel, a ki támogatta lépteit. 1430

S meglátva ott halálra sebzett két fiát,
 Feljajdul: «Gyermeğim! Segíteni rajtatok
 Későn jövék!» S ölelve majd ezt, majd amaszt,
 Az anyaemlő fáradalmain keserg,
 Zokog. S leánya így kesergett oldalán: 1435

«Édes öcsém! Ősz anyátok támaszi,
 Óh lám, hogy meghíúsítatok nászomat!»
 Hörgő sohaj kél Eteokles melliből
 Anyja szavára. Ráfoná lankadt kezét,
 Hangot nem hallatott, de könnyes szemei 1440
 Némán beszéltek egy utolsó búcsuszózt.

Polyneikes még lélegzik, reá tekint
 Anyjára, testvérére s ekképen beszél:
 «Végünk van, jó anyám! Sajnállak tégedet
 Lányoddal együtt és meghalt testvéremet. 1445
 Barátból ellenség lett, most mégis barát.
 Anyám, testvérem! Óh tegyétek testemet
 A honi földbe és haragvó városom

παρηγορεῖτον, ὥς τοσόνδε γοῦν τύχω
 χθονὸς πατρώας, καὶ δόμους ἀπώλεσα. 1450

ξυνάρμοσον δὲ βλέφαρά μου τῇ σῇ χειρί,
 μήτηρ — τίθησι δ' αὐτὸς ὁμμάτων ἐπὶ —
 καὶ χαίρει· ἤδη γάρ με περιβάλλει σκότος.

ἄμφω δ' ἄμ' ἐξέπνευσαν ἄθλιον βίον.
 μήτηρ δ', ὅπως ἐσεῖδε τήνδε συμφοράν, 1455

ὑπερπαθήσας, ἤρπασ' ἐκ νεκρῶν ξίφος
 κᾶπραξε δεινά· διὰ μέσου γάρ αὐχένος
 ὠθεῖ σίδηρον, ἐν δὲ τοῖσι φιλτάτοις
 θανοῦσα κεῖται περιβαλοῦς' ἄμφοιν χέρας.

ἀνῆξε δ' ὀρθὸς λαὸς εἰς ἔριν λόγων, 1460

ἡμεῖς μὲν ὥς νικῶντα δεσπότην ἐμὸν,
 οἱ δ' ὥς ἐκείνον. ἦν δ' ἔρις στρατηλάταις,
 οἱ μὲν πατάξει πρόσθε Πολυνείκη δορί,
 οἱ δ' ὥς θανόντων οὐδαμοῦ νίκη πέλοι.

[κἀν τῷδ' ὑπεξῆλθ' Ἀντιγόνη στρατοῦ δίχα.] 1465

οἱ δ' εἰς ὅπλ' ἤσσαν· εὖ δέ πως προμηθία
 καθήστο Κάδμου λαὸς ἀσπίδων ἐπὶ

κᾶψθημεν οὐπω τεύχεσιν πεφραγμένον
 Ἀργεῖον ἐσπεσόντες ἐξαίφνης στρατόν. 1470

κοῦδεις ὑπέστη, πεδία δ' ἐξεπρίπλασαν

φεύγοντες, ἔρρει δ' αἷμα μυρίων νεκρῶν
 λόγχαις πιτνόντων. ὥς δ' ἐνικῶμεν μάχῃ,

οἱ μὲν Διὸς τροπαῖον ἵστασαν βρέτας,

οἱ δ' ἀσπίδας συλῶντες Ἀργείων νεκρῶν
 σκυλεύματ' εἴσω τειχέων ἐπέμπομεν. 1475

ἄλλοι δὲ τοὺς θανόντας Ἀντιγόνης μετὰ
 νεκροὺς φέρουσιν ἐνθάδ' οἰκτίσαι φίλοις.

πόλει δ' ἀγῶνες οἱ μὲν εὐτυχέστατοι

τῇδ' ἐξέβησαν, οἱ δὲ δυστυχέστατοι.

Békítsétek ki, hogy, ha elvesztém a trónt,
 A honi földből *annyit* kapjak legalább! 1450
 És ten-kezeddel fogd be, jó anyám, szemem
 — S kezét megfogva ön-szemére helyezi —
 És — isten véletek! Homály vesz már körül.»

Szegények, együtt így adák ki lelküket.
 Ezt látva anyjuk, észbontó fájdalomiban 1455
 Az egyik testből a kardot kiragadá
 S szörnyűt művelt: keresztül döfte a nyakán
 A kard vasát, s most ő is halva fekszik ott
 Két legdrágábbja közt, rájuk fonván kezét.

Heves vitára szálla most a két sereg: 1460
 Mi győztesnek a mi urunkat hirdetők,
 Övét az ellen. Pöröltek a főbbek is:
 «Előbb a Polyneikes gerelye talált.»
 «De a ki meghalt, győztes az sohasem lehet.»

[Antigone ekközben elhagyá hadunk.]¹⁰² 1465
 Fegyverre kelt a két fél. Kadmos népe ám
 Jó számítással fegyverben táborza s így
 Argos hadát, a mely csak most fegyverkezett,
 Váratlan támadással megelőzhetők.

Nem volt ott ellenálló, a mező betelt 1470
 Futamodókkal, és kiket lándzsánk elért,
 Ömölt a vérük. Kivíván a diadalt
 Egy részünk Zeusnak állított győzelmi jelt,
 Mi meg szedők a holtakról a pajzsokat
 S beküldtük a városba jó zsákmány gyanánt. 1475
 Antigonével mások a halottakat
 Hozzák ide, hogy megsirassák híveik.
 Így városunkra a lezajlott küzdelem
 Egyrészt szerencsét, másrészt gyászos bút hozott. (El.)

(Közeledik a halottas menet. Elöl Antigone, utána hozzák a három halottat. Hadi
 kíséret.)

ΧΟΡΟΣ.

οὐκ εἰς ἀκοὰς ἔτι δυστυχία 1480
 δώματος ἤκει· παρά γὰρ λεύσσειν
 πτώματα νεκρῶν τρισσῶν ἤδη
 τάδε πρὸς μελάθροισι κοινῷ θανάτῳ
 σκοτίαν αἰῶνα λαχόντων.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐ προκαλυπτομένα βοτρυχώδεος 1485
 ἄβρὰ παρηίδος οὐδ' ὑπὸ παρθενί-
 ας τὸν ὑπὸ βλεφάροις φοίνικ', ἐρύθημα προσώπου,
 αἰδομένα φέρομαι βάκχα νεκύ-
 ων, κράδεμνα δικοῦσα κόμας ἀπ' ἐ- 1490
 μάς, στολίδος κροκόεσσαν ἀνείσα τρυφάν,
 ἀγεμόνευμα νεκροῖσι πολύστονον. αἶαί, ἰὼ μοι.
 ὦ Πολύνεικες, ἔφυς ἄρ' ἐπώνυμος· ὦμοι μοι, Θῆβαι·
 σὰ δ' ἔρις — οὐκ ἔρις, ἀλλὰ φόνῳ φόνος — 1495
 Οἰδιπόδα δόμον ὤλεσε κρανθεῖς·
 αἷματι δεινῷ, αἷματι λυγρῷ.
 τίνα προσφθδὼν
 ἢ τίνα μουσοπόλον στοναχὰν ἐπὶ
 δάκρυσι δάκρυσιν, ὦ δόμος, ὦ δόμος, 1500
 ἀγκαλέσωμαι,
 τρισσὰ φέρουσα τὰδ' αἷματα σύγγονα,
 ματέρα καὶ τέκνα, χάρματ' Ἑρινύος;
 ἂ δόμον Οἰδιπόδα πρόπαν ὤλεσε,
 τὰς ἀγρίας ὅτε 1505
 δυσξύνετου ξυνετὸν μέλος ἔγνω
 Σφιγγὸς ἀοιδοῦ σῶμα φονεύσας.
 ἰὼ μοί μοι, πάτερ,
 τίς Ἑλλὰς ἢ βάρβαρος ἢ
 τῶν προπάροιθ' εὐγενετάν 1510

KARVEZETŐ.

Nemcsak füleinkbe hat íme a ház 1480
 Balsorsa, de már látják szemeink
 Közeledni a három holttetemet
 A palotához, a kiket együtt
 Ragadott örök éjbe a végzet.

ANTIGONE.

Nem takará el a szüzi szemérem 1485
 Fátyola fűrt-övezett, sima arczom,
 És nem leplezi már pirulása biborszínü lángját;
 Szégyenkezve futok holtak bakchansa gyanánt,
 A kendőm eldobva fejemről, 1490
 El kebelem sáfrányszínü leplét,
 És követem siralommal a holtakat. Jaj nekem, óh jaj!
 Hajh «Polyneikes»! ¹⁰³ — e név mily végzetes!
 Óh jaj, Thebe!

A te *viszályod* — oh több az: *ölésre ölés* — 1495

Tönkre tevő Oidipusnak a házát

Véres öléssel, gyászos öléssel.

Gyászba borult palota!

Bús dalomat ki kíséri dalával?

Mily siralomnak a dallama illik 1500

E gyászhoz, a mint itt

Három vérrokonom hozom: édes anyámat,

És fiait — csak *Erinys* örülhet! ¹⁰⁴

Az vala tönkre tevője e háznak,

A mért Oidipus 1505

A vad Sphinx szavait kihüvelyké

S ezzel a szörnynek vesztit okozta.

Jaj nékem, oh atyám!

Van hellen, barbár, van-e más

Régi nemes vérből eredt, 1510

ἕτερος ἔτλα κακῶν τοσῶνδ'
 αἵματος ἀμερίου
 τοιάδ' ἄχρα φανερά
 τάλαιν', ὡς ἐλελίζει;
 τίς ἄρ' ὄρνις, ἢ δρυὸς ἢ
 ἐλάτας ἀκροκόμοις ἀμφὶ κλάδοις ἐξομένα,
 μονομάτορσιν ὀδυρμοῖς
 ἐμοῖς ἄχρεσι συνωδός;
 αἴλινον αἰάχμασιν ἄ
 τοῖσδε προκλαίω μονάδ' αἰ-
 ῶνα διάξουσα τὸν αἰεὶ χρόνον ἐν
 λειβομένοισιν δάκρυσιν [ἰαχήσω].
 τίν' ἐπὶ πρῶτον ἀπὸ χαί-
 τας σπαραγμοῖς ἀπαρχὰς βάλῳ;
 ματρὸς ἐμᾶς ἢ διδύμοι-
 σι γάλακτος παρὰ μαστοῖς
 ἢ πρὸς ἀδελ-
 φῶν οὐλόμεν' αἰκίσματα νεκρῶν;
 ὅτοτοτοῖ λείπε σοῦς
 δόμους, ἀλαδὸν ὄμμα φέρων,
 πάτερ γεραίέ, δεῖξον,
 Οἰδιπόδα, σὸν αἰῶνα μέλεον, ὃς τ' ἐπὶ
 δώμασιν ἀέριον σκότον ὄμμασι
 σοῖσι βαλὼν ἔλκεις μακρόπνουν ζόαν.
 κλύεις, ὦ κατ' αὐλὰν
 ἀλαίνων γεραῖον
 πόδ' ἢ δεμνίοις δύ-
 στανος ἰαύων;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

τί μ', ὦ παρθένε, βακτρεῦμασι τυφλοῦ
 ποδὸς ἐξάγαγες ἐς φῶς

1514. Signum interrogationis ex priori versu huc transtuli Weckleinium aliosque secutus.

Halandó emberek között,
 A kire annyi csapást
 Mért a sors, a mennyit
 Nékem kell keseregnem?
 Hol bujdos a tölgy lombozatán, 1515
 A fenyünek magas ágai közt a madár,
 Mely fiait vesztetett anyaként
 Velem keserg e gyászban?¹⁰⁵
 Mert sohasem szűnik a bú,
 Holtaimért; mind' siratom, 1520
 Elhagyatott életemet, mert csupa könny
 Árja között tengetem el.
 Áldozatúl fürteimet
 Kire tégyem legelőször? 1525
 Vajjon a jó édes anya
 Egykor édes kebelére,
 Vagy e szörnyen
 Eléktelenült testvér-tetemekre?
 Oh-oh-oh-óh! Jöjj ki már 1530
 Oidipus, öreg apám,
 Szegény világtalan te,
 Jöszte, mutasd nekünk gyászba borult fejedet,
 A ki sötét borut ontva szemedre
 Sírva vonszolod a bajos életet. 1535
 Hallod-e? Udvarunkban
 Bolyg elaggott lábad,
 Vagy a puha párnán
 Nyugtatód épen?

OIDIPUS (elővászorog a palotából).

Miért hívál ki, leányom, a fényre
 Szívreható siralommal, 1540

λεχήρη σκοτίων ἐκ θαλάμων οἰκ-
τροτάτοισιν δακρύοισιν,
πολιὸν αἰθέρος ἀφανὲς εἶδωλον ἧ
νέκυν ἔνερθεν ἧ
πτανὸν ὄνειρον;

1545

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δυστυχὲς ἀγγελίας ἔπος οἶση,
πάτερ, οὐκέτι σοι τέκνα λεύσσει
φάος οὐδ' ἄλοχος, παραβάκτροις
ἃ πόδα σὸν τυφλόπουν θεραπεύμασιν αἰὲν ἐμόχθει,
<ὦ> πάτερ, ὦμοι.

1550

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦμοι ἐμῶν παθέων· πάρα γὰρ στενάχειν τάδ', αὐτεῖν.
τρισσαὶ ψυχαί· ποίᾳ μοίρᾳ
πῶς ἔλιπον φάος; ὦ τέκνον, αὔδα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐκ ἐπ' ὀνειδέσιν οὐδ' ἐπιχάρμασιν,
ἀλλ' ὀδύναισι λέγω· σὸς ἀλάστωρ
ξίφεσιν βρίθων
καὶ πυρὶ καὶ σχετλίοισι μάχαις ἐπὶ παιῆδας ἔβα σούς,
ὦ πάτερ, ὦ μοι.

1555

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

αἰαῖ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί τάδε καταστένεις,

1560

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

τέκνα.

Mért a sötét szoba fekhelyiről?
 Vaknak a bot tapogatja ki útam;
 Lézengek, mint ködfoszlány a légben,
 Holtak árnyaként,
 Lenge álom alakja.

1545

ANTIGONE.

Drága apám, halld a szomorú hírt:
 Fiaid nem látják már a napot,
 Sem a hitvesed, a ki habár maga is
 Botra hajolva haladt, vak lépteid óvta, vezette.
 Jaj nekem, édes atyám!

1550

OIDIPUS.

Mekkora szörnyű csapás! Most kell csak sírni, zokogni!
 Három élet! Mondd, leányom,
 Mily balsors ragadá örök éjbe?

ANTIGONE.

Nincs szavaimba' se vád, se káröröm,
 Csak csupa fájdalom: a te boszúd volt,
 A mely a kardot
 És tüzet és iszonyú viadalt fiadra zudítá.
 Jaj nekem, édes atyám!

1555

OIDIPUS.

Óh jaj!

ANTIGONE.

Síratod őket, ugy-é?

1560

OIDIPUS.

Két fiam!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δι' ὀδύνας ἔβας·
 εἰ δὲ τέθριππά γ' ἔθ' ἄρματα λεύσσων
 ἀελίου τάδε σώματα νεκρῶν
 ὄμματος ἀδ' αἰς σαῖς ἐπενώμας —

ΟΙΔΙΠΟΣ.

τῶν μὲν ἐμῶν τεκέων φανερόν κακόν· 1565
 ἅ δὲ τάλαιν' ἄλλοχος τίνι μοι, τέκνον, ὤλετο μοίρα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δάκρυα γαστρά
 φανερά πᾶσι τιθεμένα,
 τέκεσι μαστὸν ἔφερεν ἔφερεν
 ἰκέτις ἰκέτιν ὀρομένα.
 ἡὔρε δ' ἐν Ἥλέκτραισι πύλαις τέκνα 1570
 λωτοτρόφον κατὰ λείμακα λόγχαις,
 κοινὸν ἐνυάλιον,
 μάτηρ, ὥστε λέοντας ἐναύλους,
 μαρναμένους ἐπὶ τραύμασιν, αἵματος
 ἥδη ψυχρὰν λοιβὰν φονίαν, 1575
 ἂν ἔλαχ' Αἰδας, ὥπασε δ' Ἄρης·
 χαλκόχροτον δὲ λαβοῦσα νεκρῶν πάρα φάσγανον εἴσω
 σαρκὸς ἔβαψεν, ἄχει δὲ τέκνων ἔπεσ' ἄμφι τέκνοισι.
 πάντα δ' ἐν ἅματι τῷδε συνάγαγεν,
 ὦ πάτερ, ἀμετέροισι δόμοισιν ἄχ' ἑὸς θεὸς δὲ 1580
 τάδε τελευτᾷ.

ΧΟΡΟΣ.

πολλῶν κακῶν κατῆρξεν Οἰδίπου δόμοις
 τόδ' ἡμαρ· εἴη δ' εὐτυχέστερος βίος.

ANTIGONE.

Értük emészt a bú;
 Hátha a nap fényes sugarától
 Meg nem fosztva, saját szemeidde
 Nézhetnél a kimult tetemekre!

OIDIPUS.

Gyermekeimnek a sorsa világos. 1565
 Hát a szegényt hitvest, mondd, mily balsors ragadá el?

ANTIGONE.

Mindenek láttára
 Ontva könnyeit
 Ment rohanva két fiának
 Esdve mutatni emleit.¹⁰⁶
 És az Elektra-kapúhoz érve 1570
 Láttá, midőn a mezőn fiai
 Lándzsát vetni kiszálltak a síkra,
 És mint két barlangi oroszlán,
 Megsebesülve csatáznak, elesnek
 És a kihült vért áldozatul 1575
 Önti Ares Hadesnek alá.
 Oda rohant s az aczél kardot kiragadta a holtból,
 S keblibe mártva rogyott le a megsiratott tetemekre.
 Ime atyám, e napon valamennyi
 Búbajt a mi lakunkra zúdíta az isten, 1580
 S ezt befejezte.

KARVEZETŐ.

E nap tömérdek bajt hozott az Oidipus
 Házára. A jövő bár lenne boldogabb!

ΚΡΕΩΝ.

οἴκτων μὲν ἤδη λήγεθ', ὥς ὦρα τάφου
μνήμην τίθεσθαι· τόνδε δ', Οἰδίπου, λόγον 1585
ἄκουσον· ἀρχὰς τῆσδε γῆς ἔδωκέ μοι

Ἐτεοκλέης παῖς σός, γάμων φερνάς διδοὺς
Αἴμονι κόρης τε λέκτρον Ἀντιγόνης σέθεν.

οὐκ οὖν σ' ἐάσω τήνδε γῆν οἰκεῖν ἔτι·

σαφῶς γὰρ εἶπε Τειρεσίας οὐ μὴ ποτε 1590
σοῦ τήνδε γῆν οἰκοῦντος εὖ πράξειν πόλιν.

ἀλλ' ἐκκομίζου. καὶ τάδ' οὐχ ὕβρει λέγω
οὐδ' ἐχθρὸς ὢν σός, διὰ δὲ τοὺς ἀλάστορας
τοὺς σοὺς δεδοικῶς μὴ τι γῇ πάθῃ κακόν.

ΟΙΔΙΠΟΣ.

ὦ μοῖρ', ἀπ' ἀρχῆς ὧς μ' ἔφυσας ἄθλιον 1595
καὶ τλήμον', εἴ τις ἄλλος ἀνθρώπων ἔφυ·

ὃν καὶ πρὶν ἐς φῶς μητρὸς ἐκ γονῆς μολεῖν,
ἄγονον Ἀπόλλων Λαῖψ μ' ἐθέσπισεν
φονέα γενέσθαι πατρός· ὦ τάλας ἐγώ.

ἐπεὶ δ' ἐγενόμην, αὐτίς ὁ σπείρας πατὴρ 1600
κτείνει με νομίσας πολέμιον πεφυχέναι·

χρὴν γὰρ θανεῖν νιν ἐξ ἐμοῦ· πέμπει δέ με
μαστὸν ποθοῦντα θηρσὶν ἄθλιον βοράν·

οὐ σφζόμεσθα — Ταρτάρου γὰρ ὤφελεν 1605
ἐλθεῖν Κιθαिरῶν εἰς ἄβυσσα χάσματα,

ὅς μ' οὐ διώλεσ', ἀλλὰ

. δουλεῦσαί τέ μοι

δαίμων ἔδωκε Πόλυβον ἀμφὶ δεσπότην.

κτανὼν δ' ἐμαυτοῦ πατέρ' ὁ δυσδαίμων ἐγὼ
ἐς μητρὸς ἦλθον τῆς ταλαιπώρου λέχος,

παῖδάς τ' ἀδελφοὺς ἔτεκον, οὓς ἀπώλεσα, 1610
ἀράς παραλαβὼν Λαῖου καὶ παισὶ δούς.

KREON (nagy kísérettel, mint új uralkodó).

Szüntessétek már a siralmat! Int a percz,
 Hogy gondoljunk a temetésre. Oidipus! 1585
 Halld meg szavam: E föld uralmát a fiad,
 Eteokles nékem adta, mint Antigone
 Haimon fiamnak nyújtott nászajándokát.

Nem engedem, hogy földemen tovább lakozz'.
 Teiresias megmondta bölcsen: míg te itt 1590
 Lakol e földön, városunk nem boldogul.

Távozz tehát! Ne hidd, hogy göggel mondom ezt,
 És gyűlöletből, ámde bosszúd szellemi
 Ijesztenek, hogy ismét bajba jut honunk.

OIDIPUS.

Óh sors, mily nyomorultnak szántál eleve 1595
 S boldogtalannak minden földi lény fölött!
 Anyám méhéből még világra sem jövék,
 S Apollon már Laiosnak azt jövendölé,
 Atyám gyilkossa lészek. Én boldogtalan!
 Midőn világra jöttem, a saját atyám 1600
 Vesztemre tör, mert ellenségének hiszen,
 Ki majd kioltja életét. Ezért letép
 Az anyamellről s a vad étkeül kitesz.
 De megmenekvém... Bár inkább a Tartaros
 Mélyébe dőlt vón a Kithairon ott velem! 1605
 De nem pusztultam el
 Polybos fejedelem
 Szolgája lettem isten rendelésiből.

Saját atyám megöltem én, balsorsu lény,
 Boldogtalan anyámnak lettem hitvese,
 Fiakul nemzék testvéreket s elpusztítám, 1610
 Mert Laios átka rólam gyermekimre szállt.

οὐ γὰρ τοσοῦτον ἀσύνετος πέφυκ' ἐγὼ
ὥστ' εἰς ἔμ' ὄμματ' ἔς τ' ἐμῶν παίδων βίον
ἄνευ θεῶν του ταῦτ' ἐμηχανησάμην.

εἶεν· τί δράσω δῆθ' ὁ δυσδαίμων ἐγώ; 1615
τίς ἡγεμών μοι ποδὸς ὁμαρτήσῃ τυφλοῦ;
ἦδ' ἢ θανοῦσα; ζῶσά γ' ἂν σάφ' οἶδ' ὅτι.
ἀλλ' εὖτεκνος ξυνωρίς; ἀλλ' οὐκ ἔστι μοι.
ἀλλ' ἔτι νεάζων αὐτὸς εὖροιμ' ἂν βίον;
πόθεν; τί μ' ἄρδην ὧδ' ἀποκτείνεις, Κρέον; 1620
ἀποκτενεῖς γάρ, εἴ με γῆς ἔξω βαλεῖς.

οὐ μὴν ἐλίξας γ' ἀμφὶ σὸν χεῖρας γόνυ
κακὸς φανοῦμαι· τὸ γὰρ ἐμόν ποτ' εὐγενὲς
οὐκ ἂν προδοίην, οὐδὲ περ πράσσω κακῶς.

ΚΡΕΩΝ.

σοί τ' εὖ λέλεκται γόνата μὴ χρώζῃν ἐμά, 1625
ἐγὼ δὲ ναίειν σ' οὐκ ἐάσαιμ' ἂν χθόνα.

νεκρῶν δὲ τῶνδε τὸν μὲν ἐς δόμους χρεῶν
ἦδη κομίζειν, τόνδε δ', ὃς πέρσων πόλιν
πατρίδα σὺν ἄλλοις ἦλθε, Πολυνείκους νέκυν
ἐκβάλετ' ἄθαπτον τῆσδ' ὄρων ἔξω χθονός. 1630

κηρύσσεται δὲ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
ὃς ἂν νεκρὸν τόνδ' ἢ καταστέφων ἀλῶ
ἢ γῇ καλύπτων, θάνατον ἀνταλλάξεσθαι,
[ἐᾶν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἴωνοις βοράν.]

σὺ δ' ἐκλιποῦσα τριπτύχους θρήνους νεκρῶν 1635
κόμιζε σαυτήν, Ἀντιγόνη, δόμων ἔσω
καὶ παρθενεύου τὴν ἰοῦσαν ἡμέραν
μένουσ', ἐν ἣ σε λέκτρον Αἴμονος μένει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ πάτερ, ἐν οἷοις κείμεθ' ἄθλιοι κακοῖς.
ὥς σε στενάζω τῶν τεθνηκότων πλέον· 1640

Hisz nem születtem esztelennek annyira,
 Hogy en-szemem s en-gyermekimnek élete
 Ellen dühöngjek, ha nem *isten* ösztönöz!

Elég! De mit tegyek most én, boldogtalan? 1615

Ki lesz vezére lábaim vak léptinek?

Ez, a ki meghalt? Élve megtenné, tudom.

Két hős fiam? Hiszen már egyikük sem él!

Ifjú vagyok tán s életem fenntarthatom?

Miből? Óh mért veszítsz el teljesen, Kreon? 1620

Hiszen megölsz, e földről hogyha számkivetsz.

Ám én azért le nem alázom magamat
 S térdedhez nem borúlok; a balsorsba' sem
 Leszek lelkem nemes-voltához hűtelen.

KREON.

Azt jól teszed, hogy térdemet nem illeted, 1625

Mert úgyse tűrlek itt tovább e föld ölén.

A holtak közzül *ezt* vigyétek bé a ház

Termébe, ám azt, városunk ki dulni jött

Idegen haddal, Polyneikes tetemét

Dobjátok más határba temetetlenül. 1630

S ki kell hirdetni Kadmos összes népinek:

Kit rajta kapnak, hogy virágot hint reá,

Vagy elhantolja, az halállal bűnhődik.

[Meg nem siratva, vadmadár lakozza fel!]

Antigone, te is szüntesd siralmadat 1635

Három halottadért s szüzi lakodba térj

És ott maradj, ott várd be a következő

Napot, melyen frigyed Haimonnal megkötöd.

ANTIGONE.

Atyám! Óh mily nagy szenvedés borult reánk!

Óh mint siratlak, jobban, mint a holtakat! 1640

οὐ γὰρ τὸ μὲν σοι βαρὺ κακῶν, τὸ δ' οὐ βαρὺ,
ἀλλ' εἰς ἅπαντα δυστυχῆς ἔφυς, πάτερ.

ἀτὰρ σ' ἐρωτῶ τὸν νεωστὶ κοίρανόν·
τί τόνδ' ὕβριζεις πατέρ' ἀποστέλλων χθονός;
τί θεσμοποιεῖς ἐπὶ ταλαιπώρῳ νεκρῷ;

1645

ΚΡΕΩΝ.

Ἔτεοκλέους βουλευμάτων, οὐχ ἡμῶν, τάδε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἄφρονά γε, καὶ σὺ μῶρος ὃς ἐπίθου τάδε.

ΚΡΕΩΝ.

πῶς; τάντεταλμέν' οὐ δίκαιον ἐκπονεῖν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐκ, ἦν πονηρά γ' ἡ κακῶς τ' εἰρημένα.

ΚΡΕΩΝ.

τί δ'; οὐ δικαίως ὅδε κυσὶν δοθήσεται;

1650

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐκ ἔννομον γὰρ τὴν δίκην πράσσεσθαι νιν.

ΚΡΕΩΝ.

εἴπερ γε πόλεως ἐχθρὸς ἦν οὐκ ἐχθρὸς ὢν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐκοῦν ἔδωκε τῇ τύχῃ τὸν δαίμονα.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ τῷ τάφῳ νῦν τὴν δίκην παρασχέτω.

Mert sok bajod közt egy sincs, a mely nem súlyos,
A szenvedések összes terhe rád szakadt.

S most tégedet kérdezlek, új uralkodó,
Atyám' e földről mért száműzöd gőgösen?¹⁰⁷
Szegény halottra új törvényt miért hozol? 1645

KREON.

Nem én akartam, Eteokles hagyta meg.

ANTIGONE.

Balgán tevé, s bolond, ki engedett neki.

KREON.

Hogyan? Nem helyes teljesíteni óhaját?

ANTIGONE.

Nem, hogyha rosszat és istentelent kívánt.

KREON.

Hát nem jogos ebeknek dobni a gonoszt? 1650

ANTIGONE.

Nem, mert a bosszu módja nem törvényszerű.

KREON.

Hisz ellensége volt honnak, mely szülé.

ANTIGONE.

Balsorsával nem bűnhődött-e bűnéért?

KREON.

Lakoljon azzal is, hogy sírban nem pihen.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί πλημμελήτας, τὸ μέρος εἰ μετῆλθε γῆς; 1655

ΚΡΕΩΝ.

ἄταφος ὅδ' ἀνὴρ, ὥς μάθης, γενήσεται.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἐγὼ σφε θάψω, κἂν ἀπεννέπη πόλις.

ΚΡΕΩΝ.

σαυτὴν ἄρ' ἐγγὺς τῷδε συνθάψεις νεκρῷ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλ' εὐχλεές τοι δύο φίλω κεῖσθαι πέλας.

ΚΡΕΩΝ.

λάζυσθε τήνδε κἄς δόμους κομίζετε. 1660

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐ δῆτ', ἐπεὶ τοῦδ' οὐ μεθήσομαι νεκροῦ.

ΚΡΕΩΝ.

ἔκριν' ὁ δαίμων, παρθέν', οὐχ ἂ σοὶ δοκεῖ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

κάκεϊνο κέκριται, μὴ ἐφουβρίζεσθαι νεκρούς.

ΚΡΕΩΝ.

ὥς οὔτις ἀμφὶ τῷδ' ὕγρὰν θήσει κόνιν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ναὶ πρὸς σε τῆσδε μητρὸς Ἰοκάστης, Κρέον. 1665

ANTIGONE.

Mi vétke volt? E földből illő részt kívánt. 1655

KREON.

Ez ember, tudd meg, temetetlenül marad.

ANTIGONE.

Én sírba tészem a város daczára is.

KREON.

Úgy sírba tészed véle együtt ten-magad.

ANTIGONE.

Dicső egy sors, ha két barát együtt pihen.

KREON.

Ragadjátok meg és vigyétek bé hamar. 1660

ANTIGONE.

Nem, e halottól nem tágitok én soha.

KREON.

Leány! / Az isten ítelt, bíró nem te vagy.

ANTIGONE.

De úgy is ítelt: ne gúnyold a holtakat.

KREON.

Ne fődje nékem nedves porral senki se!¹⁰⁸

ANTIGONE.

Engedd, csak én! Anyámra kérlek, óh Kreon! 1665

ΚΡΕΩΝ.

μάταια μοχθεῖς· οὐ γὰρ ἂν τύχοις τάδε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

σὺ δ' ἀλλὰ νεκρῷ λουτρὰ περιβαλεῖν μ' ἔα.

ΚΡΕΩΝ.

ἐν τοῦτ' ἂν εἴη τῶν ἀπορρήτων πόλει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλ' ἀμφὶ τραύματ' ἄγρια τελαμῶνας βαλεῖν.

ΚΡΕΩΝ.

οὐκ ἔσθ' ὅπως σὺ τόνδε τιμήσεις νέκυν.

1670

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ φίλτατ', ἀλλὰ στόμα γε σὸν προσπύξομαι.

ΚΡΕΩΝ.

οὐ μὴ ἐς γάμους σοὺς συμφορὰν κτήσῃ γούις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἦ γὰρ γαμοῦμαι ζῶσα παιδί σῷ ποτε;

ΚΡΕΩΝ.

πολλή σ' ἀνάγκη· ποῖ γὰρ ἐκφεύξῃ λέχος;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

νῦξ ἄρ' ἐκείνη Δαναΐδων μ' ἔξει μίαν.

1675

ΚΡΕΩΝ.

εἶδες τὸ τόλμημ' οἷον ἐξωνεΐδισεν;

KREON.

Hiába fáradsz: ezt meg nem nyered soha.

ANTIGONE.

Legalább engedd testét megfürösztennem.

KREON.

Ki ezt tenné, tilalmam ellen vétene.

ANTIGONE.

Óh hadd kössem be hát szörnyű sebhelyeit.

KREON.

E holtat nem tisztelheted meg semmikép. 1670

ANTIGONE.

Óh drága testvér, hadd csókoljam ajkadat!

KREON.

Nászodra nézve bajt szereznek könnyeid.

ANTIGONE.

Hiszed, hogy élve fiadhoz nőül megyek?

KREON.

Sőt okvetetlen'! Hova futsz e nász előtt?

ANTIGONE.

Azon az éjen Danaisszá változom.¹⁰⁹ 1675

KREON.

Hallátok-e, mily vakmerőn gyalázkodik?

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἴστω σίδηρος ὄρκιον τέ μοι ξίφος.

ΚΡΕΩΝ.

τί δ' ἐκπροθυμῇ τῶνδ' ἀπηλλάχθαι γάμων;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

συμφεύξομαι τῷδ' ἀθλιωτάτῳ πατρί.

ΚΡΕΩΝ.

γενναιότης σοι, μωρία δ' ἔνεστί τις.

1680

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

καὶ ξυνθανοῦμαί γ', ὥς μάθης περαιτέρω.

ΚΡΕΩΝ.

ἴθ', οὐ φονεύσεις παῖδ' ἐμόν, λίπε χθόνα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ θύγατερ, αἰνῶ μέν σε τῆς προθυμίας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλ' εἰ γαμοίμην, σὺ δὲ μόνος φεύγοις, πάτερ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

μέν' εὐτυχούσα, τᾶμ' ἐγὼ στέρξω κακά.

1685

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

καὶ τίς σε τυφλὸν ὄντα θεραπεύσει, πάτερ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πεσὼν ὅπου μοι μοῖρα κείσομαι πέδῳ.

ANTIGONE.

E kard vasára esküszöm, hogy úgy teszek!

KREON.

Miért kívánsz e frigytől szabadulni, mondd!

ANTIGONE.

Szegény atyámmal én is együtt bujdosom.

KREON.

Nemes sziveddel balgatagság párosúl.

1680

ANTIGONE.

Hogy többet is tudj: meghalok, ha kell, vele.

KREON.

Hát menj e földről, semhogy a fiam megöld.

(El a palotába.)

OIDIPUS.

Köszönöm lányom, hű gondoskodásodat!¹¹¹

ANTIGONG.

Én férjhez menjek és magad fuss, jó atyám?!

OIDIPUS.

Maradj, légy boldog! Sorsom én elszenvedem. 1685

ANTIGONE.

És vakságodban gyámolod ki lesz, atyám?

OIDIPUS.

Elesve fekszem, végzetem hol véget ér.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ καὶ τὰ κλείν' αἰνίγματα;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὄλωλ'· ἐν ἡμάρ μ' ὤλβισ', ἐν δ' ἀπώλεσεν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὔκουν μετασχεῖν καμὲ δεῖ τῶν σῶν κακῶν; 1690

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

αἰσχρὰ φυγὴ θυγατρὶ σὺν τυφλῷ πατρὶ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὔ, σωφρονούσῃ γ', ἀλλὰ γενναία, πάτερ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

προσάγαγέ νῦν με, μητρὸς ὡς ψαύσω σέθεν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰδοῦ, γεραιᾶς φιλτάτης ψαῦσον χερσί.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ μήτερ, ὦ ξυνάορ' ἀθλιωτάτη. 1695

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οἴκτρὰ πρόκειται, πάντ' ἔχουσ' ὁμοῦ κακά.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

Ἐτεοκλέους δὲ πτώμα Πολυνείκους τε ποῦ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τῷδ' ἐκτάδην σοι κείσθον ἀλλήλοιν πέλας.

ANTIGONE.

S hová lesz Oidipus, kit a hír szárnyra vett?

OIDIPUS.

Oda van! Egy nap fölemelt, egy nap levert.

ANTIGONE.

Nem kell-e részt vennem bajodban nékem is? 1690

OIDIPUS.

A lánynak rút vak atyjával bolyongani.

ANTIGONE.

Okos leánynak ez dicsőség, jó atyám!

OIDIPUS.

Vezess anyádhoz: hadd érintse őt kezem.

ANTIGONE.

Im itt a drága fő, érintse meg kezed.

OIDIPUS.

Szegény szülő te! Óh szánandó feleség! 1695

ANTIGONE.

Szegény, itt nyugszik! Minden baj reá szakadt.

OIDIPUS.

Hol Eteokles s Polyneikes teteme?

ANTIGONE.

Itt fekszenek előtted, egymáshoz közel.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πρόσθεσ τυφλήν χεῖρ' ἐπὶ πρόσωπα δυστυχῇ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰδού, θανόντων σῶν τέκνων ἅπτου χερί.

1700

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ φίλα πεσήματ' ἄθλι' ἀθλίου πατρός.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ φίλτατον δῆτ' ὄνομα Πολυνείκους ἐμοί.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

νῦν χρησμός, ὦ παῖ, Λοξίου περαίνεται.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὁ ποῖος; ἀλλ' ἦ πρὸς κακοῖς ἐρεῖς κακά;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἐν ταῖς Ἀθήναις κατθανεῖν μ' ἀλώμενον.

1705

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ποῦ; τίς σε πύργος Ἀτθίδος προσδέξεται;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἱερὸς Κολωνός, δῶμαθ' ἱππίου θεοῦ.
ἀλλ' εἶα, τυφλῷ τῷδ' ὑπηρέτει πατρί,
ἐπεὶ προθυμῇ τῇσδε κοινοῦσθαι φυγῆς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἴθ' ἐς φυγὰν τάλαιναν ὄρεγε χέρα φίλαν,
πάτερ γεραιέ, πομπίμαν
ἔχων ἔμ' ὥστε ναυσίπομπον αὔραν.

1710

OIDIPUS.

Tedd arczaikra e világtalan kezet.

ANTIGONE.

Itt vannak, íme, érintsd meg holt gyermekid. 1700

OIDIPUS.

Szegény fiúk! Szegény atyátok kedvesi!

ANTIGONE.

Polyneikes! Szivemnek drága kincse te!

OIDIPUS.

Lányom, most teljesül Apollon jóslata.

ANTIGONE.

Mily jóslat az? Csak nem tetézi bánatunk?

OIDIPUS.

Mint bujdosót Athénben ér utól a vég. 1705

ANTIGONE.

Hol? Attikának melyik vára nyujt helyet?

OIDIPUS.

A szent Kolónos, Poseidonnak székhelye.

Ha már tehát a bujdosás osztályosa

Kivántál lenni, vak atyádat most vezesd!

ANTIGONE.

Indulj tehát gyászos futásba, nyujtsd kezed, 1710

Én ősz atyám! Kisérlek én,

Miként a bárkát enyhe szél fuvalma.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

〈ἰδοῦ〉 ἰδοῦ, πορεύομαι·
τέκνον, σύ μοι ποδαγὸς ἀθλία γενοῦ.

1715

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

γενόμεθα γενόμεθ', ἀθλιαί
γε δῆτα Θηβαιᾶν μάλιστα παρθένων.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πόθι γεραιὸν ἵχνος τίθημι;
βάκτρα πρόσφερ', ὦ τέκνον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τᾷδε τᾷδε βᾶθί μοι,
τᾷδε τᾷδε πόδα τιθεῖς,
ὥστ' ὄνειρον ἰσχύν.

1720

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἰὼ ἰὼ, δυστυχεστάτας φυγὰς
ἐλαύνων τὸν γέροντά μ' ἐκ πάτρας.
ἰὼ ἰὼ, δεινὰ δεῖν' ἐγὼ τλᾶς.

1725

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί τλᾶς; τί τλᾶς; οὐχ ὁρᾷ Δίκα κακοῦς,
οὐδ' ἀμείβεται βροτῶν ἀσυνεσίας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὅδ' εἰμὶ μοῦσαν ὃς ἐπὶ καλ-
λίνιχον οὐράνιον ἔβαν
〈μειξο〉παρθένου κόρας
αἰνιγμ' ἀσύνετον εὐρώων.

1730

OIDIPUS.

Megyek már, édes gyermekem!

Légy hát kísérőm, óh szegény leány!

1715

ANTIGONE.

Bizony, bizony szegény levék,

A legszegényebb Thébe szűzei között.

OIDIPUS.

Gyöngé lábamat hová tegyem, mondd!

Gyermekem, nyujtsd a botot.

ANTIGONE.

Erre, erre jöjj velem,

1720

Erre tedd a lábadat;

Gyöngé, mint az álom.

OIDIPUS.

Óh jaj, óh jaj! Óh mily gyászos egy futás!

Öreg fejemmel a hazán kívül!

Óh jaj, óh jaj! Mit kell elviselni!

1725

ANTIGONE.

Mit kell, mit kell?! Dike nem látja a gonoszt,¹¹⁰

Emberek gaztetteit nem bünteti.

OIDIPUS.

Im itt vagyok, kit bölcs eszem

Dicső diadalra juttatott:

Megfejtém a Sphinxnek

1730

Rejtélyes talányát.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

Σφιγγὸς ἀναφέρεις ὄνειδος.

ἄπαγε τὰ πάρος εὐτυχήματ' αὐδῶν.

τάδε σ' ἐπέμενε μέλεα πάθρα

φυγάδα πατρίδος ἄπο γενόμενον,

1735

ὦ πάτερ, θανεῖν που.

ποθεινὰ δάκρυα παρὰ φίλαισι παρθένοις

λιποῦσ' ἄπειμι πατρίδος ἀποπρὸ γαίας

ἀπαρθένευτ' ἄλωμένα.

φεῦ τὸ χρήσιμον φρενῶν

1740

ἐς πατρός γε συμφορὰς

εὐκλεᾶ με θήσει·

τάλαιν' ἐγὼ <σῶν> συγγόνου θ' ὕβρισμάτων,

ὃς ἐκ δόμων νέκυς ἄθραπτος οἴχεται

μέλεος, ὅν, εἴ με καὶ θανεῖν, πάτερ, χρεῶν,

1745

σκότια γὰ καλύψω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πρὸς ἡλικας φάνηθι σάς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἄλις ὀδυρμάτων ἐμῶν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

σὺ δ' ἀμφὶ βωμίους λιτὰς . . .

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

κόρον ἔχουσ' ἐμῶν κακῶν.

1750

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἴθ' ἀλλὰ Βρόμιος ἵνα τε σηκὸς

ἄβατος ὄρεσι μαινάδων.

ANTIGONE.

Említéd a Sphinx leverését.
 Mit beszélsz az elmúlt szép időkről?
 Ez várt rád, e gyászos végzet,
 Hogy hazádból számkivetve 1735
 Halj meg, édes jó atyám!
 Siratva elhagyott lánytársaim
 Megyek hazámtól messze, szűz leányhoz
 Nem illő módon bolygani.
 Ám nemes szívem miatt, 1740
 Mely keserg atyám baján,
 Dicsőség lesz bérem.
 Szegény atyám, szegény testvérem, jaj nekem!
 Házunkból elment s temetetlenül hever!
 Nem bánom én, atyám, habár halál a bér, 1745
 Sirba fogom temetni.

OIDIPUS.

Menj, hívd elő lánytársidat.¹¹²

ANTIGONE.

Elég az én siralmam is.

OIDIPUS.

Az oltároknál esdekelj...

ANTIGONE.

Könnyemtül áztak már sokat. 1750

OIDIPUS.

Menj Bakchos és a Mainasok
 Járatlan bércei berkibe.¹¹³

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

Καδμείαν ᾧ νεβρίδα
στολιδωσαμένα ποτ' ἐγὼ Σεμέλας 1755
θίασον ἱερὸν ὄρεσιν ἀνεχόρευσα,
χάριν ἀχάριτον ἐς θεοὺς διδοῦσα;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ πάτρας κλεινῆς πολίται, λεύσσετ', Οἰδίπους ὅδε,
ὃς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἔγνων καὶ μέγιστος ἦν ἀνὴρ,
ὃς μόνος Σφιγγὸς κατέσχον τῆς μαιφόνου κράτη, 1760
νῦν ἄτιμος αὐτὸς οἰκτρὸς ἐξελαύνομαι χθονός.
ἀλλὰ γὰρ τί ταῦτα θρηνηῶ καὶ μάττην ὀδύρομαι;
τάς γάρ ἐκ θεῶν ἀνάγκας θνητὸν ὄντα δεῖ φέρειν.

ΧΟΡΟΣ.

ὦ μέγα σεμνὴ Νίκη, τὸν ἐμὸν
βίοτον κατέχοις 1765
καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

ANTIGONE.

Ahhoz, a kinek egykor én
 Felöltve az özbört¹¹⁴ jártam a szent
 Tánczot Semelének a bérzi tetőn 1755
 S szolgáltam az istent? És mi haszna?

OIDIPUS.

Óh dicső hazám polgári, im' látjátok Oidipust,
 A ki megfejté a rejtvényt és hatalmas férfi volt;
 A vérengző Sphinx hatalmát ő fékezte meg csupán: 1760
 Meggyalázva a honából száműzik most a szegényt.
 Ám hiába, mit kesergek, hasztalan' mit könnyezem?
 A halandó tűrje, a mit rámértek az istenek.

(Antigonével balra el.)

KARVEZETŐ.

Te dicső, te magasztos Nike,¹¹⁵ te tartsd
 Kezeidben az én 1765
 Életemet s koszorúzni ne szűnj meg!

MEDEIA.

BEVEZETÉS MEDEIÁHOZ.

«Sok derék hős élt Agamemnon előtt — mondja Horatius¹ — de mindnyájukat a feledés hosszú éje takarja, mert nem jutottak az isten-ihlette költő lantjára.» Az Iliasban és Odysseiában megénekelt hősökkal szemben bátran alkalmazhatjuk Horatius mondását az *argonautákra*, és a trójai eseményeket egy nemzedékkel megelőző híres, kalandos vállalatukra. Hogy e monda Homeros korában már kialakult s egyes részeit költők is megénekelték, azt maga Homeros tudtunkra adja, mikor azt mondja az *Argo* hajóról, hogy az *mindenkit érdekeli*.² Azok a kisebb, népies költemények azonban, melyek az argonauták dolgairól szólottak, mind elvesztek; Homerosuk nem akadt s a homerosi alkotásokkal szemben más kisebb epikus dalokkal együtt feledésbe merültek. A homerosi eposoknak, kivált az Odysseiának több helye bizonyítja, hogy költőjük ismerte az argonauták dolgait. Az Odysseia 22. énekében pl. elbeszéli Kirke, Helios napisten varázsló leánya, Aietes testvére, Aia szigetén (a hol a nap — Helios — fölkel), hogy az összeecsapódó szirtek (symplegasok) közt csak az Argo juthatott keresztül Aietestől jövet, mert Hera kedvelte és pártolta Iasont. Míg azonban a va-

¹ Carm. IV, 9, 25.

² Ἄργω πᾶσι μέλουσα (Od. 12, 70.).

rázsló Kirke fontos szerepet játszik az Odysseiában, addig *Medeia* alakja és neve — úgy látszik — teljesen ismeretlen Homeros előtt. *Hesiodos* azonban¹ már ismeri Medeiát, Aietes király leányát s tudja, hogy Jason az ő segítségével teljesítette a Peliástól rá rótt feladatokat, aztán Iasonnal együtt Iolkosba szökött. A Homeros-utáni, úgynevezett kyklikus eposzok több részletét feldolgozták az argonauta-mondakörnek. A lyrikusok lantját is megihlette az érdekes monda, mint Alkman, Mimnermos és Simonides költeményei bizonyítják. Olyan nagyobb epikus költemény, mely az egész mondát végérvényes formába öntötte volna, nem jött létre egészen az alexandriai Apollonios Rhodiosig; ő azonban már Euripides hatása alatt áll. A mondának azt az alakját, melyben Euripides korában ismeretes volt, úgy látszik, *Pindaros* negyedik pythiai ódája tünteti fel leghívebben. S ez fontos ránk nézve; mert ha a költő alkotását érteni és méltatni akarjuk, nem térhetünk ki az elől a kérdés elől: mily alakban találta a mondát a költő és miképen alakította. Más szavakkal: mit tudott vagy tudhatott Medeiáról az a közönség, mely Kr. e. 431-ben a nagy Dionysos-ünnepen az Akropolis déli lejtőjének ülősorait betöltötte, hogy egyebek közt Euripides Medeiájában gyönyörködjék? S milyen hatással lehetett ez a tragédia reá és az utókorra?

Pindaros említett ódájában Arkesilaos kyrenei királyt, mint győztest, azzal ünnepli, hogy dicsőíti egyik őst, az argonauta Euphemost s egyúttal az egész kalandos vállalatot fényes színekkel rajzolja. Részletesen elbeszéli, hogy Pelias, a thessaliai Iolkos királya, féltvén trónját Iasontól, az általa elűzött Aison fiától, veszedelmes

¹ Theog. 956—962.

vállalatra küldi Kolchisba az aranygyapjúért. Iason egybegyűjti a görög hősöket. A Pelion-hegy fenyőiből ácsolt Argo hajó szerencsésen megteszi a nagy tengeri utat, áthatol a Bosporos bejáratát őrző, össze-összecsapódó szirtek (symplegasok) között, melyek azóta mozdulatlanok, s eljutnak Kolchisba, Aietes királyhoz. Aphrodite eszeveszett szerelemre lobbantja a király leányát, Medeiát az ifjú hős iránt, ezt pedig bűvös szavakra tanítja, melyek Medeia szivéből kioltják a gyermeki tiszteletet és vágyat keltenek benne Hellas után. A Medeiától kapott varázsszerek segítségével Iason teljesíti a rá rótt feladatot, ekébe fogja a tűzokádó bikákat, megfékezi a sárkányt, birtokába ejti az aranygyapjat s megszökteti Medeiát, kivel halált vitt Peliasra. — Azt nem említi Pindaros, hogy Medeia saját öcscsét, Apsyrtost is megölte, vagy még otthon (Sophokles, Euripides), vagy a tengeren, s teste darabjait szétszórta, hogy atyját fia tetemeinek összeszedése késleltesse az üldözésben.

Nagyon természetes, hogy ez a gazdag monda, melyet a logographosok és mythographosok is kibővítettek, különösen a drámai költészetnek kínálkozott alkalmas anyaggal. *Aischylos* hat drámájának és egy satyrosjátékának tárgyát vette e mondakörből. *Sophokles* hét drámát és egy satyrosjátékot irt belőle. A *Kolchisi Nőkben* pl. az aranygyapjú megszerzéséről volt szó. A *Gyökérszedők* (Rhizotomoi) tárgya Pelias bűnhődése volt: Medeia varázsszerei, melyek ifjúságot ígértek neki, halálát okozzák. Épen ez a tárgy ragadta meg legelőször a fiatal Euripides képzeletét is. Ezt dolgozta fel legelső darabjában, *Pelias leányaiban* (Peliades, 454 Kr. e.). Mily tragikus ellentét: az apjukat megfiatalítani óhajtó ártatlan leányok tapasztalatlansága és a férje ellenségén bosszút álló varázsló nő kaján csele! Egy másik

darabjában, *Aigeusban*¹ Medeiának Athénben való szereplését vitte színre. A Iasontól megvált Medeia nőül megy Aigeushoz, Athén királyához s álnokul rá akarja venni, hogy fiával, Theseusszal, kit nem ismer, mérget itasson. Ebben az *Aigeusban* Medeia még nem szerepelhetett úgy, mint gyermekeinek gyilkosa. Hogy nyerhette volna meg akkor Aigeus vonzalmát? S valóban az *akkorig ismert hagyomány szerint nem Medeia ölte meg őket, hanem a korinthesiak*. Pelias halála után ugyanis Iasonék, mint számkivetettek, Korinthosba menekültek s ott valami módon uralomra jutottak. Egy Pindaroshoz való scholion² szerint Medeia Korinthosban lakott s egy Demeternek bemutatott áldozat által éhínségtől szabadította meg a várost. Zeus beleszeretett Medeiába, de Medeia tartott Hera haragjától s Zeus szerelmét nem fogadta el. Hálából Hera megígérte neki, hogy gyermekeit halhatatlanokká fogja tenni; a korinthesiak tisztelték Medeia gyermekeit haláluk után s félbarbároknak (μισοβάρβαροι) nevezték őket. Pausanias — Eumelosra hivatkozva — úgy adja elő a dolgot,³ hogy Medeia — ki mint istennő, maga is halhatatlan volt — Hera templomában halhatatlanokká akarta tenni gyermekeit, de ez nem sikerült. Mikor Iason e kísérleten rajta kapta, Medeia elhagyta és visszatért Iolkosba; Korinthos uralmát Sisyp hosnak adta át. Nyilvánvaló, hogy a gyermekek, a helyett, hogy halhatatlanokká váltak volna, elpusztultak. Egy Euripideshez való scholion⁴ *Parmeniskosra* hivatkozva azt állítja, hogy Medeia hét

¹ Első része volt annak a trilogiának, melyhez Hippolytos első feldolgozása is hozzátartozott.

² Schol. ad Pind. Ol. 13, 74.

³ Paus. II. 3, 10.

⁴ Schol. ad Eur. Med. 273.

fiát és hét leányát a korinthesiak ölték meg Hera Akraia oltáránál, hova menekültek volt, mert nem akarták tűrni az idegen varázsló nő uralmát. Ezért aztán pestis támadt, melyet a jósszék tanácsára azzal szüntetnek meg, hogy évenként egy Heraia nevű gyászünnepet ülnek, melyen a megöltekért engesztelésül hét fiút és hét leányt szentelnek egy évre Hera szolgálatára. Pausanias¹ látta is Korinthosban Medeia gyermekeinek síremlékét s azt mondja, hogy a korinthesiak Medeiának a királyleányon elkövetett gonoszságát torolták meg a gyermekek megölésével. Bővebb megokolással szolgál az a scholion,² mely Didymos adatára hivatkozva azt mondja, hogy Medeia Kreonon és leányán bosszút állva elmenekült; a korinthesiak megölték gyermekeit és azt a hírt terjesztették, hogy Medeia ölte meg őket. Olyan mende-monda is maradt fenn,³ mely szerint a korinthesiak megvesztegették Euripidest, hogy a gyermekgyilkosságot hárítsa róluk Medeiára. Bármily hihetetlen ez az adat, annyit mindenesetre bizonyít, hogy *Medeiát először Euripides szerepeltette gyermekei gyilkosaként.*

Minthogy Medeia Helios napisten unokája s a napistennek Akrokorinthosban kiváló kultusza volt, érthető, hogy a kolchisi királyleányt Korinthosban is lokalizálták. Egy Pindaroshoz való scholion szerint⁴ Medeia atyja, Aietes Korinthosból vándorolt ki Kolchisba; e szerint Medeiát épen hazájába vitte vissza Iason, mikor Kolchisból megszöktette, Medeia Korinthosban saját apja uralmát nyerte vissza s az ő révén lett Iason korin-

¹ Paus. II. 3, 6.

² Schol. ad Eur. Med. 273.

³ Schol. ad Eur. Med. 10. Parmeniskosra hivatkozva.

⁴ Schol. ad Pind. Ol. 13, 74. Eumelosra hivatkozva.

thosi királylyá. Gyermekük elvesztése után azonban mindketten oda hagyták Korinthost.

Medeia gyermekeit tehát vagy szándékosan a korinthisiak, vagy *akaratlanul* Medeia maga ölte meg. A korinthisiak évi engesztelő ünnepe az első versiót támogatja.

Euripides a geniális feltalálás isteni ihletével az egész eseménynek igazán tragikus fordulatot adva, *magát Medeiat teszi gyermekei tudatos gyilkosává*. A testvérgyilkos, a Peliasgyilkos kolchisi varázsló nő mért ne mehetett volna tovább rémes földi pályáján? Medeia maga ölte meg gyermekeit, de miért? Hogy a hozzá hűtelen Iasonon szörnyű, de jogos bosszút álljon. Ime a legtragikusabb költőnek legtragikusabb gondolata: a szerető anyát a szenvedély hatalma józan belátása ellenére gyermekei gyilkosává, saját boldogságának is megsemmisítőjévé teszi.

A drámaíró nem könnyű feladata pedig az volt, hogy úgy rajzolja e szörnyű tettet s az ezt merészlő női lelket, hogy az anya megnyerje rokonszenvünket s el ne veszítse részvétünket. S a «nőgyűlölő» költő csakugyan rokonszenvet ébreszt Medeia iránt az első percztől fogva nemcsak a korinthisi nőkben (kiknek legalább passiv támogatására szüksége van Medeianak), hanem a nézőkben is. Medeia bosszúja jogos: a hitszegő, szívtelen Iason megérdemli a neki szánt büntetést. Medeia honát, szüleit elhagyta, testvérét feláldozta, Peliaszt megtorolta érte, s most Iason képes egy fényesebbnek álmódott jövőért hideg számításal érdekházasságot kötve, az útjában levő idegen nőt saját gyermekeivel együtt barátságtalan idegenbe, ijesztő nyomorba taszítani. Ezt nem tűrheti egy Heliostól származó királyleány, a józan mértéket nem ismerő, szenvedélyes barbárnő, a mély

érzésű, óriási akaraterejű, büszke önérzetében megalázott nagy lélek. Inkább önmagát is a legboldogtalanabbá teszi, legdrágább kincseitől megfosztja, csak hogy az e kincsekre érdemetlen hitszegőt érdeme szerint megbüntesse. A korlátokat, akadályt nem ismerő bosszúvágy, mint a Sámsoné, mint Teleki Petroniusáé, ha kell, önmagát is feláldozza, csak hogy bosszúját megállhassa. Föl kell tennünk Medeiáról is, hogy, ha másképp nem állhatna bosszút, saját élete árán is megtenné. S a mai ember talán így is visszaśnak találja, hogy Medeia nem dobja el magától a becsévesztett életet, mint ma szokták az elhagyott, kétségbeesett anyák. Miért nem öli meg Medeia magát is? Hogy képes egy anya ilyen bosszút állva, győzelmesen ujjongani s új éltet kezdeni? Mikor erre felelünk, nem mérhetünk mai mértékkel. Hiszen Medeia voltakép nem is halandó. Nem foglalkozunk itt mythosának magyarázatával. Bajos volna eldönteni, vajjon azoknak van-e igazuk, kik Ed. Gerharddal és Prellerrel Medeiában holdistennőt látnak, vagy azoknak, a kik őt Wilamowitzczal az alvilági király (Aietes = Hades) leányának tartják. Annyi bizonyos, hogy hekattei lénye nincs alávetve a halandóságnak: ezért iparkodik Korinthosban gyermekeit is halhatatlanokká tenni. Továbbá a monda szerint — melyet «Aigeus»-ában, mint láttuk, Euripides is elfogadott¹ — Medeia még nem fejezte be földi pályafutását: Athénben még egy szerep vár reá. Végre az olyan emberfölötti, dæmoni nagyság, mint Medeia, félmunkával be nem érheti. A «sok embertől sokban különböző» tudós és büszke kolchisi királyleány teljes diadalt akar űlni a félemleren, a törpe

¹ Épen ezért Aigeus mindenesetre korábbi keletű darab (Wilamowitz Hermes XV, 482.).

Iasonon. Éreztetni akarja vele hatalmát, ő, a megvetett, és el akarja kerülni, hogy rajta valakinek kedve legyen nevetni. Ezért életben kell maradnia. Euripides Medeiájában nem a férje szerelmére féltékeny, szerelmes nő tragédiája van előttünk, mint *Grillparzer*nek az antik dráma erős essenciáját felhígító tragédiájában. Euripidesnél a kitaszított hitves küzd hitvesi jogáért, a ház úrnője torolja meg úrnői jogainak meggyalázását. E tekintetben Euripides mélyen belenyúl kora sociális viszonyaiba s a nő jogának védelmére kel. Iason, a számító, önző sophista nem is szerelemből, hanem önző érdekből veszi el Kreusát, mert ahhoz az élethez, melyet tervez, nem illik a barbár leány. Gyermekeit szereti, de a maga módja szerint: számít rájuk, mint jövőendő támaszaira, kiknek segítségével hontalanná lett nemzetsége egykor felvirul. Annál érzékenyebb csapás rá nézve, hogy egyszerre a remélhetőt is, a meglevőt is elveszíti. A szívtelen önzőnek — mint Sophokles Kreonjának — az az igazi büntetése, ha drága-magára marad s kénytelen belátni, hogy önmagában semmi. Ezért marad Iason életben. Csak így teljes Medeia bosszúja.

Euripides a gyermekgyilkos Medeiát concipiálva, egy minden ízében tragikus s nagy emberismeretre valló cselekményt teremtett, melynek legnagyobb dicsérete az, hogy a költői genius feltaláló ihletét tisztelve mindenkor ezt a Medeiát fogadta el valóságnak.

Az említett mende-mondán kívül azonban, mely Medeia gyermekgyilkosságának gondolatát a korinthisiaktól származtatta, még egy másik támadásban is részesült Euripides inventiójának eredetisége. A dráma bevezetéseül fennmaradt első hypothesis ugyanis azt állítja, hogy «Medeia» Dikaiarchos és Aristoteles bizonyossága szerint a sikyoni *Neophron* drámájának az átdol-

gozása, vagyis Euripides Neophront plagizálva írta meg az ő Medeiáját.¹ A scholionok idéznek is három részletet ebből a Neophron-féle Medeiából. Az első részlet jobban motiválja Aigeus föllépését (a mi Euripidesnél pusztá véletlennek tűnik fel), t. i. azzal, hogy Aigeus magától Medeiától akarja megtudakolni a Delphiben kapott jóslat értelmét. A második részlet² a gyermekeit meggyilkolni készülő Medeia tépelődését foglalja magában; e szerint tehát Medeia gyermekgyilkossága Neophronnak az inventiója. A harmadik részletben Medeia megjósolja Iason halálát, de nem úgy, mint Euripidesnél, hogy az Argo hajó egy darabja fogja Iasont megölni, hanem hogy Iason maga fogja magát felakasztani.

Ha azonban ezeket a töredékeket tartalom és nyelv tekintetében megvizsgáljuk, arra az eredményre kell jutnunk, hogy csakis Neophron lehet az utánzó,³ a ki Aristotelesnek némely hibáztatásán felbuzdulva, melyben az Poetikájában Euripides Medeiáját részesítette, *javítani akarta Euripidest*. Aristoteles ugyanis kifogásolja Aigeus motiválatlan föllépését Euripides Medeiájában. S ebben igaza is van. Neophron kapta magát és jobban megokolta Aigeus föllépését, azzal, hogy Aigeus nem is Troizénbe, hanem egyenesen Medeiához, Korinthosba megy. Neophron Medeiája tehát *filia ante matrem* volna, annyival inkább, mert hiszen Suidas adata szerint a szóban forgó Neophron Nagy Sándor

¹ Hogy ezt «mondják», azt *Diogenes Laërtius* (II, 134) és — valószínűleg az ő adata alapján — *Suidas* is említi.

² Stobaeusnál Flor. XX, 34.

³ Ha egy londoni papyruson nemrég fölfedezett Medeia-töredékek, melyeket *Crönert* tett közzé (*Archiv für Papyrussforschung* 1903, I. skk. I.) Neophrontól valók, szintén csak Neophron utánzó-voltát bizonyítják.

korában élt. Ha elfogadjuk is többeknek azt a véleményét, hogy Suidas a korra nézve tévedett, illetőleg Neophront Nearchossal cserélte össze, s fölteszszük, hogy Neophron vagy *egy* Neophron Euripidesnek kortársa volt, abból még nem következik, hogy ő inspirálta Euripidest, mint H. Weil hiszi. Tudjuk ugyanis, hogy épen Euripides az a tragikus, a ki legbátrabban eltér a mythosi hagyománytól. Medeiájában azonban Aigeus szerepeltetése és Iason megjósolt halála-módja a hagyományos mondával egyező, míg Neophron, az állítólagos példaadó, a töredékek bizonyosága szerint már Euripides előtt eltért a monda e mozzanataitól. Ha Euripides Medeiája plágium lett volna, annak nagyobb híre volna a régi tudósításokban. Igaz, hogy az Aristotelesre való hivatkozás elég súlyos argumentum, de minthogy Aristoteles Poetikájában semmit sem tud Euripides plágiumáról s a neki tulajdonított Hypomnematata a legnagyobb valószínűség szerint nem tőle való: az Euripides ellen bizonyító argumentum minden súlyát elveszíti. Feltűnő az is, hogy — bár Suidas 120 darabot tulajdonít Neophronnak — az ókor az állítólagos Medeián kívül egyikről se tud semmit. Sajátságos mindenesetre, hogy ilyen mende-monda keletkezhett, de nem példátlan, hogy kiváló szellemi termékek alkotójának babérját az irigység vagy rosszakarat vagy a törpe tehetetlenség megtépdesi. Ezért juthatott Wilamowitz arra a gondolatra, hogy a sikyoni Neophron Medeiájáról való história nem egyéb, mint rosszakaratú mystificatio, melynek az volt a célja, hogy a tragikus művésznak egyik legragyogóbb alkotását az athéniektől elvitatva, a peloponnesosi Sikyon számára szerezzék meg.

Nincs tehát okunk eltérni attól, hogy «Medeia» egészen Euripides alkotása s hogy tőle származik a

gyermekgyilkosság inventiója, melylyel egészen új bélyeget nyomott Medeiára s alkotása oly nagy hatást tett a köztudatra, hogy Medeiáról ezt a bélyeget letörölni azontúl senki sem vállalkozott.

Medeia azonban csak akkor állhatja meg szörnyű bosszúját, ha magának menedékhelyet biztosított; jobban mondva: épen e menedékhelyre való biztos kilátás alakítja ki véglegesen bosszúja módját. Ennélfogva Aigeus szereplését, mely Medeiának a menedékhelyet biztosítja, Euripides leleményének kell tartanunk. A monda, melyet «Aigeus»-ában már feldolgozott, megadta erre a fogantyút. Medeia a monda szerint is Athénbe került és Aigeusnak felesége lett. Már említettük Aristoteles hibáztatását és elismertük, hogy Aigeus föllépése a drámai cselekvény szempontjából nincs kellőleg okadatolva. Az Athéntől Troizénbe vivő út akkor sem ment Korinthoson keresztül. De az ilyen geographiai vargabetűkkel a tragikusok nagyon bátran operáltak, akár csak Shakspeare. Másfelől Euripides tudta, hogy közönsége elfogadja Aigeus megjelenését, mert a monda igazolja, s a mi most véletlenségnek tűnik fel, az későbbi okozatok megértetőjévé válik. Aigeus szerepeltetése egyúttal alkalmat adott a költőnek Athén dicsőítésére s a cselekvénnyel némi vonatkozásba hozására.

«Medeia» a ránk maradt hypothesis bizonyossága szerint a peloponnesosi háború előestéjén, Kr. e. 431-ben, a nagy Dionysos-ünnepen, Wilamowitz számítása szerint április 22-ikén került színre az athéni Dionysos-színházban, mint egy tetralogia egyik tagja. E tetralogia többi részei: Philoktetes, Diktys és Theristai satyrosdráma. E darabok, melyek közt tartalmi összefüggés egyáltalában nem volt, Medeia kivételével mind elvesztek. A satyrosjátéknak már az alexandriai korban nyoma

veszett. Azt is elmondja a hypothesis, hogy Euripides csak a harmadik díjat nyerte tetralogiájával; az első díjat Euphorionnak, a másodikat Sophoklesnek ítelték oda. Ha meggondoljuk, hogy «Medeia» a világirodalomnak egyik elsőrangú remeke, valóban csodálkoznunk kell az athéni pályabírák ítéletén s vagy azt kell hinnünk, hogy Medeival jogtalanság történt, vagy igazán boldognak kell magasztalnunk Perikles fényes századát, melyben ilyen drámák csak harmadik díjat nyertek. Minckwitz — fordítása bevezetésében — valószínűnek tartja, hogy a pályabírák is észrevették «Medeia» remek-voltát, és azt hiszi, Euripides azért bukott meg, mert versenytársainak tetralogiái egészben különbek voltak. Részemről inkább azt hiszem, hogy az athéni pályabírák nem találták meg Medeiban, a barbár föld grandiosus szülöttében a görögök σωφροσύνη-ját, józan mértékét s talán megdöbbenek attól a realismustól, melyel Euripides a korlátja-vesztett szenvedély gigaszi erejét rajzolta. Egyébiránt nem volt pusztá véletlenség, hogy a költő Iasonban a hitszegés tragikus bűnhődését tüntette fel. Mint mondtuk, Medeia épen a peloponnesosi háború előestéjén került színre, mikor a görög törzsek farkasszemet néztek egymással, mikor az adott szó, a megkötött frigy száalai meglazultak. Ez a hangulat, ez az érzés «Medeian» is végigvonul s mutatja, hogy a görög tragikusok az ősi mythosokat sokszor a kortörténet tükrévé tudták tenni.

Medeianak, mint sok elsőrangú remekműnek, az utókor adta meg a teljes elismerést. Gondolatgazdagságára nézve jellemző, hogy Chrysippos stoikus philosophus egyik művében Medeianak csaknem minden sorát idézte és tárgyalta. Más kisebb görög tragikusok utánózták. Ezek közül való Neophron és a londoni papyruson

A TÖPRENGŐ MEDEIA.
Herculaneumi fresko.

fennmaradt töredékek szerzője. A római költők közül Ennius, Ovidius, Seneca és mások utánozták Euripides Medeiáját. Újabb időben az osztrák Grillparzer Medeiáját ismerik és méltányolják még érdemén felül is.¹ Mert azokon csak mosolyogni lehet, a kik Grillparzer Medeiáját az Euripidesé fölé helyezik. Euripides remekének kiválóságát épen az bizonyítja legjobban, hogy egy utánzó se közelítette meg. Bevált a görög anthológiának az az epigrammája,² mely Euripides utánzását nehezebbnek mondja érdes kőszikla megmászásánál s különösen Me-

SARKOPHAGOS-RELIEF (LOUVRE).

deia utánzását mondja koszorút nem termő reménytelen vállalkozásnak.

Nem kis mértékben bizonyítják az euripidesi Medeia hatását a művészi ábrázolások. A görög képzőművészet régtől fogva szívesen táplálkozott az argonauták mondájából. Hiszen már az olympiai Kypselos-ládán ábrázolva volt Medeia és Iason egybekelése. De még jobban

¹ Írtak még Medeia-tragédiát a francia Corneille, Legouvé, Longepierre, az angol Glover, a német Klinger, Soden, Georg Conrad (= György porosz herceg) stb.

² Anthol. VII, 50. Archimelost  l.

fokozta az érdeklődést Euripides tragédiája. Kivált Medeia bosszúja volt kedvelt tárgya a képzőművészeteknek. A gyermekgyilkosságot ábrázolta pl. a byzantioni *Timomachos* hírneves képe, melyet Cæsar az őrjöngő Aiaszt ábrázoló képpel együtt 80 talentumért (432,000 kor.) vett meg s Rómában a Venus Genitrix templomában helyezett el. Nagyon valószínű, hogy ennek utánzata a pompeii kép a Dioskurosok házából, mely a gyilkosság előtt lelki harcát vívó Medeiát ábrázolja: gyermekei gondtalanul játszanak mellette, a háttérben pedig aggodalmas arczezal áll a nevelő. A tragikus pathos megragadó kifejezésében még közelebb állhat Timomachos képéhez az a herculaneumi fresko, mely Medeiát önmagában ábrázolja hasonló helyzetben.

MEDEIA GYERMEKEIVEL (AQUINCUM).

(201. l.)

Medeia bosszúját sarkophagos-reliefeken is találjuk. Az ismert hét relief közül talán legkiválóbb a Louvrenak az a sarkophagosa, melyen sorban az ajándékok átadása, a királyleány halála, a gyermekek megölése s Medeia menekülése négy egymásután következő s egymás mellett elhelyezett jelenetben drámai mozgalmasságban van ábrázolva. (202. l.)

A vázaképek közt legkiválóbb a Münchenben levő canosai díszváza, mely Medeia bosszúját egy sok invencióval komponált csoportos képben tünteti fel. Úgy látszik azonban, hogy e vázakép festője részben más drámai feldolgozást tartott szem előtt. (Vajjon nem épen a Neophronét?) Erre mutat pl. Aietes jelenléte, de kivált az egyik gyermek valószínűnek látszó megmenekülése. (L. 205. l.)

Vannak ezeken kívül terrakották, gemmák és szobrok. Bár nem nagy művészetre, de az euripidesi Medeiának mindenesetre messze terjedő hatására mutat az Aquincumban talált szoborcsoportozat.

CANOSAI SÍRBA TALÁLT DÍSZEDÉNY (MÜNCHEN).

Az ión oszlopcsarnok alatt Kreon a haldokló Kreusával. Jobbról fitestvére, balról az anyja és a nevelő siet segítségére. Lent egy dæmon vár Medeiára a sárkány-fogattal. Lent baloldalon Medeia készül leszúrni egyik fiát. A másikat egy hű szolga — úgy látszik — megmenti. Jobbról egy szakállas alak, Iason, egy doryphorossal későn érkezik a veszedelem elhárítására. Jobbról a szélső alak: Medeia atyjának, Aietesnek árnya (εἰδωλον Ἀήτου), mintha jelezné lánya bűnhődését. Fönt balról Herakles Athenával, jobbról a Dioskurok (Kastor és Polydeukes) már inkább tétlen nézők. Két oldalt két korinthisi oszlop, rajtuk tripusok, mint choregosi győzelmi jelek.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

EURIPIDES:

ΜΗΔΕΙΑ

MEDEIA

Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα

Τροφός.

Κρέων.

Παῖδες Μηδείας.

Παιδαγωγός.

Ἰάσων.

Χορός γυναικῶν.

Αἰγέυς.

Μήδεια.

ἄγγελος.

A dráma személyei:

MEDEIA dajkája.

KREON, Korinthos királya.

MEDEIA két fiacskája.

A fiacskák nevelője.

IASON.

Korinthosi nők kara.

AIGEUS, Athén királya.

MEDEIA, IASON felesége.

Híradó.

Fejedelmi kíséreték.

Szintér: a korinthosi királyi palota előtti tér;
mellette egy kis ház, Medeia lakása.

Zene gyűjteménye, 1999/1/56.

*Kérdés: Medeia hitvesi és házassági problémái
következtében.*

ΤΡΟΦΟΣ.

Εἶθ' ὦφελ' Ἀργοῦς μὴ διαπτάσθαι σκάφος
 Κόλχων ἐς αἶαν κυανέας Συμπληγάδας,
 μῆδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτε
 τμηθεῖσα πεύκη, μῆδ' ἐρετμῶσαι χέρας
 ἀνδρῶν ἀρίστων, οἳ τὸ πάγχρυσον δέρας
 Πελία μετήλθον. οὐ γὰρ ἂν δέσποιν' ἐμῇ
 Μήδεια πύργους γῆς ἔπλευσ' Ἰωλκίας
 ἔρωτι θυμὸν ἐκπλαγεῖς Ἰάσονος·
 οὐδ' ἂν κτανεῖν πείσασα Πελιάδας κόρας
 πατέρα κατφύκει τήνδε γῆν Κορινθίαν
 ξὺν ἀνδρὶ καὶ τέκνοισιν, ἀνδάνουσα μὲν
 φυγῇ πολιτῶν ὧν ἀφίκετο χθόνα,
 αὐτὴ τε πάντα ξυμφέρουσ' Ἰάσωνι·
 ἥπερ μεγίστη γίγνεται σωτηρία,
 ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ.

5

10

15

νῦν δ' ἐχθρὰ πάντα, καὶ νοσεῖ τὰ φίλτατα.
 προδοὺς γὰρ αὐτοῦ τέκνα δεσπότιν τ' ἐμὴν
 γάμοις Ἰάσων βασιλικοῖς εὐνάζεται,
 γήμας Κρέοντος παιδ', ὃς αἰσυμνᾷ χθονός·

20

Μήδεια δ' ἡ δύστηνος ἡτιμασμένη
 βοᾷ μὲν ὄρκους, ἀνακαλεῖ δὲ δεξιᾶς,
 πίστιν μεγίστην, καὶ θεοὺς μαρτύρεται
 οἷας ἀμοιβῆς ἐξ Ἰάσονος κυρεῖ.
 κεῖται δ' ἄσιτος, σῶμ' ὕφεισ' ἀλγυδόσι,
 τὸν πάντα συντήκουσα δακρύοις χρόνον,
 ἐπεὶ πρὸς ἀνδρὸς ἦσθετ' ἡδίκημένη,

25

DAJKA (Medeia lakásából kilépve).

Argo naszádja bár ne szállott volna át
Kolchis földjére a sötétkék szirtkapún,¹
S alá ne hullt vón Pélion hegyormiről
A fenyűszál, hogy evezőkkel lássa el
A hősoket, kiket az arany gyapjuért
Elküldé Pelias! Úrnöm, Medeia, úgy
— Szívében égő szerelemmel Iasonért —
Tengerre nem száll látni Iolkos városit,
Rá nem beszéli Pelias leányait,
Öljék meg atyjuk', s menedéket nem keres
Férjestül, gyermekestül Korinthosban itt.
Bár megbecsülik e város polgárai
És Iasonhoz mindenben alkalmazkodik.
Hisz' nincs is annál boldogítóbb földi üdv,
Ha férjével az asszony mindig egyetért.
De most nagy baj van, kór ütötte föl fejét:
Elárulván úrnőmet s önnön gyermekit
Iason királyi nászt kötött, nőül vevé
Lányát Kreonnak, a ki itt e föld ura.
Szegény Medeia! Eltaszítva, hangosan
Kiáltja a sok esküt, megszegett hitet
S tanúkul hívja az egeknek istenit,
Lássák, a jóért Iason mily rútul fizet.
Ott fekszik étlen', bűnük eresztvén fejét,
Szünetlenül könnyben fürödnek arczai,
Mióta férje árulását megtudá.

οὐτ' ὄμμ' ἐπαίρουσ' οὐτ' ἀπαλλάσσουσα γῆς
 πρόσωπον· ὥς δὲ πέτρος ἢ θαλάσσιος
 κλύδων ἀκούει νουθετουμένη φίλων·

ἦν μὴ ποτε στρέψασα πάλλευκον δέρην
 αὐτῇ πρὸς αὐτὴν πατέρ' ἀποιμώξῃ φίλον
 καὶ γαίαν οἴκους θ', οὐς προδοῦς' ἀφίκετο
 μετ' ἀνδρὸς ὅς σφε νῦν ἀτιμάσας ἔχει.

ἔγνωκε δ' ἡ τάλαινα συμφορᾶς ὑπο
 οἶον πατρώας μὴ ἀπολείπεσθαι χθονός.

στυγεῖ δὲ παῖδας οὐδ' ὁρῶσ' εὐφραίνεται.

δέδοικα δ' αὐτὴν μὴ τι βουλεύσῃ νέον·
 βαρεῖα γάρ φρήν, οὐδ' ἀνέξεται κακῶς
 πάσχουσ' ἐγφῶδα τήνδε, δειμαίνω τέ νιν
 μὴ θηκτὸν ὥση φάσγανον δι' ἥπατος,
 σιγῇ δόμους εἰσβάς', ἔν' ἔστρωται λέχος,
 ἢ καὶ τύραννον τόν τε γήμαντα κτάνη,
 κάπειτα μείζω συμφορὰν λάβῃ τινά.

δεινὴ γάρ· οὗτοι ῥαδίως γε συμβαλὼν
 ἔχθραν τις αὐτῇ καλλίνικον οἴσεται.

ἀλλ' οἷδε παῖδες ἐκ τρόχων πεπαυμένοι
 στεῖχουσι, μητρὸς οὐδὲν ἐννοοῦμενοι
 κακῶν· νέα γὰρ φροντίς οὐκ ἀλγεῖν φιλεῖ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

παλαιὸν οἴκων κτῆμα δεσποίνης ἐμῆς,
 τί πρὸς πύλαισι τήνδ' ἄγρουσ' ἐρημίαν
 ἔστηκας, αὐτῇ θρεομένη σαυτῇ κακά;
 πῶς σοῦ μόνῃ Μήδεια λείπεσθαι θέλει;

ΤΡΟΦΟΣ.

τέκνων ὁπαδὲ πρέσβυ τῶν Ἰάσονος,
 χρηστοῖσι δούλοις ξυμφορὰ τὰ δεσποτῶν

Szemét a földre sűtve fel sem is tekint
 S a jó barátok vigaszára oly süket,
 Miként a köszirt és a zúgó tengerár.
 Ha néha megfordítja szép, fehér nyakát, 30
 Beszél magához, édes atyján kesereg,
 Honán s a házon, melyet hagyva megszökött
 A férfival, ki eltaszítja becstelen'.

Az árva — megtanulta balsorsába' most,
 Mily boldog az, ki nem veszté el otthonát. 35

S gyűlöli gyermekit, láttukra nem örül.
 Ah szörnyű dolgot forral, attól rettegek;
 Mert lelke *nagy*, méltatlanságot nem tűr el,
 Jól ismerem és ép ezért félek nagyon,
 Hogy a házba béosonva, a hol ágya áll, 40
 Éles vasat talál szívébe mártani,
 Vagy megöli a vőlegényt és a királyt,
 S ezzel magának még borzasztóbb bajt szerez.²
 Félelmes ő, és a ki összetűz vele,
 Nem könnyű szerrel vív ki rajta diadalt. 45

De jönnek ím' a játékból a gyermekek,
 Már elfeledték édes anyjuk bánatát;
 Sokat busúlni nem szokott az ifju szív.

(A nevelő oldalról jó Medeia két fiával)

NEVELŐ.

Úrnöm házának régi hú jószága te,
 Mit állasz egymagadban itt ajtónk előtt 50
 S panasz szavát mért hangoztatják ajkaid?
 Hát úrnöd nem kívánja, hogy mellette légy?

DAJKA.

Iason-fiak hú gondozója, jó öreg,
 A jó cselédnek fáj, ha gazdáját csapás

κακῶς πίτνοντα, καὶ φρενῶν ἀνθάπτεται. 55
 ἐγὼ γὰρ ἐς τοῦτ' ἐκβέβηκ' ἀλγυδόνος,
 ὥστ' ἱμέρος μ' ὑπῆλθε γῇ τε κοῦρανῳ
 λέξαι μολούσῃ θεῦρο δεσποίνης τύχας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὔπω γὰρ ἡ τάλαινα παύεται γόων;

ΤΡΟΦΟΣ.

ζηλῶ σ'· ἐν ἀρχῇ πῆμα κοῦδέπω μεσοί. 60

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὦ μῶρος — εἰ χρὴ δεσπότης εἰπεῖν τόδε·
 ὥς οὐδὲν οἶδε τῶν νεωτέρων κακῶν.

ΤΡΟΦΟΣ.

τί δ' ἔστιν, ὦ γεραιέ; μὴ φθόνει φράσαι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὐδέν· μετέγνων καὶ τὰ πρόσθ' εἰρημένα.

ΤΡΟΦΟΣ.

μή, πρὸς γενείου, κρύπτε σύνδουλον σέθεν· 65
 σιγὴν γάρ, εἰ χρὴ, τῶνδε θήσομαι πέρι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἤκουσά του λέγοντος, οὐ δοκῶν κλύειν,
 πεσσοὺς προσελθὼν, ἔνθα δὴ παλαίτατοι
 θάσσουσι, σεμνὸν ἀμφὶ Πειρήγης ὕδωρ,
 ὥς τούσδε παῖδας γῆς ἐλᾶν Κορινθίας 70
 σὺν μητρὶ μέλλοι τῆσδε κοίρανος χθονὸς
 Κρέων. ὁ μέντοι μῦθος εἰ σαφὴς ὄδε
 οὐκ οἶδα· βουλοίμην δ' ἂν οὐκ εἶναι τόδε.

Sujtotta, ő is a szivére vészi azt. 55
 Ezért a bánat úgy erőt vett lelkemen,
 Hogy a szabadba vágyakoztam, asszonyom
 Búját az égnek s földnek elpanaszlani.³

NEVELŐ.

Szegény, hát mégsem szünteti siralmait?

DAJKA.

Kérlek, felén sincs, csak keserve kezdetén. 60

NEVELŐ.

Óh esztelen! — ha mondhat ily szót szolgálk —
 Az új csapásról bezzeg még semmit se tud.

DAJKA.

Mi az? Ne sajnáld, jó öreg, megmondani.

NEVELŐ.

Nem, semmi! Bár ne szóltam volna ennyit is.

DAJKA.

Ne titkold, kérlek, társadtól az istenért! 65
 Ha úgy kívánod, én mindenről hallgatok.

NEVELŐ.

A koczkázásnál, a hol együtt ültenek
 Az aggok, Peirenének szent forrásnál,⁴
 Hallám e hírt, közelgve észrevétlenül:
 Kreon, e föld királya, azt határozá, 70
 Hogy városából e fiúkat s anyjukat
 Elűzi. Így van-e valóban a dolog,
 Én nem tudom. Szeretném, bár ne lenne így!

ΤΡΟΦΟΣ.

καὶ ταῦτ' Ἰάσων παῖδας ἐξανέξεται
 πάσχοντας, εἰ καὶ μητρὶ διαφορὰν ἔχει; 75

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

παλαιὰ καινῶν λείπεται κηδευμάτων,
 οὐκ ἔστ' ἐκεῖνος τοῖσδε δώμασιν φίλος.

ΤΡΟΦΟΣ.

ἀπωλόμεσθ' ἄρ', εἰ κακὸν προσοίσομεν
 νέον παλαιῷ, πρὶν τόδ' ἐξηγνηκέναι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἀτὰρ σύ γ' — οὐ γὰρ καιρὸς εἰδέναι τόδε 80
 δέσποιναν — ἡσύχαζε καὶ σίγα λόγον.

ΤΡΟΦΟΣ.

ὦ τέκν', ἀκούεθ' οἷος εἰς ὑμᾶς πατήρ;
 ὅλοιτο μὲν μὴ δεσπότης γάρ ἐστ' ἐμός·
 ἀτὰρ κακός γ' ὢν ἐς φίλους ἀλίσκεται.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

τίς δ' οὐχὶ θνητῶν; ἄρτι γινώσκεις τόδε, 85
 ὥς πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλας μᾶλλον φιλεῖ,
 οἷ μὲν δικαίως, οἷ δὲ καὶ κέρδους χάριν,
 εἰ τοῦσδε γ' εὐνῆς οὔνεκ' οὐ στέργει πατήρ.

ΤΡΟΦΟΣ.

ἴτ' — εὖ γάρ ἔσται — δωμάτων ἔσω, τέκνα.
 σὺ δ' ὥς μάλιστα τοῦσδ' ἐρημώσας ἔχε 90
 καὶ μὴ πέλαζε μητρὶ δυσθυμουμένην.
 ἥδη γὰρ εἶδον ὄμμα νιν ταυρουμένην

DAJKA.

És Iason, bár az anyjukkal viszálkodik,
Megengedi, hogy fiaival ezt tegyék?

75

NEVELŐ.

Ki új frigyet köt, régít könnyen meglazít;
Házunk iránt nincs már szívében vonzalom.

DAJKA.

Óh végünk van hát, hogyha új csapás tolúl
A régre; hisz' az sincs elhárítva még.

NEVELŐ.

De tudni úrnőknek még semmit sem szabad. 80
Maradj nyugodtan s szóra ajkadat ne nyisd.

DAJKA.

Óh mily apátok van, halljátok, gyermekek!
Pusztuljon el! — De mégse, hisz gazdám nekem.
De mit övéivel tesz, czudarság biz' az.

NEVELŐ.

S ki az, ki máskép tesz? Csak most látod be azt, 85
Hogy önmagának kiki legjobb embere.
Kit jog vezérel, kit pedig haszonlesés.⁵
Ez is nászáért feláldozza gyermekit.

DAJKA.

Még jóra fordul! Menjetek be, gyermekek,
Ügyelj reájuk, védve légyenek s külön,
Ne vidd őket háborgó anyjukhoz közel.
Mert észrevettem, mint mereszgeté szemét

90

ταῖσδ', ὥς τι δραστείουσαν οὐδὲ παύσεται
 χόλου, σάφ' οἶδα, πρὶν κατασκηφαί τινα . . .
 ἐχθρούς γε μέντοι, μὴ φίλους, δράσειέ τι. 95

ΜΗΔΕΙΑ <ἐνδοθεν>.

ἰώ,
 δύστανος ἐγὼ μελέα τε πόνων,
 ἰώ μοί μοι, πῶς ἄν ὀλοίμαν;

ΤΡΟΦΟΣ.

τόδ' ἐκεῖνο, φίλοι παῖδες· μήτηρ
 κινεῖ κραδίαν, κινεῖ δὲ χόλον.
 σπεύσατε θᾶσσον δώματος εἴσω 100
 καὶ μὴ πελάσσητ' ὄμματος ἐγγυς,
 μηδὲ προσέλθητ', ἀλλὰ φυλάσσεσθ'
 ἄγριον ἦθος στυγεράν τε φύσιν
 φρενὸς αὐθάδους.
 ἴτε νῦν, χωρεῖθ' ὥς τάχος εἴσω. 105

δῆλον δ' ἀρχῆς ἐξαιρόμενον
 νέφος οἰμωγῆς ὥς τάχ' ἀνάψει
 μεῖζονι θυμῷ· τί ποτ' ἐργάζεται
 μεγαλόσπλαγχνος δυσκατάπαντος
 ψυχὴ δηχθεῖσα κακοῖσιν; 110

ΜΗΔΕΙΑ.

αἰαῖ,
 ἔπαθον τλάμων ἔπαθον μεγάλων
 ἄξι' ὀδυρμῶν ὧ γατάρατοι
 παῖδες ὀλοισθε στυγερᾶς ματρὸς
 σὺν πατρί, καὶ πᾶς δόμος ἔρροι.

Rájuk, bizonynyal vést kohol, nem is szünik
 Ez a vihar, tudom jól, végre is lecsap ...
 Csak ne barátot: ellenséget sujtana!

95

(A nevelő bemegy a házba.)

MEDEIA (belülről).

Jaj nekem!

Boldogtalan én! Mily kín, mi nyomor!

Jaj nékem, oh mért nem pusztulok el?

DAJKA.

Nem mondtam-e, gyermekim? Édes anyátok

Már szítja szívébe' haragja tüzét!

Rajta, sietve, csak be a házba!

100

De ne menjetek ám a szeme elé,

Ne köszöntsetek! dühös indulatát,

Daczos érületének szörnyű hevét

Messze kerülve.

Előre, sietve a házba, fiúcskák!

105

(A gyermekek is bemennek.)

Jól látom, a bánat fellege már

Felszállt, s hevesebb dühvel ontja ki majd

Rémes viharát. Mit fog cselekedni

Ez a fennkölt, féktelen indulatú

Lélek, melyet így megaláztak?"

110

MEDEIA (belülről).

Jaj, jaj!

Mily rettenetes, mily szörnyű csapás,

Méltó siralomra. Hah! Veszszetek el,

Gyűlölt anya átkos gyermekei!

Veszszén apátok s veszszén egész ház!

ΤΡΟΦΟΣ.

ἰὼ μοί μοι, ἰὼ τλήμων.
 τί δέ σοι παῖδες πατρός ἀμπλακίας
 μετέχουσι; τί τούσδ' ἔχθεις; οἴμοι,
 τέκνα, μή τι πάθῃθ' ὥς ὑπεραλγῶ.
 δεινὰ τυράννων λήματα καί πως
 ὀλίγ' ἀρχόμενοι, πολλὰ κρατοῦντες
 χαλεπῶς ὀργὰς μεταβάλλουσιν.
 τὸ γὰρ εἰθίσθαι ζῆν ἐπ' ἴσοισιν
 κρεῖσσον· ἐμοὶ γοῦν ἐν μὴ μεγάλοις
 ὀχυρῶς γ' εἴη καταγυράσκειν.
 τῶν γὰρ μετρίων πρῶτα μὲν εἰπεῖν
 τοῦνομα νικᾷ, χρῆσθαι τε μακρῶ
 λῶστα βροτοῖσιν· τὰ δ' ὑπερβάλλοντ'
 οὐδένα καιρὸν δύναται θνητοῖς·
 μείζους δ' ἄτας, ὅταν ὀργισθῇ
 δαίμων οἴκοις, ἀπέδωκεν.

ΧΟΡΟΣ.

ἔκλυον φωνάν, ἔκλυον δὲ βοάν
 τὰς δυστάνου Κολχίδος, οὐδέ πω
 ἦπιος· ἀλλ' ὦ γηραιά,
 λέξον· ἐπ' ἀμφιπύλου γὰρ ἔσω μελάθρου βοάν
 ἔκλυον· οὐδὲ συνήδομαι, ὦ γύναι, ἄλγεσιν
 δώματος· ἐπεὶ μοι φίλον κέκρανται.

ΤΡΟΦΟΣ.

οὐκ εἰσὶ δόμοι· φρουδὰ τὰδ' ἤδη.
 τὸν μὲν γὰρ ἔχει λέκτρα τυράννων,
 ἃ δ' ἐν θαλάμοις τάκει βιοτάν·
 δέσποινα, φίλων οὐδενὸς οὐδὲν
 παραθαλπομένα φρένα μύθοις.

DAJKA.

Oh jaj, boldogtalan asszony! 115

Atyjuk büneért a gyermekeket

Mért bántod? Oh mért gyülölöd? Jaj!

Hogy féltelek, édes gyermekeim!

Félelmesek ah, a világ urai!

Mást nem uralva, csak adva parancsot 120

Alig állnak el attól, a mit akarnak.

Élni egyenlők közt helyesebb.

Nem ohajtok ezért fényt és ragyogást:

Élve szerényen aggjak el én!

Mert a középút pusztá nevé 125

Diadal koszorúzza; azon ki halad,

Céljához az ér. A mi szertelen, az

Üdvöt az embernek sohsem adhat.

Büszke lákok romlása nagyobb,⁷

Boszu szelleme hogya ledönti. 130

KAR (bevonulóban).

Hallám, hallám a kolchisi nő

Jajját, panaszát; nem csillapodik.

Mondd nekem, óh öreg asszony.

Állva kapúmnak előtte fülem megütötte panaszsa. 135

Óh nem öröm nekem ennek a háznak búja:

Annyira kedves lett a szívemnek.

DAJKA.

Ház nincsen is itt: nincs benne család.

Ő fejedelmi násznak a rabja. 140

Úrnöm oda bent gyötörödve keserg

És szíve bajára enyhületet

A baráti vigasz szava nem hint.

ΜΗΔΕΙΑ.

αἰαί· <ὦ Ζεῦ καὶ Γᾶ καὶ Φῶς>
 διὰ μου κεφαλᾶς φλὸξ οὐρανία
 βαίη· τί δέ μοι ζῆν ἔτι κέρδος;
 φεῦ φεῦ· θανάτῳ καταλυσάιμαν
 βιοτὰν στυγερὰν προλιπούσα.

145

ΧΟΡΟΣ.

Stropha.

— ἄιες· ὦ Ζεῦ καὶ γᾶ καὶ φῶς·
 ἀχὰν οἴαν ἅ δύστανος
 μέλπει νύμφα;

150

— τίς σοί ποτε τᾶς ἀπλάτου
 κοιτάς ἔρος, ὦ ματαία;
 σπεύσει θανάτου τελευτά·
 μηδὲν τόδε λίσσου.

— εἰ δὲ σὸς πόσις
 καινὰ λέχη σεβίζει,
 κείνῳ τόδε μὴ χαράσσου·

155

— Ζεὺς σοι τάδε συνδικήσει. μὴ λίαν
 τάκου θυρομένα σὸν εὐνάταν.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὦ μεγάλα Θέμι καὶ πότνι· Ἄρτεμι
 λεύσσεθ' ἅ πάσχω, μεγάλοις ὄρκοις
 ἐνδησαμένα τὸν κατάρατον
 πόσιν; ὅν ποτ' ἐγὼ νύμφαν τ' ἐσίδοιμ'
 αὐτοῖς μελάθροις διακναιομένους,
 οἳ' ἐμὲ πρόσθεν τολμῶσ' ἀδικεῖν.
 ὦ πάτερ, ὦ πόλις, ὧν ἀπενάσθην
 αἰσχροῶς τὸν ἐμὸν κτείνασα κάσιν.

160

165

MEDEIA.

Ah, ah! (Óh Zeus, és Föld, és Fény!)
 Lángjával az ég csapjon le reám!
 Számomra a létnek már mi becse? 145
 Jaj, jaj, ez utált léttől a halál
 Bárcsak megváltana immár!

KAR (egyek tagjai).

Stropha.

— Hallod-e, Zeus, és Föld, és Fény,
 Mily panaszdalt bűg a házban
 A szegény nő? 150
 — Mért vágyódsz, balgatag te,
 Síri ágynak zord ölére?
 Úgy is hamar eljön a vég,
 Dörén ne siettesd!
 — És ha férjed új 155
 Frigy köteléke vonzza,
 Azt néki ne ródd nagyon fel.
 — Zeus támogatód leszen. Ne gyötörd
 Lelked férjed után epedve.

MEDEIA (bent).

Óh te, dicső Themis! Artemis úrnő!⁸ 160
 Látjátok-e, mily kint mért az átkos
 Férfi reám, ki nagy eskü alatt
 Igére hitet? Bár őt s az arát
 Látnám pusztulni a palotával:
 Hisz jogtalan' ők bántottak előbb. 165
 Édes atyám! honom! óh mért hagytalak el?
 Minek öltelek én meg, drága öcsém!?⁹

ΤΡΟΦΟΣ.

κλύεθ' οἷα λέγει κάπιβοᾶται
 Θέμιν εὐκταίαν Ζῆνά θ', δς ὄρκων
 θνητοῖς ταμίας νενόμισται; 170
 οὐκ ἔστιν ὅπως ἔν τινι μικρῷ
 δέσποινα χόλον καταπαύσει.

ΧΟΡΟΣ.

Antistropa.

— πῶς ἂν ἐς ὄψιν τὰν ἀμετέραν
 ἔλθοι μύθων τ' ἀδ' αὐθέντων
 δέξαιτ' ὁμφάν; 175
 — εἴ πως βαρύθυμον ὀργάν
 καὶ λῆμα φρενῶν μεθείη,
 μήτοι τό γ' ἐμὸν πρόθυμον
 φίλρισιν ἀπέστω.
 — ἀλλὰ βᾶσά νιν 180
 δεῦρο πόρευσον οἴκων
 ἔξω· φίλα καὶ τὰδ' αὖδα.
 — σπεῦσον πρίν τι κακῶσαι τοὺς εἴσω·
 πένθος γὰρ μεγάλως τόδ' ὀρμᾶται.

ΤΡΟΦΟΣ.

δράσω τὰδ'· ἀτὰρ φόβος εἰ πείσω
 δέσποιναν ἐμήν· 185
 μόχθου δὲ χάριν τήνδ' ἐπιδώσω.
 καίτοι τοκάδος δέργμα λεαίνης
 ἀποταυροῦται δμωσίν, ὅταν τις
 μῦθον προφέρων πέλας ὀρμηθῇ.
 σκαίους δὲ λέγων κοῦδέν τι σοφοὺς 190
 τοὺς πρόσθε βροτοὺς οὐκ ἂν ἀμάρτοις,

DAJKA.

Halljátok-e, mit mond? Hívja Themist,
 A fogadalmi tanút, s Zeust, esküszegést
 Ki keményen büntet a földön!? 170
 És kicsivel be nem éri Medeia,
 Nem szünteti bosszuja lángját.

KAR (egyek tagjai).

Antistrophá.

— Vajha kijönne immár mi elénk
 S intő szónkat bécocsátná
 A fülébe! 175

— És lelke nehéz haragját,
 Bosszuvágyát csillapítná.
 Jó emberimért örömmel
 Megtészek akármit.

— Menj tehát s vezesd 180
 Ötet elénk a házból.

Mondd: szívesen üdvözljük.

— Gyorsan, még mielőtt bajt művel a házban.
 Mert szörnyű tette sarkal a bánat.

DAJKA.

Próbát teszek; ám, hogy rábirom-é
 Úrnőm, azon aggok. 185

No de megteszem a ti kedvetekért.
 Bárha miként az anyaoroslán,
 Bősz szemeket vet, hogyha cseléde
 Kérdéssel mer hozzá közeledni.

(Távozóban magához.)

Mily balgatagok, milyen oktalanok 190
 Voltak a földön az emberek egykor.

οἷτινες ὕμνους ἐπὶ μὲν θαλίαις
ἐπὶ τ' εἰλαπίναις καὶ παρὰ δεῖπνοις
ἠΰροντο βίου τερπνὰς ἀκοάς·
στυγίους δὲ βροτῶν οὐδεὶς λύπας
ἠΰρετο μούσῃ καὶ πολυχόρδοις
ῥοδαῖς παύειν, ἐξ ὧν θάνατοι
δειναί τε τύχαι σφάλλουσι δόμους.
καίτοι τάδε μὲν κέρδος ἀκείσθαι
μολπαῖσι βροτούς· ἵνα δ' εὐδαιπνοὶ
δαῖτες, τί μάρτην τείνουσι βοήν;
τὸ παρὸν γὰρ ἔχει τέρψιν ἅφ' αὐτοῦ
δαιτὸς πλήρωμα βροτοῖσιν.

195

200

ΧΟΡΟΣ.

ἰαχὰν ἅιον πολύστονον γόων,
λιγυρὰ δ' ἄχεα μογερὰ βοᾷ
τὸν ἐν λέχει προδόταν κακόνουμφον·
θεοκλυτεῖ δ' ἄδικα παθοῦσα
τὰν Ζηνὸς ὀρκίαν Θέμιν,
ἅ νιν ἔβασεν
Ἑλλάδ' ἐς ἀντίπορον
δι' ἄλλα νόχιον ἐφ' ἀλμυρὰν
πόντου κλῆδ' ἀπέραντον.

205

210

ΜΗΔΕΙΑ.

Κορίνθιαι γυναῖκες, ἐξῆλθον δόμων,
μή μοί τι μέμφησθ'· οἶδα γὰρ πολλοὺς βροτῶν
σεμνοὺς γεγῶτας, τοὺς μὲν ὁμμάτων ἅπο,
τοὺς δ' ἐν θυραίοις· οἱ δ' ἅφ' ἡνύχου ποδὸς
δύσκληϊαν ἐκτήσαντο καὶ ῥαθυμίαν.
δίκη γὰρ οὐκ ἔνεστ' ἐν ὀφθαλμοῖς βροτῶν,
ὅστις πρὶν ἀνδρὸς σπλάγγγον ἐκμαθεῖν σαφῶς
στυγεῖ δεδορκῶς, οὐδὲν ἡδικημένος. . .

215

220

Kik víg lakomán és ünnepeken
 Mulatoztak a dalnak hangjainál
 És fűszerezék vele életüket;
 De a gyűlöletes búbánatokat 195
 Oszlatni a dal s zene hangjaival
 Még senki se tudja; ezért a halál
 S balsors pusztít el egész lakokat.
 Az volna haszon, ha ilyen bajokat
 Gyógyítna a dal; ¹⁰ de vidám lakomán 200
 Mért zeng zajos ének hasztalanúl?
 Élvezve a dús lakomák gyönyörét,
 Úgy is örül a jelennek az ember. (Bemegy a házba.)

KAR.

Hallám a panaszt, a bús siralmakat,
 Éles kinok közt mint kiált: 205
 „Óh áruló, óh elvetemült férj!”
 S méltatlan' szenvedve hívja
 Szent Themist, az eskü örét,
 A kibe' bízva
 Szálla az éji habon 210
 Hellasnak partja felé, kapuján
 Át a végtelen árnak.¹¹

MEDEIA (kilép a házból).

Korinthosi asszonyok, im' házam' elhagyám,
 Hogy meg ne rójjatok. Sok embert, jól tudom, 215
 Büszkének tartanak, emezt mert megjelen,
 S ezt olvassák ki arczából; az elvonúl,
 S úgy szerzi a nem-bánomságnak rossz hírét.
 Hisz embernek szemében nem honol a jog;
 Még meg sem ismeré mások lelkületét, 220
 S ki őt nem bántá, egy látásra gyűlöli...

χρή δὲ ξένον μὲν κάρτα προσχωρεῖν πόλει . . .
οὐδ' ἀστὸν ἦνεσ' ὅστις αὐθάδης γεγώς
πικρὸς πολίταις ἐστὶν ἀμαθίας ὕπο.

ἐμοὶ δ' ἄελπτον πρᾶγμα προσπесὸν τόδε
φυχὴν διέφθαρκ'· οἴχομαι δὲ καὶ βίου
χάριν μεθεῖσα κατθανεῖν χρήζω, φίλαι.
ἐν ᾧ γὰρ ἦν μοι πάντα γινώσκειν καλῶς,
κάκιστος ἀνδρῶν ἐκβέβηχ' οὐμὸς πόσις.

πάντων δ' ὅς' ἔστ' ἔμψυχα καὶ γνώμην ἔχει 230
γυναϊκές ἐσμεν ἀθλιώτατον φυτόν·

ἃς πρῶτα μὲν δεῖ χρημάτων ὑπερβολῇ
πόσιν πρίασθαι, δεσπότην τε σώματος
λαβεῖν· κακοῦ γὰρ τοῦτ' ἔτ' ἄλγιον κακόν.
κἂν τῷδ' ἀγὼν μέγιστος, ἢ κακὸν λαβεῖν 235
ἢ χρηστόν. οὐ γὰρ εὐκλεεῖς ἀπαλλαγαὶ
γυναϊξίν, οὐδ' οἶόν τ' ἀνήνασθαι πόσιν.

ἐς καινὰ δ' ἵθι καὶ νόμους ἀφιγμένην
δεῖ μάντιν εἶναι, μὴ μαθοῦσαν οἴκοθεν,
ὅτῳ μάλιστα χρήσεται ξυνευνέτη. 240

κἂν μὲν τάδ' ἡμῖν ἐκπονουμέναισιν εὖ
πόσις ξυνοικῇ μὴ βία φέρων ζυγόν,
ζηλωτὸς αἰών· εἰ δὲ μὴ, θανεῖν χρεών.
ἀνὴρ δ', ὅταν τοῖς ἔνδον ἄχθῃται ξυνών,
ἔξω μολῶν ἔπαυσε καρδίαν ἄσης· 245

[ἢ πρὸς φίλον τιν' ἢ πρὸς ἥλικα τραπεῖς·]
ἡμῖν δ' ἀνάγκη πρὸς μίαν ψυχὴν βλέπειν.
λέγουσι δ' ἡμᾶς ὡς ἀκινδυνον βίον
ζῶμεν κατ' οἴκους. οἱ δὲ μάρνανται δορί·
κακῶς φρονούντες· ὡς τρεῖς ἂν παρ' ἀσπίδα 250
στῆναι θέλοιμ'· ἂν μᾶλλον ἢ τεκεῖν ἅπαξ.

ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πρὸς σὲ κ' ἔμ' ἦκει λόγος·
σοὶ μὲν πόλις θ' ἦδ' ἐστὶ καὶ πατὴρ δόμοι
βίου τ' ὄνησις καὶ φίλων συνουσία,

Idegen simuljon a város szokásához...

Polgárban sem dicsérem, a ki oktalan
Konokságában meg nem fér a többivel.

Nekem e váratlan' reám szakadt csapás 225

Megtörte lelkem; végem van már s életem

Becsét veszítve halni vágyom, kedvesim.

Most már belátom, hogy ki mindenem vala,

Férjem — az emberek leghitványabbja lett.

A földnek lelkes, eszes teremtetési közt 230

Legszánandóbb az asszonyok szegény neme.¹²

Először is pénz halmazával kell nekünk

Férjet szerezni, aztán úrnak vallani

Magunk fölött, mi annál is nagyobb csapás.

S a legnagyobb kockázat: vajjon jót kapunk, 235

Vagy rosszat? Mert a nőre nem dicséretes

Elválni, bár a kérőt meg nem vetheti.

Új házba lépve új törvényt lát, új szokást

És jós legyen — hisz' otthon nem tanulta meg —

Hogy férjével miképen legjobb bánnia. 240

Ha a szerencse kedvez s mindez sikerül,

S igáját a férj súlyosnak nem érezi,

Éltünk irigyelt; ám ha nem, meghalni jobb.

A férj, ha már megúnta a családi kört,

Kimegy s máshol talál enyhületet, vigaszt.¹³ 245

[Barátival mulatva vagy kortársival]:

Nekünk csak ő van, másra rá se nézhetünk.

Azt mondják, a mi életünk veszélytelen'

Foly otthon, míg ők harczi síkon küzdenek.

Mily balga hit! Inkább háromszor állanék 250

A harczi sorba, semhogy szüljek egyszer is.¹⁴

De mindez nem rád, csak reám vonatkozik;

Hisz' van honod, itt van szülői hajlokod,

Baráti társaságod, életörömöd,

ἐγὼ δ' ἔρημος ἄπολις οὐς' ὕβριζομαι 255
 πρὸς ἄνδρος, ἐκ γῆς βαρβάρου λελησμένη,
 οὐ μητέρ', οὐκ ἀδελφόν, οὐχὶ συγγενῇ
 μεθορμύισασθαι τῆσδ' ἔχουσα συμφορᾶς.
 τοσοῦτον οὖν σου τυγχάνειν βουλήσομαι, 260
 ἦν μοι πόρος τις μηχανή τ' ἐξευρεθῇ
 πόσιν δίκην τῶνδ' ἀντιτείσσασθαι κακῶν,
 [τὸν δόντα τ' αὐτῷ θυγατέρ' ἢ τ' ἐγῆματο]
 σιγᾶν. γυνὴ γὰρ τᾶλλα μὲν φόβου πλέα
 κακῇ τ' ἐς ἀλκὴν καὶ σίδηρον εἰσορᾶν.
 ὅταν δ' ἐς εὐνὴν ἡδίκημένη κυρῇ, 265
 οὐκ ἔστιν ἄλλη φρὴν μαιφονωτέρα.

ΧΟΡΟΣ.

δράσω τάδ'· ἐνδίκως γὰρ ἐκτείσῃ πόσιν,
 Μήδεια. πενθεῖν δ' οὐ σε θαυμάζω τύχας.
 ὀρῶ δὲ καὶ Κρέοντα, τῆσδ' ἄνακτα γῆς,
 στείχοντα, καινῶν ἄγγελον βουλευμάτων. 270

ΚΡΕΩΝ.

σὲ τὴν σκυθρωπὸν καὶ πόσει θυμουμένην,
 Μήδειαν, εἶπον τῆσδε γῆς ἔξω πέραν
 φυγάδα, λαβοῦσαν δισσὰ σὺν σαυτῇ τέκνα·
 καὶ μή τι μέλλειν· ὥς ἐγὼ βραβεὺς λόγου
 τοῦδ' εἰμί, κοῦκ ἄπειμι πρὸς δόμους πάλιν, 275
 πρὶν ἂν σε γαίης τερμόνων ἔξω βάλω.

ΜΗΔΕΙΑ.

αἰαῖ· πανώλης ἢ τάλαιν' ἀπόλλυμαι.
 ἐχθροὶ γὰρ ἐξιᾶσι πάντα δὴ κάλων,
 κοῦκ ἔστιν ἄτης εὐπρόσοιστος ἔκβασις.
 ἐρήσομαι δὲ καὶ κακῶς πάσχουσ' ὅμως· 280
 τίνος μ' ἔκατι γῆς ἀποστέλλεις. Κρέον;

Én, elhagyott, hazátlan, csak gúnyt szenvedek 255
 A férfitől, ki barbár földről elrabolt,
 És nincs anyám, nincs testvérem, nincsen rokon :
 Így balsorsomban menedékem nincs sehol.
 Hát most te tőled ezt az egyet kérhetem :
 Ha bármi módon utat-módot lelhetek, 260
 E szenvedést hogy megtoroljam férjemen,
 [Azon is, ki lányát hozzá adta s az arán] : ¹⁵
 Hallgass ! Mert ámbár félénk teremtés a nő,
 A harcra gyáva, kardot látni rettegő,
 De hogyha női méltósága sértve van, 265
 Nincs lény a földön, nála vérre szomjazóbb.

KARVEZETŐ.

Azt megteszem, Medeia, mert bosszúd jogos.
 Nem is csodálom, hogy keserged sorsodat.
 De már látom Kreont is, országunk urát,
 Közelg hirdetni nyilván új parancsokat. 270

KREON (fegyveres kísérettel kilép a palotából).

Sötét arcú, férjedre bűsz Medeia te !
 Kimondom : ím' e földről számkivette vagy !
 Két gyermekeddel innen el kell futnotok.
 S ne késlekedjél ! E parancs bírójaként
 E helyről én mindaddig el nem távozom, 275
 Mig kívül nem vagy országom határain.

MEDEIA.

Óh jaj, szegény fejem, hát végkép elveszek !
 Az ellenség minden vitorlát megfeszít,
 S a végveszélyben révpart nem mutatkozik.
 De súlyos inségemben is megkérdem : 280
 Mért számkivetsz e földről engemet, Kreon ?

ΚΡΕΩΝ.

δέδοικά σ' — οὐδέν δεῖ παραμπίσχαι λόγους —
 μή μὲν τι δράσης παῖδ' ἀνήκεστον κακόν.
 συμβάλλεται δὲ πολλὰ τοῦδε δείματος·
 σοφὴ πέφυκας καὶ κακῶν πολλῶν ἴδρις, 285
 λυπῇ δὲ λέκτρων ἀνδρὸς ἐστερημένη.
 κλύω δ' ἀπειλεῖν σ', ὥς ἀπαγγέλλουσί μοι,
 τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμένην
 δράσειν τι. ταῦτ' οὖν πρὶν παθεῖν φυλάξομαι.
 κρεῖσσον δέ μοι νῦν πρὸς σ' ἀπεχθέσθαι, γύναι, 290
 ἢ μαλθακισθένθ' ὕστερον μέγα στένειν.

ΜΗΔΕΙΑ.

φεῦ φεῦ.
 οὐ νῦν με πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις, Κρέον,
 ἔβλαψε δόξα μεγάλα τ' εἴργασται κακά.
 χρὴ δ' οὐποθ' ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ
 παῖδας περισσῶς ἐκδιδάσκεισθαι σοφούς· 295
 χωρὶς γὰρ ἄλλης ἥς ἔχουσιν ἀργίας
 φθόνον πρὸς ἀστῶν ἀλφάνουσι δυσμενῇ.
 σκαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφὰ
 δόξεις ἀρχεῖος κοῦ σοφὸς πεφυκέναι·
 τῶν δ' αὖ δοκούντων εἰδέναι τι ποικίλον 300
 κρεῖσσων νομισθεῖς ἐν πόλει λυπρὸς φανῇ.
 ἐγὼ δὲ καὶ τῇ τῇσδε κοινωνῶ τύχης.
 σοφὴ γὰρ οὖσα, τοῖς μὲν εἰμ' ἐπιφθονος,
 τοῖς δ' ἡσυχαία, τοῖς δὲ θατέρου τρόπου,
 τοῖς δ' αὖ προσάντης· εἰμὶ δ' οὐκ ἄγαν σοφῇ. 305
 σὺ δ' οὖν φοβῇ με· μή τί πλημμελεὲς πάθῃς;
 οὐχ ὧδ' ἔχει μοι — μή τρέσῃς ἡμᾶς, Κρέον —
 ὥστ' ἐς τυράννους ἄνδρας ἐξαμαρτάνειν.
 σὺ γὰρ τί μ' ἡδίκηκας; ἐξέδου κόρην

KREON.

Félek te tőled — mért burkoljam el szavam? —
 Hogy lányom ellen áldatlan bajt tervezel.
 S a félelemre készítő ok nem is kevés.
 Te bölcs vagy és sok rossz dologban járatos, 285
 És férjedtől megfosztva háborog szived.
 S hallom, fenyegetődzöl — így hozák hírül —
 Apára, lányra, vőlegényre bajt zudítsz.
 Őrizkedem hát, mielőtt beváltanád.
 Mert jobb nekem, ha meggyülsz is most ezért, 290
 Mint későn bánni, hogy irántad látó valék.

MEDEIA.

Oh jaj!
 Nem most először, már gyakorta volt, Kreon,
 Nagy ártalmamra s dönte bajba hírnevem.
 Ezért szülő, ki józanul gondolkodik,
 Nagy bölcseségre ne oktassa gyermekit. 295
 Azon kívül, hogy tétlenség vádját nyerik,
 Egész világ kaján irigységgel fizet.¹⁶
 Ha gazdagítod a tudást, a balgatag
 Haszontalannak s nem bölcsnek fog mondani;
 Ha meg jelesnek hisznek, mint sok nagyfejűt, 300
 A társaságra nézve kényelmetlen az.¹⁷
 Im' épen ilyen sorsban részesülök én.
 Hogy bölcs vagyok, sokan irigykednek reám,
 Ez tétlennnek tart, az meg, nem tudom, minék,
 Az félelmesnek; oly nagyon bölcs nem vagyok. 305
 Így félsz tőlem te is, hogy bajba döntelek.
 Tőlem ne félj, hatalmam nincs nekem, Kreon,
 A mely elérne a királyi trónusig.
 S mivel bántottál? Nőül adtad lányodat

ὅτῳ σε θυμὸς ἤγεν. ἀλλ' ἐμὸν πόσιν
 μισῶ· σὺ δ', οἶμαι, σωφρονῶν ἔδρας τάδε.
 καὶ νῦν τὸ μὲν σὸν οὐ φθονῶ καλῶς ἔχειν·
 νυμφεύειτ', εὖ πράσσοιτε· τήνδε δὲ χθόνα
 ἑατέ μ' οἰκεῖν. καὶ γὰρ ἡδίκημένοι
 σιγησόμεσθα, κρεισσόνων νικώμενοι.

310

315

ΚΡΕΩΝ.

λέγεις ἀκοῦσαι μαλθάκ', ἀλλ' ἔσω φρενῶν
 ὀρρωδία μοι μή τι βουλεύσης κακόν,
 τόσῳ δέ γ' ἦσσαν ἢ πάρος πέποιθά σοι·
 γυνή γὰρ ὀξύθυμος, ὡς δ' αὖτως ἀνήρ,
 ῥάων φυλάσσειν ἢ σιωπηλὸς σοφός.
 ἀλλ' ἔξιθ' ὡς τάχιστα, μὴ λόγους λέγε·
 ὡς ταῦτ' ἄραρε, κοῦκ ἔχεις τέχνην ὅπως
 μενεῖς παρ' ἡμῖν οὔσα δυσμενῆς ἐμοί.

320

ΜΗΔΕΙΑ.

μή, πρὸς σε γονάτων τῆς τε νεογάμου κόρης.

ΚΡΕΩΝ.

λόγους ἀναλοῖς· οὐ γὰρ ἂν πείσαις ποτέ.

325

ΜΗΔΕΙΑ.

ἀλλ' ἐξελῆς με κοῦδὲν αἰδέσση λιτάς;

ΚΡΕΩΝ.

φιλῶ γὰρ οὐ σὲ μᾶλλον ἢ δόμους ἐμούς.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὦ πατρίς, ὥς σου κάρτα νῦν μνεῖαν ἔχω.

ΚΡΕΩΝ.

πλὴν γὰρ τέκνων ἔμοιγε φίλτατον πολύ.

Ahhoz, ki néked tetszett. Én csak férjemet, 310
Azt gyűlölöm; a mit *te* tettél, gáncstalan.
Nem is irigylem, ha szerencséd napja süt.
Hát üljetek nászt boldogan, csak tűrjetek
Meg engem itt! Méltatlan bár e szenvedés,
A hatalom előtt meghajlok s hallgatok. 315

KREON.

Szavad a fülnek lágyan hangzik, ám azért
Félek nagyon, hogy szíved mélyén vést koholsz
S így még kevésbé bízom benned, mint előbb.
Mert lobbanékony asszony avagy férfiú
Nem oly veszélyes, mint ármányos hallgató. 320
El innen hát mentől előbb, elég a szó!
Ez a határozat, s bármikép mesterkedel,
Mint ellenségem, nem maradhatsz itt velünk.

MEDEIA (Kreon lábaihoz borul).

Térdelve kérlek, lányod házassüdvire.

KREON.

Ne vesztegesd a szót! Sohsem birhatsz reá. 325

MEDEIA.

Tehát elűzöl? A könyörgőt megveted?

KREON.

Családom s házam üdve nálad több nekem.

MEDEIA.

Szülőházám, szivem most érted mint sajog!

KREON.

Családom után legdrágább nekem is honom.

ΜΗΔΕΙΑ.

φεῦ φεῦ, βροτοῖς ἔρωτες ὡς κακὸν μέγα.

330

ΚΡΕΩΝ.

ὅπως ἄν, οἶμαι, καὶ παραστῶσιν τύχαι.

ΜΗΔΕΙΑ.

Ζεῦ, μὴ λάθοι σε τῶνδ' ὃς αἴτιος κακῶν.

ΚΡΕΩΝ.

ἔρπ', ὦ ματαία, καὶ μ' ἀπάλλαξον πόνων.

ΜΗΔΕΙΑ.

πονοῦμεν ἡμεῖς κοῦ πόνων κεχρήμεθα.

ΚΡΕΩΝ.

τάχ' ἐξ ὀπαδῶν χειρὸς ὠσθήσῃ βία.

335

ΜΗΔΕΙΑ.

μὴ δῆτα τοῦτό γ', ἀλλὰ σ' αἰτοῦμαι, Κρέον . . .

ΚΡΕΩΝ.

ὄχλον παρέξεις, ὡς ἔοικας, ὦ γύναι.

ΜΗΔΕΙΑ.

φευξοῦμεθ'· οὐ τοῦθ' ἰκέτευσα σοῦ τυχεῖν.

ΚΡΕΩΝ.

τί δαὶ βιάξῃ κοῦκ ἀπαλλάσσει χερὸς;

ΜΗΔΕΙΑ.

μίαν με μεῖναι τήνδ' ἔασον ἡμέραν

340

MEDEIA.

[Óh mily csapás az emberre a szerelem!

330

KREON.

[Attól függ minden, hogy' fordul a sorskerék.

MEDEIA.

Büntesd meg, óh Zeus, a ki mind ezt okozá!

KREON.

El, vakmerő! A gondtól ments meg engemet!

MEDEIA.

A gond *enyém*! Több gondom már nem is lehet.

KREON.

A szolgahad fog mindjárt kítaszítani.

335

MEDEIA.

Kreon! Csak ezt ne! Engedd, egyre kérjelek...

KREON.

Terhemre kívánsz lenni mindenkép, oh nő!?

MEDEIA.

Hisz elmegyek, nem ezt akartam esdeni.¹⁸

KREON.

Hát mért erőltetsz s nem bocsátod el kezem?

MEDEIA.

Ez egy napot, csak ezt engedd itt töltenem!

340

καὶ ξυμπερᾶναι φροντίδ' ἧ φευξούμεθα,
 παισὶν τ' ἀφορμὴν τοῖς ἐμοῖς, ἐπεὶ πατὴρ
 οὐδὲν προτιμᾷ μηχανήσασθαι τέκνοις.
 οἴκτιρε δ' αὐτούς· καὶ σύ τοι παίδων πατὴρ
 πέφυκας· εἰκὸς δ' ἐστὶν εὐνοϊάν σ' ἔχειν.
 τοῦμοῦ γὰρ οὗ μοι φροντίς, εἰ φευξούμεθα,
 κείνους δὲ κλαίω συμφορᾷ κεχρημένους.

345

ΚΡΕΩΝ.

ἤκιστα τοῦμόν λημ' ἔφυ τυραννικόν,
 αἰδοῦμενος δὲ πολλὰ δὴ διέφθορα·
 καὶ νῦν ὁρῶ μὲν ἐξαμαρτάνων, γύναι,
 ὅμως δὲ τεύξῃ τοῦδε· προυννέπω δέ σοι,
 εἴ σ' ἡ 'πιούσα λαμπὰς ὄφεται θεοῦ
 καὶ παῖδας ἐντὸς τῆσδε τερμόνων χθονός,
 θανῇ· λέλεκται μῦθος ἀφευδῆς ὅδε.
 νῦν δ', εἰ μένειν δεῖ, μίμν' ἐφ' ἡμέραν μίαν·
 οὐ γάρ τι δράσεις δεινὸν ὧν φόβος μ' ἔχει.

350

355

ΧΟΡΟΣ.

[δύστανε γύναι.]

φεῦ φεῦ, μελέα τῶν σῶν ἀχέων.
 ποῖ ποτε τρέψῃ; τίνα πρὸς ξενίαν;
 ἧ δόμον ἧ χθόνα σωτῆρα κακῶν
 ἐξευρήσεις;
 ὥς εἰς ἄπορόν σε κλύδωνα θεός,
 Μήδεια, κακῶν ἐπόρευσε.

360

ΜΗΔΕΙΑ.

κακῶς πέπρακται πανταχῇ· τίς ἀντερεῖ;
 ἀλλ' οὔτι ταύτῃ ταῦτα, μὴ δοκεῖτέ πω.
 ἔτ' εἴς' ἀγῶνες τοῖς νεωστὶ νυμφίοις

365

Hadd gondoljam ki, merre fussak, hol lelek
 Élelmet gyermekimnek; hisz nyilvánvaló,
 Rajtuk segítni atyjuk nem szándékozik.
 Óh szánd meg őket! Gyermekeknek atyja vagy
 Te is! Illő tehát, hogy jó szived legyen. 345
 Saját sorsommal nem törődöm, elfutok,
 Szívem csupán az ő balsorsukon keserg.

KREON.

Az én lelkületem épen nem zsarnoki,
 S jó szívem engem már nem egyszer lépre vitt.
 Most is tudom, hogy balgaság, a mit teszek, 350
 S mégis — legyen meg! Ám azt megmondom neked:
 A fölkelő nap hogyha téged s gyermekid
 Még itt talál e föld határain belül,
 Meghalsz! Kimondám s meg nem másítom szavam.
 Ha meg kell lenni, hát maradj még egy napot; 355
 Mi engem aggaszt, azt te nem teszed ma meg.¹⁹

(El a palotába.)

KAR.

[Boldogtalan asszony!]

Jaj, jaj, sorsod be nagyon keserű!
 Vajh hova fordulsz? Hol vár menedék?
 Van-e föld, van-e ház, a mely befogad 360
 Vendégszeretőn?
 A baj örvényébe taszíta az ég,
 Medeia, sehol szabadulás.

MEDEIA.

Mindenfelől baj: ezt tagadni nem lehet.
 De nem lesz mindig így, ne gondoljátok azt! 365
 Az ifju párra vár még egy-két küzdelem

καὶ τοῖσι κηδεύσασιν οὐ σμικροὶ πόνοι.
δοκεῖς γὰρ ἄν με τόνδε θωπεῦσαί ποτε,
εἰ μὴ τι κερδαίνουσαν ἢ τεχνωμένην;
οὐδ' ἄν προσεῖπον οὐδ' ἄν ἡψάμην χεροῖν. 370

ὁ δ' ἐς τοσοῦτον μωρίας ἀφίκετο,
ὥστ' ἐξὸν αὐτῷ τᾶμ' ἐλεῖν βουλευόμενα
γῆς ἐκβαλόντι, τήνδ' ἀφῆκεν ἡμέραν
μεῖναι μ', ἐν ἣ τρεῖς τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν νεκροὺς
θήσω, πατέρα τε καὶ κόρην πόσιν τ' ἐμόν. 375

πολλὰς δ' ἔχουσα θανασίμους αὐτοῖς ὁδοὺς,
οὐκ οἶδ' ὁποῖα πρῶτον ἐγχειρῶ, φίλει·
πότερον ὑφάψω δῶμα νυμφικὸν πυρί,
ἢ θηκτὸν ὥσω φάσγανον δι' ἥπατος,
σιγῇ δόμους ἐσβᾶσ', ἵν' ἔστρωται λέχος. 380
ἀλλ' ἔν τί μοι πρόσαντες· εἰ ληφθήσομαι
δόμους ὑπεσβαίνουσα καὶ τεχνωμένη,
θανοῦσα θήσω τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς γέλων.
κράτιστα τὴν εὐθείαν, ἣ πεφύκαμεν
σοφαὶ μάλιστα, φαρμάκοις αὐτοὺς ἐλεῖν. 385
εἶεν·

καὶ δὴ τεθνᾶσι· τίς με δέξεται πόλις;
τίς γῆν ἄσυλον καὶ δόμους ἐχεγγύους
ξένος παρασχὼν ῥύσεται τοῦμὸν δέμας;
οὐκ ἔστι· μείνας' οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον,
ἣν μὲν τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλῆς φανῇ, 390
δόλφ' μέτειμι τόνδε καὶ σιγῇ φόνον·
ἣν δ' ἐξελαύνῃ ξυμφορὰ μ' ἀμήχανος,
αὐτὴ ξίφος λαβοῦσα, καὶ μέλλω θανεῖν,
κτενῶ σφε, τόλμης δ' εἶμι πρὸς τὸ καρτερόν.
οὐ γὰρ μὰ τὴν δέσποιναν ἣν ἐγὼ σέβω 395
μάλιστα πάντων καὶ ξυνεργὸν εἰλόμην,
Ἑκάτην, μυχοῖς ναίουσαν ἐστίας ἐμῆς,
χαίρων τις αὐτῶν τοῦμὸν ἀλγυνεῖ κέαρ.

S örömapjukra nem csekélyebb szenvedés.
 Hiszed, hogy hizelegtem volna ennek itt,
 Ha cselfogásra a haszon nem ösztökél?
 Meg sem szólítom, a térdét sem illetem! 370
 De úgy esztét vesztette a boldogtalan,
 Hogy, bárha minden tervem romba döntheté,
 Ha ma kiüz, megengedé ez egy napot
 Itt töltenem. Elég ez, hogy hármójukat
 Kiirtsam: a lányt, apját és a férjemet. 375

És útam erre nézve van nekem nem egy;
 Azt nem tudom, melyikre lépjek, kedvesim:
 Fölgyujtsam-é a menyasszonyi csarnokot,
 Vagy beosonva, a hol ágyuk vetve van,
 Szívébe mártsam jól kifent aczéloomat. 380
 Egy bökkenő van: hogyha rajta kapnak ott,
 A mint a házba lépek s tette készülök,
 Halál a bérem s ellenimtől gúnykaczaj.
 A legjobb fegyver, mit legjobban forgatunk,
 A mérég: ezzel oltom hát ki éltüket. 385
 Helyes!

Tehát nem élnek. S mely város fogad be most?
 Van föld, avagy ház, mely védelmet ad nekem
 És bánalomtól óalmazza testemet?
 Nincsen! Tehát még várok egy kis ideig,
 Talán még biztos mentsvárat találhatok 390
 S cselt szöve, titkon — végrehajtom tettemet.
 S ha balszerencsém a végsőre kényszerít,
 Kardot ragadva — hogyha mindjárt ott veszek —
 Kiontom elszánt-vakmerően vérüket.
 Az istennőre, kit leginkább tisztetek 395
 Az istenek közt, a ki fő óalmazóm,
 Hekatéra, a ki tűzhelyem mélyén honol,²⁰
 Soká nem örvend, a ki marja szívemet.

πικρούς δ' ἐγὼ σφιν καὶ λυγροὺς θήσω γάμους.
 πικρὸν δὲ κῆδος καὶ φυγὰς ἐμὰς χθονός. 400
 ἀλλ' εἶα φείδου μηδὲν ὧν ἐπίστασαι,
 Μήδεια, βουλεύουσα καὶ τεχνωμένη·
 ἔρπ' ἐς τὸ δεινόν· νῦν ἀγὼν εὐψυχίας.
 ἱρὰς ἂ πάσχεις· οὐ γέλωτα δεῖ σ' ὀφλεῖν
 τοῖς Σισυφείοις τοῖς τ' Ἰάσονος γάμοις, 405
 γεγῶσαν ἐσθλοῦ πατρὸς Ἥλιου τ' ἄπο.
 ἐπίστασαι δέ· πρὸς δὲ καὶ πεφύκαμεν
 γυναῖκες, ἐς μὲν ἔσθλ' ἀμηχανώταται,
 κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha I.

ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί, 410
 καὶ δίκαια καὶ πάντα πάλιν στρέφεται.
 ἀνδράσι μὲν δόλια· βουλαί, θεῶν δ'
 οὐκέτι πίστις ἄραρε·
 τὰν δ' ἐμὰν εὐκλειαν ἔχειν βιοτὰν στρέφουσι φᾶμαι
 ἔρχεται τιμὰ γυναικείῃ γένει·
 οὐκέτι δυσκέλαδος φάμα γυναικῆς ἔξει. 420

Antistropha I.

μοῦσαι δὲ παλαιγενέων λήξουσ' αἰοιδῶν
 τὰν ἐμὰν ὑμνεῦσαι ἀπιστοσύναν.
 οὐ γὰρ ἐν ἀμετέρα γνώμα λύρας
 ὥπασε θέσπιν αἰοιδὰν 425
 Φοῖβος, ἀγῆτωρ μελέων· ἐπεὶ ἀντάχῃσ' ἂν ὕμνον
 ἀρσένων γέννα· μακρὸς δ' αἰὼν ἔχει
 πολλὰ μὲν ἀμετέραν ἀνδρῶν τε μοῖραν εἰπεῖν. 430

Keservessé, gyászossá tészem nászukat,
 Az új rokonfrigyét s számkivetésemet. 400
 Úgy van! Ne kiméld semmi tudományodat,
 Medeia, főzz ki sok jó tervet, cselfogást:
 A végsőig menj a merészség versenyén!
 Látod, mit szenvedsz? Gúnytárgy semmikép se légy
 Sisyphos-fajnak, Iason új barátinak, 405
 Te a dicső atyától, Heliostól származó.
 Van tudományod! Aztán asszonyok vagyunk,
 A jó dologra legkevesebbé képesek,
 De minden rossz leghivatottabb mesteri.

(Gondolatokba merülve a színen marad.)

KAR.

Első strophá.

Már fölfele folynak a szent folyamok vizei, 22 410
 Fordul a jog s vele minden visszafelé.
 Álnok a férfiu mind, hite szellő,
 Megszegi könnyen az esküt.
 Ámde a nőkre is új hajnal hasadoz, megfordul a
 [hírok: 415
 Tisztelet közelg a női nemre már; 23
 Nem üldözi többet a nőket rágalom fuvalma. 420

Első antistrophá.

Megszűnik a régi daloknak a vádja legott
 Zengeni asszonyok álnokságairól.
 Hogyha a dalnak a mestere, Phoibos,
 Lantja szavát kebelembe 425
 Én nekem is bele önti, akkor igen, a férfiú-fajnak
 Én is megfelelnék; a tapasztalás
 Tud mondani annyit a férfiuról, akár a nőről. 430

Stropha II.

σὺ δ' ἐκ μὲν οἴκων πατρίων ἔπλευσας
 μαινομένην κραδίᾳ, διδύμους ὀρίσασα πόντου
 πέτρας· ἐπὶ δὲ ξένη
 ναίεις χθονί, τὰς ἀνάνδρου.
 κοίτας ὀλέσασα λέκτρον,
 τάλαινα, φυγὰς δὲ χώρας
 ἄτιμος ἐλαύνῃ.

435

Antistropha II.

βέβακε δ' ὄρκων χάρις, οὐδ' ἔτ' αἰδῶς
 Ἑλλάδι τᾷ μεγάλην μένει, αἰθερία δ' ἀνέπτα.
 σοὶ δ' οὔτε πατὴρ δόμοι,
 δύστανε, μεθορμίσασθαι
 μόχθων πάρα, τῶν τε λέκτρων
 ἄλλα βασίλεια κρείσσω
 δόμοισιν ἐπέστα.

440

445

ΙΑΣΩΝ.

οὐ νῦν κατεῖδον πρῶτον ἀλλὰ πολλάκις
 τραχεῖαν ὀργὴν ὡς ἀμήχανον κακόν.
 σοὶ γὰρ παρὸν γῆν τήνδε καὶ δόμους ἔχειν
 κούφως φερούσῃ κρεισσόνων βουλευμάτων,
 λόγων ματαίων οὐνεκ' ἐκπεσῇ χθονός.
 κάμοι μὲν οὐδὲν πρᾶγμα· μὴ παύσῃ ποτὲ
 λέγουσ' Ἰάσον' ὡς κάκιστός ἐστ' ἀνὴρ·
 ἃ δ' ἐς τυράννους ἐστί σοι λελεγμένα,
 πᾶν κέρδος ἡγοῦ ζημιουμένη φυγῇ.
 καὶ γὰρ μὲν αἰεὶ βασιλέων θυμουμένων
 ὀργὰς ἀφήρουν καὶ σ' ἐβουλόμην μένειν
 σὺ δ' οὐκ ἀνίεις μωρίας, λέγουσ' αἰεὶ
 κακῶς τυράννους· τοιγὰρ ἐκπεσῇ χθονός.
 ὅμως δὲ καὶ τῶνδ' οὐκ ἀπειρηκῶς φίλοις
 ἤκω, τὸ σὸν δὲ προσκοπούμενος, γύναι,

450

455

460

Második strophá.

Atyád lakából szökve hajóra szálltál
 Lángba borult szívvel, s a vitorla repült a tenger
 Nagy szirtkapuján; s idegen
 Föld lett a hazád, a férjed 435
 Már elhagya, óh szegény nő,
 És most kitaszítanak e földről
 Szégyenbe, nyomorba.

Második antistrophá.

Az esküvésnek nincs becse, nem lakik már
 Semmi szemérem a hellaszi földön, a légbe szállott. 440
 Nincs már, te szegény, apai
 Hajlékod, a hol kiköthess
 E vészbe', viharba', mert lásd,
 Házadba' nagyobb hatalommal
 Új asszony az úrnő. 445

IASON (jő a palotából).

Nem most először, többször is tapasztalám,
 Mily orvosolhatatlan kór a zord harag.
 E földet, házat lakhattad vón, lásd, tovább,
 Ha békén tűröd uraid határzatát;
 Most vakmerő beszéded innen számkivet. 450
 Reám az nem hat; mondd s ne is szünj meg soha
 Hirdetni: Iason a legrosszabb férfiú!
 De a királyi házra szórt vad szitkokért
 Örülj, ha ép csak számüzéssel bűnhődöl.
 Én mindig csillapítám a felingerelt 455
 Király haragját s óhajtám, hogy itt maradj;
 Te balgaságod folytatád, gyalázatot
 Szórtál reájuk: most ezért sujt számüzés.
 De én még most se hagyom el barátimat
 S jövök, óh asszony, gondoskodni rólatok, 460

ὥς μήτ' ἀχρήμων σὺν τέκνοισιν ἐκπέσης
μήτ' ἐνδεής του· πόλλ' ἐφέλκεται φυγή
κακὰ ξὺν αὐτῇ. καὶ γὰρ εἰ σύ με στυγεῖς,
οὐκ ἂν δυναίμην σοὶ κακῶς φρονεῖν ποτε.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὦ παγκάκιστε, τοῦτο γάρ σ' εἰπεῖν ἔχω, 465
γλώσση μέγιστον εἰς ἀνανδρίαν κακόν·
ἦλθες πρὸς ἡμᾶς, ἦλθες ἔχθιστος γεγώς;
[θεοὶς τε κάμοι παντί τ' ἀνθρώπων γένει;
οὔτοι θράσος τόδ' ἐστὶν οὐδ' εὐτολμία,
φίλους κακῶς θράσαντ' ἐναντίον βλέπειν, 470
ἀλλ' ἢ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων
πασῶν, ἀναίδει· εὖ δ' ἐποίησας μολών·
ἐγὼ τε γὰρ λέξασα κουφισθήσομαι
φυγὴν κακῶς σε καὶ σὺ λυπήσῃ κλύων.

ἐκ τῶν δὲ πρώτων πρῶτον ἄρξομαι λέγειν. 475
ἔσφσά σ', ὥς ἴσασιν Ἑλλήνων ὅσοι
ταῦτ' οὐκ συνεισέβησαν Ἀργῶν σκάφος,
πεμφθέντα ταύρων πυρπνόων ἐπιστάτην
ζεύγλῃσι καὶ σπεροῦντα θανάσιμον γύην·
δράκοντά θ', ὃς πάγχρυσον ἀμπέχων θέρας 480
σπείραις ἔσφξε πολυπλόκοις ἄπνους ὦν,
κτείνας' ἀνέσχον σοὶ φάος σωτήριον.
αὐτὴ δὲ πατέρα καὶ δόμους προδοῦσ' ἐμοὺς
τὴν Πηλιωτὶν εἰς Ἴωλκὸν ἰκόμην
σὺν σοί, πρόθυμος μᾶλλον ἢ σοφωτέρα· 485
Πελίαν τ' ἀπέκτειν', ὥσπερ ἄλγιστον θανεῖν,
παίδων ὅπ' αὐτοῦ, πάντα τ' ἐξεῖλον φόβον.
καὶ ταῦθ' ὕφ' ἡμῶν, ὦ κάκιστ' ἀνδρῶν, παθῶν
προὔδωκας ἡμᾶς, καινὰ δ' ἐκτήσω λέχη —
παίδων γεγώτων· εἰ γὰρ ἦσθ' ἅπαις ἔτι, 490

487. φόβον alteri lectioni codicum (δόμον) præposui.

Hogy gyermekiddel inséget ne lássatok
 Idegen földön. Óh a bujdosót nagyon
Sok baj kíséri. Mert bár gyűlölsz engemet,
 Rossz indulattal nem leszek hozzád soha.

MEDEIA.

Hitvány gazember — mert méltóbb üdvözetet 465
 Ily férfiatlan gyávaságra nem lelek —
 Hozzám jövel, hozzám te, legfőbb ellenem
 [Nekem s istennek és embernek egyaránt] ?²⁴
 Az nem bátorság, tudd meg, az nem hősi tett
 Szemébe nézni annak, kit bántalmazánk: 470
 A lélek egyik legrútabb fekélye az,
 Szemérmetlenség! S hogy jössz, mégis jól tevéd.
 Megkönnyebbül a lelkem, hogyha szid, gyaláz,
 S te néked marja szíved, hogyha hallgatod.

Kezdem tehát először a legkezdetén. 475
 Megmentélek, jól tudják ezt a hellenek,
 Argo naszádján kik veled hajóztanak,
 Midőn kiküldtek tűzokádó bikapárt
 Igába fogni s vetni öldöklő vetést;
 Aztán a sárkányt, mely álmatlan' őrizé 480
 Az aranygyapjat körbe font gyűrűivel,
 Megöltem és az üdv fényét hintém reád.
 És elhagyám atyámat és el házamat
 — Követve a szív, nem az ész sugallatát —
 Iolkos partjára elvitorláztam veled, 485
 S Peliasnak önnön lányival a legkinosb
 Halált adatva gondjaid megszüntetém.²⁵
 S te mindezek fejében engem, óh gonosz,
 Elárultál, házadba új asszonyt hozál,
 Bár vannak gyermekid. Mert megbocsátható 490

συγγνώστ' ἂν ἦν σοι τοῦδ' ἐρασθῆναι λέχους.
 ὄρκων δὲ φρούδη πίστις, οὐδ' ἔχω μαθεῖν
 ἢ θεοὺς νομίζεις τοὺς τότ' οὐκ ἄρχειν ἔτι,
 ἢ καινὰ κείσθαι θέσμι' ἀνθρώποις τὰ νῦν,
 ἐπεὶ σύνοισθ' αἶψ' εἰς ἔμ' οὐκ εὐορκος ὢν.

495

φεῦ δεξιὰ χεῖρ, ἣς σὺ πόλλ' ἐλαμβάνου,
 καὶ τῶνδε γονάτων, ὡς μάτην κεchrύσμεθα
 κακοῦ πρὸς ἀνδρός, ἐλπίδων δ' ἡμάρτομεν.

ἄγ' ὥς φίλῳ γὰρ ὄντι σοι κοινώσομαι
 — δοκοῦσα μὲν τί πρὸς γε σοῦ πράξειν καλῶς; 500

ὅμως δ' ἐρωτηθεὶς γὰρ αἰσχίων φανῇ —
 νῦν ποῖ τράπωμαι; πότερα πρὸς πατρός δόμους,
 οὐς σοὶ προδοῦσα καὶ πάτραν ἀφικόμην;
 ἢ πρὸς ταλαίνας Πελοπιδας; καλῶς γ' ἂν οἷον
 δεξιαιντό μ' οἴκοις ὧν πατέρα κατέκτανον.

505

ἔχει γὰρ οὕτω τοῖς μὲν οἴκοθεν φίλοις
 ἐχθρὰ καθέστηχ', οὐς δὲ μ' οὐκ ἐχρῆν κακῶς
 δρᾶν, σοὶ χάριν φέρουσα πολεμίους ἔχω.

τοιγάρ με πολλαῖς μακαρίαν Ἑλληνίδων

ἔθνηκας ἀντὶ τῶνδε θαυμαστὸν δέ σε

510

ἔχω πόσιν καὶ πιστὸν ἢ τάλαιν' ἐγώ,

εἰ φεύξομαί γε γαῖαν ἐκβεβλημένη,

φίλων ἔρημος, σὺν τέκνοις μόνῃ μόνοις —

καλὸν γ' ὄνειδος τῷ νεωστὶ νυμφίῳ,

πτωχοὺς ἀλᾶσθαι παῖδας ἢ τ' ἔσφασά σε.

515

ὦ Ζεῦ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν ὅς κίβδηλος ἦ

τεκμήρι' ἀνθρώποισιν ὥπασας σαφῇ,

ἀνδρῶν δ' ὅτι χρὴ τὸν κακὸν διειδέναι,

οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι;

ΧΟΡΟΣ.

δεινὴ τις ὀργὴ καὶ δυσίατος πέλει,

520

ὅταν φίλοι φίλοισι συμβάλωσ' ἔρην.

Gyermektelennek, ha más nőre vet szemet.
 Megszegted esküd; úgy látszik, te azt hiszed,
 Nem istenek már az akkori istenek
 S az emberek közt más törvény uralkodik.
 Hisz jól tudod, irántam megszegted hited. 495

Nézd ezt a jobbot, hajh, be sokszor megfogád!
 És ezt a térdet hányszor kulcsolá kezed!
 Te gonosz ember s megcsalád reményimet!

De jó, miként baráttal, úgy szólok veled
 — Ámbár te tőled vajh mi jót remélhetek? 500

Mindegy, csak annál undokabbnak bizonyulsz —
 Hová forduljak, mondd, atyám házához-e,
 Melyet honommal együtt érted elhagyék?
 Pelias szegény leányihoz? Mily szívesen
 Fogadnák ők házukba atyjuk gyilkosát! 505

Most ez a helyzet: atyámfiái előtt
 Gyűlöltté lettem, és a kikkel kedvéért
 Galádul bántam, ellenim most mindazok.
 De mindezért te persze boldoggá tévél
 Sok hellen nő szemében! Ah mily hű, csodás 510
 Férfet szereztem én magamnak, árva lény,
 Kinek e földről számkivetve futni kell
 Barátok nélkül, gyermekimmal, egyedül!

Az új házásra mily dicső, ha gyermeki
 És megmentője koldusként bolyonganak! 515

Ismertető jelt mért is adtál, óh Zeus,
 Hamis aranyra a kezünkbe biztosat,
 Ha emberek közt, hogy meglássuk a gonoszt,
 Testükbe arra nem karczoltál semmi jelt?²⁶

KARVEZETŐ.

(Szörnyű s alig gyógyítható az oly harag, 520
 Midőn viszálylá vált a régi jó viszony.

ΙΑΣΩΝ.

δεῖ μ', ὥς ἔοικε, μὴ κακὸν φῶναι λέγειν,
 ἀλλ' ὥστε ναὸς κεδνὸν οἰακιστρόφον
 ἄκροισι λαΐφους κρατπέδοις ὑπεκδραμεῖν
 τήν σήν στόμαργον, ὦ γύναι, γλωσσαλγίαν. 525

ἐγὼ δ', ἐπειδὴ καὶ λίαν πυργοῖς χάριν,
 Κύπριν νομίζω τῆς ἐμῆς ναυκληρίας
 σώτειραν εἶναι θεῶν τε κἀνθρώπων μόνην.
 σοὶ δ' ἔστι μὲν νοῦς λεπτός — ἀλλ' ἐπίφθονος
 λόγος διελθεῖν, ὥς Ἔρως σ' ἠνάγκασε 530
 †τόξοις ἀφύκτοις† τοῦμὸν ἐκσῶσαι δέμας.

ἀλλ' οὐκ ἀκριβῶς αὐτὸ θήσομαι λίαν·
 ὅπη γὰρ οὖν ὤνησας, οὐ κακῶς ἔχει.
 μείζω γε μέντοι τῆς ἐμῆς σωτηρίας
 εἴληφας ἢ δέδωκας, ὥς ἐγὼ φράσω. 535

πρῶτον μὲν Ἑλλάδ' ἀντὶ βαρβάρου χθονὸς
 γαίαν κατοικεῖς καὶ δίκην ἐπίστασαι
 νόμοις τε χρῆσθαι μὴ πρὸς ἰσχύος χάριν·
 πάντες δέ σ' ἤσθοντ' οὐσαν Ἑλληνες σοφὴν
 καὶ δόξαν ἔσχες· εἰ δὲ γῆς ἐπ' ἐσχάτοις 540
 ὄροισιν ᾤκεις, οὐκ ἂν ἦν λόγος σέθεν.
 εἴη δ' ἔμοιγε μήτε χρυσὸς ἐν δόμοις
 μήτ' Ὀρφέως κάλλιον ὑμνῆσαι μέλος,
 εἰ μὴ 'πίσημος ἡ τύχη γένοιτό μοι.

τοσαῦτα μὲν σοι τῶν ἐμῶν πόνων πέρι 545
 ἔλεξ'. ἄμιλλαν γὰρ σὺ προύθηκας λόγων.
 ἃ δ' ἐς γάμους μοι βασιλικοὺς ὠνεΐδισας,
 ἐν τῷδε δεῖξω πρῶτα μὲν σοφὸς γεγώς,
 ἔπειτα σώφρων, εἴτα σοὶ μέγας φίλος
 καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖσιν —

ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος. 550
 ἐπεὶ μετέστην δεῦρ' Ἰωλκίας χθονὸς

IASON.

Rossz szónoknak lennem most, látom, nem szabad :
 Mint a hajónak óvatos kormányosa,
 Vitorláim felhúzva kell, óh nő, nekem
 Kikerülnöm éles nyelved zúgó árait. 525

Te oly magasra tornyosítod érdemid,
 S én azt hiszem, hogy istenek s az emberek
 Közül csupán Kypris mentett meg engemet.²⁷
 Eszed bár éles s bár belátod, hallanod
 Nem kellemes, hogy Erosnak biztos nyila 530
 Volt kényszerítőd, hogy megmentesd életemet.
 De nem kívánom mérlegelni okaid,
 Mert nem becsmérlem semmikép szolgálatod.
 De a mit megmentésemért kaptál, nagyobb,
 Mint a mit adtál: ezt könnyen kifejthetem. 535
 Először is a durva, barbár föld helyett
 Hellast lakod; tudod, *jognak* mit mondanak,
 S törvény szerint élsz, nem nyers, durva kény alatt.²⁸
 És Hellas-szerre ismerik böles-voltodat
 És hirneves vagy! Ám ha a föld szélein 540
 Laknál, ki tudna rólad és ki szólana?
 Nekem ne légyen a házamban kincsözön,
 Se Orpheust legyőző dal-művészetem,
 Dicsőségemnek hogyha híre nincs sehol.

Ennyit kívántam küzdelmimről mondani, 545
 Ha már a szónak versenyére felhívál.
 Szememre hánytad aztán a királyi nászt.
 Először is kifejtem, hogy bölcsen tevék
 És józanúl; aztán, hogy éretted kötém
 És gyermekinkért... (Medeia ingerült mozdulatot tesz.)

Hallgass rám és légy nyugodt. 550
 Midőn Iolkos földjéről ide költözém

πολλὰς ἐφέλκων συμφορὰς ἀμηχάνους,
 τί τοῦδ' ἄν εὖρημ' ἡῦρον εὐτυχέστερον
 ἢ παῖδα γῆμαι βασιλέως φυγὰς γεγώς ;
 οὐχ, ἦ σὺ κνίξῃ, σὸν μὲν ἐχθαίρων λέχος, 555
 καινῆς δὲ νύμφης ἱμέρῳ πεπληγμένος,
 οὐδ' εἰς ἄμιλλαν πολύτεκνον σπουδὴν ἔχων·
 ἄλλις γάρ οἱ γεγῶτες οὐδὲ μέμφομαι·
 ἀλλ' ὥς, τὸ μὲν μέγιστον, οἰκοῖμεν καλῶς
 καὶ μὴ σπανιζοίμεσθα, γινώσκων ὅτι 560
 πένητα φεύγει πᾶς τις ἐκποδῶν φίλος,
 παῖδας δὲ θρέψαιμ' ἀξίως δόμων ἐμῶν
 σπείρας τ' ἀδελφοὺς τοῖσιν ἐκ σέθεν τέκνοις
 ἐς ταῦτ'ο θείην, καὶ ξυναρτήτας γένος
 εὐδαιμονοῖμεν. σοί τε γάρ παιδῶν τί δεῖ ; 565
 ἐμοί τε λύει τοῖσι μέλλουσιν τέκνοις
 τὰ ζῶντ' ὀνήσαι. μῶν βεβούλευμαι κακῶς ;
 οὐδ' ἄν σὺ φαίης, εἴ σε μὴ κνίζοι λέχος.
 ἀλλ' ἐς τοσοῦτον ἤκειθ' ὥστ' ὀρθοῦμένης
 εὐνῆς γυναῖκες πάντ' ἔχειν νομίζετε, 570
 ἦν δ' αὖ γένηται ξυμφορὰ τις ἐς λέχος,
 τὰ λῶστα καὶ κάλλιστα πολεμιώτατα
 τίθεσθε. χρῆν γὰρ ἄλλοθεν ποθεν βροτοὺς
 παῖδας τεκνοῦσθαι, θῆλυ δ' οὐκ εἶναι γένος·
 χούτως ἄν οὐκ ἦν οὐδὲν ἀνθρώποις κακόν. 575

ΧΟΡΟΣ.

Ἴασον, εἴ μὲν τούτῳ ἐκόσμησας λόγους·
 ὅμως δ' ἔμοιγε, καὶ παρὰ γνώμην ἐρῶ,
 δοκεῖς προδοῦς σὴν ἄλοχον οὐ δίκαια δρᾶν.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἦ πολλὰ πολλοῖς εἶμι διάφορος βροτῶν.
 ἐμοί γάρ ὅστις ἄδικος ὢν σοφὸς λέγειν 580

S mindenfelől csak baj, veszély környékezett;
 Földönfutót nagyobb szerencse érhetett,
 Mint a királyleány kezét ha elnyeri?
 Nem mintha már megúntalak vón tégedet, 555
 A mint te zsémbelsz, nem szerelmi vágy miatt,
 S nem, mintha több gyermekre vágytam volna tán;
 Elég az, a mi van, nem zúgolódom én,
 Hanem hogy — a mi fő — itt tisztességesen,
 Szükséget nem szenvedve élünk, — hisz tudom, 560
 Hogy a szegényt minden barátja kerüli —
 Házamhoz méltón fölneveljem gyermekim,
 S az új nászból majd nyerve új testvéreket,
 Viruló sarjja egyesüljenek velük
 S így boldoguljunk. Több gyermek neked mire? 565
 De fontos rám, hogy a leendő sarjadék
 A meglevőt segítse. Nos hát rossz e terv?
 Nem mondanád, ha nászom nem marná szived.
 De olyanok vagytok, ti nők, azt vélitek,
 Hogy minden megvan, hogyha megvan férjetek, 570
 S ha házasságtokat veszély környékezi,
 Hadat üzentek a jónak, nemesnek is.
 Jobb volna, hogyha máskép kapna gyermeket
 Az ember és nem is volnának asszonyok:
 Nem lenne akkor a világon semmi baj.²⁹ × 575

KARVEZETŐ.

Iason, te szépen szólottál és ékesen,
 De azt hiszem, ha ellenedre szólok is,
 Hogy jogtalanság elárulnod hitvesed.

MEDEIA.

Sok más embertől én sokban különbözöm.³⁰ ×
 Azt tartom: a ki ékesen tud szólni, 580

πέφυκε, πλείστην ζημίαν ὀφλισκάνει·
 γλώσση γὰρ αὐχῶν τᾶδικ' εὖ περιστελεῖν,
 τολμᾷ πανουργεῖν· ἔστι δ' οὐκ ἄγαν σοφός.
 ὥς καὶ σὺ μὴ νυν εἰς ἔμ' εὐσχήμων γένη
 λέγειν τε δεινός. ἐν γὰρ ἐκτενεῖ σ' ἔπος·
 χρῆν σ', εἴπερ ἦσθα μὴ κακός, πείσαντά με
 γαμεῖν γάμον τόνδ', ἀλλὰ μὴ σιγῇ φίλων.

586

ΙΑΣΩΝ.

καλῶς γ' ἄν, οἶμαι, τῷδ' ὑπηρέτεις λόγῳ,
 εἴ σοι γάμον κατεῖπον, ἥτις οὐδὲ νῦν
 τολμᾷς μεθεῖναι καρδίας μέγαν χόλον.

590

ΜΗΔΕΙΑ.

οὐ τοῦτό σ' εἶχεν, ἀλλὰ βάρβαρον λέχος
 πρὸς γήρας οὐκ εὐδοξον ἐξέβαινέ σοι.

ΙΑΣΩΝ.

εὖ νῦν τόδ' ἴσθι, μὴ γυναικὸς οὐνεκα
 γῆμαί με λέκτρα βασιλέων ἃ νῦν ἔχω,
 ἀλλ', ὥσπερ εἶπον καὶ πάρος, σῶσαι θέλων
 σέ, καὶ τέκνοισι τοῖς ἐμοῖς ὁμοσπόρους
 φῦσαι τυράννους παῖδας, ἔρυμα δῶμασι.

595

ΜΗΔΕΙΑ.

μὴ μοι γένοιτο λυπρὸς εὐδαίμων βίος
 μηδ' ὄλβος ὅστις τὴν ἐμήν κνίζοι φρένα.

ΙΑΣΩΝ.

οἶσθ' ὥς μέτευξαι, καὶ σοφωτέρα φανῇ;
 τὰ χρηστά μὴ σοι λυπρὰ φαίνεσθαι ποτέ,
 μηδ' εὐτυχοῦσα δυστυχῆς εἶναι δοκεῖν.

600

De maga hitvány, az a legnagyobb bűnös.
Mert büszke rá, hogy megszépíti, a mi rút,
S rútat mer tenni; bölcsesége így hamis.
Velem szemben ne légy hát síma száju most
S ékes szavú; mert egy szóm mindjárt földre gyűr. 585
Ha jót akartál, úgy megegyezésemet
Kellett vón kérned, nem rászedni hívedet.

IASON.

Elképzelem, mint gyámolítod tervemet,
Ha közlöm véled, a ki féltékeny szived
Dühös haragjáról letenni most se bírsz! 590

MEDEIA.

Nem ez gátolt, hanem bántá becsvágyadat,
Hogy élethosszat barbár nőt bírj hitvesül.

IASON.

Óh légy nyugodt, nem a szűz bája csábitott,
Hogy a királyi házzal megkösse frigyem.
Mondám imént már: tégedet kívántalak 595
Megmenteni, s királyi sarjadékokat
Nevelni házam- s fiaimnak támaszúl.

MEDEIA.

Oly gazdagságot, a mely nyomja lelkemet,
S a boldog, ámde aljas éltet megvetem.

IASON.

Megtérsz te még s bölcsőbbet fogsz óhajtani. 600
Azt, a mi hasznos, aljasnak ne mondd soha
S szerencsétlennek jó sorsban ne hidd magad.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὕβριζ', ἐπειδὴ σοὶ μὲν ἔστ' ἀποστροφή,
ἐγὼ δ' ἔρημος τήνδε φευξοῦμαι χθόνα.

ΙΑΣΩΝ.

αὐτὴ τὰδ' εἴλου· μηδέν' ἄλλον αἰτιῶ.

605

ΜΗΔΕΙΑ.

τί δρῶσα; μὴν γαμοῦσα καὶ προδοῦσά σε;

ΙΑΣΩΝ.

ἀρὰς τυράννοις ἀνοσίους ἀρωμένῃ.

ΜΗΔΕΙΑ.

καὶ σοῖς ἀραῖα γ' οὖσα τυγχάνω δόμοις.

ΙΑΣΩΝ.

ὥς οὐ κρινοῦμαι τῶνδ' ἐσσι τὰ πλείονα.
ἀλλ', εἴ τι βούλῃ παισὶν ἢ σαυτῆς φυγῇ
προσωφέλημα χρημάτων ἐμῶν λαβεῖν,
λέγ' ὥς ἔτοιμος ἀφθόνῳ δοῦναι χερὶ
ξένοις τε πέμπειν σύμβολ', οἳ δράσουσί σ' εὖ.
καὶ τὰῦτα μὴ θέλουσα μωρανεῖς, γύναι·
λήξατα δ' ὀργῆς κερδανεῖς ἀμείνονα.

610

615

ΜΗΔΕΙΑ.

οὐ· ἂν ξένοισι τοῖσι σοῖς χρησαίμεθ' ἂν,
οὐτ' ἂν τι δεξαίμεσθα, μηδ' ἡμῖν δίδου·
κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.

ΙΑΣΩΝ.

ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν δαίμονας μαρτύρομαι,

MEDEIA.

Bizvást gúnyolhatsz, van mögötted menedék;
 Én elhagyott s e földről száműzött vagyok.

IASON.

Magad választád, nem vádolhatsz senki mást. 605

MEDEIA.

Hogyan? Tán férjhez mentem s elárultalak?

IASON.

A királyi házra szórtál szörnyű átkokat.

MEDEIA.

És nemcsak arra, rád s házadra épen úgy.

IASON.

Erről tovább már nem vitatkozom veled.
 De szólj, ha gyermekidnek vagy magadnak is 610
 A bujdosásban pénzsegítség kellene,
 Én bőkezűleg nyujtok azt készségesen
 S barátaimhoz írok jó ajánlatot.
 Örült vagy, asszony, hogyha mindezt megveted
 S még többet, jobbat nyersz, ha szünteted dühöd. 615

MEDEIA.

Barátidnak se venném semmi hasznukat,
 De te se adj, mert nem fogadnék semmit el;
 A rossz ember ajándékában nincs öröm.

IASON.

Tanúim légyenek hát a nagy istenek,

ὥς πάνθ' ὑπουργεῖν σοί τε καὶ τέκνοις θέλω 620
 σοὶ δ' οὐκ ἀρέσκει τὰγάθ', ἀλλ' αὐθαδία
 φίλους ἀπωθῇ· τοιγὰρ ἀλγυνῇ πλέον.

ΜΗΔΕΙΑ.

χώρει· πόθω γὰρ τῆς νεοδμήτου κόρης
 αἶρῃ χρονίζων δωμαίων ἐξώπιος.
 νύμφευ' ἴσως γάρ — σὺν θεῷ δ' εἰρήσεται — 625
 γαμεις τοιοῦτον ὥστε σ' ἀρνεῖσθαι γάμον.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha I.

ἔρωτες ὑπὲρ μὲν ἄγαν
 ἐλθόντες οὐκ εὐδοξίαν
 οὐδ' ἀρετὰν παρέδωκαν
 ἀνδράσιν· εἰ δ' ἄλλις ἔλθοι 630
 Κύπρις, οὐκ ἄλλα θεὸς εὐχαρις οὕτως.
 μήποτ', ὦ δέσποιν', ἐπ' ἐμοὶ χρυσέων τόξων ἐφείης
 ἡμέρῳ χρίσας' ἄφυκτον οἰστόν.

Antistropha I.

στέργιοι δέ με σωφροσύνα, 635
 δώρημα κάλλιστον θεῶν·
 μηδέ ποτ' ἀμφιλόγους ὀρ-
 γὰς ἀκόρεστά τε νεῖκη
 θυμὸν ἐκπλήξας' ἑτέροις ἐπὶ λέκτροις
 προσβάλοι δεινὰ Κύπρις, ἀπτολέμους δ' εὐνάς σεβίζουσ'
 ὀξύφρων κρήνοι λέχη γυναικῶν. 641

Stropha II.

ὦ πατρίς, ὦ δώματα, μὴ
 δῆτ' ἀπολις γενοίμαν
 τὸν ἀμηχανίας ἔχοντα 645

Hogy érted s gyermekinkért mindent megteszek ; 620
 De ten-javad te nem bánod, barátidat
 Gögösen eltaszítod : így több lesz bajod.

MEDEIA.

Csak menj, ifjú arád után ha vágy gyötör,
 Hisz már soká időztél házadon kívül.
 Csak házasodj! Az isten majd beváltja még : 625
 Oly nászra lépsz, a melyet egykor eltagadsz.³¹

KAR.

Első strophá.

A fölötte heves szerelem
 Jó hírnevét, becsületét
 Rontja az emberi nemnek ;
 Ámde ha túl a határon 630
 Nem csapong Kypris, nincs isten oly édes.
 Istenasszony! Ah sohse vedd a szivembe arany nyi-
 Szenvedély mérgébe mártott vesszejét. [ladnak

Első antistrophá.

Sohse hagyj el, józan eszem, 635
 Te ég legszebb ajándoka!
 Aphrodité, a hatalmas
 Bár sohse keltene bennem
 Szenvedélyt és nem lohadó düh viszályát
 Más férjéért, ámde ügyelve a hitvesi házi üdvre 640
 Óvja, védje a nők házasság életét.

Második strophá.

Drága hazám, ősi lakom,
 Csak ti maradjatok meg!
 Idegenbe taszítva éltem 645

δυσπέρατον αἰῶν',
οἰκτροτάτων ἀχέων.
θανάτῳ θανάτῳ πάρος δαμείην
ἀμέραν τάνδ' ἐξανύσασα· μό-
χθων δ' οὐκ ἄλλος ὕπερθεν ἢ
γὰς πατρίας στέρεσθαι.

650

Antistropa II.

εἶδομεν, οὐκ ἐξ ἐτέρων
μῦθον ἔχω φράσασθαι·
σὲ γὰρ οὐ πόλις, οὐ φίλων τις
ῥῆκτισεν παθοῦσαν
δεινότατον παθέων.
ἀχάριστος ὄλοιθ', ὅτῳ πάρεστιν
μὴ φίλους τιμᾶν καθαρὰν ἀνοί-
ξαντα κλῆδα φρενῶν· ἐμοὶ
μὲν φίλος οὔ ποτ' ἔσται.

655

660

ΑΙΓΕΥΣ.

Μήδεια, χαῖρε· τοῦδε γὰρ προοίμιον
κάλλιον οὐδεὶς οἶδε προσφωνεῖν φίλους.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὦ χαῖρε καὶ σύ, παῖ σοφοῦ Πανδίου, ὦ
Αἰγεῦ. πόθεν γῆς τῆσδ' ἐπιστρωφᾷ πέδον;

665

ΑΙΓΕΥΣ.

Φοίβου παλαιὸν ἐκλιπὼν χρηστήριον.

ΜΗΔΕΙΑ.

τί δ' ὀμφαλὸν γῆς θεσπιωδὸν ἐστάλης;

ΑΙΓΕΥΣ.

παίδων ἐρευνῶν σπέρμ' ὅπως γένοιτό μοι.

Végtelen nyomornak

Terhét hordaná.

A halál, a halál verjen le inkább,

Mint megérjem egykor e gyásznapot.

Nincs több oly keserű nyomor,

650

Mint a hazátlan élet.

Második antistropa.

Láttam imént! Más szava nem

Kelle, hogy ezt kimondjam:

A te szörnyü kinodba' senki,

655

Sem rokon, se földi

Nem szán tégedet.

Ki könnyörtelenül bezárja szívét,

A mikor barátja reá szorúl,

660

S nem enyhíti a szenvedőt:

Veszszén el a kegyetlen!³²

AIGEUS (utasként jó jobbról, kísérettel).

Medeia, üdv te néked! Szebb üdvözlétet

A jó barátnak nem mondhat a jó barát.³³

MEDEIA.

Óh üdv te néked is, böles Pandion fia,

665

Aigeus. E földre, mondd csak, honnan érkezel?

AIGEUS. .

Apollon ősi jóshelyéről most jövök.³⁴

MEDEIA.

A földnek jósló köldökéhez vajh mi vitt?

AIGEUS.

Hogy megkérdezzem: mint lehetnek gyermekim?

ΜΗΔΕΙΑ.

πρὸς θεῶν — ἅπαις γὰρ δεῦρ' ἀεὶ τείνεις βίον ; 670

ΑΙΓΕΥΣ.

ἅπαιδές ἐσμεν δαίμονός τινος τύχη.

ΜΗΔΕΙΑ.

δάμαρτος οὔσης, ἧ λέχους ἄπειρος ὢν ;

ΑΙΓΕΥΣ.

οὐκ ἐσμέν εὐνῆς ἄζυγες γαμηλίου.

ΜΗΔΕΙΑ.

τί δῆτα Φοῖβος εἶπέ σοι παίδων πέρι ;

ΑΙΓΕΥΣ.

σοφώτερ' ἢ κατ' ἄνδρα συμβαλεῖν ἔπη.

675

ΜΗΔΕΙΑ.

θέμις μὲν ἡμᾶς χρησμὸν εἰδέναι θεοῦ ;

ΑΠ ΕΥΣ.

μάλιστ', ἐπεὶ τοι καὶ σοφῆς δεῖται φρενός.

ΜΗΔΕΙΑ.

τί δῆτ' ἔχρησε ; λέξον, εἰ θέμις κλύειν.

ΑΙΓΕΥΣ.

ἀσχοῦ με τὸν προύχοντα μὴ λῦσαι πόδα —

ΜΗΔΕΙΑ.

πρὶν ἂν τί δράσης ἢ τίν' ἐξίκη χθόνα ;

680

MEDEIA.

Az égre, hát nincs gyermeked mindekkorig? 670

AIGEUS.

Nincsen! Nyilván haragszik egy isten reám.

MEDEIA.

Holott házas vagy, avvagy nincsen hitvesed?

AIGEUS.

A házasság igáját nem kerültem el.

MEDEIA.

S mit monda Phoibos? Teljesül-e óhajod?

AIGEUS.

Rejtélyesen szólt, meg nem érti emberész. 675

MEDEIA.

Szabad-e hallanom az isten jóslatát?

AIGEUS.

Ily böcs asszonynyal kész örömmel közlöm azt.

MEDEIA.

Mit jósla hát? Mondd, hogyha hallanom szabad.

AIGEUS.

Hogy meg ne nyissam addig a tömlő nyakát...

MEDEIA.

Míg mit teszel, vagy melyik földre érkezel? 680

ΑΙΓΕΥΣ.

πρὶν ἂν πατρώαν αὐθις ἐστίαν μόλω.

ΜΗΔΕΙΑ.

σὺ δ' ὥς τί χρήζων τήνδε ναυστολεῖς χθόνα;

ΑΙΓΕΥΣ.

Πιτθεύς τις ἔστι, γῆς ἄναξ Τροζηνίας. . . .

ΜΗΔΕΙΑ.

παῖς, ὥς λέγουσι, Πέλοπος, εὐσεβέστατος.

ΑΙΓΕΥΣ.

τούτῳ θεοῦ μάντευμα κοινῶσαι θέλω.

685

ΜΗΔΕΙΑ.

σοφὸς γὰρ ἀνὴρ καὶ τρίβων τὰ τοιάδε.

ΑΙΓΕΥΣ.

κάμοί γε πάντων φίλτατος δορυξένων.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἄλλ' εὐτυχοίης καὶ τύχοις ὅσων ἐράς.

ΑΙΓΕΥΣ.

τί γὰρ σὸν ὄμμα χρώς τε συντέτηχ' ὅδε;

ΜΗΔΕΙΑ.

Αἰγεῦ, κάκιστός ἐστί μοι πάντων πόσις.

690

ΑΙΓΕΥΣ.

τί φῆς; σαφῶς μοι σὰς φράσον δυσθυμίας.

AIGEUS.

Míg újra házi tűzhelyemhez nem jutok.³⁵

MEDEIA.

S vajjon mi czélból szállt e földre most hajód?

AIGEUS.

Trozén földjére, Pittheushoz utazom.³⁶

MEDEIA.

Mondják, Pelops legjámborabbik gyermeke.

AIGEUS.

Közölni vágyom Phoibos jóslatát vele. 685

MEDEIA.

Bölcs ember, a jóslatfejtésnek mestere.

AIGEUS.

És régi, kedves fegyvertársam ő nekem.

MEDEIA.

Hát jó szerencsét! Teljesüljön óhajod!

AIGEUS.

De mért oly halvány arczod, mért kisírt szemed?

MEDEIA.

Aigeus, a földön legrosszabb az én uram. 690

AIGEUS.

Hogy-hogy? Légy bizalommal s bánatod közöld.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἀδικεῖ μ' Ἰάσων οὐδὲν ἐξ ἐμοῦ παθὼν.

ΑΙΓΕΥΣ.

τί χρῆμα δράσας; φράζε μοι σαφέστερον.

ΜΗΔΕΙΑ.

γυναῖκ' ἐφ' ἡμῖν δεσπότην δόμων ἔχει.

ΑΙΓΕΥΣ.

οὐ που τετόλμηκ' ἔργον αἷσχιστον τόδε;

695

ΜΗΔΕΙΑ.

σάφ' ἴσθ' ἄτιμοι δ' ἐσμέν οἱ πρὸ τοῦ φίλοι.

ΑΙΓΕΥΣ.

πότερον ἐρασθεῖς ἢ σὸν ἐχθαίρων λέχος;

ΜΗΔΕΙΑ.

μέγαν γ' ἔρωτα πιστὸς οὐκ ἔφυ φίλοις.

ΑΙΓΕΥΣ.

ἴτω νυν, εἴπερ, ὥς λέγεις, ἐστὶν κακός.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἀνδρῶν τυράννων κῆδος ἠράσθη λαβεῖν.

700

ΑΙΓΕΥΣ.

δίδωσι δ' αὐτῷ τίς; πέραινέ μοι λόγον.

ΜΗΔΕΙΑ.

Κρέων, δς ἄρχει τῆσδε γῆς Κορινθίας.

MEDEIA.

Én nem bántám s ő méltatlan' bánik velem.

AIGEUS.

De hát mivel bánt? Szólj egész világosan!

MEDEIA.

Házában én fölöttem új asszony uralg.³⁷

AIGEUS.

Csak nem merészelt ily undok gyalázatot? 695

MEDEIA.

De úgy van, s engem, a rég' kedvest, eltaszít.

AIGEUS.

Megúnt talán vagy másba szeretett bele?

MEDEIA.

Szerelmes? Ő? Csak híveihez hűtelen.

AIGEUS.

Hát veszszén el, ha — mint te mondod — oly gonosz.

MEDEIA.

Királyi házzal vágyik kötni nászfrigyet. 700

AIGEUS.

S ki adja hozzá a leányát? Mondd nekem.

MEDEIA.

Kreon, a ki Korinthos földjén fejdelem.

ΑΙΓΕΥΣ.

συγγνωστὰ μὲν τᾶρ' ἦν σε λυπεῖσθαι, γύναι.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὄλωλα· καὶ πρὸς γ' ἐξελαύνομαι χθονός.

ΑΙΓΕΥΣ.

πρὸς τοῦ; τόδ' ἄλλο καινὸν αὖ λέγεις κακόν. 705

ΜΗΔΕΙΑ.

Κρέων μ' ἐλαύνει φυγάδα γῆς Κορινθίας.

ΑΙΓΕΥΣ.

ἔἤ δ' Ἰάσων; οὐδὲ ταῦτ' ἐπήγεσα.

ΜΗΔΕΙΑ.

λόγῳ μὲν οὐχί, καρτερεῖν δὲ βούλεται.
 ἀλλ' ἄντομαί σε τῇσδε πρὸς γενειάδος
 γονάτων τε τῶν σῶν ἱκεσία τε γίγνομαι, 710
 οἴκτιρον οἴκτιρόν με τὴν δυσδαίμονα
 καὶ μή μ' ἔρημον ἐκπεσοῦσαν εἰσίδης,
 δέξαι δὲ χώρα καὶ δόμοις ἐφέστιον.
 οὕτως ἔρω σοὶ πρὸς θεῶν τελεσφόρος
 γένοιτο παίδων, καὐτὸς ὄλβιος θάνοις. 715
 εὔρημα δ' οὐκ οἶσθ' οἷον ἠῤῥηκας τόδε·
 παύσω δέ σ' ὄντ' ἅπαιδα καὶ παίδων γονάς
 σπεῖραί σε θήσω· τοιάδ' οἶδα φάρμακα.

ΑΙΓΕΥΣ.

πολλῶν ἕκατι τήνδε σοι δοῦναι χάριν,
 γύναι, πρόθυμός εἰμι, πρῶτα μὲν θεῶν, 720
 ἔπειτα παίδων ὧν ἐπαγγέλλη γονάς·

AIGEUS.

Így bánatod, óh asszony, nagyon érthető.

MEDEIA.

Elveszttem, és kivetnek még e földről is.

AIGEUS.

Újabb csapás! S ki tűz el innen tégedet? 705

MEDEIA.

Korinthosból Kreon parancsa számkivet.

AIGEUS.

S eltűri Iason? Új gyalázat ez megint!

MEDEIA.

Nem tűri színleg, ámde szívből véle tart.
 De ím' könyörgök és álladra kérlek én,³⁸
 S térded kulcsolva esdekel hozzád szavam: 710
 Óh szánj meg, szánj meg balsorsomban engemet,
 Ne nézd el azt, hogy számkivetve veszszen el,
 Végy országodba tűzhelyed vendégeül.
 Úgy teljesítsék vágyad a nagy istenek
 Fiakat adva, s boldogan halj egykoron! 715
 Nem is tudod, bennem mily nyereségre lelsz:
 Van íram, melytől meddőséged megszűnik
 S viruló gyermekeknek sarja vesz körül.

AIGEUS.

Megtenni kéréseid több okból kész vagyok,
 Medeia! Első ok az istenfélelem, 720
 Aztán, mit ígérsz, a viruló sarjadék,

ἐς τοῦτο γὰρ δὴ φρουδός εἰμι πᾶς ἐγώ.
 οὕτω δ' ἔχει μοι· σοῦ μὲν ἐλθούσης χθόνα,
 πειράσομαί σου προξενεῖν δίκαιος ὢν.
 τόσον γε μέντοι σοι προσημαίνω, γύναι·
 ἐκ τῆσδε μὲν γῆς οὗ σ' ἄγειν βουλήσομαι,
 αὐτὴ δ' ἐάνπερ εἰς ἐμοὺς ἔλθῃς δόμους,
 μενεῖς ἄσυχλος κοῦ σε μὴ μεθῶ τι.
 ἐκ τῆσδε δ' αὐτὴ γῆς ἀπαλλάσσου πόδα·
 ἀναίτιος γὰρ καὶ ξένοις εἶναι θέλω.

725

730

ΜΗΔΕΙΑ.

ἔσται τὰδ'· ἀλλὰ πίστις εἰ γένοιτό μοι
 τούτων, ἔχοιμ' ἂν πάντα πρὸς σέθεν καλῶς.

ΑΙΓΕΥΣ.

μῶν οὐ πέποιθας; ἢ τί σοι τὸ δυσχερές;

ΜΗΔΕΙΑ.

πέποιθα· Πελίου δ' ἐχθρός ἐστί μοι δόμος
 Κρέων τε. τούτοις δ' ὀρκίοισι μὲν ζυγεῖς
 ἄγουσιν οὐ μεθεῖ' ἂν ἐκ γαίας ἐμέ·
 λόγοις δὲ συμβὰς καὶ θεῶν ἀνώμοτος
 † φίλος γένοι' ἂν τὰ πικηρυκεύματα· —†
 οὐκ ἂν πίθοιο· τὰ μὰ μὲν γὰρ ἀσθενῇ,
 τοῖς δ' ὄλβος ἐστί καὶ δόμος τυραννικός.

735

740

ΑΙΓΕΥΣ.

† πολλὴν ἔλεξας ἐν λόγοις προμηθίαν·†
 ἀλλ', εἰ δοκεῖ σοι, δρᾶν τὰδ' οὐκ ἀφίσταμαι.
 ἐμοί τε γὰρ τὰδ' ἐστὶν ἀσφαλέστατα,
 σκῆψίν τιν' ἐχθροῖς σοῖς ἔχοντα δεικνύναι,
 τὸ σὸν τ' ἄραρε μᾶλλον ἐξηγοῦ θεοῦς.

745

Mert ezt elérni legforróbb vágyam nekem.
Tehát kimondom, hogyha országomba jössz,
Méltón fogadlak, óva biztonságodat.

De erre nézve ezt a föltételt szabom: 725

Magammal innen nem vihetlek téged el,
De ha magad az én házamba érkezel,
Bántatlan léssz és ki nem adlak senkinek.

De elhagynod magadnak kell e föld ölét;
Idegenektől sem szeretnék gáncsolást. 730

MEDEIA.

Legyen! Ha nékem mindezekről zálogot
Nyujthatnál, akkor megnyugodnám teljesen.

AIGEUS.

Nem bízol bennem? Vagy miért aggódhatol?

MEDEIA.

Bízom, de Peliasnak háza és Kreon
Ellenségim; nekik, ha tilt az esküvés, 735
Nem fogsz kiadni, hogy rablánczra fűzzenek;
De hogyha puszta szó s nem eskü kötelez,
Barátukká tehet sok szép ígéretük,
S velem nem gondolsz. Én csak gyöngé nő vagyok,
Övék a kincs és a királyi hatalom. 740

AIGEUS.

Mily óvatos lélekre vall minden szavad!
De ha kívánod, teljesüljön óhajod.
Hiszen magamra nézve is jobb, biztosabb,
Ha ellenidnek jó ürügyet mondhatok,
S te nyugodtabb vagy. Kikre esküdjem tehát? 745

ΜΗΔΕΙΑ.

ὄμνυ πέδον Γῆς, πατέρα θ' Ἥλιον πατρός
τοῦμοῦ, θεῶν τε συντιθείς ἅπαν γένος.

ΑΙΓΕΥΣ.

τί χρήμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν; λέγε.

ΜΗΔΕΙΑ.

μήτ' αὐτὸς ἐκ γῆς σῆς ἔμ' ἐκβαλεῖν ποτε,
μήτ' ἄλλος ἦν τις τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν ἄγειν
χρήζῃ, μεθήσειν ζῶν ἐκουσίῳ τρόπῳ.

750

ΑΙΓΕΥΣ.

ὄμνυμι Γαῖαν <Ἥλιου θ' ἀγνὸν σέβας>
θεοὺς τε πάντας ἐμμενεῖν ἅ σου κλύω.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἀρκεῖ τί δ' ὄρκῳ τῷδε μὴ ῥυμένων πάθοις;

ΑΙΓΕΥΣ.

ἂ τοῖσι δυσσεβοῦσι γίγνεται βροτῶν.

755

ΜΗΔΕΙΑ.

χαίρων παρεῖναι πάντα γὰρ καλῶς ἔχει.
κἀγὼ πόλιν σὴν ὡς τάχιστ' ἀφίξομαι,
πράξας ἂ μέλλω καὶ τυχοῦς ἂ βούλομαι.

ΧΟΡΟΣ.

ἀλλὰ σ' ὁ Μαίας πομπαῖος ἀναξ
πελάσεις δόμοις, ὧν τ' ἐπίνοιαν
σπεύδεις κατέχων πράξειας, ἐπεὶ

760

MEDEIA.

Esküdj' a Földre és atyám atyjára hát,
Ős Héliosra s minden istent felsorolj.

AIGEUS.

Hogy mit teszek vagy mit kerülök? Mondd tovább.

MEDEIA.

Hogy el nem úzöl földedről engem soha,
S ha el akar hurczolni egyik ellenem, 750
Azt élve, jószántodból meg nem engeded.

AIGEUS.

A Földre s Hélios fényére esküszöm
S az összes istenekre: e szerint teszek.

MEDEIA.

Elég! S mit szenvedj, esküdet ha megszeged?

AIGEUS.

Azt, a mit isten káromlója érdemel. 755

MEDEIA.

Indulj örömmel! Így már minden rendbe' van.
Én nem sokára városodba érkezem,
Ha munkám végzém és elértem célomat.

(Aigeas el balra.)

KAR.

Az útasok öre, a Maia fia ³⁹
Kísérjen utadban, s a mire vágysz, 760
Érd meg mielőbb annak sikerét;

γενναῖος ἀνὴρ,
Αἰγεῦ, παρ' ἐμοὶ δεδόκησαι.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὦ Ζεῦ Δίκη τε Ζηνὸς Ἥλιου τε φῶς,
νῦν καλλίνικοι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν, φίλαι, 765
γεννησόμεσθα κεῖς ὁδὸν βεβήκαμεν·

νῦν [δ'] ἐλπίς ἐχθροὺς τοὺς ἐμοὺς τείσειν δίκην.
οὗτος γὰρ ἀνὴρ ἧ μάλιστ' ἐκάμνομεν
λιμὴν πέφανται τῶν ἐμῶν βουλευμάτων·
ἐκ τοῦδ' ἀναφόμεσθα πρυμνήτην κάλων, 770
μολόντες ἄστυ καὶ πόλισμα Παλλάδος.
ἤδη δὲ πάντα τὰμά σοι βουλευύματα
λέξω· δέχου δὲ μὴ πρὸς ἡδονὴν λόγους.

πέμψας' ἐμῶν τιν' οἰκετῶν Ἰάσωνα
εἰς ὅψιν ἐλθεῖν τὴν ἐμὴν αἰτήσομαι· 775

μολόντι δ' αὐτῷ μαλθακοὺς λέξω λόγους,
ὥς καὶ δοκεῖ μοι ταῦτά, καὶ καλῶς ἔχειν
γάμους τυράννων οὓς προδοὺς ἡμᾶς ἔχει·
καὶ ξύμφορ' εἶναι καὶ καλῶς ἐγνωσμένα.
παῖδας δὲ μείναι τοὺς ἐμοὺς αἰτήσομαι, 780
οὐχ ὥς λιποῦσ' ἂν πολεμίας ἐπὶ χθονὸς
ἐχθροῖσι παῖδας τοὺς ἐμοὺς καθυβρίσαι,
ἀλλ' ὥς δόλοισι παῖδα βασιλέως κτάνω.

πέμψω γὰρ αὐτοὺς δῶρ' ἔχοντας ἐν χεροῖν,
νύμφη φέροντας, τήνδε μὴ φυγεῖν χθόνα, 785
λεπτὸν τε πέπλον καὶ πλόκον χρυσήλατον·
κᾶνπερ λαβοῦσα κόσμον ἀμφιθῇ χροῖ,
κακῶς ὀλεῖται πᾶς θ' ὅς ἂν θίγῃ κόρης·
τοιοῖσδε κρίσω φαρμάκοις δωρήματα.

ἐνταῦθα μέντοι τόνδ' ἀπαλλάσσω λόγον· 790
ῥῆμα δ' οἷον ἔργον ἔστ' ἐργαστέον
τοῦντεῦθεν ἡμῖν τέκνα γὰρ κατακτενῶ

Mert nemes érzületű
Embernek láttalak, Aigeus!

MEDEIA.

Zeus, Zeus Dikéje ⁴⁰ s Héliosnak sűgara!
Most léptem én a helyes útra, kedvesim, 765
Diadalt most ülök én csak ellenségimen.
Most már remélem, hogy mindannyi meglakol;
Mert a mikor sülyedni kezdett már hajóm,
E férfi tűnt fel terveim révpártjaként:
Mellette bizton megvetem hát horgonyom 770
És Pallas városában mentsvárat lelek.
Halld, most kitárom minden tervemet neked:
Ne vedd tréfára, a mit most fogsz hallani.

Iasonhoz küldöm híveimnek egyikét
És szép szavakkal őt magamhoz kéretem. 775
Aztán, ha jó, szelíd beszéddel fogadom,
Hogy rendén minden, én is jónak látom úgy,
És a királyi nász — a melyért eltaszít —
Nagyon is üdvös, tervét jól kigondolá,
És kérem, hadd maradjon itt a két fiam. 780
Dehogy is hagynám ellenséges földön itt,
Hogy ellenimnek gúnyát kelljen tűrniök;
Csel ez, hogy elpusztítsam a királyleányt.
Elküldöm ehhez, visznek ajándékokat
És kéri őt is, hogy itt maradhassanak. 785
Finom fátyolt fejére s arany koszorút.
S ha átvevén magára ölti ezt a díszet,
Gonoszul vész el ő s ki hozzá nyúl, az is:
Oly bűvös írba mártom adományimat!

Elég! E tárgyról nem beszélek most tovább. 790
Borzadva gondolok rá, a mi azután
Következik: mert meg kell ölnöm gyermekim;

τᾶμ'· οὐτις ἔστιν ὅστις ἐξαιρήσεται·
 δόμον τε πάντα συγχέας' Ἰάσονος
 ἐξείμι γαίᾱς, φιλτάτων παίδων φόνον 795
 φεύγουσα καὶ τλᾶσ' ἔργον ἀνοσιώτατον.
 οὐ γὰρ γελάσθαι τλητὸν ἐξ ἐχθρῶν, φίλαι.
 ἴτω· τί μοι ζῆν κέρδος; οὔτε μοι πατρίς
 οὔτ' οἶκος ἔστιν οὔτ' ἀποτροφή κακῶν.
 ἡμάρτανον τόθ' ἡνίκ' ἐξελίμπανον 800
 δόμους πατρῷους, ἀνδρὸς Ἑλληνος λόγοις
 πεισθεῖς, ὃς ἡμῖν σὺν θεῷ τείσει δίκην.
 οὔτ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ παιῖδας ὕψεται ποτε
 ζώντας τὸ λοιπὸν οὔτε τῆς νεοζύγου
 νόμφης τεκνώσει παιδ', ἐπεὶ κακῶς κακὴν 805
 θανεῖν σφ' ἀνάγκη τοῖς ἐμοῖσι φαρμάκοις.
 μηδεὶς με φαύλην κάσθηνὴ νομιζέτω
 μηδ' ἡσυχαίαν, ἀλλὰ θατέρου τρόπου,
 βαρεῖαν ἐχθροῖς καὶ φίλοιςιν εὐμενῇ·
 τῶν γὰρ τοιούτων εὐκλεέστατος βίος. 810

ΧΟΡΟΣ.

ἐπεὶπερ ἡμῖν τόνδ' ἐκοίνωσας λόγον,
 σέ τ' ὠφελεῖν θέλουσα, καὶ νόμοις βροτῶν
 ξυλλαμβάνουσα, δρᾶν σ' ἀπεννέπω τάδε.

ΜΗΔΕΙΑ.

οὐκ ἔστιν ἄλλως· σοὶ δὲ συγγνώμη λέγειν
 τάδ' ἐστί, μὴ πάσχουσιν, ὥς ἐγώ, κακῶς. 815

ΧΟΡΟΣ.

ἀλλὰ κτανεῖν σὸν σπέρμα τολμήσεις, γύναι;

ΜΗΔΕΙΑ.

οὔτω γὰρ ἂν μάλιστα δηχθεῖη πόσις.

E sorstul őket meg nem menti senki sem.
 S ha Iason házát végképen feldúltam így,
 Futok e földről, futok drága gyermekim 795
 Véréül — a legeslegsörnyűbb tett után.
 Az ellen gúnyát el nem tűröm, asszonyok.

Nos rajta! Mért is élek? Nincs nekem honom,
 Nincs házam, nincs a vészben menedékhelyem.

Az volt az első ballépés, hogy elhagyám 800

Apám lakát és hinni tudtam egy görög
 Szavának. Most, ha megsegít az ég, lakol!

Soha se látja többet édes gyermekit,

Méhem gyümölcsit, és az új asszony se fog
 Fiakat szülni, mert az én bűvös szerem 805

Gonoszúl fogja elpusztítani a gonoszt.

Ne higgyétek, hogy gyáva, gyöngé nő vagyok,

Se béketűrő, óh egész más jellemű:

Ellen iránt zord, szíves a barát iránt.⁴¹

Szárnyára a hír ily nők életét veszi! 810

KAR.

Most, hogy velünk közölted ezt a tervedet,
 Javad kívánva és az emberek jogát
 Tisztelve óvlak: meg ne tedd ezt semmikép!

MEDEIA.

Meg kell lenni! Intésed nem veszem zokon:
 Nem ismered te a méltatlan szenvedést! 815

KAR.

Medeia, hát meg mernéd ölni két fiad?

MEDEIA.

Férjem a legérzékenyebben így lakol.

ΧΟΡΟΣ.

σὺ δ' ἂν γένοιό γ' ἀθλιωτάτῃ γυνή.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἴτω· περισσοὶ πάντες οὖν μέσφ' λόγοι.

ἀλλ' εἴα χώρει καὶ κόμιζ' Ἰάσονα·

820

ἔς πάντα γὰρ δὴ σοὶ τὰ πιστὰ χρώμεθα.

λέξης δὲ μηδὲν τῶν ἐμοὶ δεδογμένων,

εἴπερ φρονεῖς εὖ δεσπόταις γυνή τ' ἔφυς.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha I.

Ἐρεχθεΐδαι τὸ παλαιὸν ὄλβιοι

καὶ θεῶν παῖδες μακάρων, ἱερᾶς

825

χώρας ἀπορθητοῦ τ' ἄπο, φερβόμενοι

κλεινοτάταν σοφίαν, αἰεὶ διὰ λαμπροτάτου

βαίνοντες ἄβρῳς αἰθέρος, ἔνθα ποθ' ἄγνᾶς

830

ἐννέα Πιερίδας Μούσας λέγουσι

ξανθὰν Ἀρμονίαν φυτεῦσαι·

Antistropha I.

τοῦ καλλινάου τ' ἐπὶ Κηφισοῦ ῥοαῖς

835

τὰν Κύπριν κλήζουσιν ἀφυσσαμέναν

χώραν καταπνεῦσαι μετρίας ἀνέμων

ἡδυπνόους αὔρας· αἰεὶ δ' ἐπιβαλλομέναν

840

χαίταισιν εὐώδη ῥοδέων πλόκον ἀνθέων

τῇ Σοφίᾳ παρέδρους πέμπειν Ἐρώτας,

παντοίας ἀρετᾶς ξυνεργούς.

845

Stropha II.

πῶς οὖν ἱερῶν ποταμῶν

KAR.

Boldogtalanná válik a te élted is.

MEDEIA.

Se baj! Minden további szó fölösleges. (Egy szolgálójához.)

Menj csak te most és hívd nekem Iasont elő: 820
Te vagy minden bizalmas ügyben jobb kezem.
De terveimből semmit meg ne tudjon ő,
Ha asszony vagy s jóérzelmű úrnőd iránt.

(Bemegy házába; a szolgáló a palotába.)

KAR.

Első strophá.

Régtől fogva boldog Erechtheidák,⁴²
Boldog istenek áldott sarjai ti! 825
Szent, soha nem dült föld öle nyujt ti néktek
Szellemi bölcs eledelt; ragyogó levegőben
Könnyen járdal a lábatok. Egykoron ott 830
Hozta világra — beszélük — mind a kilencz szűz
Múzsaleányt a szőke Harmonia.

Első antistrophá.

A Kephisosból üdítő habokat 835
Ott merít Aphrodité s lágy szelleinek
Küldi szelíd fúvalmait a mezőkre.
Jószagu rózsavirág virul ottan örökké, 840
Abból vonja fejére a friss koszorút
S a Tudománynak társaul a Szerelmet adja,
Minden erénynek legjobb munkatársát. 845

(Medeia ismét kilép a házból.)

Második strophá.

Vajh hogy fog a szent folyamok

†ἤ πόλις†; ἤ φίλων
 πόμπιμός σε χώρα
 τὰν παιδολέτειραν ἔξει,
 τὰν οὐχ ὅσιαν μετ' ἄλλων;
 σκέψαι τεκέων πλαγάν,
 σκέψαι φόνον οἶον αἶρη.
 μή, πρὸς γονάτων σε πάντη
 πάντως ἰκετεύομεν,
 τέκνα φονεύσης.

850

855

Antistropa II.

πόθεν θράσος †ἤ φρενὸς ἤ
 χειρὶ τέκνων σέθεν
 καρδίᾳ τε λήψη†
 δεινὰν προσάγουσα τόλμαν;
 πῶς δ' ὄμματα προσβαλοῦσα
 τέκνοις ἄδακρυν μοῖραν
 σχήσεις φόνου; οὐ δύναση,
 παίδων ἰκετᾶν πιτνότων,
 τέγξαι χέρα φοινίαν
 τλάμον! θυμῷ.

860

865

ΙΑΣΩΝ.

ἦκω κελευσθεῖς· καὶ γὰρ οὐσα δυσμενῆς
 οὐ τᾶν ἀμάρτοις τοῖδ' ἔγ', ἀλλ' ἀκούσομαι
 τί χρῆμα βούλη καινὸν ἐξ ἐμοῦ, γύναι.

ΜΗΔΕΙΑ.

Ἰᾶσον, αἰτοῦμαί σε τῶν εἰρημένων
 συγγνώμον' εἶναι· τὰς δ' ἐμὰς ὀργὰς φέρειν
 εἰκός σ', ἐπεὶ νῶν πόλλ' ὑπείργασται φίλα.
 ἐγὼ δ' ἐμαυτῇ διὰ λόγων ἀφικόμην
 κάλοιδόρησα· Σχετλία, τί μαίνομαι

870

Vendégszerető
 Városa népe közé befogadni
 Téged, a vérrel mocskolt
 Gyermekgyilkos anyát? 850
 Fontold meg a tettet,
 Mily vért akar ontani gyilkod.
 Térdedhez omolva könyörgünk
 Mindnyájan: A gyermekidet
 Medeia, ne öld meg! 855

Második antistropa.

Honnan vesz erőt a szived,
 És honnan a kéz?
 Rávisz a lelked a gyermekid ellen
 Ily iszonyú csapásra?
 S látván két fiadat, 860
 Elfojthatod árját
 Szemeidnek? A mint könyörögve
 Térdedhez omolnak, a jobbod
 Bele mártod-e nem habozva
 Vérükbe kegyetlen'? 865

IASON (kijő a palotából).

Ide hivatnál, s bár dühöngesz ellenem,
 Meg nem tagadtam kérésed; meghallgatom,
 Minő kívánság az, melyet közölni vágysz.

MEDEIA.

Iason! Bocsásd meg, arra kérlek, én nekem,
 Hogy úgy beszéltem. Illő, hogy szeszélyimet 870
 Eltűrd az elmúlt szép idők emlékeért.
 Saját magammal pörbe szálltam én ezért
 S szidtam magam: «Szerencsétlen, te, mit dühöngsz

καὶ δυσμεναίνω τοῖσι βουλευουσιν εἴ,
 ἔχθρὰ δὲ γαίᾳς κοιράνοις καθίσταμαι 875
 πόσει θ', ὅς ἡμῖν δρᾷ τὰ συμφορώτατα,
 γήμας τύραννον καὶ κασιγνήτους τέκνοις
 ἐμοῖς φυτεύων; οὐκ ἀπαλλαχθήσομαι
 θυμοῦ — τί πάσχω; — θεῶν ποριζόντων καλῶς;
 οὐκ εἰσὶ μὲν μοι παῖδες, οἶδα δὲ χθόνα 880
 φεύγοντας ἡμᾶς καὶ σπανίζοντας φίλων;
 ταῦτ' ἐννοήσας' ἡσθόμην ἀβουλίαν
 πολλὴν ἔχουσα καὶ μάτην θυμουμένη.
 νῦν οὖν ἐπαινῶ· σῶφρονεῖν τ' ἐμοὶ δοκεῖς
 κῆδος τόδ' ἡμῖν προσλαβών, ἐγὼ δ' ἄφρων, 885
 ἢ χρῆν μετεῖναι τῶνδε τῶν βουλευμάτων,
 καὶ ξυγγαμεῖν σοι, καὶ παρεστάναι λέχει
 νύμφην τε κηδεύουσαν ἥδεσθαι σέθεν.
 ἀλλ' ἐσμέν οἶόν ἐσμεν, οὐκ ἐρῶ κακόν,
 γυναῖκες· οὐκουν χρῆν σ' ὁμοιοῦσθαι κακοῖς, 890
 οὐδ' ἀντιτείνειν νήπι' ἀντὶ νηπίων.
 παριέμεσθα, καὶ φαμεν κακῶς φρονεῖν
 τότ', ἀλλ' ἄμεινον νῦν βεβούλευμαι τάδε·

ὦ τέκνα τέκνα, δεῦτε, λείπετε στέγας,
 ἐξέλθετ', ἀσπάσασθε καὶ προσεῖπατε 895
 πατέρα μεθ' ἡμῶν, καὶ διαλλάχθηθ' ἅμα
 τῆς πρόσθεν ἔχθρας ἐς φίλους μητρὸς μέτα·
 σπονδαὶ γὰρ ἡμῖν καὶ μεθέστηκεν χόλος.
 λάβεσθε χειρὸς δεξιᾶς· οἴμοι, κακῶν
 ὥς ἐννοοῦμαι δῆ τι τῶν κεκρυμμένων. 900
 ἄρ', ὦ τέκν', οὕτω καὶ πολὺν ζῶντες χρόνον
 φίλην ὀρέξετ' ὠλένην; τάλαιν' ἐγώ,
 ὥς ἀρτίδακρὺς εἰμι καὶ φόβου πλέα.
 χρόνῳ δὲ νεῖκος πατρὸς ἐξαιρουμένη
 ὄφιν τέρειναν τήνδ' ἔπλησα δακρῶν. 905

Azokra, kik csak a jót s üdvöst tervezik?
 E föld urának mért szegülsz te ellene 875
 S férjednek, a ki rólad jól gondoskodik,
 Mikor királylányt vesz nőül s testvéreket
 Nemz a te két fiadnak? Vesd el haragod!
 Mi jut eszedbe? Üdvöt adnak istenid!
 Gondolj a gyermekidre! Hát nem látod azt, 880
 Hogy idegenben pártfogótok nem leszen?»
 Mind ezt meggondolám s belátom, hogy nagyon
 Botor valék s hogy hasztalan a nagy harag.
 Most már helyeslem, látom, okosat művelsz,
 Hogy ily rokonságot kötsz, én meg esztelen 885
 Vagyok, mivel részt terveidben nem vevék,
 Kezet nem nyújték és nyoszolyó-asszonyúl
 Áradat ékesítve nem kedveskedém.
 De ilyenek vagyunk mi, nem rosszak talán,
 De *asszonyok*! Te ne kövesd gyarló nemünk, 890
 S a balgaságért balgasággal ne fizess.
 Én engedek s belátom, nem volt igazam,
 Jobb véleményre bírt a jobb megfontolás.

(Beszól a házba.)

Óh jöjjetek csak, jöjjetek ki, gyermekek,
 Édes atyátok' üdvözöljétek velem, 895
 És szóljatok hozzá, miként anyátok is,
 A jó atyára bosszusak ne légyetek.
 A harag elmúlt, béke van köztünk megint.
 Fogjátok meg csak jobb kezét — óh jaj nekem,
 Az eltítkolt bú hogy' megszállta lelkemet! ⁴³ 900
 Oh gyermekim, sokáig nyujthatjátok-é
 Még így kedves kacsótok? Én, boldogtalan!
 Kislelkű lettem, sírni mindjárt kész vagyok.
 Atyátokkal megszűnt végtére a viszály,
 Azért hull gyöngé arczotokra most e könny. 905

ΧΟΡΟΣ.

κάμοι κατ' ὅσων χλωρὸν ὠρμήθη δάκρυ·
καὶ μὴ προβαίῃ μείζον ἢ τὸ νῦν κακόν.

ΙΑΣΩΝ.

αἰνῶ, γύναι, τὰδ', οὐδ' ἐκεῖνα μέμφομαι·
εἰκὸς γὰρ ὀργᾶς θήλυ ποιεῖσθαι γένος
†γάμου παρεμπολῶντος ἁλλοίου πόσει.† 910
ἀλλ' ἐς τὸ λῶον σὸν μεθέστηκεν κέαρ,
ἔγνωσ δὲ τὴν νικῶσαν, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ,
βουλὴν· γυναικὸς ἔργα ταῦτα σῶφρονος.
ὁμῖν δέ, παῖδες, οὐκ ἀφροντίστως πατὴρ
πολλὴν ἔθηκε σὺν θεοῖς σωτηρίαν· 915
οἶμαι γὰρ ὁμᾶς τῆσδε γῆς Κορινθίας
τὰ πρῶτ' ἔσεσθαι σὺν κασιγνήτοις ἔτι.
ἀλλ' αὐξάνεσθε· τᾶλλα δ' ἐξεργάζεται
πατὴρ τε καὶ θεῶν ὅστις ἐστὶν εὐμενής·
ἴδοιμι δ' ὁμᾶς εὐτραφεῖς ἥβης τέλος 920
μολόντας, ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν ὑπερτέρους.

αὕτη, τί χλωροῖς δακρύοις τέγγεις κόρας,
στρέψασα λευκὴν ἔμπαλιν παρηγίδα;
κοῦκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχῃ λόγον;

ΜΗΔΕΙΑ.

οὐδέν. τέκνων τῶνδ' ἐννοουμένη πέρι. 925

ΙΑΣΩΝ.

θάρσει νυν· εὖ γὰρ τῶνδ' ἐγὼ θήσω πέρι.

ΜΗΔΕΙΑ.

δράσω τὰδ'· οὗτοι σοῖς ἀπιστήσω λόγοις·
γυνή δὲ θήλυ καπὶ δακρύοις ἔφυ.

KAR.

Az én szememből is meleg könnyár buzog:
Bárcsak ne háгна a balsors nagyobbra már!

IASON.

Asszony, dicsérem *ezt*, s *azt* sem veszem zokon;⁴⁴
Természetes, hogy háborog a női szív,
Ha a férj titkon más nővel szövetkezik. 910
De most már a te szíved is jobb útra tért,
Belátta végre, melyik terv nyujthat sikert.
Így kell a józan nőnek cselekednie.
Oh gyermekek, igen, atyátok rólatok,
Ha isten úgy akarja, jól gondoskodott. 915
Remélem, hogy testvéritekkel egykoron
Ti lesztek még Korinthosnak legelsei.
Csak nőjjetek! A többit mind megszerzi majd
Atyátok s egy isten, ki hozzátok kegyes.
Oh bár látnálak mint viruló ifjakat, 920
A kik lebírják atyjuk ellenségeit.

S neked mért öntik el forró könnyek szemed?
Fehér arczod miért fordítod tőlem el,
Mikéntha nem vennéd beszédem jó neven?

MEDEIA.

Nem, semmi! Gyermeğim sorsára gondolék. 925

IASON.

Csak légy nyugodt: én róluk jól gondoskodom.

MEDEIA.

Már az leszek s szavadban nem kételkedem;
De lásd oly gyöngye a nő s könnyre született.

ΙΑΣΩΝ.

τί δῆτα λίαν τοῖσδ' ἐπιστένεις τέκνοις;

ΜΗΔΕΙΑ.

ἔτικτον αὐτούς· ζῆν δ' ὅτ' ἐξηύχου τέκνα, 930
ἐσῆλθέ μ' οἶκος εἰ γενήσεται τάδε.

ἀλλ' ὥνπερ οὔνεκ' εἰς ἐμοὺς ἦκεις λόγους,
τὰ μὲν λέλεκται, τῶν δ' ἐγὼ μνησθήσομαι.
ἐπεὶ τυράννοις γῆς μ' ἀποστεῖλαι δοκεῖ —
κἄμοι τάδ' ἐστὶ λῶστα, γινώσκω καλῶς, 935
μήτ' ἐμποδὼν σοὶ μήτε κοιράνοις χθονὸς
ναίειν· δοκῶ γὰρ δυσμενῆς εἶναι δόμοις —
ἡμεῖς μὲν ἐκ γῆς τῆσδ' ἀπαίρομεν φυγῇ,
παῖδες δ' ὅπως ἂν ἐκτραφῶσι σῇ χειρί,
αἰτοῦ Κρέοντα τήνδε μὴ φεύγειν χθόνα. 940

ΙΑΣΩΝ.

οὐκ οἶδ' ἂν εἰ πείσαιμι, πειράσθαι δὲ χρή.

ΜΗΔΕΙΑ.

σὺ δ' ἀλλὰ σὴν κέλευσον αἰτεῖσθαι πατρός
γυναῖκα παῖδας τήνδε μὴ φεύγειν χθόνα.

ΙΑΣΩΝ.

μάλιστα, καὶ πείσειν γε δοξάζω σφ' ἐγώ.

ΜΗΔΕΙΑ.

εἴπερ γυναικῶν ἐστὶ τῶν ἄλλων μία. 945
συλλήψομαι δὲ τοῦδ' εἰ καὶ γὰρ πόνου·
πέμφω γὰρ αὐτῇ δῶρ' ἃ καλλιστεύεται
τῶν νῦν ἐν ἀνθρώποισιν, οἶδ' ἐγώ, πολύ,
λεπτὸν τε πέπλον καὶ πλόκον χρυσήλατον

IASON.

E gyermekek miatt ennyire mért kesergsz?

MEDEIA.

Én szültem őket! Hogy jót kívántál nekik, 930
Megszállt a kétség: teljesül-e óhajod?

Ám azt, miről beszélni kívántam veled,
Csak részben mondtam el, más része hátra van.
E föld királya engem innen számkivet;
Rám nézve ez a legjobb, én elismerem: 935
Útadban állnék néked s a királynak itt,
Mert háza ellenségének tekintenek.
Így hát e földről jószántomból elmegyek,
De gyermekim, hogy fölneveld, — maradjanak!
Kérd meg Kreont, ne kelljen futniok velem. 940

IASON.

Rábirom-é, azt nem tudom: próbát teszek.

MEDEIA.

Hát küld arádat, kérje apját, a királyt,
Ne számkivesse országából gyermekid.

IASON.

Helyes, remélem, őt ennek megnyerhetem.

MEDEIA.

Ha ő is olyan lelkű, mint a többi nő. 945
Én is segíték, hogy czélt érj, ebben neked.
Küldök neki remek-szép ajándékokat,
Mikhez hasonlót nem látott még a világ:
Finom fátýolt fejére s aranykoszorút,

παῖδας φέροντας. ἀλλ' ὅσον τάχος χρεῶν 950
 κόσμον κομίζειν δεῦρο προσπόλων τινά.
 εὐδαιμονήσει δ' οὐχ ἔν, ἀλλὰ μυρία,
 ἀνδρός τ' ἀρίστου σοῦ τυχοῦς' ὁμευνέτου
 κεκτημένη τε κόσμον ὅν ποθ' Ἥλιος
 πατὴρ πατὴρ δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἷς. 955

λάξουσθε φερνάς τάσδε, παῖδες, ἐς χέρας
 καὶ τῇ τυράννῳ μακαρίᾳ νύμφῃ δότε
 φέροντες· οὗτοι δῶρα μεμπτὰ δέξεταιι.

ΙΑΣΩΝ.

τί δ', ὦ ματαία, τῶνδε σὰς^ο κενοῖς χέρας;
 δοκεῖς σπανίζειν δῶμα βασίλειον πέπλων, 960
 δοκεῖς δὲ χρυσοῦ; σῶζε, μὴ, δίδου τάδε.
 εἵπερ γὰρ ἡμᾶς ἀξιοὶ λόγου τινός
 γυνή, προθήσει χρημάτων, σάφ' οἶδ' ἐγώ.

ΜΗΔΕΙΑ.

μή μοι σύ· πείθειν δῶρα καὶ θεοὺς λόγος·
 χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς. 965
 κείνης ὁ δαίμων, κεῖνα νῦν αὔξει θεός,
 νέα τυραννεῖ τῶν δ' ἐμῶν παίδων φυγὰς
 ψυχῆς ἂν ἀλλαξαίμεθ', οὐ χρυσοῦ μόνον.
 ἀλλ', ὦ τέκν', εἰσελθόντε πλουσίους δόμους
 πατὴρ νέαν γυναῖκα, δεσπότην δ' ἐμήν, 970
 ἱκετεύετ', ἐξαιτείσθε μὴ φυγεῖν χθόνα,
 κόσμον διδόντες — τοῦδε γὰρ μάλιστα δεῖ —
 ἐς χεῖρ' ἐκείνης δῶρα δέξασθαι τάδε.
 ἴθ' ὥς τάχιστα· μητρὶ δ' ὧν ἐρᾷ τυχεῖν
 εὐάγγελοι γένοισθε πράξαντες καλῶς. 975

A gyermekek majd elviszik. Leány, hamar 950
 Siess szobámba s a remek dísz hozd elő.
 Milyen boldog lesz, százszor és ezerszer az,
 Hisz' tégedet nyer, a derék hőst, férjeül
 S oly kincshez jut, melyet nagyatyám, Hélios
 Hagyott örökbe vére sarjadékinak. 955

(A szolgáló hozza a mondott tárgyakat.)

Vegyétek, gyermekek, e nászajándokot
 S adjátok a boldog királyleánynak át.
 Tudom bizonynyal, szégyent nem vallok vele.

IASON.

Óh balga, ily kinstől mért fosztod meg magad?
 Nincs a királyi házba' tán elég arany 960
 És drága öltöny? Tartsd meg csak, ne add oda!
 Hisz' hogyha engemet becsül valamire,
 Szavam a kincsnél többre fogja tartani.

MEDEIA.

Nem úgy! Ajándék hat — mondják — istenre is⁴⁵
 S arany az embernek száz oknál is nyomósb. 965
 Ő ifju, boldog, a szerencse rá mosolyg,
 És ő az úrnő! Gyermekeim váltságakép
 Arany helyett, ha kell, od'adnám életemet.

Hát menjetek be a dús lakba, gyermekeim,
 S kérjétek esdve jó atyátok új nejét, 970
 Kegyes úrnőmet, hogy ne kelljen futnotok;
 S e dísz adjátok át: mert az a földolog,
 Hogy adományim ön-kezével végye át.⁴⁶

Siessetek s hozzátok a jó hírt hamar,
 Hogy jól végzétek, mit anyátok meghagyott. 975

(Iason és a gyermekek nevelőjükkal a palotába mennek.)

ΧΟΡΟΣ.

Stropha I.

νῦν ἐλπίδες οὐκέτι μοι παίδων ζῶας,
οὐκέτι· στείχουσι γὰρ ἐς φόνον ἤδη.
δέξεται νύμφα χρυσέων ἀναδεδυμένων
δέξεται δύστανος ἄταν·
ξανθὰ δ' ἄμφι κόμα θήσει τὸν Ἄϊδα 980
κόσμον αὐτὰ χερσὶν. [λαβοῦσα.]

Antistropha I.

πέσει χάρις ἀμβρόσιός τ' αὐγὰ πέπλων
χρυσέων τευκτὸν στέφανον περιθέσθαι·
νερτέροις δ' ἤδη πάρα νυμφοκομήσει. 985
τοῖον εἰς ἔρκος πεσεῖται
καὶ μοῖραν θανάτου δύστανος· ἄταν δ'
οὐχ ὑπεκφεύξεται.

Stropha II.

σὺ δ', ὦ τάλαν, ὦ κακόνυμφε κηδεμῶν τυράννων,
παισὶν οὐ κατειδῶς 992
ὄλεθρον βιοτᾷ προσάγεις ἀλόχῳ τε
σᾷ στυγερὸν θάνατον.
δύστανε μοίρας ὅσον παροίχῃ. 995

Antistropha II.

μεταστένομαι δὲ σὸν ἄλγος, ὦ τάλαινα παίδων
μᾶτερ, ᾧ φονεύσεις
τέκνα νυμφιδίων ἔνεκεν λεγέων, ᾧ
σοι προλιπὼν ἀνόμως 1000
ἄλλα ξυνοικεῖ πόσις συνεύνῃ.

KAR.

Első strophá.

Eltűnt a remény, hogy a két fiu élve marad:
 Vége, vége! Már a halálba sietnek!⁴⁷
 Elfogadja már az arany koszorúnak
 Átkát a szegény menyecske,
 És a halált a saját kezébe véve 980
 Ráteszi szőke fejére.

Első antistrophá.

Rábírja az isteni báj, ragyogás, a lepelt
 Hogy felöltse a vertaranyú koszorúval:
 Alvilági násznak az ünnepe várja. 985
 Ily hálóba hull az árva,
 Szörnyü halálnak a hurka ráfonódik,
 Nem menekül meg a vézből.

Második strophá.

S te, a fejedelmi leány balsorsu vőlegénye! 990
 Nem látod, milyen vészt
 Zuditasz fiaidra, s az új feleség
 Fejére, mi szörnyü halált!
 Üdvöt reméltél s hogyan csalódol! 995

Második antistrophá.

Aztán, te szegény anya, a te sorsodon kesergek,
 Hogy megölni készülsz
 Fiaid, boszut állva a sérelemért,
 Hogy elhagya hűtlen urad 1000
 S egy másik asszony lépett jogodba.

(A nevelő a két fiúval jó a palotából.)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

δέσποιν', ἀφείνται παῖδες οἷδε σοὶ φυγῆς,
καὶ δῶρα νύμφῃ βασιλῆς ἀσμένῃ χεροῖν
ἐδέξατ'· εἰρήνῃ δὲ τὰ κεῖθεν τέκνοις.
ἔα.

τί συγχυθεῖς ἔστηκας ἥνικ' εὐτυχεῖς;
[τί σὴν ἔστρεψας ἔμπαλιν παρηΐδα
κοῦκ ἀτμένῃ τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχῃ λόγον;]

1005

ΜΗΔΕΙΑ.

αἰαῖ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

τάδ' οὐ ξυνφδὰ τοῖσιν ἐξηγγελέμενοις.

ΜΗΔΕΙΑ.

αἰαῖ μάλ' αὖθις.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

μὼν τιν' ἀγγέλλων τύχην
οὐκ οἶδα, δόξης δ' ἐσφάλην εὐαγγέλου;

1010

ΜΗΔΕΙΑ.

ἤγγειλας οἶ' ἤγγειλας· οὐ σὲ μέμφομαι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

τί δαὶ κατηφεῖς ὄμμα καὶ δακρυρροεῖς;

ΜΗΔΕΙΑ.

πολλή μ' ἀνάγκη, πρέσβυ· ταῦτα γὰρ θεοὶ
κἀγὼ κακῶς φρονῶσ' ἐμηχανησάμην.

NEVELŐ.

Úrnóm! A számüzéstől mentek gyermekid,
S az ajándékot a királylány szívesen
Fogadta: gyermekidre onnan béke int.
Nos?

Miért állsz oly zavartan? Hisz szerencse ért! ? 1005
[Mért fordítád el tőlem arcod, mintha tán
Nem szívesen hallgatnád a beszédemet?]⁴⁸

MEDEIA.

Jaj, jaj!

NEVELŐ.

E jajkiáltás jó híremhez hogy' talál?

MEDEIA.

Jaj, újra jaj!

NEVELŐ.

Nem tudva tán bajt hirdetek?
Én azt hívé, hogy boldogító hírt hozok. 1010

MEDEIA.

Nem szidlak én: hoztál, a milyet hozhatál.

NEVELŐ.

Miért sütöd le hát szemed, mért könnyezel?

MEDEIA.

Mert kénytelen vagyok, öreg! Az istenek
S én balga észszel átkos egy tervet szövök.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

θάρσει· κάτει τοι καὶ σὺ πρὸς τέκνων ἔτι. 1015

ΜΗΔΕΙΑ.

ἄλλους κατάρξω πρόσθεν ἢ τάλαιν' ἐγώ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὔτοι μόνη σὺ σῶν ἀπεζύγης τέκνων
κούφως φέρειν χρὴ θνητὸν ὄντα συμφοράς.

ΜΗΔΕΙΑ.

δράσω τάδ'. ἀλλὰ βαῖνε δωμάτων ἔσω
καὶ παισὶ πόρσυν' οἷα χρὴ καθ' ἡμέραν. 1020

ὦ τέκνα τέκνα, σφῶν μὲν ἔστι δὴ πόλις
καὶ δῶμ', ἐν ᾧ, λιπόντες ἀθλίαν ἐμέ,
οἰκήσεται αἰεὶ μητρὸς ἐστερημένοι·
ἐγὼ δ' ἐς ἄλλην γαῖαν εἶμι δὴ φυγὰς,
πρὶν σφῶν ὀνάζσθαι κάπιδ' εὐδαίμονας, 1025
πρὶν λέκτρα καὶ γυναῖκα καὶ γαμηλίους
εὐνὰς ἀγῆλαι λαμπάδας τ' ἀνασχεθεῖν.
ὦ δυστάλαινα τῆς ἐμῆς ἀνθαδίας.
ἄλλως ἄρ' ὕμᾶς, ὦ τέκν', ἐξεθρεψάμην,
ἄλλως δ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην πόνοις, 1030
στερρὰς ἐνεγκούσ' ἐν τόκοις ἀλγηδόνας.
ἦ μήν ποθ' ἢ δύστηνος εἶχον ἐλπίδας
πολλὰς ἐν ὕμιν, γηροβοσκήσειν τ' ἐμέ
καὶ κατθανοῦσαν χερσὶν εὖ περιστελεῖν,
ζηλωτὸν ἀνθρώποισι· νῦν δ' ὄλωλε δὴ
1035
γλυκεῖα φροντίς. σφῶν γὰρ ἐστερημένη
λυπρὸν διάξω βίον ἀλγεινὸν τ' ἐμοί.
ὁμοῖς δὲ μητέρ' οὐκέτ' ὄμμασιν φίλοις

NEVELŐ.

Nyugodj' meg! Egykor haza hoznak gyermekid. 1015

MEDEIA.

Előbb majd én viszek még másokat *haza*.⁴⁹

NEVELŐ.

Nemesak te válsz meg gyermekidtől tenmagad:
A sors csapásit a halandó tűrje el!

MEDEIA.

Akkép cselekszem. Menj be most s mint rendesen,
Intézd, gondozd a gyermekek szükségletét. 1020

(Nevelő el a házba.)

Óh édes gyermekim! Hát kaptatok hazát
És házat, melyben lakni fogtok — nélkülem,⁵⁰
Örökre elvesztvén szegény anyátokat.
S én idegenbe bujdosom mint száműzött,
Nem érve meg, hogy boldogoknak lássalak, 1025
Hogy földiszítsem a nászágyat, az arát
S vigyem kezemben nászotok szövétnekét.
Mint kell lakolnom hajthatatlanságomért!
Im' hasztalan' neveltelek föl, gyermekim,
És hasztalan' vesződtem bú és gond között, 1030
Mióta kinnal a világra hoztalak.
Szegény fejemnek ah voltak reményeim,
Öregkoromnak hogy ti lesztek támaszi,
S ha meghalok, ti tesztek sírba engemet.
E sors az ember vágya! És most oda van 1035
Ez édes gond is! Töletek megfosztva most
Kietlen és fájdalmas lesz az életem.
Anyátokat nem látja édes szemetek:

ὄψεσθ', ἐς ἄλλο σχῆμ' ἀποστάντες βίου.

φεῦ φεῦ· τί προσδέρκεσθ' ἐμ' ὄμμασιν, τέκνα; 1040
 τί προσγέλᾳτε τὸν πανύστατον γέλων;
 αἰαί· τί ὀράσω; καρδία γὰρ οἴχεται,
 γυναικες, ὄμμα φαιδρὸν ὥς εἶδον τέκνων.
 οὐκ ἂν δυναίμην χαιρέτω βουλευόμενα
 τὰ πρόσθεν ἄξω παιδᾶς ἐκ γαίης ἐμούς. 1045
 τί δεῖ με πατέρα τῶνδε τοῖς τούτων κακοῖς
 λυποῦσαν αὐτὴν δις τόσα κτᾶσθαι κακά;
 οὐ δῆτ' ἔγωγε. χαιρέτω βουλευόμενα.

καίτοι τί πάσχω; βούλομαι γέλῳτ' ὀφειεῖν
 ἐχθροὺς μεθεῖσα τοὺς ἐμούς ἀζημίους; 1050
 τολμητέον τάδ'. ἀλλὰ τῆς ἐμῆς κᾶκης,
 τὸ καὶ προσέσθαι μαλθακοὺς λόγους φρενὶ
 χωρεῖτε, παῖδες, ἐς δόμους. ὅτῳ δὲ μὴ
 θέμις παρεῖναι τοῖς ἐμοῖσι θύμασιν,
 αὐτῷ μελήσει· χεῖρα δ' οὐ διαφθερῶ. 1055
 ᾄ ᾄ.

μὴ δῆτα, θυμέ, μὴ σύ γ' ἐργάσῃ τάδε·
 ἕασον αὐτούς, ὦ τάλαν, φεῖσαι τέκνων
 ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν ζῶντες εὐφρανοῦσί σε.

μὰ τοὺς παρ' Αἰδῇ νερτέρους ἀλάστορας,
 οὔτοι ποτ' ἔσται τοῦθ' ὅπως ἐχθροῖς ἐγὼ 1060
 παιδᾶς παρήσω τοὺς ἐμούς καθυβρίσαι.

[πάντως σφ' ἀνάγκη κατθανεῖν· ἐπεὶ δὲ χρή,
 ἡμεῖς κτενοῦμεν ὅπερ ἐξεφύσαμεν.]

πάντως πέπρακται ταῦτα κοῦκ ἐκφεύξεται.
 καὶ δὴ ἔπι κρατὶ στέφανος, ἐν πέπλοις δὲ 1065
 νόμφη τύραννος ὄλλυται, σάφ' οἶδ' ἐγώ.
 ἀλλ', εἴμι γὰρ δὴ τλημονεστάτην ὁδόν,
 καὶ τούσδε πέμψω τλημονεστέραν ἔτι,
 παιδᾶς προσεῖπ' ἐν βούλομαι. — δότ', ὦ τέκνα,
 δότ' ἀσπάσασθαι μητρὶ δεξιὰν χέρα. 1070

Megválva tőle más életre tértek át.

Oh jaj! Mit néztek vidám szemmel, gyermekek? 1040

Mért is mosolygtok egy végső mosolyt reám?

Ah mit tegyek? Mert bátorságom eltűnik,

Oh nők, ha látom gyermekim derült szemét.

Nem, nem birom megtenni — isten véletek,

Korábbi tervek! Magzatimat elviszem. 1045

Mért álljak én olyan boszút az apjukon,

Melyből magamnak kétszeres kín származik?

Nem, nem teszem. Ti, régi tervek, menjetek! (Szünet.)

De mit cselekszem? Bosszulatlanul hagyom

Az ellenségim, hogy rajtam ne vessenek? 1050

Nem, merni kell! Szégyellem gyávaságomat,

Hogy lelkem oly lágy szókra hangolódhatott.

Be most a házba, gyermekek!⁵¹ És a kinek

Ez áldozatban nincs joga részt vennie,

Az tudja tisztét.⁵² Nékem nem remeg kezem. 1055

Óh, óh!

Nem, óh szivem, nem! Nem szabad megtenned ezt.

Boldogtalan, hagyd őket, kíméld magzatid:

Ott együtt élve ők lesznek majd vigaszid.

Nem, nem! Hades bosszúló istenségire,

Az nem lehet, hogy gúny tárgyául dobjam én 1060

Ujjongó ellenségeimnek gyermekim.⁵³

[Mindenkép halniok kell, és mert kell, magam

Ölöm meg őket, mint világra én hozám.]⁵⁴

El van végezve megmásíthatatlanul.

Fején van már a koszorú, és a ruha 1065

— Bizton tudom — elveszti a királyleányt.

Megyek tehát már legkeservesb útamon,

Hogy őket még keservesebbre küldjem el.

Csak hadd bucsúzzam! Jobb kacsótok, gyermekim,

Anyátoknak nyujtsátok csókra még ide. 1070

ὦ φιλτάτῃ χεὶρ, φίλτατον δέ μοι στόμα
καὶ σχῆμα καὶ πρόσωπον εὐγενὲς τέκνων,
εὐδαιμονοῖτον, ἀλλ' ἐκεῖ τὰ δ' ἐνθάδε
πατήρ ἀφείλετ'. ὦ γλυκεῖα προσβολή,
ὦ μαλθακὸς χρῶς πνευμά θ' ἡδιστον τέκνων. 1075
χωρεῖτε χωρεῖτ'· οὐκέτ' εἰμι προσβλέπειν
οἷα τε †πρὸς ὁμᾶς,† ἀλλὰ νικῶμαι κακοῖς.

καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακά,
θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων,
ὅσπερ μεγίστων αἰτίας κακῶν βροτοῖς. 1080

ΧΟΡΟΣ.

πολλάκις ἤδη
διὰ λεπτοτέρων μύθων ἔμολον
καὶ πρὸς ἀμίλλας ἤλθον μεΐζους
ἢ χρὴ γενεᾶν θῆλυν ἐρευνᾶν·
ἀλλὰ γὰρ ἔστιν μοῦσα καὶ ἡμῖν, 1085
ἢ προσομιλεῖ σοφίας ἔνεκεν·
πάσαισι μὲν οὐ· παῦρον †δὲ δὴ
γένος ἐν πολλαῖς εὗροις ἂν ἴσως†
κοῦκ ἀπόμουςον τὸ γυναικῶν.

καὶ φημι βροτῶν οἵτινές εἰσιν 1090
πάμπαν ἄπειροι μῆδ' ἐφύτευσαν
παῖδας, προφέρειν εἰς εὐτυχίαν
τῶν γειναμένων.

οἱ μὲν ἄτεκνοι δι' ἀπειροσύνην
εἴθ' ἡδὺ βροτοῖς εἴτ' ἀνιαρὸν 1095
παῖδες τελέθουσ' οὐχὶ τυχόντες
πολλῶν μόχθων ἀπέχονται·

οἷσι δὲ τέκνων ἔστιν ἐν οἴκοις
γλυκερὸν †βλάστημ', ὁρῶ† μελέτη
κατατρυχομένους τὸν ἅπαντα χρόνον, 1100

Óh drága kis kéz, drága szájacskám nekem,
Óh mily nemes tartásuk és tekintetük!

Várjon reátok üdv — *amott!*⁵⁵ Az ittenit
Atyátok elrabolta. Édes ölelés!

Óh harmat-arczok, óh édes lehelletek! 1075

Be csak, csak menjetek! Már nem tudok tovább
Reátok nézni, a baj terhe földre nyom.

(A gyermekek bemennek.)

Most érzem én, mily szörnyüségre készülök,

De a meggondoláson győz a szenvedély,⁵⁶

A földön legnagyobb bűnöknek kútfeje. 1080

KARVEZETŐ.

Már gyakran az ész

Szövevényeibe hatolék s nehezebb

Kutatásra adám a fejem, mint illik

Az asszonyi fő korlátaikhoz;⁵⁷

Mert hisz' a szellem s lelki műveltség 1085

Megvan a női kebelbe', habár

Nem valamennyibe'. Ritka az olyan,

— Sok ezer közt jó, egyet ha találsz —

A múzsa iránt ki fogékony.

Azt állitom én, hogy az, a ki soha 1090

Nem házasodik s nem nemz fiakat,

Az a boldogságban előbbre halad,

Mint a ki nemzett.

Bár a gyerektelen emberek azt sem

Tudják, örömet vagy bűt okoz-é 1095

A gyerek; de mivelhogy nincs gyerekük,

Sok bajtól, kintől szabadulnak.

Ám hol a házban gyermekek édes

Sarja virúl, látom, hogy a gondtól

A szegény apa ott sohasem szabadúl. 1100

πρῶτον μὲν ὅπως θρέψουσι καλῶς
βίοντόν θ' ὀπόθεν λείψουσι τέκνοις·
ἔτι δ' ἐκ τούτων εἴτ' ἐπὶ φλαύροις
εἴτ' ἐπὶ χρηστοῖς

μοχθοῦσι, τόδ' ἐστὶν ἄδηλον.

ἐν δὲ τὸ πάντων λοιπὸν ἥδη

1105

πᾶσιν κατερῶ θνητοῖσι κακόν·

καὶ δὴ γὰρ ἄλλος βίοντόν θ' ἡῶρον

σῶμά τ' ἐς ἥβην ἤλυθε τέκνων

χρηστοί τ' ἐγένοντ'· εἰ δὲ κυρῆσαι

δαίμων οὕτως, φροῦδος ἐς Αἶδην

1110

θάνατος προφέρων σώματα τέκνων.

πῶς οὖν λύει πρὸς τοῖς ἄλλοις

τήνδ' ἔτι λύπην ἀνιανοτάτην·

παίδων ἔνεκεν

θνητοῖσι θεοὺς ἐπιβάλλειν;

1115

ΜΗΔΕΙΑ.

φίλοι, πάλαι τοι προσμένουσα τὴν τύχην

καταδοκῶ τάκειθεν οἷ προβήσεται.

καὶ δὴ δέδορκα τόνδε τῶν Ἰάσονος

στείχοντ' ὀπαδῶν· πνεῦμα δ' ἡρεθισμένον

δείκνυσιν ὥς τι καινὸν ἀγγελεῖ κακόν.

1120

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦ δεινὸν ἔργον παρανόμως εἰργασμένη,

Μήδεια, φεῦγε φεῦγε, μήτε ναῖαν

λιποῦς' ἀπήνην μήτ' ὄχον πεδοστιβή.

ΜΗΔΕΙΑ.

τί δ' ἄξιόν μοι τῆσδε τυγχάνει φυγῆς;

Fő gondja először a jó nevelés,
 Aztán, mit hagyhat örökbe nekik;
 Pedig azt sem tudja, milyen fiakért
 Töri, veszti magát:

Jókért, hálátlanokért-e?

S végül ez egyet: a mi a földön 1105

Leggonoszabb baj az emberi nemre:

Van, kit ölében ringat a jóllét,

És látja derék, szép gyermekeit

Felnövekedni; ám jön a balsors

És letarolja a gyermeki sarjat, 1110

Örök éjbe ragadja a szörnyü halál.

Van-e haszna tehát, ha egyéb baj után

Emberre az isten e legsúlyosabb

Bút küldi le még

S ezt épen a gyermek okozza? 1115

MEDEIA.

Már régen állok itt és várom, kedvesim,

Hogy odabenn mikép megy végbe a dolog.

De most jön ép' Iason szolgái közzül egy

És erre tart lihegve: nyilván látható,

Hogy meglepő új bajt akar jelenteni. 112

HIRADÓ.

Rettentő gaztett! Szörnyü, törvényellenes!

Medeia, fuss, fuss, ha úszó járóművet,

Ha szárazföldit kaphatsz, nyomba' szállj reá!

MEDEIA.

Mi az, mi ily gyors menekvésre késztene?

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὄλωλεν ἡ τύραννος ἀρτίως κόρη
Κρέων θ' ὁ φύσας φαρμάκων τῶν σῶν ὕπο. 1125

ΜΗΔΕΙΑ.

κάλλιστον εἶπας μῦθον, ἐν δ' εὐεργέταις
τὸ λοιπὸν ἤδη καὶ φίλοις ἐμοῖς ἔσῃ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

τί φῆς; φρονεῖς μὲν ὀρθὰ κοῦ μαίνῃ, γύναι,
ἥτις, τυράννων ἐστὶαν ἡκισμένη, 1130
χαίρεις κλύουσα κοῦ φοβῇ τὰ τοιάδε;

ΜΗΔΕΙΑ.

ἔχω τι καὶ γὰρ τοῖς γε σοῖς ἐναντίον
λόγοισιν εἰπεῖν· ἀλλὰ μὴ σπέρχου, φίλος,
λέξον δέ· πῶς ὤλοντο; δις τόσον γὰρ ἂν
τέρψειας ἡμᾶς, εἰ τεθνᾶσι παγκάκως. 1135

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἐπεὶ τέκνων σῶν ἦλθε δίπτυχος γονῇ
σὺν πατρί, καὶ παρῆλθε νυμφικούς δόμους,
ἦσθημεν οἷπερ σοῖς ἐκάμνομεν κακοῖς
δμῶες· δι' ὧτων δ' εὐθύς ἦν πολὺς λόγος 1140
σὲ καὶ πόσιν σὺν νεῖκος ἐσπεῖσθαι τὸ πρῖν.
κυνεῖ δ' ὁ μὲν τις χεῖρ', ὁ δὲ ξανθὸν κára
παίδων· ἐγὼ δὲ καὶ τὸς ἡδονῆς ὕπο
στέγας γυναικῶν σὺν τέκνοις ἅμ' ἐσπόμην.
δέσποινα δ' ἦν νῦν ἀντὶ σοῦ θαυμάζομεν, 1145
πρὶν μὲν τέκνων σῶν εἰσιδεῖν ξυνωρίδα,
πρόθυμον εἶχ' ὀφθαλμὸν εἰς Ἰάσονα·
ἔπειτα μέντοι προῦκαλύψατ' ὄμματα

HIRADÓ.

Ép most veszett el szörnyen a királyleány 1125
S Kreon, az atyja: megölé varázsszered!

MEDEIA.

Óh várva-várt hír! A jövőben én neked
Helyet barátim s jóltevőim közt adok.

HIRDETŐ.

Ezt mondd, asszony? Tán bíz' elment az eszed,
Hogy a királyi háznak pusztulásakor 1130
Örülni tudsz és meg nem száll a rémület?

MEDEIA.

Szavadra volna nékem is mit mondanom!
De csendesedjél, jó ember s mondd el nekem,
Hogy vesztetek el? Mert örömöm annál nagyobb,
Minél kínosbnak hallom a halálukat. 1135

HIRADÓ.

A mint atyjukkal együtt a te két fiad
Jött és közelgett a menyasszonyház felé,
Mi, szolganép, kik bánatodban részt vevénk,
Örülni kezdtünk, hallva a sok suttogást,
Hogy Iasonnal viszálykodásod elsimult. 1140
S a gyermekeknek egy csókolja kis kezét,
Más szőke fürtit. Örvendeztem magam is
S szintén az asszonyházba tartottam velük.
Ott ült a nő, kit most helyetted uralunk,⁵⁸
S Iasonra ráveté kedves tekintetét; 1145
De akkor még nem látta a két gyermeket.
Hogy meglátá, szemére vont a fátyolát

λευκὴν τ' ἀπέστρεψ' ἔμπαλιν παρηΐδα,
 παίδων μυσσαχθεῖς· εἰσόδους· πόσις δὲ σὸς
 ὀργάς τ' ἀφήρει καὶ χόλον νεάνιδος 1150
 λέγων τάδ'· Οὐ μὴ δυσμενῆς ἔσῃ φίλοις,
 παύσῃ δὲ θυμοῦ καὶ πάλιν στρέψεις κᾶρα,
 φίλους νομίζουσ' οὐσπερ ἂν πόσις σέθεν,
 δέξῃ δὲ δῶρα καὶ παραιτήσῃ πατρὸς
 φυγὰς ἀφεῖναι παισὶ τοῖσδ', ἐμὴν χάριν; 1155
 ἥ δ' ὥς ἐσεῖδε κόσμον, οὐκ ἠγέσχετο,
 ἀλλ' ἦνεσ' ἀνδρὶ πάντα, καὶ πρὶν ἐκ δόμων
 μακρὰν ἀπεῖναι πατέρα καὶ παῖδας, [σέθεν]
 λαβοῦσα πέπλους ποικίλους ἡμπέσχετο,
 χρυσοῦν τε θεῖσα στέφανον ἀμφὶ βοστρύχοις 1160
 λαμπρῷ κατόπτρῳ σχηματίζεται κόμην,
 ἄψυχον εἰκῶ προσγελῶσα σώματος.
 κᾶπειτ' ἀναστᾶς' ἐκ θρόνων διέρχεται
 στέγας, ἄβρὸν βαίνουσα παλλεύκῳ ποδί,
 δώροις ὑπερχαίρουσα, πολλὰ πολλάκις 1165
 τένοντ' ἐς ὀρθὸν ἤμμασι σκοπούμενη.
 τοῦνθένδε μέντοι δεινὸν ἦν θέαμ' ἰδεῖν·
 χροιάν γὰρ ἀλλάξασα λεχρία πάλιν
 χωρεῖ τρέμουσα κῶλα καὶ μόλις φθάνει
 θρόνοισιν ἐμπεσοῦσα μὴ χαμαὶ πεσεῖν. 1170
 καὶ τις γεραιὰ προσπύλων, δόξασά που
 ἦ Πανὸς ὀργάς ἢ τινὸς θεῶν μολεῖν,
 ἀνωλόλυξε, πρὶν γ' ὄρᾳ διὰ στόμα
 χωροῦντα λευκὸν ἄφρον, ὁμμάτων τ' ἄπο
 κόρας στρέφουσαν, αἶμά τ' οὐκ ἐνὸν χροῖ· 1175
 εἴτ' ἀντίμολπον ἦκεν ὀλολυγῆς μέγαν
 κωκυτόν. εὐθύς δ' ἦ μὲν ἐς πατρὸς δόμους
 ὥρμησεν, ἦ δὲ πρὸς τὸν ἀρτίως πόσιν,
 φράσσουσα νύμφης συμφοράν· ἅπασα δὲ
 στέγῃ πυκνοῖσιν ἐκτύπει δρομήμασιν. 1180

S fehér arcát undorral félre fordítá
 A gyermekektől. Férjed engesztelte őt
 S az ifju nő haragját csillapítgatá 1150
 Ekkép: «Csak nem léssz tiednek ellene?
 Haragod szüntesd, fordítsd erre arczodat,
 Ne gyűlöld őket, kik férjednek kedvesek,
 Vedd adományuk s kérd atyádat, kedvemért
 A száműzéstől oldja föl e két fiút.» 1155

A nő, látván az ékszer, nem ellenkezett,
 Mindent megígért; és alighogy távozott,
 Még messze sem volt Iason és a gyermekek,
 A hímes fátylat megragadva fölveszi,
 Fejére tűzi a vert arany koszorút, 1160

Fényes tükörben fűrtjeit rendezgeti.
 S mosolygva nézi képe mását, mely nem él.
 Aztán felállva a szobában fel s alá
 Lépkedve lebben hófehér bokaival,
 S az ajándéktól túlon is túl boldogan 1165

Ujjhegyre állva nézi nyúlánk természetét.
 De szörnyü látvány tárult ezután elénk;
 Egyszerre elhalványul, visszatántorog,
 És roskadozva már-már szinte földre rogy,
 Midőn egy szélig jutva végre arra dől. 1170

Egy vén cseléd mellette állva azt hívé,
 Hogy Pan vagy más isten haragja szállta meg: ⁵⁹
 Ráolvasott s egyszerre lát az ajkain
 Fehér habot tajtékzani, aztán szemét
 Üvegesedni, látja arcza holt színét. 1175

Igúi helyett jajveszéklést kezdte most.
 Egyik cseléd Kreon házába fut legott,
 Másik viszont az új férjhez viszi a hírt
 Szegény menyecske balsorsáról, s mindenütt
 Lótás-futástól hangzik a királyi ház. 1180

ἤδη δ' ἀνέλκων κῶλον ἔκπλεθρον δρόμου
ταχὺς βάδιστῆς τέρμωνων ἄν ἤπτετο,
ἣ δ' ἐξ ἀναύδου καὶ μύσαντος ὄμματος
δεινὸν στενάξας ἢ τάλαιν' ἠγείρετο.

διπλοῦν γὰρ αὐτῇ πῆμ' ἐπεστρατεύετο·

1185

χρυσοῦς μὲν ἀμφὶ κρατὶ κεείμενος πλόκος
θαυμαστὸν ἴει νᾶμα παμφάγου πυρός,
πέπλοι δὲ λεπτοί, σὼν τέκνων δωρήματα,
λεπτὴν ἔδαπτον σάρκα τῆς δυσδαίμονος.

φεύγει δ' ἀναστᾶς ἐκ θρόνων πυρουμένη,
σείουσα χαίτην κρατὰ τ' ἄλλοτ' ἄλλοσε,
ρίψαι θέλουσα στέφανον· ἀλλ' ἀραρότως
σύνδεσμα χρυσὸς εἶχε, πῦρ δ', ἐπεὶ κόμην
ἔστεισε, μᾶλλον δὲς τόσως ἐλάμπετο.

1190

πίτνει δ' ἐς οὐδας συμφορᾷ νικωμένη,

1195

πλὴν τῷ τεκόντι κάρτα δυσμαθῆς ἰδεῖν·

οὔτ' ὀμμάτων γὰρ δῆλος ἦν κατάστασις

οὔτ' εὐφυὲς πρόσωπον, αἶμα δ' ἐξ ἄκρου

ἔσταξε κρατὸς συμπεφυρμένον πυρί,

σάρκες δ' ἀπ' ὀστέων ὥστε πεύκινον δάκρυ

1200

γναθμοῖς ἀδῆλοις φαρμάκων ἀπέρρεον,

δεινὸν θέαμα· πᾶσι δ' ἦν φόβος θιγεῖν

νεκροῦ· τύχην γὰρ εἶχομεν διδάσκαλον.

πατὴρ δ' ὁ τλήμων συμφορᾶς ἀγνωσίᾳ

ἄφνω προσελθὼν δῶμα προσπίτνει νεκρῷ·

1205

ῥῆμωξε δ' εὐθύς, καὶ περιπτύξας χέρας

κυνεῖ προσαιδῶν τοιάδ'· ὦ δύστηνε παῖ,

τίς σ' ὦδ' ἀτίμως δαιμόνων ἀπώλεσε;

τίς τὸν γέροντα τύμβον ὄρφανὸν σέθεν

τίθησιν; οἴμοι, συνθάνοιμί σοι, τέκνον.

1210

ἐπεὶ δὲ θρήνων καὶ γόων ἐπαύσατο,

χρήζων γεραῖον ἐξαναστήσαι δέμας

προσείχεθ' ὥστε κισσὸς ἔρνεσιν δάφνης

Jól szedve lábát jó gyalogló ezalatt
 Meg is került volna már a pályatért:
 Midőn szegény, ki csukott szemmel, hangtalan'
 Feküdt, magához térve rémeset sikolt.
 Mert kétszeres kín szállta most egyszerre meg: 1185
 A koronáról, mely fején ékeskedett,
 Csodálatos, emésztő lángfolyam fakadt
 És finom leple, gyermekid ajándoka,
 Szegénynek mind lemarta szép gyöngéd husát.
 Lángolva szökkent föl helyéről, futkosott, 1190
 És jobbra-balra rázogatta fürtjeit,
 Hogy koszorúját földre vesse; ám haján
 Erősen ült az, és a tűz a nagy-heves
 Rázogatástól szítva jobban lángola.
 Lesujtja kínja, földre roskad a szegény: 1195
 Atyján kívül nem ismert volna más reá.
 Elváltozott szemének még állása is,
 Eltorzult édes arcza, fürtiről alá
 A lángfolyammal vérnek árja csordogált,
 Csontjárul a hús, mint fenyűnek könnye, folyt, 1200
 Lemarta titkos íradnak bűvös foga.
 Oh szörnyü látvány! Nem meré érinteni
 Senki a holtat, mert okult balvégzetén.

Nem sejtve a bajt édes atyja jó, szegény,
 Belép, meglátja, a halottra ráborúl, 1205
 Jajgatva sír, öleli és csókolja őt
 És ezt zokogja: «Szerencsétlen gyermekem,
 Mely isten pusztított el ily méltatlanúl?
 Az aggot sírja szélén így ki fosztja ki?
 Óh jaj nekem, bár véled halnék, gyermekem!» 1210

Hogy szünni kezdtek jajjai, siralmai,
 És agg testével megpróbált fölállani,
 Mint tölgyhöz a borostyán, úgy hozzátapadt

λεπτοῖσι πέπλοις, δεινὰ δ' ἦν παλαίσματα·
 ὁ μὲν γὰρ ἤθελ' ἐξαναστῆσαι γόνυ, 1215
 ἢ δ' ἀντελάζυτ'. εἰ δὲ πρὸς βίαν ἄγοι,
 σάρκας γεραιᾶς ἐσπάρασσ' ἀπ' ὀστέων.
 χρόνῳ δ' ἀπέσβη καὶ μεθ' ἧχ' ὁ δύσμορος
 ψυχὴν· κακοῦ γὰρ οὐκέτ' ἦν ὑπέρτερος.
 κεῖνται δὲ νεκροὶ παῖς τε καὶ γέρων πατήρ 1220
 πέλας, ποθεινὴ δακρύοισι συμφορά.

καί μοι τὸ μὲν σὸν ἐκποδῶν ἔστω λόγου·
 γνώσῃ γὰρ αὐτὴ ζημίας ἀποστροφῇ.
 τὰ θνητὰ δ' οὐ νῦν πρῶτον ἡγοῦμαι σκιάν,
 οὐδ' ἂν τρέσας εἴποιμι τοὺς σοφοὺς βροτῶν 1225
 δοκοῦντας εἶναι καὶ μεριμνητάς λόγων
 τούτους μεγίστην μωρίαν ὀφλισκάνειν.
 θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν εὐδαίμων ἀνὴρ·
 ὄλβου δ' ἐπιρρυέντος εὐτυχέστερος
 ἄλλου γένοيت' ἂν ἄλλος, εὐδαίμων δ' ἂν οὔ. 1230

ΧΟΡΟΣ.

ἔοιχ' ὁ δαίμων πολλὰ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ
 κακὰ ξυάπτειν ἐνδίκως Ἰάσονι.
 ὦ τλῆμον, ὥς σου συμφοράς οἰκτίρομεν,
 κόρη Κρέοντος, ἥτις εἰς Αἰδοῦ δόμους
 οἴχῃ γάμων ἕκατι τῶν Ἰάσονος. 1235

ΜΗΔΕΙΑ.

φίλοι, δέδοκται τοῦργον ὥς τάχιστα μοι
 παῖδας κτανούσῃ τῇσδ' ἀφορμᾶσθαι χθονός,
 καὶ μὴ σχολὴν ἄγουσαν ἐκδοῦναι τέκνα
 ἄλλῃ φονεῦσαι δυσμενεστέρα χερί.
 πάντως σφ' ἀνάγκη κατθανεῖν· ἐπεὶ δὲ χρή, 1240
 ἡμεῖς κτενοῦμεν, οὔτερ ἐξεφύσαμεν.

1227. μωρίαν pro ζημίαν cum Aldina.

A díszruhához s kezdődött rémes tusa.
 Ő térdre próbált állni, ámde a halott 1215
 Nem engedé el, hogy pedig rántott magán,
 Mindig levált csontjárul egy-egy húsdarab.
 Ellankadott végül, nem küzdhetett tovább
 Szegény és összerogyva lelkét kiadá.
 Öreg apjával ott fekszik most a leány 1220
 Holtan: bizony könnyekre méltó gyászeset!
 Tanácsot adni én nem kívánok neked;
 A büntetést mikép kerüld ki, jól tudod.
 Csak árny az emberélet, azt én rég' tudom,
 S bátran kimondom: a halandók, kik maguk' 1225
 Nagy bölcseknek, sokat tudóknak képzelik,
 A legnagyobb mértékben balgák rendszerint.
 Mert boldog ember nincs a föld színén sehol.
 Földi javakban ez szerencsésebb talán
 Annál, de boldognak nem mondható azért. (El.) 1230

KARVEZETŐ.

Ugy látszik, a sors sok csapással sujtolá
 Iason fejét, mint érdemelte, e napon.
 Kreon leánya, mint sajnáljuk sorsodat,
 Boldogtalan, kit Iasonnal kötött frigyed
 Az Alvilág sötét honába juttatott! 1235

MEDEIA.

Határozatom most végrehajtom, kedvesim,
 S megölvén gyermekim, e földről elfutok.
 Nem késhetem, mert ellenségesebb kezek
 Gyalázatosban oltanák ki éltüket.
 Mindenkép halniok kell, és mert *kell*, magam 1240
 Ölöm meg őket, mint világra én hozám.

ἄλλ' εἴ' ὀπλίζου, καρδία. τί μέλλομεν
 τὰ δεινὰ κἀναγκαῖα μὴ πράσσειν κακὰ;
 ἄγ', ὦ τάλαινα χεῖρ ἐμή, λαβὲ ξίφος,
 λάβ', ἔρπε πρὸς βαλβίδα λυπηρὰν βίου, 1245
 καὶ μὴ κακισθῆς μηδ' ἀναμνησθῆς τέκνων,
 ὡς φίλταθ', ὡς ἔτικτες· ἀλλὰ τήνδε γε
 λαθοῦ βραχεῖαν ἡμέραν παίδων σέθεν,
 κᾶπειτα θρήνει· καὶ γὰρ εἰ κτενεῖς σφ', ὅμως
 φίλοι γ' ἔφυσαν — δυστυχῆς δ' ἐγὼ γυνή. 1250

ΧΟΡΟΣ.

Stropha.

ἰὼ Γᾶ τε καὶ παμφαῆς
 ἄκτις Ἀελίου, κατίδεν' ἴδετε τὰν
 ὀλομέναν γυναῖκα, πρὶν φοινίαν
 τέκνοις προσβαλεῖν χέρ' αὐτοκτόνον·
 τεᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσέας γονᾶς 1255
 ἔβλαπτεν, θεοῦ δ' ταῖμά τι πίτνειν
 φόβος ὅπ' ἀνέρων.
 ἀλλὰ νιν, ὦ φᾶος διογενές, κάτειρ-
 γε κατάπαυσον, ἔξελ' οἴκων φονίαν
 τάλαινάν τ' Ἐρινὸν ὅπ' ἀλαστόρων. 1260

Antistropha.

μάταν μόχθος ἔρρει τέκνων,
 ἄρα μάταν γένος φίλιον ἔτεκες, ὦ
 κυανεᾶν λιποῦσα Συμπληγάδων
 πετρᾶν ἀξειωτάταν ἐσβολάν;
 δειλαία, τί σοι φρενῶν βαρὺς
 χόλος προσπίτνει καὶ δυσμενῆς
 φόνος; ἀμείβεται
 χαλεπὰ γὰρ βροτοῖς ὁμογενῇ μιά-

Vértezd magad, szív! Mit késünk megtenni azt,
 Mi szörnyü tett bár, ámde szükség hajt reá?
 Boldogtalan kéz, rajta hát, kardot ragadj,
 És menj az élet gyászos sorompóihoz! 1245
 Csak el ne lágyulj, rá se gondolj, gyermekid
 Mily kedvesek s te szülted őket. E rövid
 Napon felejtse el azt, hogy vannak gyermekid.
 Aztán sirasd meg; mert, habár levágod is,
 Szeretted őket, óh boldogtalan anya! (El a házba.) 1250

KAR.

Első strophá.

Oh Föld s te, fényes Napsugár!
 Nézzétek, oh jaj, nézzétek e nőt,
 E rettenettest, mielőtt a keze
 Ön-vérét ontja ki gyermekiből.
 Véd, Hélios! A te arany fajod ám 1255
 Ez a sarj, s iszonyat, hogy az emberi kéz
 Kiontsa az isteni vért.
 Gátold, tartsd vissza, oh isteni fény
 És üzd ki a házbul a vad Furiát,
 Kit az ős boszu szelleme bűnbe taszít. 1260

Első antistrophá.

Hiába szenvedéd a kínokat?
 Szép magzatidat hiába szüléd?
 Oh mért is hagytad el azt a vadont
 S jöttél a sötétlő szirtkapun át?
 Nyomorult, szivedet hogy' töltheti el 1265
 Ily zord harag, vak gyűlölet,
 Mely gyilkolni kész?
 A rokon vér, a mely a földre omol,

σµατα ἐπὶ γαῖαν αὐτοφόνταις ξυνφ-
δὰ θεόθεν πίτνοντ' ἐπὶ δόμοις ἄχῃ.

1270

<ΠΑΙΔΕΣ ἔνδοθεν.

αἰαῖ.>

ΧΟΡΟΣ.

— ἀκούεις βοᾶν ἀκούεις τέκνων;

1273

— ἰὼ τλαµον, ὦ κακοτυχές γύναι.

1274

ΠΑΙΔΕΣ.

— οἴμοι, τί δράσω; ποῖ φύγω μητρὸς χέρας; 1271

— οὐκ οἶδ', ἄδελφε φίλτατ' ὀλλύμεσθα γάρ. 1272

ΧΟΡΟΣ.

— παρέλθω δόμους; ἀρῆξαι φόνον

1275

δοκεῖ μοι τέκνοις.

ΠΑΙΔΕΣ.

— ναί, πρὸς θεῶν, ἀρήξατ' ἐν δέοντι γάρ.

— ὥς ἐγγὺς ἤδη γ' ἐσµέν ἀρκύων ξίφους.

ΧΟΡΟΣ.

— τάλαιν', ὥς ἄρ' ἦσθα πέτρος ἢ σίδα-
ρος, αἷς τέκνων

1280

ὄν ἔτεκες ἄροτον αὐτόχειρι μοῖρα κτενεῖς.

— μίαν δὴ κλύω μίαν τῶν πάρος

γυναῖκ' ἐν φίλοις χέρα βαλεῖν τέκνοις·

Ἰνὼ μανείσαν ἐκ θεῶν, ὅθ' ἡ Διὸς

δάμαρ νιν ἐξεπεµψε δωμάτων ἄλλῃ.

1285

Bosszút terem az, neki megfelelőt,
Melyet isten sujt a bünösre. 1270

(Belülről a gyermekek jajgatása hallik.)

KAR (tagjai felváltva).

— Ha, nem hallod-é a gyermek jaját? ⁶⁰ 1273

— Óh jaj, vakmerő, oh balsorsu nő! 1274

EGYIK GYERMEK (bent).

Ki véd meg? Jaj! Anyámtól merre fussak el? 1271

MÁSIK GYERMEK.

Édes testvérkém, nem tudom, már elveszénk. 1272

KAR.

Bemenjek vajon? A két gyermeket 1275
Meg kell mentenem!

EGYIK GYERMEK (bent).

Segítség, jaj! Az égre, jöjjetek hamar!

MÁSIK GYERMEK.

Már villog a kard, villog a fejünk felett.

KAR.

— Óh boldogtalan! Gránit-e a szived
Vagy érz, hogy saját 1280

Drága gyümölcsidet tenkezed tudja kiirtani?

— Csak egy nőt tudok, egy hajdankorít

Ki gyilkos kezét gyermeki ellen emelt:

Az örült Inót, ⁶¹ a kit Héra ostora

Házából messze, idegenbe kergetett. 1285

πίτνει δ' ἅ τάλαιν' ἐς ἄλμαν φόνω
 τέκνων δυσσεβεῖ,
 ἀκτῆς ὑπερτείνασα ποντίας πόδα,
 δυοῖν τε παῖδοιν συνθανοῦς' ἀπόλλυται.
 τί δῆτ' οὖν γένοιτ' ἂν ἔτι δεινόν; ὦ
 γυναικῶν λέχος
 πολύπονον, ὅσα βροτοῖς ἔρεξας ἤδη κακά.

1290

ΙΑΣΩΝ.

γυναῖκες, αἱ τῆσδ' ἐγγυὲς ἔστατε στέγης,
 ἄρ' ἐν δόμοισιν ἡ τὰ δειν' εἰργαζμένη
 Μῆδεια τοῖσδ' ἔτ', ἥ μεθέστηκεν φυγῇ;
 δεῖ γάρ νιν ἦτοι γῆς γε κρυφθῆναι κάτω,
 ἥ πτηνὸν ἄραι σῶμ' ἐς αἰθέρος βάθος,
 εἰ μὴ τυράννων δώμασιν δώσει δίκην·
 πέποιθ' ἀποκτείνασα κοιράνους χθονὺς
 ἀθρὺς αὐτῇ τῶνδε φεύξεσθαι δόμων;
 ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτῆς φροντίδ' ὥς τέκνων ἔχω·
 κείνη, μὲν οὖς ἔδρασεν ἔρξουσιν κακῶς,
 ἐμῶν δὲ παίδων ἤλθον ἐκσφύων βίον,
 μή μοί τι δράσωσ' οἱ προσήκοντες γένει,
 μητρῷον ἐκπράσσοντες ἀνόσιον φόνον.

1295

1300

1305

ΧΟΡΟΣ.

ὦ τλήμων, οὐκ οἶσθ' οἱ κακῶν ἐλήλυθας,
 Ἰᾶσον· οὐ γὰρ τοῦσδ' ἂν ἐφθέγξω λόγους.

ΙΑΣΩΝ.

τί δ' ἔστιν; ἦ που κάμ' ἀποκτεῖναι θέλει;

ΧΟΡΟΣ.

παῖδες τεθνᾶσι χειρὶ μητρῶα σέθεν.

De ő meglakolt, a boldogtalan,
 Fiai gyilkosa,
 A szirt fokáról ugrott tenger mélyibe
 Két gyermekének bús sorsában osztozott.
 Mi történhetik ennél rettenetesb? 1290
 Te vagy, féltékeny női szív,
 Te a földön annyi baj szülője!

IASON (kisérettel jó a palotából).

Ti nők, kik ott a házhoz közel állotok,
 Bent van-e még e gazságoknak tettese,
 Medeia, avvagy házából már elfutott? 1295
 A föld ölébe kell elrejtőzködni
 Vagy szárnyakon a légbe szállni, hogyha nem
 Akar lakolni a királyi ház miatt.
 E föld királyait kiirtván, azt hiszi,
 Elmenekülhet e házból büntetlenül? 1300
 De nem reá, csak gyermekimre gondolok:
 Azok, kiket megbántott, majd megbüntetik.
 Azért jövék csak, hogy megmentsem gyermekim,
 Ne bántsák őket a királynak hívei,
 Anyjuk gatzetteért ne ők lakoljanak. 1305

KARVEZETŐ.

Szavad mutatja, Iason, óh boldogtalan,
 Nem sejtéd azt, milyen csapás sújtott le rád.

IASON.

Mi az? Meg akar ölni engem is talán?

KARVEZETŐ.

Két gyermeked anyjuk kezétől halt halált.

ΙΑΣΩΝ.

οἷμοι τί λέξεις; ὥς μ' ἀπώλεσας, γύναι.

1310

ΧΟΡΟΣ.

ὥς οὐκέτ' ὄντων σῶν τέκνων φρόντιζε δῆ.

ΙΑΣΩΝ.

ποῦ γάρ νιν ἔκτειν'; ἐντὸς ἢ ἔξωθεν δόμων;

ΧΟΡΟΣ.

πύλας ἀνοίξας σῶν τέκνων ὕψη φόνον.

ΙΑΣΩΝ.

χαλᾶτε κλῆδας ὥς τάχιστα, πρόσπολοι,
ἐκλύεθ' ἄρμούς, ὥς ἴδω διπλοῦν κακόν,
τοὺς μὲν θανόντας — τὴν δὲ τείσωμαι δίκην.

1315

ΜΗΔΕΙΑ.

τί τάσδε κινεῖς κάναμοχλεύεις πύλας,
νεκροὺς ἐρευνῶν καμὲ τιν εἰργασμένην;
παῦσαι πόνου τοῦδ'. εἰ δ' ἐμοῦ χρεῖαν ἔχεις,
λέγ', εἴ τι βούλῃ, χειρὶ δ' οὐ φαύσεις ποτέ.
τοιόνδ' ὄχημα πατρὸς Ἥλιος πατὴρ
δίδωσιν ἡμῖν, ἔρυμα πολεμίας χερὸς.

1320

ΙΑΣΩΝ.

ὦ μῖσος, ὦ μέγιστον ἐχθρίτη γύναι
θεοῖς τε καὶ μοῖ παντί τ' ἀνθρώπων γένει.
ἥτις τέκνοισι σοῖσιν ἐμβαλεῖν ξίφος
ἔτλης τεκοῦσα, καὶ μ' ἄπαιδ' ἀπώλεσας·
καὶ ταῦτα δρᾶσας Ἥλιόν τε προσβλέπεις

1325

IASON.

Oh asszony, mit beszélsz? Hiszen megöl szavad. 1310

KARVEZETŐ.

Bizony keserves: nincsenek már gyermekid.

IASON.

S hol ölte meg? Benn, avvagy a házon kívül?

KARVEZETŐ.

Nyittasd meg a kapút, s látod holttestüket.

IASON.

Előre, szolgák! Toljátok szét a reteszt,
Szakítsátok fel a kapút, holt gyermekim 1315
Hadd lássam és — a nőn álljon bosszút karom.

(A kaput kitírják. Medeia két sárkánytól vont kocsin a magasban megjelenik.
Mellette a két gyermek holtteste.)

MEDEIA.

Mért döngeted, miért feszítgeted kapúm,
Hogy lásd a holtakat s a tettet, engemet?
Oh sohse fáradj! Szükséged ha van reám,
Közöld szándékod. Engem el nem ér kezed! 1320
Ez a fogat, melyet Helios atyám adott,
Ellenséges kezektől engemet megóv.

IASON.

Hah, te utálat! Isteneknek és nekem
S egész halandó nemnek gyűlölt szörnye te!
Ten-gyermekid szívébe mártád kardodat 1325
S gyermektelenné tettél engem, semmivé!
És ily istentelen gazság után te még

καὶ γαῖαν, ἔργον τλᾶσα δυσσεβέστατον·
 ὅλοι· ἐγὼ δὲ νῦν φρονῶ, τότ' οὐ φρονῶν,
 ὅτ' ἐκ δόμων σε βαρβάρου τ' ἀπὸ χθονὸς 1330
 Ἑλλην' ἐς οἶκον ἡγόμην, κακὸν μέγα,
 πατρός τε καὶ γῆς προδότιν ἧ σ' ἐθρέφατο.
 τὸν σὸν δ' ἀλάστορ' εἰς ἔμ' ἔσκηψαν θεοί·
 κτανοῦσα γὰρ δὴ σὸν κάσιν παρέστιον
 τὸ κολλίπρῳρον εἰσέβης Ἀργοῦς σκάφος. 1335
 ἤρξω μὲν ἐκ τοιῶνδε· νυμφευθεῖσα δὲ
 παρ' ἀνδρὶ τῷδε καὶ τεκοῦσά μοι τέκνα,
 εὐνῆς ἕκατι καὶ λέχους σφ' ἀπώλεσας.
 οὐκ ἔστιν ἧτις τοῦτ' ἂν Ἑλληνίς γυνή
 ἔτλη ποθ', ὧν γε πρόσθεν ἡξίου ἐγὼ 1340
 γῆμαι σέ, κῆδος ἐχθρὸν ὀλέθριόν τ' ἐμοί,
 λείαναν, οὐ γυναικα, τῆς Τυρσηνίδος
 Σκύλλης ἔχουσαν ἀγριωτέραν φύσιν.
 ἀλλ' οὐ γὰρ ἂν σε μυρίοις ὀνειδέσι
 δάκοιμι· τοιόνδ' ἐμπέφυκέ σοι θράσος· 1345
 ἔρρ', αἰσχροποιῆ καὶ τέκνων μισιφόνε·
 ἐμοὶ δὲ τὸν ἐμὸν δαίμον' αἰάζειν πάρα,
 ὃς οὔτε λέκτρων νεογάμων ὀνήσομαι,
 οὐ παῖδας οὐς ἔφυσα κάξεθρεψάμην
 ἔξω προσειπεῖν ζῶντας, ἀλλ' ἀπώλεσα. 1350

ΜΗΔΕΙΑ.

μακρὰν ἂν ἐξέτεινα τοῖσδ' ἐναντίον
 λόγοισιν, εἰ μὴ Ζεὺς πατήρ ἡπίστατο
 οἷ' ἐξ ἐμοῦ πέπονθας οἶά τ' εἰργάσω·
 σὺ δ' οὐκ ἔμελλες τᾶμ' ἀτιμάσας λέχη
 τερπνὸν διάξειν βίοντον ἐγγελῶν ἐμοί· 1355
 οὐδ' ἢ τύραννος, οὐδ' ὁ σοὶ προσθεὶς γάμους
 Κρέων ἀνατεῖ τῆσδέ μ' ἐκβαλεῖν χθονός.
 πρὸς ταῦτα καὶ λείαναν, εἰ βούλῃ, κάλει

A napvilágra, s földre mersz tekinteni!
 Átok reád! Most *látok*, óh mily vak valék,
 Hogy barbár házból, barbár földről tégedet 1330
 Görög hazámba hoztalak, gonosztevő,
 A ki atyád s szülő honod elárulád!
 Gaztettidért büntetnek engem istenim:
 Hisz tűzhelyednél ölted meg testvéredet,
 Argo-hajóra úgy egyengetéd utad. 1335
 Ez volt a kezdet! Aztán hitvesem levél
 Szegény fejemnek, fiakat szültél nekem,
 S a féltékenység rávitt arra, hogy megöld.
 Ilyet ki merne, nincs a hellen nők között:
 És én fölējük helyezélek tégedet 1340
 S veszttemre, búmra nőül *téged* vettelek,
 Nem nőt, *oroszlánt*, a kiben vadabb a szív,
 Mint Skyllában, a tyrrhén tenger szörnyiben.⁶²
 De a te lelked olyan megátalkodott,
 Hogy szemrehányás, bár ezer, se hat reád. 1345
 Pusztulj, boszorkány, gyermekidnek gyilkosa!
 Nekem csak egy marad: siratni sorsomat.
 Arámat, íme, nászom napján veszttem el,
 S kiket nemzettem és neveltem, gyermekim
 Nem látom élve, többé nem szólíthatom! 1350

MEDEIA.

Most válaszul hosszúra nyújthatnám szavam,
 Ha nem tudná Zeus atyám az égben azt,
 Mit tettem érted és te mily hálás valál.
 Frigyünk' gyalázva és rajtam kaczagva óh
 Nem fogsz gyönyörben élni sem te, sem pedig 1355
 Ő, a királylány; és Kreon, dicső ipad,
 Nem üzhetett el e földről büntetlenül.
 Most már nevezz oroszlánnak, mit bánom én,

καὶ Σκύλλαν ἢ Τυρσηνὸν †ῥῆκεσεν πέδον·†
τῆς σῆς γὰρ ὡς χρεὶ καρδίας ἀνθηψάμεν.

1360

ΙΑΣΩΝ.

καυτή γε λυπῇ καὶ κακῶν κοινωνὸς εἶ.

ΜΗΔΕΙΑ.

σάφ' ἴσθι· λυεῖ δ' ἄλγος, ἦν σὺ μὴ ᾔγγελας.

ΙΑΣΩΝ.

ὦ τέκνα, μητρὸς ὡς κακῆς ἐκύρσατε.

ΜΗΔΕΙΑ.

ὦ παῖδες, ὡς ὤλεσθε πατρίᾳ νόσφ.

ΙΑΣΩΝ.

οὗτοι νυν ἡμῇ δεξιᾷ σφ' ἀπώλεσεν.

1365

ΜΗΔΕΙΑ.

ἀλλ' ὕβρις, οἷ τε σοὶ νεοδμητὲς γάμοι.

ΙΑΣΩΝ.

λέχους σφε κήξίωσας οὐνεκα κτανεῖν.

ΜΗΔΕΙΑ.

σμικρὸν γυναικὶ πῆμα τοῦτ' εἶναι δοκεῖς;

ΙΑΣΩΝ.

ἥτις γε σώφρων· σοὶ δὲ πάντ' ἐστὶν κακά.

ΜΗΔΕΙΑ.

οἷδ' οὐκέτ' εἰσὶ· τοῦτο γὰρ σε δήξεται.

1370

Skyllának, a ki tyrrhén tengeren tanyáz:
Csakhogy fájós helyen találtam szívedet! 1360

IASON.

Magadnak is fáj! Bánatomban osztozol.

MEDEIA.

Úgy van, de vigasz, hogy te rajtam nem nevetsz.

IASON.

Oh fiaim! Beh rossz anyát adott a sors!

MEDEIA.

Atyátok döresége ölt meg, gyermekim!

IASON.

De nem az én kezem volt nékik gyilkosuk. 1365

MEDEIA.

De a te dölýföd és a hűtlen frigykötés.

IASON.

E nász a gyilkosságra elég ok neked?

MEDEIA.

Azt képzeled, a nőnek ez kis bánatom?

IASON.

Annak, ki józan; benned minden íz gonosz.

MEDEIA.

Ezek már nincsenek! Ez örök bú neked. 1370

ΙΑΣΩΝ.

οἷδ' εἰσὶν, οἵμοι, σὺ κάρα μιάστορες.

ΜΗΔΕΙΑ.

ἴσασιν ὅστις ἤρξε πημονῆς θεοί.

ΙΑΣΩΝ.

ἴσασι δῆτα σὴν γ' ἀπόπτυστον φρένα.

ΜΗΔΕΙΑ.

στύγει· πικρὰν δὲ βάξιν ἐχθαίρω σέθεν.

ΙΑΣΩΝ.

καὶ μὴν ἐγὼ σὴν· ῥάδιον δ' ἀπαλλαγαί.

1375

ΜΗΔΕΙΑ.

πῶς οὖν; τί δράσω; κάρτα γὰρ καὶ γὰρ θέλω.

ΙΑΣΩΝ.

θάψαι νεκρούς μοι τούσδε καὶ κλαῦσαι πάρες.

ΜΗΔΕΙΑ.

οὐ δῆτ', ἐπεὶ σφας τῇδ' ἐγὼ θάψω χερί,

φέρουσ' ἐς Ἥρας τέμενος Ἀκραίας θεοῦ,

ὥς μή τις αὐτοὺς πολεμίων καθυβρίσῃ,

1380

τύμβους ἀνασπῶν· γῇ δὲ τῇδε Σισύφου

σεμνήν ἐορτὴν καὶ τέλη προσάφομεν

τὸ λοιπὸν ἀντὶ τοῦδε δυσσεβοῦς φόνου.

αὐτῇ δὲ γαῖαν εἴμι τὴν Ἑρεχθέως,

Αἰγεί συνοικήσουσα τῷ Πανδίωνος.

1385

σὺ δ', ὥσπερ εἰκός, κατθανῇ κακὸς κακῶς,

Ἀργοῦς κάρα σὸν λειψάνῳ πεπληγμένους,

πικρὰς τελευτὰς τῶν ἐμῶν γάμων ἰδὼν.

IASON.

Lelkedben élnek, mint bosszúló szellemek.

MEDEIA.

Előbb ki vétett, jól tudják az istenek.

IASON.

Nagyon jól tudják a te undok lelkedet.

MEDEIA.

Utálj csak, én meg sok szitokszód gyűlölöm.

IASON.

S én a tiédet: így a válás könnyű lesz. 1375

MEDEIA.

Könnyű valóban! Mit kívánsz még? Mit tegyek?

IASON.

Siratnom, eltemetnem add át gyermekim.

MEDEIA.

Nem, en-kezemmel temetem el őket én,
 A várat őrző Héra szent területén,⁶³
 Hogy ellenség ne bánják csúfosan velük, 1380
 Ne dulja sirjuk. Majd Korinthos népei
 Az itt kiontott vér engeszteléseül
 Áldozni fognak erre szánt szent ünnepen.
 Magam Erechtheus földjére indulok
 S ott Aigeus házában leszen otthonom. 1385
 Te, mint gonoszhoz illő, veszs el gonoszúl.
 Az Argo egy darabja zúzza szét fejed:
 Hűségédért ez lesz a végső jutalom.

ΙΑΣΩΝ.

ἀλλὰ σ' Ἐρινὸς ὀλέσειε τέκνων
φρονία τε Δίκη.

1390

ΜΗΔΕΙΑ.

τίς δὲ κλύει σοῦ θεὸς ἢ δαίμων,
τοῦ ψευδόρκου καὶ ξειναπάτου;

ΙΑΣΩΝ.

φεῦ φεῦ, μυσαρὰ καὶ παιδολέτορ.

ΜΗΔΕΙΑ.

στεῖχε πρὸς οἴκους καὶ θάπτ' ἄλοχον.

ΙΑΣΩΝ.

στείχω, δισσῶν γ' ἄμορος τέκνων.

1395

ΜΗΔΕΙΑ.

οὔπω θρηνηεῖς μένε καὶ γῆρας.

ΙΑΣΩΝ.

ὦ τέκνα φίλτατα.

ΜΗΔΕΙΑ.

μητρί γε, σοὶ δ' οὔ.

ΙΑΣΩΝ.

κἄπειτ' ἔκανες;

ΜΗΔΕΙΑ.

σέ γε πημαίνουσ'.

IASON.

Fiaim boszuszellemé, s Dike keze
Sujtson le reád!

1390

MEDEIA.

Isten vagy dæmon hallgat-e rád,
Te hűtlen gazda, te esküszegő!

IASON.

Te szörnyeteg-asszony, gyermekölő!

MEDEIA.

Menj haza, nődet eltakarítani.

IASON.

Megyek, elvesztvén két gyermekemet.

1395

MEDEIA.

Másképp keseregsz, ha az aggkor elér!

IASON.

Édes fiaim!

MEDEIA.

Az anyának azok.

IASON.

S mégis megöléd?

MEDEIA.

Hogy búba merülj!

ΙΑΣΩΝ.

ὦμοι, φίλιου χρήζω στόματος
παίδων ὁ τάλας προσπτύξασθαι.

1400

ΜΗΔΕΙΑ.

νῦν σφε προσαυδᾷς, νῦν ἀνπάζῃ,
τότ' ἀπωσάμενος.

ΙΑΣΩΝ.

δός μοι πρὸς θεῶν
μαλακοῦ χρωτὸς φαῦσαι τέκνων.

ΜΗΔΕΙΑ.

οὐκ ἔστι· μάτην ἔπος ἔρριπται.

ΙΑΣΩΝ.

Ζεῦ, τάδ' ἀκούεις ὥς ἀπελαυνόμεθ',
οἶά τε πάσχομεν ἐκ τῆς μυσαρᾶς
καὶ παιδοφόνου τῆσδε λεαίνης;
ἀλλ' ὅπόσον γοῦν πάρα καὶ δύνamai
τάδε καὶ θρηγῶ κάπιθεάζω,
μαρτυρόμενος δαίμονας ὧς μοι
τέκνα κτείνας' ἀποκωλύεις
φαῦσαι τε χεροῖν θάψαι τε νεκρούς,
οὓς μήποτ' ἐγὼ φύσας ἔφελον
πρὸς σοῦ φθιμένους ἐπιδέσθαι.

1405

1410

ΧΟΡΟΣ.

πολλῶν ταμίας Ζεὺς ἐν Ὀλύμπῳ,
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἔτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκῆτων πόρον ἡῶρε θεός.
τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

1415

IASON.

Oh mint vágyom a gyermekim ajkát
Megcsókolni, szegény nyomorult!

1400

MEDEIA.

Hívnád ugy-e, most, csókukra sovárgsz?
Akkoron eltaszítád!

IASON.

Ha van istened, engedd
Puha arcukat egyszer megsimogatnom.

MEDEIA.

Nem, nem soha! Hasztalanúl könyörögsz.
(Sárkányfogátán útnak ered.)

IASON.

Hallod-e, Zeus, hogy elűz ez az undok 1405
Szörnyeteg engem, mint marja szívem
Ez a gyermekgyilkos oroslán?
Csak sírhatok, óh jajgathatok én,
Hisz nem maradott számomra egyéb,
S hívom az isteneket tanukúl: megöléd 1410
Két gyermekemet s most nem hagyod őket
Érinteni, el se temetni nekem!
Mért is nemzém, hogy lássam utóbb
Elveszve gonosz kezéd által?

KAR.

Sokat intéz Zeus, az Olympos ura, 1415
Sok esik meg az ég tetszése szerint
Váratlan', a várt meg messze marad.
Útat lel az isten a nem-hihetőre.
Ez a gyászeset így mene végbe!⁶⁴

JEGYZETEK.

JEGYZETEK A PHOINIKIAI NÖKHÖZ.

¹ A Feniciából, Tyrosból kivándorolt és Thebében megtelepedett *Kadmos* volt őse a thebei királyi családnak, a Labdakidáknak.

² Kypris = Aphrodite.

³ Oidipus (*Οιδίπους*) jelentése: dagadt lábú. A 26. és 27. vers valószínűleg későbbi toldalék. A «hegyes vas» helyett a 805. vers aranytűt említ.

⁴ Polybos korinthusi király volt.

⁵ Sophokles szerint (Oid. tyr. 779) egy vendégség alkalmával egy mámoros vendég vetette szemére, hogy talált gyermek.

⁶ A bölcs szűzleány a Sphinx, ki minden útast, a ki rejtvényét megoldani nem tudta, elragadott és megölt.

⁷ Adrastos argosi király. Leánya Argeia.

⁸ Ismenos folyó, Dirke patak Thebe mellett.

⁹ Pelasg = argosi. Argosnak egyik királyát Pelasgosnak hívták. — Itt kezdődik a híres «teichoskopia».

¹⁰ T. i. hét hadosztályra hét hadfő alatt.

¹¹ Hekate itt *Artemis* jelzője.

¹² Amphion, Zeus és Antiope fia, ikertestvérével, Zethoszsal együtt építette Thebe falait. A monda szerint a kövek maguktól álltak össze Amphion lantjának szózatára.

¹³ «Csapatvezér az, úrnőm» — tehát nem fővezér, mint gondolni lehetne, mivel a hadsereg élén lépked, hanem csak a hét csapat egyikének vezére.

¹⁴ Lerna vize és városa Argos délnyugati részében.

¹⁵ A földszülte Gigasoknak az istenek ellen való támadása és harcza kedvelt tárgya volt a vázafestőknek már a Kr. e. VI. században.

¹⁶ Az aitoliaiak bátor harczosok voltak.

¹⁷ A zárójelbe tett négy sort Schumacher toldaléknak ítélte, minthogy a 96—98. versek már megadták a magyarázatot.

¹⁸ Zethosról l. a 12. jegyzetet. Amphion és Zethos együtt voltak eltemetve.

¹⁹ Atalante a kalydoni vadkan elleni vadászatban részt vett s mint a vadkan egyik elejtője jutott hírnévre.

²⁰ Polyneikes támadását jogosnak vallja a Kar is (258 skk.), valamint Iokaste (319).

²¹ A jós Amphiaraios, mivel előre tudta a vállalat szerencsétlen végét, csak kénytelenségből vett részt a hadjáratban. Nemes jellemét Aischylos is magasztalja (Hét Thébevivó 556. skk.), főkép e szavakkal:

«Igaznak *lenni* vágyik ő, nem látszani,
A keble mély barázdájából jól arat, •
Okos tanácsok bő termésű földje az.»

«Mellette barmok», t. i. áldozati állatok, melyeknek beleiből jósol.

²² Selanaiát vagy Selenét, mint a hold istennőjét, Artemisszel azonosították.

²³ A «lernai szigonynak» s a «Poseidon amymoni vizének» kifejezés egyet jelent. Lernáról l. a 14. jegyz. A mythos szerint Poseidon isten beleszeretett a szép Amymonéba s az ő kedvéért döfte szigonyát a földbe, minek következtében az Amymone nevű forrás fakadt Lerna vizéhez közel.

²⁴ A kar tehát a feníciai Tyrosból való szűzekből áll. A 280. és köv. versekből megtudjuk, hogy honfiaik Delphibe (Apollon «Parnasos alatti lakába») küldték őket Apollon szolgálatára, hogy így rójják le hálájukat az isten iránt, a ki őket harczaikban megsegítette volt. Útközben betérnek The-

bébe, mivel a thebeiek a Feniciából kivándorolt Kadmos révén vérrokonai. Eteokles épen el akarta őket vinni Delphibe, mikor az argosi sereg megszállta a várost.

²⁵ Loxias: a jó Apollon mellékneve.

²⁶ A thébeiek Agenoridák, mert Thebe alapítója, Kadmos, Agenor feníciai királynak a fia volt.

²⁷ Apollonnak delphibéli templomában képeket, szobrokat állítottak fel anathemaként. Ilyen anathemához hasonlítja magát a Kar.

²⁸ Kastalia híres forrás a delphii templom mellett. Az Apollont szolgáló papnők minden reggel ennek vizével mosdottak.

²⁹ A Parnasosnak (vagy Parnassosnak) két csúcsa közül az egyik Dionysosnak (Bakchosnak), a másik Apollonnak volt szentelve. Éjjel néha csodás fényt láttak vagy véltek látni a csúcsokon.

³⁰ Dionysos isten parnasosi templomában a jámbor hit szerint olyan szőlőtő volt, mely egy nap alatt fakasztott rügyet s érlelte gyümölcsé.

³¹ A sárkány Python, melyet Apollon nyila ejtett volt el. (Belvedere-i Apollon!)

³² A «szűz isten» (az eredeti szerint: «halhatatlan istennő») Artemis, kinek szintén volt a Parnasoson egy Apollonnal közös szenthelye.

³³ Delphit, Apollon híres jóshelyét, a föld középpontjának hitték.

³⁴ Io Inachos argosi folyamisten leánya, Zeusnak a kedvese volt. A féltékeny Hera haragja elől Zeus tehénné változtatta. Hera azonban így is bosszút állott rajta s földönfutóvá tette. Egyiptomban végre — sok bolyongás után — visszanyerte emberi alakját s Epaphosnak adott életet. Epaphos ivadéka volt Agenor feníciai király. Így tehát Io közös özanyja a feníciaiaknak és a thebeieknek.

³⁵ «Erinyss bosszuját» — mert a két testvér harca és bekövetkezendő veszte az apai átok következménye.

³⁶ V. ö. a 9. jegyz.

³⁷ «A fiú» — t. i. az előzőtt Polyneikes, ki mint «lupus in fabula» mindjárt meg is jelenik.

³⁸ A hely egy kissé homályos. Polyneikes talán arra számít, hogy a ház körében jó barátokra is talál.

³⁹ T. i. Eteokles, mint Thebe királya.

⁴⁰ A keleti népek általában térdre borultak fejedelmük előtt (proskynesis).

⁴¹ A feníciai nők természetesen görögül beszélnek, de a költő azt képzelte a nézőkkel, mintha feníciai nyelven beszélnének. Efféle illuzióra a modern színpad is gyakran számít.

⁴² «A szegény világtalan»: a vak Oidipus.

⁴³ «Oda lenn»: a sírban.

⁴⁴ A nászfürdőhöz a honi folyóból merítették vizet.

⁴⁵ A gyászoló lenyírta a haját és megtépte ruháját. E sor azért gyanús, mert az *eredetinek* nyelvi összefüggését megzavarja.

⁴⁶ E kérdésekre Iokaste nem felel, de azért nem kell e sorokat gyanúsítanunk; maguk a kérdések jellemzők Polyneikesre.

⁴⁷ A 413., 414. verseket Jacobs helyezte ide; így világosabb az értelem. Murray megtartja a régi rendet.

⁴⁸ Tydeus, Oineus fia, emberölés miatt menekült hazájából, Kalydonból Argosba. Ott nőül nyerte Adrastos egyik leányát, Deipylét. E frigyből származott Diomedes, az Ilias egyik kiváló hőse.

⁴⁹ Talaos fia: Adrastos, argosi király.

⁵⁰ Már a régi scholiasta szerint fölösleges sor; zavaró is.

⁵¹ Polyneikesé az első szó, mert ő a fölperes.

⁵² Eteokles egész beszéde megfelel a sophisták tanításának, mely szerint minden dolognak az ember a mértéke s így mindenben az egyén érdeke dönt. A befejező sententiát Cicero szerint (De off. III, 21) Cæsar gyakran hangoztatta. Macbeth szájába még jobban illenék.

⁵³ Mint henye verset elvetik.

⁵⁴ Az Inachos argosi folyó.

⁵⁵ Innen kezdve a 637. versig az iambusi trimetert trochæusi tetrameter — a görög dráma régibb versmértéke — váltja fel. Itt az izgatott hangulat kifejezője.

⁵⁶ Nem Kastorra és Polydeukesre, hanem inkább Amphionra és Zethosra, Thebe falainak építőire kell gondolni. Ezért mondja Eteokles, hogy ezek gyűlölik Polyneikest, a ki Thebe falait ostromolja.

⁵⁷ Phoibosnak, mint az utak őrének, oszlopalakú szobra ott állott a palota előtt.

⁵⁸ «Polyneikes» jelentése: sokviszályú («háboruságkedvelő»). Nomen et omen.

⁵⁹ Thebe veszedelme eszébe juttatja a Karnak Thebe alapítását, azért most ezt rajzolja; azután Kadmos ősatyját, Epaphost hívja, hogy ótalmazza a várost. — Kadmosnak testvérét, Európát elrabolta Zeus. Apjuk, Agenor, ekkor elküldötte Kadmost huga keresésére s megtiltotta neki, hogy nélküle visszatérjen. Kadmos sok eredménytelen keresés után a delphii jósszéktől kért tanácsot. A jósszék meghagyta neki, hogy kövesse egy tehénnek a nyomait s a hol az letelepedik, ott alapítson várost. Így alapította meg Thebét. Ekkor fel akarta áldozni a tehenet s vízért küldötte embereit Ares forrásához, melyet egy sárkány őrizett. Kadmos megölte a sárkányt s Athene tanácsára elvetette a sárkányfogakat. Ebből a vetésből fegyveres vitézek sarjadtak, kik egymást öldökölték, csak öten maradtak életben. Ezek lettek a thebei nép ősei. — *Aonia* Boiotia régi neve.

⁶⁰ *Bromios* = Dionysos vagy Bakchos, Zeus fia a halandó Semelétől.

⁶¹ «*Vérrel hinték anyjukat*»: a földet.

⁶² Thebe azért is megérdemli az isteni segédelmet, mert Demeter (Ceres) és leánya, Persephone (a «fáklyás istennők») ezt a várost választották maguknak.

⁶³ E vers sérti a stichomythiát, az antik tragédiának azt a szabályát, hogy egy sorra egy sor a válasz, kettőre kettő; ezért a két sort Murray egygyé olvasztja.

⁶⁴ Euripides e szavai kritikát foglalnak magukban Aischy-

los «Hét Thébevívó»-jának ama jelenetére (362—663), melyben Eteokles részletesen felsorolja, melyik kapuhoz melyik vezért rendeli. — Azonban Aischylos nem mulasztotta el ennek megokolását; az ellenség t. i. a kedvezőtlen jósjelek miatt halogatja a támadást s így Eteoklesnek elég ideje van a rendelkezésre.

⁶⁵ E sor később (1376) ismétlődik; itt henye.

⁶⁶ *Bromios* (= lármás, hűhós) = Bakchos.

⁶⁷ A lotos-virág szárából készült sípot.

⁶⁸ Bakchos ünnepe is zajos, de ez a zaj a zene rhythmusával párosul. Ares hadi lármája rhythmustalan.

⁶⁹ *Nem is takar özbőr.* A Bakchos-ünneplők thyrsosbotot csóváltak és özbőrt (nebris) öltöttek.

⁷⁰ *Félelmes Eris*: vagyis a testvérek viszálya.

⁷¹ A kar a bajnak okát keresve, Oidipusra tér át. Ha ő elveszett volna a Kithaironon, hova szülei kitétették, megszünt volna a baj forrása. A további okot a Sphinx garázdálkodásában találja a kar.

⁷² T. i. a thebeiek őseit.

⁷³ Harmoniát, Ares és Aphrodite leányát, Kadmos vette nőül. Lakodalmukon az istenek is megjelentek s nászajándékokat vittek.

⁷⁴ Lásd a 12. jegyz.

⁷⁵ Lásd a 34. jegyz.

⁷⁶ A jósjelek apró táblácskákra voltak róva.

⁷⁷ *Erechtheidák*, Erechtheus ivadékai, az athéniek. Más néven Kekropidák, Kekrops ivadékai. — Eumolpos thrakiai király az eleusisiakkal szövetségbe háborút indított Erechtheus király ellen, s Erechtheus csak úgy győzhetett, hogy a delphii orakulum (Euripides szerint Teiresias) tanácsára feláldozta leányát. A költő szándékosan követte el ezt az anachronismust; jól tudta, hogy az Eumolpos-féle háború sokkal régiebb, mint Thebe ostroma.

⁷⁸ Kirchhoff elvetette e sort.

⁷⁹ *Térdedet illetve s ősz szakálladat*: az esdeklők gestusa

⁸⁰ Dódóna a Zeus-kultusz egyik ősi székhelye.

⁸¹ *Szárnyas lény*: a már többször emlegetett Sphinx.

⁸² *Eriny*s, bosszuló szellem, itt metonymice: *bosszú*.

⁸³ *Gyilkos volt az isten is*, t. i. a halál istene.

⁸⁴ Thebe hét kapuja más-más névvel volt elnevezve.

⁸⁵ Lásd a 19. jegyzetet. — Euripides hét vezére megfelel Aischylos hét vezérének (csak Eteokles helyébe lép Adrastos) s az egész előadásban sok a megegyező vonás (v. ö. Aischylos, *Hét Thebevívó* 364—661), csak hogy Euripidesnél négy vezér más kapuhoz van rendelve, mint Aischylosnál.

⁸⁶ Lásd a 21. jegyz.

⁸⁷ A 126. versben már említve volt.

⁸⁸ *Panoptes* (= mindent látó) nem más, mint a százszemű Argos, a ki Iót őrizte, mint tehenet.

⁸⁹ V. ö. a 134. verssel.

⁹⁰ Glaukosnak Potniaiban (Boiotiában) emberhússal táplált lovai voltak. Ezek végre úgy megdühödtek, hogy saját gazdájukat is felfalták. Ezekhez hasonló a pajzs köldökén díszül forgó érczlovak.

⁹¹ V. ö. a 180. skk. versekkel.

⁹² *Ark*as, azaz arkadiai, csak hogy Argosban nevelkedett. Úgy látszik, valamely költőtársával polemizál Euripides.

⁹³ A zárójelben levő három verset Nauck nem tartja valódinak.

⁹⁴ A kar szavaiból kiérzik, hogy Polyneikesnek ad igazat, egyúttal azonban arra az esetre, ha az istenek Polyneikesnek adnak győzelmet, saját biztonságát is félti.

⁹⁵ *Ha szárnyad nincs, mely égbe visz*. Azaz: ha szárnyakon el nem tudsz menekülni, (tehát okvetetlenül) szólnod kell.

⁹⁶ *Sparták*, azaz a földbe vetett sárkányfogakból kikelték.

⁹⁷ T. i. hogy a hólyag, mikor kipukkad, melyik fél felé lövell ki tartalmát. Ez is fontos jószer volt.

⁹⁸ A görög leányhoz nem illett, hogy lakását elhagyva a nyilvánosság előtt megjelenjék (v. ö. a 89. verssel).

⁹⁹ *Barbár hangokon*: l. a 41. jegyz.

¹⁰⁰ *Acheron*: alvilági folyó. — E sort elvetette Kirchhoff.

¹⁰¹ E három verset Valckenaer elvetette.

¹⁰² Hogy e Valckenaertől elvetett verssor helytelen betoldás, mutatja az 1476. vers.

¹⁰³ Lásd az 58. jegyz.

¹⁰⁴ Lásd a 82. jegyz.

¹⁰⁵ A fülemlére gondol.

¹⁰⁶ Emlőit azért mutatja, hogy az anya iránti hála fölkeltésével meglágyítsa szívüket. Hekabe is emlőjét mutatja Homerosnál Hektornak, mikor arra kéri, ne szálljon viadalra Achilleusszal.

¹⁰⁷ E sor gyanús, mert a benne foglalt kérdésre nem kapunk feleletet.

¹⁰⁸ *Ne fődje nékem nedves porral senki se.* A por t. i. a halotti áldomásítaltól nedves.

¹⁰⁹ *Danaisszá változom*, azaz megölöm férjemet, mint a Danaisok (helyesebb, mint a németes Danaidák), Danaos leányai.

¹¹⁰ Ez a köszönet egyúttal elhárítása a nemes ajánlatnak.

¹¹¹ *Dike* a jog és igazság istenasszonya.

¹¹² *Hívd elő lánytársadat*, hogy azokkal együtt sirasd a halottat. Méltán kifogásolt vers. Oidipus, a ki bujdosásnak indul leányával, nem szólíthatja fel őt arra, hogy lánytársai-val a halottat sirassa. A hibát a darab végének átdolgozójától származtatják.

¹¹³ A Mainasok Bakchos tisztelői. Oidipus azt tanácsolja leányának, álljon ezek közé, talán Bakchos megsegíti.

¹¹⁴ L. a 69. jegyz.

¹¹⁵ Nike a győzelem istenasszonya. — Ugyanez a három vers fejezi be a taurosi Iphigeniát és Orestest.

JEGYZETEK MEDEIÁHOZ.

1—130. Euripides legjobb prologosainak egyike, egyúttal a dráma megokolt, szerves expositiója.

¹ *Argo naszádja bár ne szállott volna át...* A népies felfogást jellemző logikával a dajka a külső körülményeket okolja a bekövetkezett bajokért. Ha Iason az Argo hajón nem ment volna Kolchisba az aranygyapjúért, vagy ha — még messzebb múltba tekintve — a Pelion hegyének fenyőiből nem alkották volna meg az Argo hajót és evezőit: akkor Medeia nem ismerte volna meg Iasont, nem szökött volna el vele Görögországba s nem következett volna be a mai súlyos állapot.

² A 38—43. verseket nyelvi és tartalmi okokból több kiadó méltán betoldásnak tartja. A görög dráma prologosa nem szokott nem valósuló föltevéseket magában foglalni. Medeia sem magát, sem Iasont nem öli meg.

³ *Az égnek s földnek elpanaszlani.* Ime a dajka prológjának okadatolása.

⁴ *Peirene szent forrásinál.* Az Akrokorinthoson fakadó Peirene forrása mesterséges barlangjaival ma is egyik nagy érdekessége Korinthosnak. A monda szerint Asopos folyami-isten ajándékozta volt Sisyphosnak.

⁵ *Kit jog vezérel, kit pedig haszonleses.* E sor betoldott-voltát már a régi magyarázó, a scholiasta felismerte.

⁶ *Mit fog cselekedni ez a fennkölt, féktelen indulatú lélek, melyet így megaláztak?* Ime az egész drámai cselekvény pro-

blemája. A feleletet már Medeia köv. szavai megadják reá. (V. ö. 265—6.) Az ethikai megítélést pedig a dajka szavai fejezik ki: *Atyjuk bűnéért a gyermekeket mért bántod?*

⁷ Horatiusnál ismétlődő gondolatok. Egyébiránt Aristophanes gúnyolja Euripidest ilyen helyén kívüli philosophálásokért (Békák 948 skk., 954 skk.).

⁸ *Oh te, dicső Themis! Artemis úrnő!* Themist mint a megszegett eskü büntetőjét hívja Medeia. Artemisszel Medeia közeli vonatkozásban állott, a mennyiben a Peliadesben Artemis papnőjeül szerepelt. — E versnek hitelességét látszólag diskreditálják a dajka szavai (169., 170.), a hol nem Themisről és Artemisről, hanem Themisről és Zeusról van szó. Ezért egyik-másik kiadó e szerint változtatja a fentebbi szöveget is. Azonban erre nincs okvetetlenül szükség. Themis Zeus leánya lévén, Themis által — mint már a scholiasta megjegyzi — közvetve Zeust is hívja Medeia.

⁹ *Minek öltelek én meg, drága öcsém?* A későbbi versio szerint Medeia szökésekor ölte meg öcscsét Apsyrtost (vagy Metapontiot) és szétdarabolt testét a tengerbe szórta, hogy a tetemek összeszedése föltartóztassa atyját az üldözésben. Így említi a dolgot Cicero is a de imperio Cn. Pompei-ben.

¹⁰ *Az volna haszon, ha ilyen bajokat gyógyítna a dal.* Érdekes reflexio. Euripidesnek e szerint már sejtenie kellett a zene gyógyító hatását, melyet pl. Shakspere nem egyszer alkalmaz is (pl. Lear királyban). V. ö. a Velencei kaftár V. felv. 1. jel.:

«Ezért koholta a poéta azt,
Hogy Orpheus után kő, hab s fa indult;
Mert semmi sincs oly érzéketlen, oly vad,
Hogy meg ne változtatná egy időre
A muzsika . . . » stb.

Továbbá: «Böse Menschen haben keine Lieder . . .».

¹¹ *Kapuján át a végtelen árnak,* a Bosporoson át, melynek bejáratánál képzeltek a Symplegasokat, az össze csapódó szirteket.

¹² *Legszánandóbb az asszonyok szegény neme.* V. ö. Goethe, Iphigenia auf Tauris («Der Frauen Zustand ist beklagenswert»).

¹³ *Máshol talál enyhületet s vigaszt* t. i. ágyast tart, a mit az attikai törvény megengedett. Épen ezért a köv. vers később betoldott helytelen magyarázat.

¹⁴ *Semhogy szüljek egyszer is.* Ennius e helyet így fordította: «Nam ter sub armis malim vitam cernere, quam semel modo parere».

¹⁵ *Azon is, ki lányát hozzá adta s az arán.* Mindenkép fölösleges s az okos Medeiahoz nem illő, meggondolatlan nyilatkozat; bizonyára későbbi beszúrás a 288. v. alapján. A kar is csak Iason megtorlását helyesli. Medeia nem kívánhatja most még a kartól, hogy Kreon elleni bosszútervét tudva elhallgassa. Ez később (375) sokkal helyénvalóbb.

¹⁶ *Egész világ kaján irigységgel fizet.* Euripides is visszavonultan élt és philosophiával s költészettel foglalkozott. Medeia szavaiban egyéni keserű tapasztalat nyilatkozik meg.

¹⁷ *A társaságra nézve kényelmetlen az,* mint Anaxagoras s később Sokrates példája bizonyítja.

¹⁸ *Nem ezt akartam esdeni* t. i. a számkivetés visszavonását.

¹⁹ *Mi engem aggaszt, azt te nem teszed ma meg.* Ez és az előbbi sor erejét szegi Kreon előbbi szavainak. Különben is az engedély megadása már ki volt mondva (351.). E két sor tehát valószínűleg betoldás.

²⁰ *Hekatéra, a ki tűzhelyem mélyén honol.* A háromalakú Hekate, mint holdistennő, Artemis mása. Ő a varázslatok asszonya s a Medeia-féle varázsló asszonyok pártfogója, a keresztútak őre.

²¹ *Sisyphos-fajnak, Iason új barátinak.* Már Homeros (II. VI, 153) úgy említi az Ephyrében (Korinthosban) lakó Sisyphost, mint a legravaszabb embert. A rossz nyelvek Odysseust is Sisyphos-fajnak mondták (v. ö. Iphigenia Aulisban 524.).

²² *Már fölfele folynak a szent folyamok vizei,* a scho-

liasta szerint a dolgok természetes rendjének felfordulását jelző közmondásos kifejezés.

²³ *Tisztelet közelg a női nemre már*, mert íme a hitet nem a barbár Medeia szegte meg, hanem Iason, a görög, s Medeia, a mennyiben megalázott női méltóságáért bosszút áll, a kar szerint tiszteletet érdemel. A nők a kar szerint különben is jobbak a híroknél, a férfiak pedig rosszabbak.

²⁴ [*Nekem s istennek és embernek egyaránt.*] Az 1324. vers ügyetlen alkalmazása.

²⁵ *Gondjaid megszüntetém.* Mindezekről l. a Bevezetést.

²⁶ *Testükbe arra nem karczoltál semmi jelt.* Theognis-től származó gondolat (Theogn. 119.).

²⁷ *Kypris mentett meg engemet*, vagyis nem a tied az érdem, hanem Aphroditéé, ki szívedben irántam szerelmet keltett. V. ö. Ennius Med. 11. fragm. tu me amoris magis quam honoris servavisti gratia. Euripides itt Iasonnal ignoráltatja a hagyományt, mely szerint Athena és Hera is nagy pártfogóik voltak az Argonautáknak.

²⁸ *Törvény szerint élsz, nem nyers, durva kény alatt.* Mikor a költő ezt mondatja az esküszegő, jogsértő Iasonnal, nyilván képmutató és phrasisgyártó sophistának akarja őt feltüntetni. Egyébiránt Iason szóvirágos sophismája az 549. skk. versekben kulminál, a hol arcátlanul azt állítja, hogy az új nászt Medeiaért és gyermekeiért kötötte.

²⁹ *Nem lenne akkor a világon semmi baj.* V. ö. Hippolytos 616. skk. («Mért is hozád világra, Zeus, a nők nemét?» stb.)

³⁰ *Sok más embertől én sokban különbözöm.* Medeia e szavaiban a költő mintegy magát jellemzi. Az a gondolat, hogy a cifra, szép szavak rendesen etikailag rút dolgot takarnak, többször ismétlődik nála. Így pl. Phoinikiai nők 469 skk. Hippolytos 486 skk.

³¹ *Oly nászra lépsz, a melyet egykor eltagadsz*, t. i. be fogod látni, hogy az nem is nász, hanem inkább gyász.

³² *Vesszen el a kegyetlen!* A kar itt mindenesetre főleg Iasonra céloz.

³³ *Szebb üdvözlét a jó barátnak nem mondhat a jó barát.* A költő tehát Aigeust és Medeiát régi ismerősöknek tünteti föl, a nélkül, hogy ez ismeretség eredetét megvilágítaná.

³⁴ *Apollon ősi jóshelyéről most jövök,* t. i. Delphiből, hol a föld közepét (köldökét) képzeltek. Ezt a helyet Apollon templomában egy kúpalakú kő jelezte.

³⁵ *Míg újra házi tűzhelyemhez nem jutok.* A jóslatnak az az értelme, hogy Aigeus útjában sehol se feledkezzék meg a hitvesi hűségről. A jóslat meg nem értésének következménye volt Theseus születése Pittheus leányától, Aithrától.

³⁶ *Pittheushoz utazom.* Pittheus híres volt istenfélelméről és bölcseségéről. Ő nevelte unokáját, Theseust, később Hippolytost is. — Hogy Aigeus Troizénbe (vagy: Trozénbe) szándékozván, nem Isthmoson át veszi útját, hanem Korinthoson át, az mindenesetre feltűnő és nincs motiválva. A régi tragikusok azonban nem sokat törődtek a földrajzzal, s ebben Shakespeare méltó követőjük.

³⁷ *Házában én fölöttem új asszony uralg.* Ez Medeia fő sérelme, t. i. hogy háziasszonyi, úrnői jogait más bitorolja, s nem Iason szerelmének elvesztése. Az athéni nőnek nem lehetett kifogása az ellen, ha férje ágyast is tartott.

³⁸ *Álladra kérlek.* Az esdeklő gestusa már Homerosnál az, hogy egyik kezével térdét, a másikkal állát illeti annak, a kihez folyamodik.

³⁹ *Az útasok öre, a Maia fia: Hermes.*

⁴⁰ *Zeus Dikéje.* Dike, a jog és jogos megtorlás istennője, Zeus mellett trónol.

⁴¹ *Ellen iránt zord, szíves a barát iránt.* A görög felebaráti szeretet etikájának fő alapelve.

⁴² *Régtől fogva boldog Erechtheidák.* A földszülte Erechtheus Athén mythikus ős királya. Erechtheidák azaz Erechtheus ivadékai tehát az athéniek. Aigeus megjelenése alkalmat ad a karnak, illetőleg a költőnek arra, hogy Athént, mint a műveltség és összhang városát magasztalja. Ebből aztán természetesen vont következtetés, hogy ilyen város nem adhat menedéket egy gyermekgyilkosnak. Hatásos for-

dulattal végződhetik így a kar dala a Medeia'hoz intézett esdekléssel.

⁴³ *Az eltitkolt bú hogy' megszállta lelkemet.* A művészi képmutatás tetőpontja, a mennyiben itt Medeia gyermekei láttára igaz érzelmét fejezi ki, de arra számítva, hogy Iason azt félreérti s a Medeia adta magyarázatban (901—2.) megnyugszik. A mesteri tettetésben Medeia itt méltó párja Aischylos Klytaimnestrájának.

⁴⁴ *Dicsérem ezt, s azt sem veszem zokon.* Dicsérem mostani beszédedet és érzületedet, s nem haragszom előbbi magatartásodért.

⁴⁵ *Ajándék hat — mondják — istenre is.* E közmondást Platon is említi (Rep. p. 390. E.): δῶρα θεοῦς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας.

⁴⁶ *Hogy adományim ön-kezével végye át.* Mert a mérgük csak úgy hat. Iason azonban azt hiheti: mert úgy jobban hat rá az ajándékok szépsége.

⁴⁷ *Már a halálba sietnek,* mert ha Kreusa elfogadja az ajándékot s elpusztúl, a gyermekeknek is végük van, vagy az ellenség bosszúja vagy anyjuk keze által.

⁴⁸ A zárójelbe tett két vers erőtlenné teszi a dialogust. Az 1006. különben a 923. alapján van szerkesztve s az 1007. a 924. ismétlése.

⁴⁹ *Előbb majd én viszek még másokat haza.* Kétértelműleg: haza, vagyis az örök hazába, az alvilágba.

⁵⁰ *Melyben lakni fogtok — nélkülem.* Medeia nagyon jól tudja, hogy a gyermekekre nézve a számkivetés alól való fölmentés semmit sem ér, mert Kreusa a végzetes ajándékoknak áldozata lesz, s akkor nem marad más hátra, mint hogy gyermekeit neki magának kell megölnie. Ezért nyilvánvaló, hogy igaza van a scholiastának abban, hogy Medeia αἰνιγματωδὴς ὁμιλεῖ, rejtélyesen azaz kétértelműleg beszél s a hazán és házón, melyben anyjuk nélkül fognak lakni, az alvilágot, a sírt kell érteni. (V. ö. az 1039. v.) Medeia elhiteti magával, hogy gyermekeinek így is jobb sorsuk lesz, mint neki.

⁵¹ *Be most a házba, gyermekek!* Ezt még nem határozott

parancsként mondja Medeia, mert a gyermekek még nem mennek, azért később (1069) Medeianak ismételni kell a parancsot.

⁵² *Az tudja tisztét* t. i. hogy hallgasson. Ez a kar nak szól.

⁵³ *Ujjongó ellenségeimnek gyermekim.* Medeia belátja, hogy jobb gyermekeit saját kezével megölnie, mint Korinthusban hagynia, a hol az ő bűnéért, melynek végrehajtó eszközei a gyermekek voltak, csak rossz sors várhatna rájuk. De miért ne vihetné őket magával Athénbe, ha a rossz sors-tól meg akarja menteni? Ez nem tűnik ki eléggé világosan. Csak gyanítanunk lehet az okot. Medeia ugyanis terve tudatában csak a maga számára biztosította az Aigeus által való befogadást és védelmet; gyermekei ottani sorsára nézve tehát nincs megnyugtatta. A fő motívum azonban minden-esetre a Iasonon állandó bosszú, mely csak akkor teljes, ha Iason mind elveszti szeretteit (v. ö. 1079., 1080.).

⁵⁴ *Mint világra én hozám.* A zárójelbe tett két vers nem itt, hanem később (1240—1) van helyén.

⁵⁵ *Várjon redtok üdv amott!* t. i. az alvilágban.

⁵⁶ *De a meggondoláson győz a szenvedély.* V. ö. Hippolytos 379 skk. Ugyanezt fejezi ki Ovidius szállóigévé lett mondása, melyet Medeia szájába ad (Met. VII. 19.): *Video meliora proboque, deteriora sequor.*

⁵⁷ *Mint illik az asszonyi fő korlátaihoz.* Euripides az első tragikus, ki a nőkkel ilyen kérdéseket fejtegett. Ez nem nőgyűlöletre, hanem a női nem megbecsülésére vall. Más kérdés, vajjon helyeselhető-e efféle hideg elmélkedés a már-már lecsapó katastropha fergetege előtt. Tudjuk, hogy Euripides sok rosszalást és gúnyt vont magára a nők szájába adott bölcselkedésekkel.

⁵⁸ *Kit most helyetted uralunk.* Arnim e szavakat zárójelbe teszi s azt mondja, hogy ezeket nem mondhatja az a követ, ki épen a királyleány halálát hozza hírül. Azonban e szavak épen az előadás nagy elevenségét emelik: a híradó visszaképzeli magát abba az állapotba, melyről épen beszél.

⁵⁹ *Hogy Pan vagy más isten haragja szállta meg.* A hirtelen beálló örültséget Pantól vagy Hekatétól származtatták.

⁶⁰ *Ha, nem hallod-e a gyermek jaját?* A magyar költészetben teljességgel szokatlan, de az antik kardalok izgalmas részeinek nagyon jellemző mértéke a dochmius (— — — — — és — — — — —).

⁶¹ *Az örült Inót.* A monda szerint Hera örültséggel büntette Inót és férjét, Athamast, mivel Zeus kívánságára Dionysost titkon fölnevelték. Ino örültségében a tengerbe dobta fiait, de maga is a tengerbe ugrott. Más változat szerint az egyik fiút Athamas ölte meg, Ino csak a másikat, Melikertest dobta a tengerbe. Ő maga aztán Leukothea néven tengeri istennő lett, kiről már Homeros is beszél. — Medeia bűne azonban nagyobb, mert ép észszel cselekszik.

⁶² *Skyllában, a tyrrhén tenger szörnyiben.* Skyllát és Charybdist, a már Homerostól megénekelt tengeri szörnyeket, a siciliai tengerszorosnál, tehát a tyrrhéni tenger bejáratánál képelték.

⁶³ *A várat őrző Hera szent területén.* Herának ez a szent területe valószínűleg Akrokorinthoson volt, mivel az 1383. versben említett engesztelő áldozatot a korinthesiak mutatják be. Ez egyúttal a monda eredeti alakjának maradványa, mely szerint Medeia gyermekeit a korinthesiak ölték meg. A korinthesiak engesztelő áldozata abból állott, hogy hét jó házból való ifjút és ugyanannyi leányt kellett egy-egy évre Hera Akraia szolgálatára szánniok.

⁶⁴ Ugyanez a befejezés (1415—1419) található az Alkestis, az Andromache, a Bakchai és a Helena végén. Ide nagyon kevésbé illik, s valószínű, hogy a költő másképp fejezte be darabját.

TARTALOM.

Bevezetés a Phoinikiai Nőkhöz	<i>Lap</i> 7
Phoinikiai Nők.....	22
Bevezetés Medeiához.....	189
Medeia	210
Jegyzetek a Phoinikiai Nőkhöz	331
Jegyzetek Medeiához	339

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent:

GÖRÖG ANTHOLOGIABELI EPIGRAMMÁK.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Ponori Thewrewk Emil.**

Ára füzve 2 K. — Görögül és magyarul 4 K.

CATO BÖLCS MONDÁSAI.

Szövegét megállapította, fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta

Dr. Némethy Géza.

Ára füzve 80 f. — Latinul és magyarul 1 K 20 f.

HERODOTOS TÖRTÉNETI KÖNYVEI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Geréb József.**

I. kötet. I—III. könyv. 2 K 80 f. Görögül és magyarul 5 K 60 f.
II. kötet. IV—VI. könyv. 2 K 40 f. Görögül és magyarul 4 K 80 f.
III. kötet. VII—IX. könyv. 2 K 80 f. Görögül és magyarul 5 K 60 f.

LYKURGOS BESZÉDE LEOKRATES ELLEN.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Fináoczy Ernő.**

Ára füzve 1 K — Görögül és magyarul 1 K 40 f.

C.Velleius PATERCULUS. Róma történetéről irt két könyve.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Szölgyémy Ferencz.**

Ára füzve 1 K 60 f. — Latinul és magyarul 3 K.

DEMOSTHENES BESZÉDEI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Dr. Gyomlay Gyula.**

Második rész. Második kötet.

Ára füzve 4 K. — Görögül és magyarul 6 K.

SUETONIUS CSÁSZÁROK ÉLETRAJZAI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Dr. Székely István.**

Ára füzve 4 K 80 f. — Latinul és magyarul 8 K.

PROPERTIUS ELÉGIÁI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Csengeri János.**

Ára füzve 4 K. — Latinul és magyarul 6 K.

PLATON EUTHYPHRONJA,

SOKRATES VÉDŐBESZÉDE, KRITONJA ÉS PHAIDONJA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Simon József Sándor.**

Ára füzve 2 K 40 f. — Görögül és magyarul 4 K.

Folytatás a tuloldalon.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

CICERO BRUTUSA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Posch Árpád**.

Ára füzve 4 K. — Latinul és magyarul 6 K.

BACCHYLIDES KÖLTEMÉNYEI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Hegedüs István**.

Ára füzve 1 K 80 f. — Görögül és magyarul 2 K 60 f.

PUBLIUS VERGILIUS MARO ECLOGÁI.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Dr. Vietórisz József**.

Ára füzve 80 f. — Latinul és magyarul 1 K 20 f.

A. GELLIUS „ATTIKAI ÉJSZAKÁK“

Fordították **Barcza József** és **Soós József**.

I. kötet. I—IX. könyv füzve 3 K 50 f. — Latinul és magyarul 8 K.

II. kötet. X—XX. könyv füzve 3 K 50 f. — Latinul és magyarul 8 K.

PLATON ÁLLAMA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Simon József Sándor**.

Ára füzve 5 K. — Latinul és magyarul 10 K.

LUCIUS ANNAEUS SENECA ERKÖLCSI LEVELEK.

Fordította **Barcza József**.

I. kötet. I—X. könyv füzve 4 K 50 f. — Latinul és magyarul 10 K.

II. kötet. XI—XX. könyv füzve 4 K 50 f. — Latinul és magyarul 10 K.

HOMEROS ILIASA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta **Ponori Thewrewk Emil**.

Első kötet I—VI ének.

Ára füzve 3 K. — Görögül és magyarul 6 K.

EURIPIDES: HERAKLES. — HIPPOLYTOS.

Fordították **Latkóczy Mihály** és **Csengeri János**.

A görög szöveget kiadta, a bevezetéseket és jegyzeteket írta **Csengeri János**

Ára füzve görögül és magyarul 7 K 20 f.

CAIUS SALLUSTIUS CRISPUS ÖSSZES MUNKÁI.

A latin szöveget megállapította, magyarra fordította, bevezetéssel, jegyzetekkel és tulajdonnév-jegyzékkel ellátta **dr. Cserép József**.

Ára füzve latinul és magyarul K 8.—